

DET KONGELEGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2023–2024)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2024

Utgiftskapittel: 61, 400–491

Inntektskapittel: 3400–3490

DET KONGELEGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2023–2024)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2024

Utgiftskapittel: 61, 400–491

Inntektskapittel: 3400–3490

Innhald

Del I	Innleiande del	9	Kap. 3411 Domstoladministrasjonen	77
			Kap. 414 Forlikrådet og andre domsutgifter	77
1	Hovudinnleiing	11	<i>Programkategori 06.30 Straffegjennomføring og konfliktråd</i>	79
1.1	Ansvarsområde og organisering ..	11	Kap. 430 Kriminalomsorgen	80
1.2	Mål for justis- og beredskapssektoren	12	Kap. 3430 Kriminalomsorgen	87
1.3	Hovudsatsingar i 2024	12	Kap. 431 Kriminalomsorgsdirektoratet	88
1.4	Rettstryggleik	15	Kap. 432 Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter	88
1.4.1	Innleiing	16	Kap. 3432 Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter	89
1.4.2	Tilstandsvurdering	16	Kap. 433 Konfliktrådet	89
1.4.3	Tiltak	19	Kap. 3433 Konfliktrådet	91
1.5	Tryggleik i samfunnet	19	<i>Programkategori 06.40 Politi og påtale</i>	92
1.5.1	Tilstandsvurdering	19	Kap. 440 Politiet	95
1.5.2	Tiltak	22	Kap. 3440 Politiet	107
1.6	Låg kriminalitet	22	Kap. 441 Politidirektoratet	108
1.6.1	Innleiing	23	Kap. 442 Politihøgskolen	109
1.6.2	Tilstandsvurdering	23	Kap. 3442 Politihøgskolen	109
1.6.3	Tiltak	25	Kap. 443 Påtalemyndigheten i politiet	110
1.7	Kontrollert og berekraftig innvandring	26	Kap. 444 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	110
1.7.1	Innleiing	26	Kap. 3444 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	113
1.7.2	Tilstandsvurdering	26	Kap. 445 Den høgere påtalemyndighet	113
1.7.3	Tiltak	29	Kap. 446 Den militære påtalemyndighet	115
1.8	Godt forvalta polarområde	30	Kap. 448 Grensekommissæren	115
1.8.1	Tilstandsvurdering og tiltak	30	<i>Programkategori 06.50 Redningstjenesten, samfunnssikkerhet og beredskap</i>	116
1.9	Godt og tilgjengeleg lovverk	31	Kap. 451 Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	119
1.9.1	Innleiing	31	Kap. 3451 Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	123
1.9.2	Tilstandsvurdering og tiltak	31	Kap. 452 Sentral krisehåndtering	125
1.10	Oppfølging av oppmodingsvedtak ..	33	Kap. 453 Sivil klareringsmyndighet	125
1.10.1	Stortingssesjon 2022–2023	37	Kap. 454 Redningshelikoptertjenesten	126
1.10.2	Stortingssesjon 2021–2022	40	Kap. 3454 Redningshelikoptertjenesten	127
1.10.3	Stortingssesjon 2020–2021	44	Kap. 455 Redningstjenesten	128
1.10.4	Stortingssesjon 2019–2020	52	Kap. 3455 Redningstjenesten	130
1.10.5	Stortingssesjon 2018–2019	52	Kap. 457 Nasjonal sikkerhetsmyndighet	130
1.10.6	Stortingssesjon 2017–2018	52	Kap. 3457 Nasjonal sikkerhetsmyndighet	131
1.10.7	Stortingssesjon 2016–2017	54	<i>Programkategori 06.60 Andre virksomheter</i> ..	132
Del II	Nærmare om budsjettforslaget	59	Kap. 460 Spesialenheten for politisaker	133
2	Nærmare om budsjettforslaget	61	Kap. 466 Særskilte straffesaksutgifter m.m.	135
			Kap. 467 Norsk Lovtidend	136
<i>Programkategori 06.10 Administrasjon</i>	61	Kap. 468 Kommissjonen for gjenopptakelse av straffesaker	137	
Kap. 400 Justis- og beredskapsdepartementet	62	Kap. 469 Vergemålsordningen	138	
Kap. 3400 Justis- og beredskapsdepartementet	65	Kap. 3469 Vergemålsordningen	140	
<i>Programkategori 06.20 Rettsvesen</i>	66			
Kap. 61 Høyesterett	68			
Kap. 410 Domstolene	69			
Kap. 3410 Domstolene	75			
Kap. 411 Domstoladministrasjonen	76			

<i>Programkategori 06.70 Statens sivilrettsforvaltning, rettshjelp, erstatningsordninger, m.m.</i>	141	5.2	Domstoladministrasjonen	191
Kap. 470 Fri rettshjelp	142	5.3	Kriminalomsorga	191
Kap. 3470 Fri rettshjelp	144	5.4	Konfliktrådet	192
Kap. 471 Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning	144	5.5	Politiet	193
Kap. 473 Statens sivilrettsforvaltning	145	5.6	Den høgare påtalemakta	194
Kap. 3473 Statens sivilrettsforvaltning	149	5.7	Direktoratet for samfunns-tryggleik og beredskap (DSB)	194
Kap. 475 Bobehandling	150	5.8	Sivil klareringsmyndigheit (SKM)	195
<i>Programkategori 06.80 Svalbardbudsjettet m.m.</i>	151	5.9	Hovudredningssentralen (HRS) ..	196
Kap. 480 Svalbardbudsjettet	152	5.10	Nasjonalt tryggingorgan (NSM) ..	196
Kap. 481 Samfunnet Jan Mayen	154	5.11	Spesialeininga for politisaker	197
Kap. 3481 Samfunnet Jan Mayen	155	5.12	Kommisjonen for gjenopptaking av straffesaker	197
<i>Programkategori 06.90 Beskyttelse og innvandring</i>	157	5.13	Statens sivilrettsforvaltning	198
Kap. 490 Utlendingsdirektoratet	159	5.14	Kontoret for valdsoffererstatning ..	198
Kap. 3490 Utlendingsdirektoratet	175	5.15	Utlendingsdirektoratet (UDI)	199
Kap. 491 Utlendingsnemnda	177	5.16	Utlendingsnemnda (UNE)	199
Del III Særlege tema	181	6	Omtale av klima- og miljørelevante saker	201
3 Kritiske samfunnsfunksjonar ..	183	6.1	Politiet	201
4 Berekraftsmåla til FN – rapportering	185	6.2	Svalbard – Sysselmeisteren og Longyearbyen lokalstyre	201
5 Likestilling og ikkje-diskriminering	188	7	Einskildståande tilskot	202
5.1 Justis- og beredskapsdepartementet	188	8	Tekniske endringar i kontostrukturen og bruk av stikkord «kan overførast»	203
		Forslag		206

Tabelloversikt

<p>Tabell 1.1 Oversikt over regjeringa sine nye satsingar på Justis- og beredskapsdepartementet sitt område samanlikna med saldert budsjett 2023 15</p> <p>Tabell 1.2 Oversikt over oppmodingsvedtak, ordna etter sesjon og nummer 33</p> <p>Tabell 2.1 Einskildståande tilskot 64</p> <p>Tabell 2.2 Mål for gjennomsnittleg saksbehandlingstid i dei alminnelege domstolane 70</p> <p>Tabell 2.3 Gjennomsnittleg saksbehandlingstid i straffesaker, meddomsrettssaker 71</p> <p>Tabell 2.4 Gjennomsnittleg saksbehandlingstid i tvistesaker 72</p> <p>Tabell 2.5 Gjennomsnittleg saksbehandlingstid i jordskifterettane 72</p> <p>Tabell 2.6 Forslag til nye mål for gjennomsnittleg saksbehandlingstid i jordskifterettane 73</p> <p>Tabell 2.7 Talet på registrerte situasjonar med vald eller truslar mot tilsette og mellom innsette, 2018–2022 85</p>	<p>Tabell 2.8 Talet på uteksaminerte fengselsbetjentar, 2018–2023 88</p> <p>Tabell 2.9 Tilskot som blir lyste ut 105</p> <p>Tabell 2.10 Øyremerkte tilskot til særskild mottakar 106</p> <p>Tabell 2.11 Folketal i Longyearbyen og Ny-Ålesund, 1. januar 153</p> <p>Tabell 2.12 Gjeldande gebyr og forslag til nytt gebyr f.o.m. 1. januar 2024 163</p> <p>Tabell 2.13 Returar og rekneskapstal per ordning, 2022 173</p> <p>Tabell 2.14 Organisasjonar UDI har inngått fleirårige avtalar med og gitt tilskot til i 2022 174</p> <p>Tabell 5.1 Oversiktstabell for departementet 188</p> <p>Tabell 5.2 Fordeling av stillingar 2022 og 2023 189</p> <p>Tabell 5.3 Lønn (i 1 000 kroner) 190</p> <p>Tabell 7.1 Samla oversikt over enkeltståande tilskot under Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 202</p>
---	---

Figuroversikt

Figur 1.1	Oversikt over underliggjande og tilknytte verksemder under Justis- og beredskapsdepartementet	11	Figur 2.4	Tal på saker til konfliktrådet i 2022, fordelt etter sakstype.	90
Figur 1.2	Overordna mål for Justis- og beredskapsdepartementet	12	Figur 2.5	Oppmodingar om tryggingssklarering	126
Figur 1.3	Talet på etterforska lovbrod og oppklaringsprosent: vald, mishandling og seksuallovbrod	16	Figur 2.6	Registrerte og behandla meldingar og saksbehandlingstid i Spesialeininga for politisaker (2017–2022)	133
Figur 1.4	Talet på etterforska lovbrod og oppklaringsprosent: utvalde vinningslovbrod	17	Figur 2.7	Innkome og behandla saker, og dessutan restanse i DRK	136
Figur 1.5	Delen etterforska lovbrod som er lagde bort av politiet og påtalemakta i straffesaksbehandlinga ...	18	Figur 2.8	Utgifter til fri rettshjelp og tilskot til spesielle rettshjelpstiltak (2016–2022)	143
Figur 1.6	Talet på sjølvskading, sjølvmoordsforsøk og sjølvmoord blant innsette i fengsel	19	Figur 2.9	Saksbehandling hos KFV (2017–2022)	146
Figur 1.7	Del av befolkninga (16–84 år) som meiner å ha vore utsette for ulike lovbrodstypar i løpet av det siste året, 2020 og 2022	23	Figur 2.10	Utbetalt erstatning og innbetalt regress (2017–2022)	147
Figur 1.8	Delen barn som har vore utsette for fysisk vald, seksuelle krenkingar og/eller overgrep i løpet av det siste året, 2018	24	Figur 2.11	Saksbehandlingstid ved KFV (2017–2022)	147
Figur 1.9	Delen verksemder utsette for økonomisk kriminalitet i løpet av det siste året, 2021	25	Figur 2.12	Utvikling i restansar i UDI 2018–juni 2023.	160
Figur 1.10	Innvandringar til Noreg etter innvandringsgrunn og år	27	Figur 2.13	Tal på asylsaker og saksbehandlingstid 2015–juni 2023	161
Figur 1.11	Talet på asylsøkarar, innkomstar av overføringsflyktingar og mottak av relokaliserte asylsøkarar 2015–juni 2023	28	Figur 2.14	Tal på saker om opphald og statsborgarskap (ekskl. utvising og tilbakekall) og brukarførespurnader frå 2019–juni 2023	162
Figur 1.12	Talet på assisterte returar og tvangsreturar 2015–juni 2023.	29	Figur 2.15	Saksbehandlingstid i ulike saker om opphald, 2019– juni 2023	163
Figur 2.1	Saksavvikling i forliksråda 2017–2022	78	Figur 2.16	Bebuarar i mottak per 31. desember 2015–30. juni 2023 ..	165
Figur 2.2	Talet på straffereaksjonar som blir gjennomførte per år, høvesvis i fengsel og i samfunnet.	81	Figur 2.17	Talet på asylmottak per 31. desember 2014–30. juni 2023 ..	165
Figur 2.3	Utvikling i tal på innsette med under to og åtte timars fellesskap	83	Figur 2.18	Overføringsflyktingar 2015– juni 2023	166
			Figur 2.19	Tal på saker og gjennomsnittleg saksbehandlingstid i asylsaker 2016–juni 2023	178
			Figur 2.20	Tal på saker og gjennomsnittleg saksbehandlingstid i saker om opphald 2016–juni 2023	178

DET KONGELEGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2023–2024)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2024

Utgiftskapittel: 61, 400–491

Inntektskapittel: 3400–3490

*Tilråding frå Justis- og beredskapsdepartementet 21. september 2023,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Støre)*

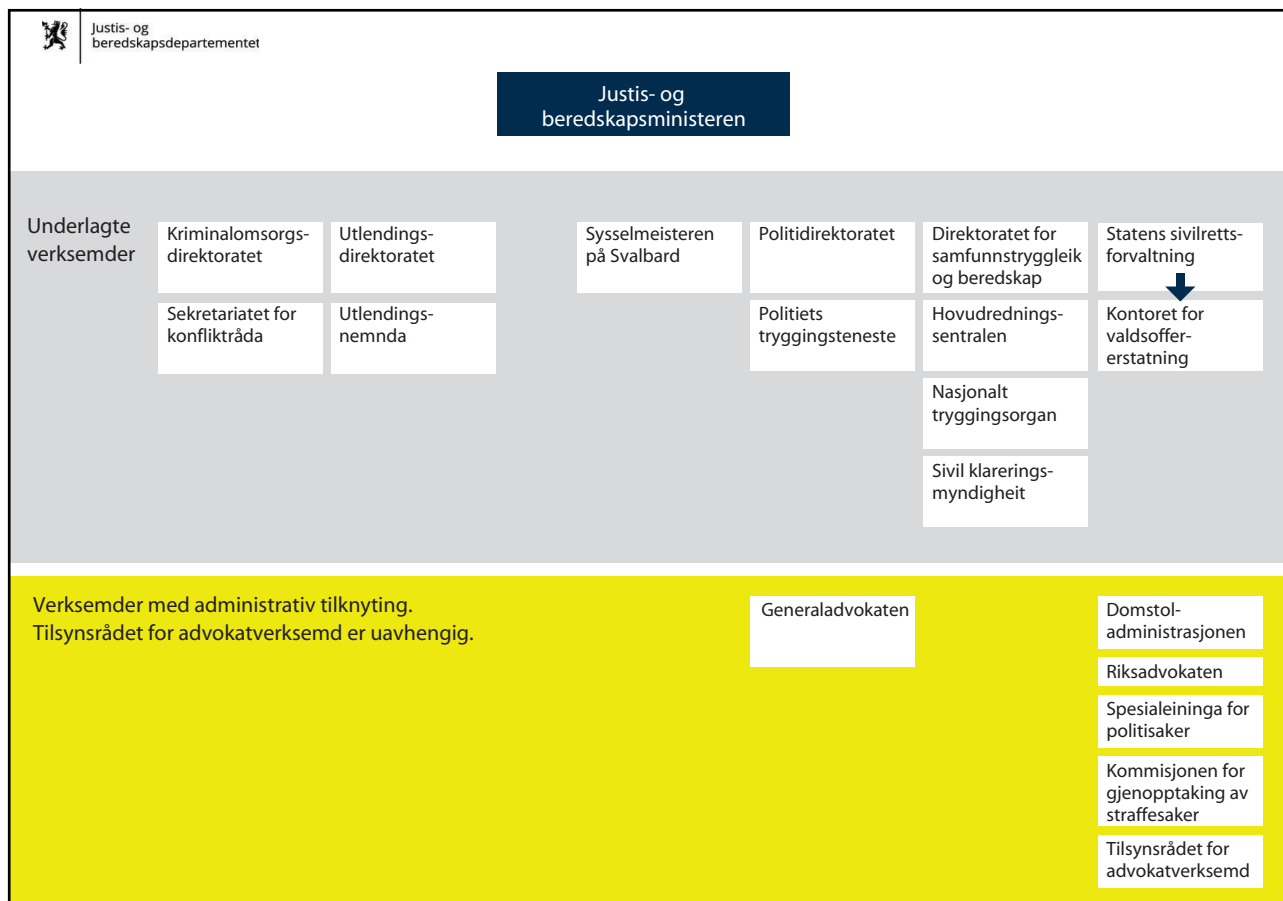
Del I
Innleiande del

1 Hovudinnleiing

1.1 Ansvarsområde og organisering

Justis- og beredskapsdepartementet har ansvar for rettsvesenet, kriminalomsorga, politiet og påtalemakta, redningstenesta og utlendingsmyndigheitene og har samordningsansvar for samfunnstryggleik og rikstryggleiken på sivil side. Ansvaret for samordning av norsk politikk i polar-

områda og svalbardbudsjettet ligg òg til departementet. Departementet har ansvar for om lag 150 lover og har i tillegg som oppgåve å bidra til å sikre kvalitet i lovarbeidet i andre departement. Totalt har Justis- og beredskapsdepartementet 19 underliggjande og tilknytte verksemder som saman bidrar til å oppfylle samfunnsoppdraget til sektoren.

Figur 1.1 Oversikt over underliggjande og tilknytte verksemder under Justis- og beredskapsdepartementet

1.2 Mål for justis- og beredskapssektoren

Regjeringa arbeider for sterke og trygge lokalsamfunn med gode tenester til innbyggjarane.

Tenestene i justis- og beredskapssektoren skal ha ein desentralisert struktur som gir arbeidsplassar og beredskap i heile landet. For 2024 gjeld desse overordna måla for justissektoren.

Figur 1.2 Overordna mål for Justis- og beredskapsdepartementet

1.3 Hovudsatsingar i 2024

Norsk økonomi har passert konjunkturtoppen, men aktiviteten er framleis høg med inflasjon og aukande renter som konsekvens. Dei økonomiske utsiktene tilseier derfor eit stramt budsjettforslag frå regjeringa. Budsjettoplegget har òg konsekvensar for justis- og beredskapssektoren, ved at det må prioriterast strengt innanfor budsjetttramma. Regjeringa har likevel funne det nødvendige å foreslå enkelte nye satsingar på justis- og beredskapsområdet.

I saldert budsjett for 2022 sørjde regjeringa for å auke driftsløyvingane til politiet, kriminalomsorga, domstolane og påtalemakta i politiet med til saman 330 mill. kroner meir enn førre regjering, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022). Tiltaka vart førte vidare i 2023.

Den russiske invasjonen av Ukraina har ført til grunnleggjande og varige endringar i den tryggingpolitiske situasjonen i Europa. På bakgrunn av dette foreslo regjeringa i Prop. 78 S (2021–2022) 500 mill. kroner i auka løyvingar til tiltak for å styrke den sivile beredskapen i Noreg. I 2023 vart dei fleste av desse tiltaka vidareførde, med til saman 417 mill. kroner i samla løyving under budsjettet til Justis- og beredskapsdepartementet.

Regjeringa vil halde fram med å sikre tryggleik, rettstryggleik og tilgjengelege tenester for innbyggjarane i heile landet og foreslår nye satsingar under Justis- og beredskapsdepartementet i 2024.

Regjeringa gjennomfører ei tillitsreform i offentleg sektor. Reforma handlar om å gi dei tilsette tid og tillit til å gi brukaren betre tenester. Dette gjeld t.d. dei tilsette i politiet, rettsvesenet, redningstenesta, kriminalomsorga og utlendingsforvaltninga. Reforma skal formast ut i tett samspel med brukarorganisasjonar, tillitsvalde og leiinga i verksemdene. Eit viktig verkemiddel vil vere at leiinga blir meir tillitsbasert og nær, utan lange ansvarskjeder med unødvendig detaljstyring og rapportering. Målet er ein justis- og beredskapssektor som førebyggjer betre, der ressursane er tilgjengelege og finn kvarandre, og der politiet og nødetatane er tilgjengelege over heile landet.

I samband med revidert nasjonalbudsjett 2023 vart driftsbudsjettet til politiet styrkt med 555,2 mill. kroner. Av dette var 155,2 mill. kroner ekstraordinær priskompensasjon og 45 mill. kroner til å handtere auka innkomstar frå Ukraina. I tillegg ble politiets løyving auka med 355 mill. kroner utover dette. Midlane skulle bl.a. bidra til at politiet kan ha eit høgt bemannings- og aktivitets-

nivå i heile landet, og leggje til rette for gode og tilgjengelege polititjenester for heile befolkninga. Regjeringa foreslår å vidareføre løyvinga på 355 mill. kroner som ei varig styrking av politiet.

Regjeringa meiner det lokale politiet i heile landet må styrkast. Regjeringa foreslår derfor å auke løyvinga til politiet, den høgare påtalemakta og PHS med 500 mill. kroner, inkludert foreslått auka løyving til PST på 72 mill. kroner beskrive under. Av dette foreslås 198 mill. kroner til bl.a. å oppretthalde eit høgt bemanning- og aktivitetsnivå i politidistrikta, opprette ti nye tenestestader og andre tiltak i tråd med lokalpolitiplanen. Regjeringa foreslår bl.a. å etablere ein pilot for desentralisert politiutdanning i Finnmark, for å sikre stabil og god rekruttering i dei nordlege politidistrikta.

Regjeringa foreslår å løyve 15 mill. kroner til ein målretta innsats mot kriminelle gjengar i Oslo. Midla skal nyttast til å kjempe mot kriminelle gjengar og førebyggje nyrekruttering til desse.

Dei siste åra har saksbehandlingstida i straffesaker vore høg, samstundes som oppklaringsprosenten i den samla saksporteføljen har falle. Regjeringa foreslår å styrke etterforskning og påtalemakta med 80 mill. kroner til meir kapasitet, kvalitet og kompetanse i straffesaksbehandlinga. Ein sentral del av dette handlar om styrkt fagleiing frå Den høgare påtalemakta.

Økonomisk kriminalitet utgjer alvorlege truslar for enkeltpersonar, for bedrifter, for lokalsamfunn og for finansieringa av velferdsstaten. Regjeringa foreslår å auke løyvinga til politiet med 50 mill. kroner bl.a. til fleire etterforskarar med økonomifagleg spesialistkompetanse i politidistrikta og fleire etterforskarar med kompetanse til å handtere digitale beslag i politidistrikta. Det er òg nødvendig å utarbeide ein konkret modell for sivilrettsleg inndraging av utbytte frå kriminalitet og greie ut effekten av kontrollstatane og politiet sine verkemiddel mot økonomisk kriminalitet.

Regjeringa foreslår å løyve 100 mill. kroner i 2024 til opptrappingsplanen mot vald og overgrep mot barn og vald i nære relasjonar. 85 mill. kroner av satsinga går til politiet. Tiltaka er bl.a. å etablere metodikk i fleire politidistrikt for å førebyggje og oppklare vald i nære relasjonar, tilrettelegde avhøyr av mistenkte under 16 år i saker som gjeld seksuelle overgrep, og større kapasitet og kompetanse til å kjempe mot overgrep mot barn på internett. Sjå òg Prop. 1 S (2023–2024) for Barne- og familiedepartementet.

For å løyse samfunnsoppdraget sitt er politiet avhengig av å bruke ny teknologi og moderne løysingar for å kjempe mot nye former for kriminalitet. Utdatert teknologi truar i dag trygg og stabil

drift av fleire av systema til politiet. Politiet må prioritere arbeidet med sikker og stabil drift av sine IT-løysingar. Som ein del av styrkinga til politiet på 198 mill. kroner foreslår regjeringa å auke løyvinga til politiet med 35,5 mill. kroner til å drifte IT-løysingar i 2024, som ei eingongsløyving. Regjeringa foreslår òg å redusere løyvinga til Politidirektoratet (POD) med 25 mill. kroner. Dette vil føre til ein reduksjon i talet på tilsette i direktoratet

Innsatsen til regjeringa mot terror held fram under ramma av den reviderte nasjonale kontraterrorstrategien, som vart lagt fram i november 2022. For å auke kapasiteten i arbeidet med kontraterror, foreslår regjeringa å auke løyvinga til PST med 20 mill. kroner. Det blir òg foreslått å auke løyvinga med 52 mill. kroner til å styrke PST si verksemd for sikring av myndigheitspersonar. Forslaga er ei oppfølging av anbefalinga frå 25. juni-utvalets rapport.

Forprosjektet for rehabilitering av Bergen tinghus vart ferdig tidleg i 2023 og har gått gjennom ekstern kvalitetssikring. Prosjektet inneber òg leige av tilleggslokale for arbeidsplassar til tilsette utanfor tinghuset. Kostnadsramma for rehabilitering av tinghuset er 1 180 mill. kroner og for brukarutstyret 196,5 mill. kroner. Regjeringa foreslår samla å løyve 137,3 mill. kroner til oppstart av byggjeprojektet i 2024, sjå også omtale i Kommunal- og distriktsdepartementets Prop. 1 S (2023–2024).

Regjeringa foreslår å auke løyvinga til domstolane med 15 mill. kroner for å leggje til rette for opptak av lyd- og bilete i domstolane. I løpet av 2025 skal alle domstolar ha minst ein rettsstad med utstyr som gjer det mogleg å ta opptak av rettsforhandlingar. Tiltaket vil bidra til å auke rettstryggleiken ved at det blir enklare å ettergå forklaringar gitt i tingretten.

Det har vore ein krevjande økonomisk situasjon i kriminalomsorga dei siste åra. Dette har bl.a. ført til ein reduksjon i bemanninga. Regjeringa har derfor styrkt kriminalomsorga varig med til saman 145 mill. kroner i 2022 og 2023. I tillegg har kriminalomsorga fått eingongsløyvingar på til saman 145 mill. kroner i samband med nysalderinga for 2022 og revidert nasjonalbudsjett 2023. Regjeringa foreslår 85 mill. kroner for å betre den økonomiske situasjonen i kriminalomsorga i 2024.

Det har over tid vore ei utfordring å gi kvinnelege innsette likeverdige forhold som menn. Samstundes har kriminalomsorga dei siste åra sett ein betydeleg auke i delen kvinnelege innsette med eit komplekst utfordringsbilete, psykiske lidningar

og sjølvskading. Regjeringa foreslår i 2024 55 mill. kroner til å betre tilhøva for kvinnelege innsette. 30 mill. kroner skal nyttast til eit forsterka team ved Telemark fengsel, Skien avdeling, som skal gi kvinner med særskilde psykiske helseutfordringar tilstrekkeleg oppfølging. 25 mill. kroner skal i 2024 nyttast til ombyggingstiltak for å etablere ei nasjonal forsterka fellesskapsavdeling (NFFA) for kvinner ved fengselet. Avdelinga skal bidra til å gi betre oppfølging av kvinnelege innsette med særskilde behov og førebyggje og hindre langvarig isolasjon.

Det er viktig at barn og unge får moglegheit til å leve eit liv utan kriminalitet, at dei får bidratt til fellesskapet, og at dei får nytta evnene sine på ein produktiv måte i samfunnet. For å få til dette treng vi meir effektive verkemiddel for å førebyggje barne- og ungdomskriminalitet. Det er avdekt fleire svakheiter med straffereaksjonane ungdomsstraff og ungdomsoppfølging i dagens regelverk. Regjeringa foreslår derfor 19,3 mill. kroner for å gjennomføre lovendringar som skal forbetre straffereaksjonar og oppfølging av ungdom. Regjeringa foreslår også 10,7 mill. kroner til å auke kapasiteten ved Ungdomseining aust på Eidsvoll.

Dagens driftsavtale for Nødnett går ut i 2026. Det blir nå forhandla om forlenging av kontrakten. Dagens Nødnett fungerer godt, men det er basert på utgåande teknologi og må på sikt bli erstatta med ei ny løysing for nød- og beredskapskommunikasjon for å halde ved lag og vidareutvikle beredskapen og handteringsevna til nød- og beredskapsetatane. Konseptet regjeringa har valt, varetek nasjonal kontroll og tryggleik og er samfunnsøkonomisk lønnsamt. Det blir foreslått å auke løyvinga til Direktoratet for samfunnsstryggleik og beredskap (DSB) med 40 mill. kroner til å etablere ein prosjektorganisasjon for arbeidet med forprosjekt for nytt Nødnett. I tillegg foreslår regjeringa 15 mill. kroner til å gjennomføre nødvendige investeringar i dagens Nødnett, for å oppretthalde tilstrekkeleg kvalitet fram til nytt Nødnett er på plass.

Telenor skal avvikla koparnettet sitt og erstatta dette med moderne IP-teknologi. Omlegginga inneber at komponentar i Nødnett må endrast eller bytast ut for at dagens teneste kan haldast oppe. Dette er eit omfattande arbeid som medfører vesentlege kostnader. Regjeringa foreslår at kostnadene dekkast av brukarane av Nødnett i 2024, med unntak av dei frivillige organisasjonane i redningstenesta. Det blir derfor foreslått å auke løyvinga med 15 mill. kroner til å kompensere auka brukarbetaling for dei frivillige organisasjonane i redningstenesta.

For å handtere asylinnkomstar (i hovudsak fordrivne frå Ukraina) i samsvar med prognosane frå juni, foreslår regjeringa å auke løyvinga til Utlendingsdirektoratet (UDI) med 1,6 mrd. kroner i 2024 samanlikna med saldert budsjett for 2023. Auken er i hovudsak knytt til innkvartering i asylmottak, medrekna utgifter til mottaka, tilskot til vertskommunar og stønader til bebuarar. I tillegg foreslår regjeringa å løyve til saman 307,6 mill. kroner til politiet og UDI til kapasitet til å handtere innkomstar frå Ukraina. Det er uvisse om utviklinga framover, og behovet kan endrast.

Regjeringa meiner at talet på overføringsflyktningar må sjåast i samheng med talet på asylsøkarar og andre innvandrings- og integreringsutfordringar i Noreg. Noreg har vore blant landa som har teke imot flest overføringsflyktningar dei siste åra, sett i forhold til folketalet. Krigen i Ukraina har leidd til historisk høge asylinnkomstar til Noreg. Nivået for 2024 er òg venta å vere høgare enn normalt. Derfor foreslår regjeringa å redusere kvoten for overføringsflyktningar frå 2 000 plassar i 2023 til 1 000 plassar i 2024. Plassane på kvoten kan nyttast til å ta imot overføringsflyktningar eller annan type byrdedeling. Regjeringa foreslår òg å auke gebyra for søknader om opphald i Noreg, slik at dei dekker kostnadene til behandling av søknadene. Forslaget inneber å auke gebyret for vaksne for bl.a. søknader om familieinnvandring, opphald for arbeid og studium og permanent opphald. Det skal framleis ikkje vere gebyr for barn.

Tabell 1.1 Oversikt over regjeringa sine nye satsingar på Justis- og beredskapsdepartementet sitt område samanlikna med saldert budsjett 2023

	Mill. kroner
Politiet	715,0
Vidareføre auken i revidert nasjonalbudsjett 2023 utover ekstraordinær priskompensasjon og auka løyving til å handtere auka innkomstar frå Ukraina, for å leggje til rette for gode og tilgjengelege polititjenester for heile befolkninga	355,0
Styrke politiet, inkludert fleire tenestestader og oppretthalde eit høgt bemannings- og aktivitetsnivå	198,0
Økonomisk kriminalitet	50,0
Etterforskningsløft, inkludert fleire etterforskarar i politidistrikta	37,0
Særskilt innsats mot kriminelle gjengar i Oslo	15,0
Opptrappingsplan mot vald og overgrep mot barn og vald i nære relasjonar ¹	85,0
Reduksjon av løyvinga til Politidirektoratet	-25,0
Rettstryggleik	195,3
Etterforskningsløft: styrke fagleiinga i Den høgare påtalemyndighet	43,0
Lyd- og bilettopptak i domstolane	15,0
Tinghus i Bergen – gjennomføre byggjeprojekt	137,3
Kriminalomsorga og konfliktrådet	152,3
Grunnløyving til kriminalomsorga	85,0
Betre soningsforhold for kvinner ²	40,0
Forbetring av dei strafferettslege reaksjonane ungdomsstraff og ungdomsoppfølging	19,3
Auka kapasitet ved Ungdomseining aust på Eidsvoll ³	8,0
Tryggleik i samfunnet	142,0
Oppfølging av 25. juni-utvalets rapport: kontraterror og skydd av myndigheitspersonar (PST)	72,0
Forprosjekt for nytt Nødnett	40,0
Oppretthalde dagens Nødnett	15,0
Kompensasjon til frivillige organisasjonar i redningstenesta for auka brukarbetaling for Nødnett i 2024	15,0
Sum	1 204,6

¹ Regjeringa foreslår samla 100 mill. kroner til opptrappingsplan mot vald og overgrep mot barn og vald i nære relasjonar, fordelt med 85 mill. kroner til politiet og 15 mill. kroner under Barne- og familiedepartementets budsjett.

² Regjeringa foreslår samla 55 mill. kroner til å betre tilhøva for kvinnelege innsette, fordelt med 40 mill. kroner til kriminalomsorga og 15 mill. kroner under Helse- og omsorgsdepartementets budsjett.

³ Regjeringa foreslår samla 10,7 mill. kroner til auka kapasitet ved Ungdomseining aust, fordelt med 8 mill. kroner til kriminalomsorga og 2,7 mill. kroner under Barne- og familiedepartementets, Helse- og omsorgsdepartementets og Kunnskapsdepartementets budsjett.

1.4 Rettstryggleik

Rettstryggleik inneber at befolkninga i Noreg er trygge på at alle rettsforholda mellom offentlege

myndigheiter og den enkelte er føreseielege og forholdsmessige. Avgjerder og inngrep overfor den enkelte er baserte på lover og reglar, og det er openheit rundt avgjerder slik at dei kan kon-

trollerast. Styresmaktene opptre upartisk, og reglar for saksbehandling blir følgde. Alle har reelt høve til å forsvare interessene sine overfor myndigheitene og kvarandre.

1.4.1 Innleiing

Verksemder som er særleg viktige for rettstryggleiken, er politiet, Den høgare påtalemakta, Spesialeininga for politisaker, forlikråda, domstolane, kommisjonen for gjenopptaking av straffesaker, Statens sivilrettsforvaltning, kriminalomsorga, konfliktrådet, Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda.

Justis- og beredskapsdepartementet forvaltar òg ei rekkje ordningar som varetek rettstryggleiken til individa i samfunnet. Desse er bl.a. fri retts hjelp og tilskot til spesielle rettshjelpstiltak, erstatning til valdsoffer, erstatning i samband med strafforfølgjing og verjemålsordninga.

1.4.2 Tilstandsvurdering

Garantiar for rettstryggleiken kjem til uttrykk i Grunnlova og i dei internasjonale forpliktingane Noreg har, t.d. retten til ein rettviss rettargang, legalitetsprinsippet, forbod mot å gi lover tilbakeverkande kraft og forbod mot diskriminering. Krav til rettstryggleik inngår òg i ulike menneskerettsforpliktingar, som gjennomgåande stiller krav om at inngrep i menneskerettar må ha eit rettsleg grunnlag, forfølgje eit legitimt formål og vere forholdsmessige. Både norske domstolar og Den euro-

peiske menneskerettsdomstolen bidrar til å sikre at Noreg oppfyller sentrale krav til rettstryggleik.

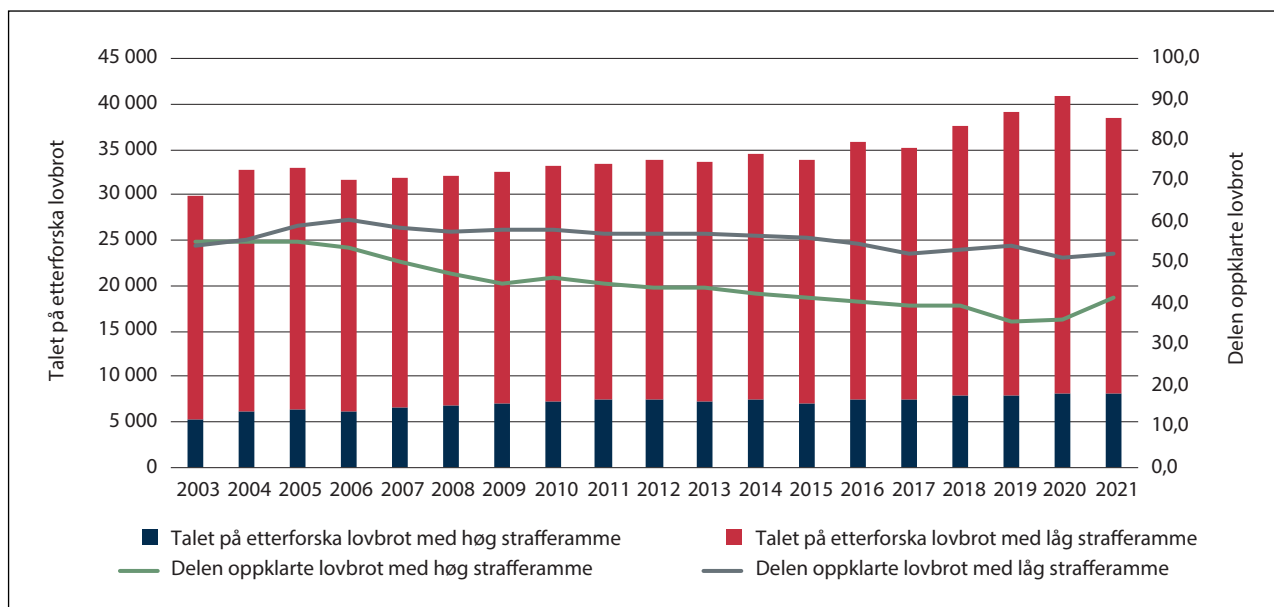
Noreg er eit land med svært høg tillit, samanlikna med andre land. Denne tilliten blir òg spegla i resultatane i undersøkingar om tillit til både politiet og rettsvesenet. Likevel står justissektoren føre fleire utfordringar både på kort og lang sikt knytte til rettstryggleik.

Politiet og påtalemakta

Oppklaringsprosent gir informasjon om eit viktig aspekt ved rettstryggleiken og har i straffesaker gått ned dei siste åra. For lovbrotsgruppene vald, mishandling og seksuallovbrot har det vore ein nedgang i melde saker frå 2020 til 2021¹, men oppklaringsprosenten for desse lovbrotsgruppene har auka noko.² For lovbrotsgruppene med høg strafferamme var oppklaringsprosenten i 2021 på 41,6 pst. Om ein skil mellom dei ulike lovbrotsstypene, har det vore ein nedgang i melde saker om vald, truslar og omsynslaus åtferd, medan det har vore ein auke i melde saker om seksuallovbrot. For seksuallovbrot har det òg vore ein auke i oppklaringsprosent for sakene med høg strafferamme, og han var i 2021 på om lag 48 pst. Oppklaringsprosenten er spesielt låg for mishandling i nære relasjonar, der berre 23,6 pst. av sakene vart oppklarte i 2021.

¹ Tal for 2022 vart publisert av SSB 28. september 2023.

² I 2020 og 2021 var samfunnet prega av nedstenging på grunn av covid-19-pandemien, noko som kan ha påverka kriminalitetsbiletet.

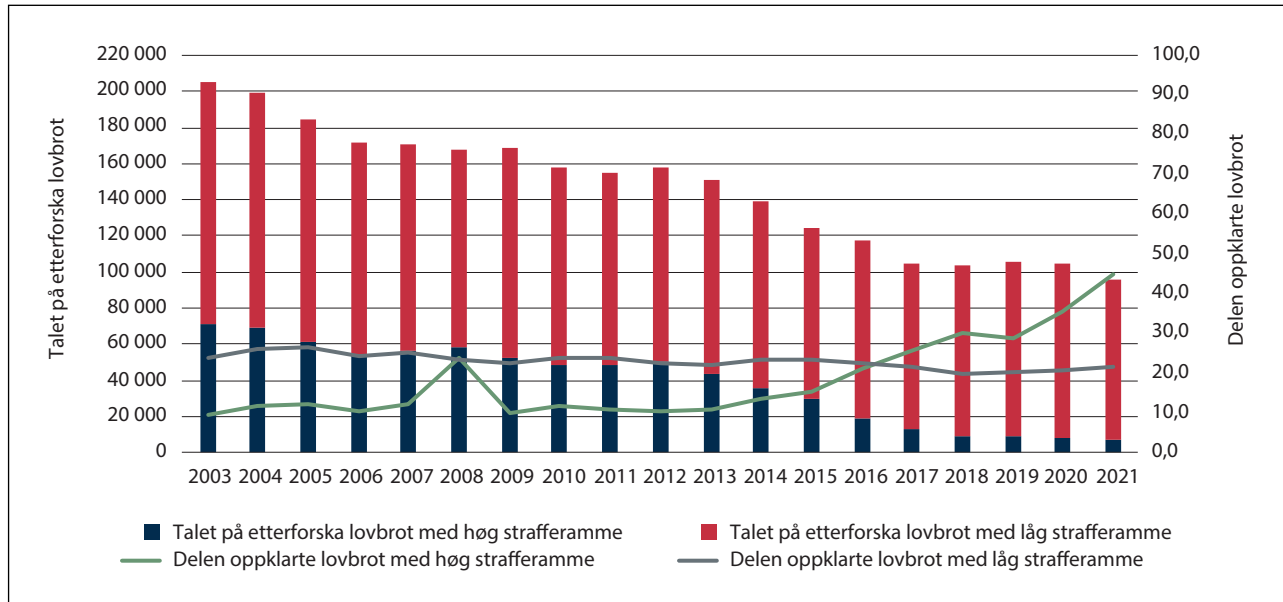

Figur 1.3 Talet på etterforska lovbrots og oppklaringsprosent: vald, mishandling og seksuallovbrot

Kjelde: SSB 2022, tabell 09405

For vinningslovbrot (eigedomstjuveri, bedrageri, ran og utpressing) har talet på melde lovbröt gått kraftig ned dei siste åra, for lovbröt med både høg og låg strafferamme. Om ein berre ser på bedrageri er det ei auke i melde lovbröt dei siste åra. Denne utviklinga kan sjåast i lys av at det har vore ei auke digitaliseringa av økonomien, og at fleire transaksjonar blir gjort digitalt enn tidlegare.

Når det blir færre melde lovbröt, blir det òg færre saker å oppklare, og oppklaringsprosenten for vinningslovbröt med høg strafferamme har auka. I 2021 var han på 44,6 pst. Oppklaringsprosenten for melde lovbröt med låg strafferamme har vore stabil dei siste åra.

Figur 1.4 Talet på etterforska lovbröt og oppklaringsprosent: utvalde vinningslovbröt

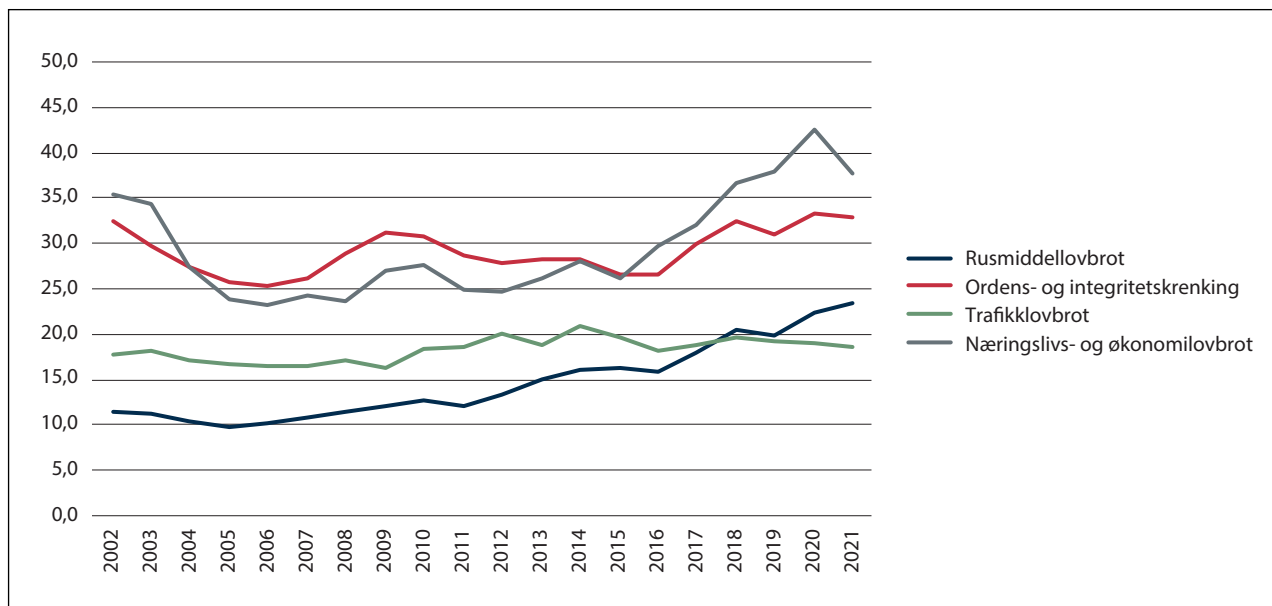
Kjelde: SSB 2022, tabell 09405

Lovbröt utan tydelege personoffer blir i hovudsak melde av politiet og administrative kontrollatar, og dei fleste slike lovbröt er i praksis oppklarte idet dei blir melde. Døme på slike lovbröt er rusmiddellovbröt, trafikklovbröt og fleire typar ordens- og integritetskrenkingar, og dei er i stor grad avhengige av kontrollverksemda til politiet og andre etatar for å bli avdekte. Talet på etterforska lovbröt er dermed i stor grad eit uttrykk for prioriteringane til politiet og påtalemakta. Blant mindre alvorlege rusmiddellovbröt er det ein kraftig nedgang i etterforska lovbröt sidan 2014. Blant nærings- og økonomilovbröt er det òg ein stor nedgang i talet på etterforska lovbröt.

For kriminalitet utan tydelege personoffer gir delen etterforska lovbröt som blir lagde bort i

straffesaksbehandlinga, informasjon om i kva grad politiet og påtalemakta er i stand til å føre saker fram til ein straffereaksjon, og han er viktig for å vareta rettsvernet for etterforska personar i straffesaker. Blant rusmiddellovbröt har det over tid vore ein auke i delen av etterforska lovbröt som blir lagde bort, og i 2021 gjaldt det 23 pst. av lovbrota. For nærings- og økonomilovbröt har det òg vore ein auke i delen av etterforska lovbröt som vart lagde bort i straffesaksbehandlinga, og i 2021 utgjorde dette 38 pst. av lovbrota.³

³ I 2020 og 2021 var samfunnet prega av nedstenging på grunn av covid-19-pandemien, noko som kan ha påverka kriminalitetsbiletet.

Figur 1.5 Delen etterforska lovbrøt som er lagde bort av politiet og påtalemakta i straffesaksbehandlinga

Kjelde: SSB 2022, tabell 09405

Domstolsbehandling

Tilgjengelege og effektive domstolar som tek avgjerder med høg kvalitet, er avgjerande for rettstryggleiken til den enkelte. Saksbehandlingstida i domstolane er sentral for rettstryggleiken til både offer og dei tiltalte. I 2022 har saksbehandlingstida i meddomsrettssaker i tingrettane gått ytterlegare ned og er i snitt godt under målsetjinga for saksbehandlingstid. Ho var på 2,7 md. i 2022. I lagmannsrettane har saksbehandlingstida i 2022 blitt redusert for alle sakstypar. I bevisankar med strafferamme under 6 år er no saksbehandlingstida 5,8 md. samanlikna med 6,4 md. i 2021 og 7,7 md. i 2020.

Den reelle tilgjengelegheita til domstolane er bl.a. knytt til kva det kostar å ta ei sak for domstolane. Sakskostnader i tvistesaker for domstolane har auka dei seinare åra, og det kan vere eit problem for kor god tilgang befolkninga har til domstolane. I straffesaker får tiltalte dekt utgifta til forsvarar, og i ei rekkje tilfelle har offer rett på bistandsadvokat. Når det gjeld sivile saker, kan ein få dekt utgifta til advokatbistand i bestemte sakstypar. Når det gjeld støtte til rettshjelp i sakstypar som er behovsprøvde, har det bl.a. vore ei utfordring at få har komme inn under ordninga.

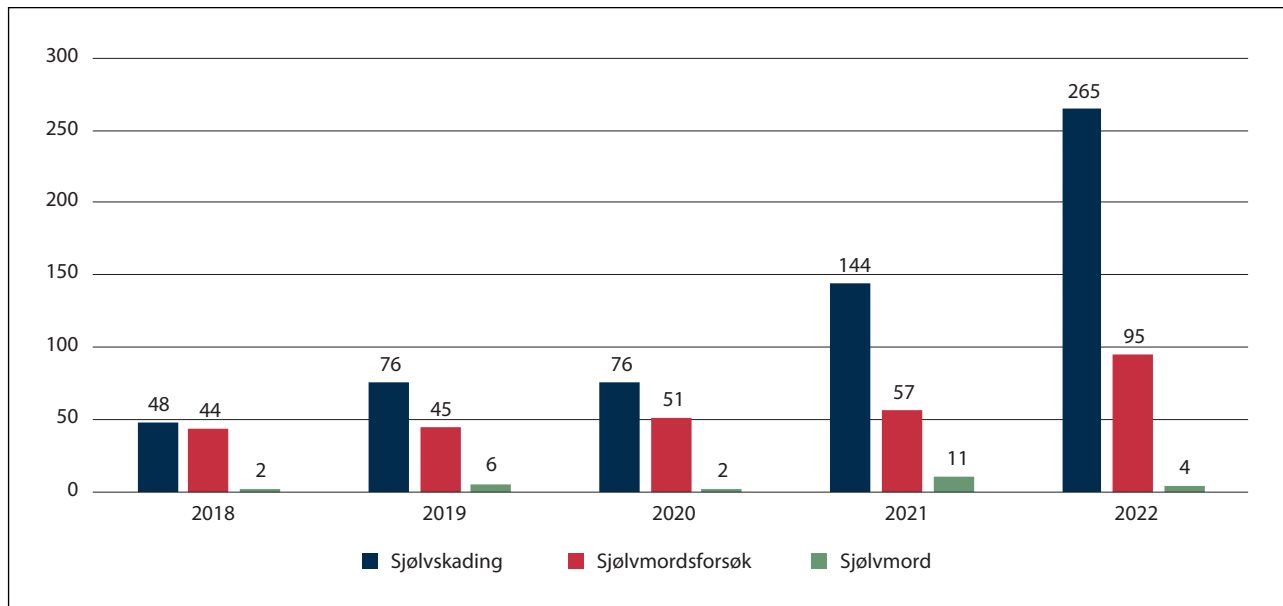
Utfallet av domstolsbehandling i straffesaker er eit uttrykk for i kva grad domstolane er materi-

elt samde i straffesaksbehandlinga i politiet og påtalemakta, og behandlinga er viktig for å vareta rettsvernet for tiltalte personar i straffesaker. I gjennomsnitt for alle lovbrøt har delen tiltalar som endar med straffereaksjon i domstol, over lang tid lege på i overkant av 90 pst. Seksuallovbrøt og vald og mishandling har gjennomgåande lege noko lågare.

Anke er eit ordinært rettsmiddel som blir brukt for å få ei sak bringa inn for ein høgare rett etter at ho er avgjort i ein lågare rett. Både den domfelte og påtalemakta kan anke. I 2022 fekk lagmannsrettane inn omtrent 2 600 straffeankar til ankeprøving. Delen saker som blir vist til behandling, var på 40 pst. Tilsvarande del i 2021 var 35 pst.

Straff i fengsel

I dei seinare åra har det vore endringar i gruppa av innsette i norske fengsel. Fleire innsette er dømde for alvorlege lovbrøt, og ein betydeleg del har samansette utfordringar og treng psykiatrisk hjelp. Arbeidet med å førebyggje sjølv-mordsforsøk og alvorleg sjølvskading fell inn under folkerettslege forpliktingar. I norske fengsel har talet på sjølv-mord gått ned i 2022, men det har vore ein auke i talet på tilfelle av sjølvskading og sjølv-mordsforsøk blant innsette.

Figur 1.6 Talet på sjølvskading, sjølvmordsforsøk og sjølvmord blant innsette i fengsel

Kjelde: Kriminalomsorga

1.4.3 Tiltak

Dei siste åra har politiet si saksbehandlingstid i straffesaker vore høg, samstundes som oppklaringsprosenten i den samla saksporfølgen har falle. Regjeringa foreslår å styrke etterforskning i politidistrikta og Den høgare påtalemakta med 80 mill. kroner til større kapasitet, kvalitet og kompetanse i straffesaksbehandlinga.

Det har vore ein krevjande økonomisk situasjon i kriminalomsorga dei siste åra. For å betre den økonomiske situasjonen i kriminalomsorga i 2024 foreslår regjeringa 85 mill. kroner til kriminalomsorga si grunnløyving. Regjeringa foreslår òg 55 mill. kroner til arbeidet med å betre soningsforholda for kvinner i 2024.

Forprosjektet for rehabilitering av Bergen tinghus vart ferdig tidleg i 2023 og har gått gjennom ekstern kvalitetssikring. Prosjektet inneber òg leige av tilleggslokale for arbeidsplassar til tilsette utanfor tinghuset. Kostnadsramma for rehabilitering av tinghuset er 1 180 mill. kroner og for brukarutstyret 196,5 mill. kroner. Regjeringa foreslår samla å løyve 137,3 mill. kroner til oppstart av byggeprosjektet i 2024, sjå også omtale i Kommunal- og distriktsdepartementets Prop. 1 S (2023–2024).

Sidan 2018 har det gått for seg eit prøveprosjekt med opptak av rettsforhandlingar i eit utval tingrettar og lagmannsrettar. Regjeringa foreslår å auke løyvinga til domstolane med 15 mill. kroner for å leggje til rette for opptak av lyd- og bilete i domstolane. I løpet av 2025 skal alle domstolar ha

minst ein rettsstad med utstyr som gjer det mogleg å ta opptak av rettsforhandlingar. Tiltaket vil bidra til å auke rettstryggleiken ved at det blir enklare å ettergå forklaringar gitt i tingretten, og at vitne og fornærma i enkelte saker vil sleppe belastninga ved å gi same forklaring fleire gonger.

Regjeringa har lagt fram eit forslag til endringar i rettshjelpslova slik at fleire kan få rettshjelp dekt av staten. Forslaget vil òg fjerne dei skarpe skilja mellom partar med relativt lik økonomi og sikre at ordninga ikkje blir svekt over tid. Sjå nærmare omtale under programkategori 06.70.

1.5 Tryggleik i samfunnet

Tryggleik i samfunnet inneber at samfunnet skal vere verna mot hendingar som set liv og helse i fare, og som truar grunnleggjande verdiar og viktige samfunnsfunksjonar. Det skal vere trygt å bu og ferdast i heile Noreg.

1.5.1 Tilstandsvurdering

Motstandskraft er eit uttrykk for evna eit samfunn har til å halde ut og handtere store hendingar, vinne att viktige funksjonar etter at noko har hendt, og om det er nødvendig, tilpasse seg endra føresetnader. Motstandskrafta vår er utfordra av samtidige kriser og eit meir samansett trusselbilette enn før. Eit land med stor motstandskraft vil

vere mindre sårbart for samansette truslar, men òg for naturhendingar og ulukker.

Dette er på mange vis ei god beskriving av Noreg. Eit viktig grunnlag for denne motstandskrafta er den store tilliten til myndigheitene. Innbyggjarundersøkinga til DFØ frå 2023 viser at folk framleis har høg tillit til Stortinget, regjeringa og offentleg forvaltning, bl.a. domstolar og politi, sjølv om tilliten har gått noko ned sidan førre undersøking. OECD sin rapport frå 2022 viser at om lag åtte av ti nordmenn har tillit til myndigheitene, medan gjennomsnittet i OECD-land er fem av ti.

Offentlege verksemdar arbeider med å utvikle og halde ved like evna til å handtere hendingar som set liv og helse i fare på tvers av sektorar og nivå. For å byggje eit trygt samfunn krevst det samarbeid mellom offentlege ressursar, privat næringsliv, frivillige organisasjonar, lokalsamfunn og kvar og ein av oss.

Vi er ein ressurssterk nasjon med grunnleggjande demokratiske verdiar, og vi har sterke alliansar i NATO, der vi sjølv leverer vesentlege bidrag. Noreg deltek òg i EU sin ordning for sivil beredskap. Såleis har vi eit godt utgangspunkt.

Politiet, Politiets tryggingsteneste (PST), kriminalomsorga, Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB), Nasjonalt tryggingorgan (NSM), Sivil klareringsmyndigheit (SKM) og Hovudredningssentralen (HRS) gjer alle eit viktig arbeid for å trygge samfunnet. Norsk redningsteneste er organisert som eit samvirke mellom ei rekkje offentlege, frivillige og private aktørar og bidrar òg ved hendingar som set liv og helse i fare.

Dei samla beredskapsressursane inkluderer eigenberedskapen og kapasiteten for krisehandtering i næringslivet og frivillige organisasjonar. Det frivillige bidraget er t.d. eit sentralt element i norsk redningsteneste.

Dei tryggingfaglege råda til NSM vektlegg at trygging utfordringane dei neste åra vil drivast av ei rekkje fleire faktorar enn før. Gapet mellom aktiviteten til trusselaktørar og tryggingarbeidet aukar.

Politiet og forsvaret er dei sentrale aktørane i utøvinga av maktmonopolet til staten. Forsvaret skal bidra til samfunnstryggleik gjennom samarbeid med og bistand til politiet og sivile beredskapsmyndigheiter. Den gjensidige avhengnaden aukar mellom militære og sivile aktørar.

Kommunane har ansvar for samfunnstryggleiken i spennet frå cyberhendingar til flaum og skred, og dei må ha kunnskap og evne til å kunne handtere ei rekkje truslar. I kommuneundersø-

kinga til DSB for 2023 rapporterer 98 pst. av kommunane at dei har utarbeidd ein overordna beredskapsplan, men 29 pst. rapporterer òg at dei har ein plan som er for gammal. DSB rapporterer at det er ein auke i talet på kommunar som ikkje har oppdaterte risiko- og sårbarheitsanalysar og overordna beredskapsplanar.

Basert på befolkningsundersøkingane til DSB har delen av befolkninga som kjenner til råda om eigenberedskap frå DSB, auka frå 65 pst. i 2019 til 87 pst. i 2022. Delen som seier at dei er godt eller nokså godt førebudde til å klare seg sjølv i minimum tre døgn, har lege stabilt på i underkant av 50 pst. I tillegg er eldre betre førebudde enn yngre, og dei som bur på mindre plassar, er betre førebudde enn dei som bur i dei største byane.

Noreg har dermed eit godt utgangspunkt for å møte den aukande uvissa og dei ulike truslane som kan råke oss. Likevel fortel den nemnde OECD-rapporten at under halvparten av befolkninga meiner at myndigheitene ikkje gjer nok for å møte kommande samfunnsutfordringar.

Tryggingpolitisk utvikling

Vi står overfor eit meir krevjande trussel- og risikobilete, og vi blir utfordra av statar med tryggingspolitiske ambisjonar som ikkje samsvarer med våre nasjonale tryggingssinteresser. Større konfrontasjonsvilje hos ikkje-vestlege statar, russisk bruk av militærmakt og energi som våpen er døme på dette. Invasjonen av Ukraina har skapt varige endringar i forholdet mellom Russland og vestlege land.

Stormaktsrivalisering, rask teknologiutvikling og stadige endringar i den tryggingspolitiske situasjonen påverkar i stor grad det nasjonale trusselbiletet og utfordrar tryggleiken vår. Rolla vår som energileverandør og det at nordområda er strategisk viktige, gjer at Noreg er særleg utsett for etterretnings- og sabotasjeverksemd og annan uønskt aktivitet. Dette kjem fram i trussel- og risikovurderingane frå Etterretningstenesta, PST, NSM og DSB sine krisescenario.

Grensene mellom fred, krise og væpna konflikt er no mindre tydelege.

Politets tryggingsteneste vurderer framleis at trusselen frå ekstrem islamisme og høgreekstremisme utgjer dei største terrortruslane mot Noreg.⁴ Dei er òg bekymra for negativ merksemd mot norske politikarar og tillitsvalde. Dette kan utfordre demokratiet fordi den samla belastninga kan føre til at enkelte trekkjer seg frå det politiske

⁴ Nasjonal trusselvurdering 2023

ordskiftet, ikkje tek attval eller avstår frå å stille til val.

Klima

Det blir meir ekstremt vær, og klimapanelet i FN er tydelege på at auken i ekstremvær kjem av klimaendringane. Hendingar som storm, nedbør, flaum og tørke vil auke i intensitet, og slike hendingar kan true liv og helse, materielle verdiar og kritisk infrastruktur i større grad enn før. Av dei ti største naturhendingane sidan 1980 har sju av dei skjedd etter 2010,⁵ og meir enn halvparten av kommunane har handtert ei alvorleg naturhending i løpet av dei siste to åra (Kommuneundersøkinga til DSB 2023). Sterk vind, skred og vatn på avvegjar er det ein ser mest av. Handteringa av ekstremvêret «Hans» skal evaluerast. Noreg har gode ordningar for dei som er råka av hendinga.

Ekstreme hendingar som storm, nedbør, flaum og tørke vil bli kraftigare og ikkje så lette å planleggje for, og dermed true liv og helse, materielle verdiar og kritisk infrastruktur i større grad enn før. Eksisterande busetnad og kritisk infrastruktur vil bli meir utsett som konsekvens av både ekstremvær og gradvise klimaendringar. Grenseoverskridande konsekvensar av klimaendringar kan påverke samfunnstryggleiken i Noreg. Tørke, ekstrem nedbør og flaum kan føre til matmangel, menneskeleg lidning og økonomisk samanbrot i andre land, og dette kan føre til migrasjon og spreiding av sjukdommar. Befolkninga har varierende evne og vilje til å handtere desse utfordringane ifølgje befolkningsundersøkinga til DSB frå 2023 om medvit og åtferd knytt til eigenberedskap i befolkninga. T.d. er delen som svarer at dei har drikkevatt i behaldarar/flasker, høgare for dei over 60 år.

På lokalplanet må kommunane førebyggje dei mest alvorlege utfalla av klimaendringane, bl.a. gjennom god arealplanlegging. Lokale myndigheiter må òg kunne handtere alvorlege klimarelaterte hendingar.

Digital tryggleik

Stadig fleire verdiar som er viktige for nasjonal tryggleik, er digitaliserte og blir forvalta og behandla ved bruk av datasystem og internett. Digitalisering og teknologiutvikling fører til meir effektivisering og fornying, men det introduserer samstundes nye sårbarheiter og avhengnader. Den raske utviklingstakta og endringane i den

tryggingpolitiske situasjonen gjer det stadig meir krevjande for både offentlege og private verksemdar å halde oppe eit forsvarleg tryggningsnivå gjennom heile krisespennet.

Ei negativ side ved digitaliseringa er at vi blir meir sårbare for digitale angrep og både tilsikta og utilsikta hendingar. Samfunnet vårt er i dag heilt avhengig av at kritiske samfunnsfunksjonar fungerer. Det krev at digitale system som støttar opp under dei kritiske samfunnsfunksjonane, verkar overalt og heile tida. Digitale system og måten vi bruker dei på, blir stadig meir komplekse, og teknologiske endringar skjer raskt. Med eit meir krevjande trusselbilette og eit større tal på alvorlege digitale hendingar, er det desto viktigare med førebyggjande tryggingarbeid.

Cyberoperasjonar som metode for m.a. etterretning og påverknad er forsterka av den nye tryggingpolitiske situasjonen som Russland sitt angrep på Ukraina har skapt. Slike operasjonar vil kunne gi høg effekt utan stor risiko for den som står bak. Statlege aktørar har vist ei evne til å bruke heile verkemiddelapparatet til staten for å oppnå politiske mål, gjennom såkalla samansett verkemiddelbruk.

Trygge lokalsamfunn

Regjeringa er oppteken av samfunnstryggleik der folk bur. Ekstremvær, flaum, store ulukker, brann, epidemiar og bortfall av kritiske samfunnsfunksjonar, bl.a. straum, elektronisk kommunikasjon (ekom) og vegsamband, er døme på breidda i uønskte hendingar som kan ramme kommunar og fylke. På kommunalt og regionalt nivå har kommunane og fylka eit grunnleggjande ansvar for å vareta tryggleiken til befolkninga. God beredskap krev klare ansvarlinjer og lokal forankring og at ressursane som skal handtere hendingar, er tilgjengelege over heile landet. I Noreg er dei frivillige organisasjonane i redningstenesta ein viktig del av samvirket mellom dei offentlege og private ressursane. Utviklinga i utfordringsbiletet, med bl.a. fleire påkjeningar frå naturhendingar, stiller skjerp krav til samfunnstryggingarbeidet på lokalt og regionalt nivå. Sivilforsvaret er staten sin forsterkningsressurs og gir støtte til nød- og beredskapsetatane i heile krisespekteret. Brann- og redningsvesenet er den viktigaste tekniske ressursen til kommunane og gir rask bistand der folk bur.

Ei av dei viktigaste oppgåvene til politiet er å handheve lov og orden, slik at samfunnet og innbyggjarane er trygge. Saman med andre aktørar skal politiet førebyggje kriminalitet og ulukker og

⁵ Norsk Naturskadepool

agere raskt, kompetent og samordna når slike hendingar og naturhendingar likevel skjer. Resultata frå den årlege innbyggjarundersøkinga til politiet viser at innbyggjarar i heile landet oppgir at dei kjenner seg trygge i eige nærmiljø, i både små og store kommunar.

Rask respons kan berge liv, redusere skadeomfang eller bidra til å klare opp kriminalitet. Det er stilt krav til responstida til politiet for ekstraordinære hendingar, hendingar der liv er direkte trua og/eller der det er behov for rask innsats frå politiet. Politiet har nådd dei nasjonale krava for responstid sidan 2020.

1.5.2 Tiltak

Regjeringa meiner det lokale politiet i heile landet må styrkast. I samband med revidert nasjonalbudsjett 2023 vart løyvinga til politiet auka med 555,2 mill. kroner. Av dette var 155,2 mill. kroner ekstraordinær priskompensasjon og 45 mill. kroner til å handtere auka inntekstar frå Ukraina. Regjeringa foreslår å vidareføre 355 mill. kroner av løyvinga som ei varig styrking av politiet. Midlane vil bidra til at politiet kan halde eit høgt aktivitets- og bemanningsnivå i heile landet. I tillegg foreslår regjeringa å auke løyvinga til politiet med 198 mill. kroner i 2024, til bl.a. å oppretthalde eit høgt bemanning- og aktivitetsnivå i politidistrikta, opprette ti nye tenestestader, og andre tiltak i tråd med lokalpolitiplanen.

Regjeringa greier ut eit lovforslag om å kriminalisere ulovleg påverknad av avgjerder eller den allmenne meiningsdanninga gjennom samarbeid med framand etterretningsteneste. Ei slik lovending vil gjere det mogleg for PST å avdekke og straffefølgje verksemd som er eigna til å påverke politiske avgjerder og den allmenne meiningsdanninga.

Regjeringa vil òg følgje opp og revidere dei prioriterte tiltaka mot valdeleg ekstremisme og terror, som omfattar tilrådingar frå evalueringsutvalet etter 25. juni 2022 og tilrådingane frå Ekstremismekommisjonen når deira rapport vert lagd fram. For å auke kapasiteten i arbeidet med kontrterror, foreslår regjeringa å auke løyvinga til PST med 20 mill. kroner. Det blir òg foreslått å auke løyvinga med 52 mill. kroner til å styrke PST si verksemd for sikring av myndigheitspersonar. Forslaga er ei oppfølging av anbefalinga frå 25. juni-utvalets rapport.

Regjeringa foreslår 40 mill. kroner til arbeidet med forprosjekt for nytt Nødnett i DSB. Dagens Nødnett fungerer godt, men det er basert på utgåande teknologi og må på sikt bli erstatta med ei ny løysing for nød- og beredskapskommunikasjon for å halde ved lag og vidareutvikle beredskapen og handteringsevna til nød- og beredskapsstatane.

Telenor skal avvikla koparnettet sitt og erstatta dette med moderne IP-teknologi. Omlegginga inneber at komponentar i Nødnett må endrast eller bytast ut for at dagens teneste kan haldast oppe. Dette er eit omfattande arbeid som medfører vesentlege kostnader. Regjeringa foreslår at kostnadene dekkast av brukarane av Nødnett i 2024, med unntak av dei frivillige organisasjonane i redningstenesta. Det blir derfor foreslått å auke løyvinga med 15 mill. kroner til å kompensere auka brukarbetaling for dei frivillige organisasjonane i redningstenesta.

Regjeringa har fremma eit forslag til lov om digital tryggleik for å ansvarleggjere verksemdar og sikre at nasjonale tilrådingar blir gjennomførte. Krigen i Ukraina og eksplosjonane på gassrørleidningar i Austersjøen har på nytt vist kor viktig arbeidet med trygging er, og at digital tryggleik har ei viktig rolle. Vi har styrkt beredskapen mot digitale angrep som kan ramme petroleumssektoren eller andre kritiske verksemdar. I tillegg er kraft og elektronisk kommunikasjon (ekom) døme på infrastrukturar der det er nødvendig med god digital motstandskraft.

For raskt å kunne nå ut til heile befolkninga med presis informasjon når alvorlege hendingar oppstår, har regjeringa i Prop. 78 S (2021–2022), jf. Innst. 270 S (2021–2022), fremma ei rekkje tiltak, bl.a. etablering av ei mobiltelefonbasert befolkningsvarslingsteneste. Tenesta har namnet Nødvarsel og vart etablert ved årsskiftet 2022/2023 for å varsle alvorlege hendingar av nasjonal karakter. Frå sommaren 2023 kan alle politidistrikta bruke tenesta til å varsle lokalt og regionalt om alvorlege hendingar. Erfaringane med tenesta i samband med ekstremvêret «Hans» skal evaluere.

1.6 Låg kriminalitet

Låg kriminalitet betyr at det i Noreg i liten grad skjer kriminelle handlingar, og at det er få alvorlege lovbrøt.

1.6.1 Innleiing

Verksemder som er viktige for å ha låg kriminalitet, er politiet, domstolane, Den høgare påtalemakta, Spesialeininga for politisaker, kriminalomsorga og konfliktrådet. Låg kriminalitet krev samstundes innsats frå fleire aktørar i samfunnet. Det inneber verksemder som arbeider med eller har ansvar for tidleg førebygging av kriminalitet, som utdanningssektoren, barnevernet, helsesektoren, frivillige organisasjonar m.m.

Det er klare samanhengar mellom kriminalitet og alder, kjønn og ulike sosioøkonomiske faktorar. Spesielt unge menn utanfor arbeid og utdanning har klart større risiko for å utføre lovbrøt enn resten av befolkninga. Det er òg ein samheng mellom kriminalitet og geografi: Det er meir kriminalitet i byar. Skilnadene mellom byar og mindre stader har likevel blitt mindre over tid. Ulike økonomiske drivkrefter påverkar omfanget av kriminalitet, slik som arbeidsløyse og inflasjon.

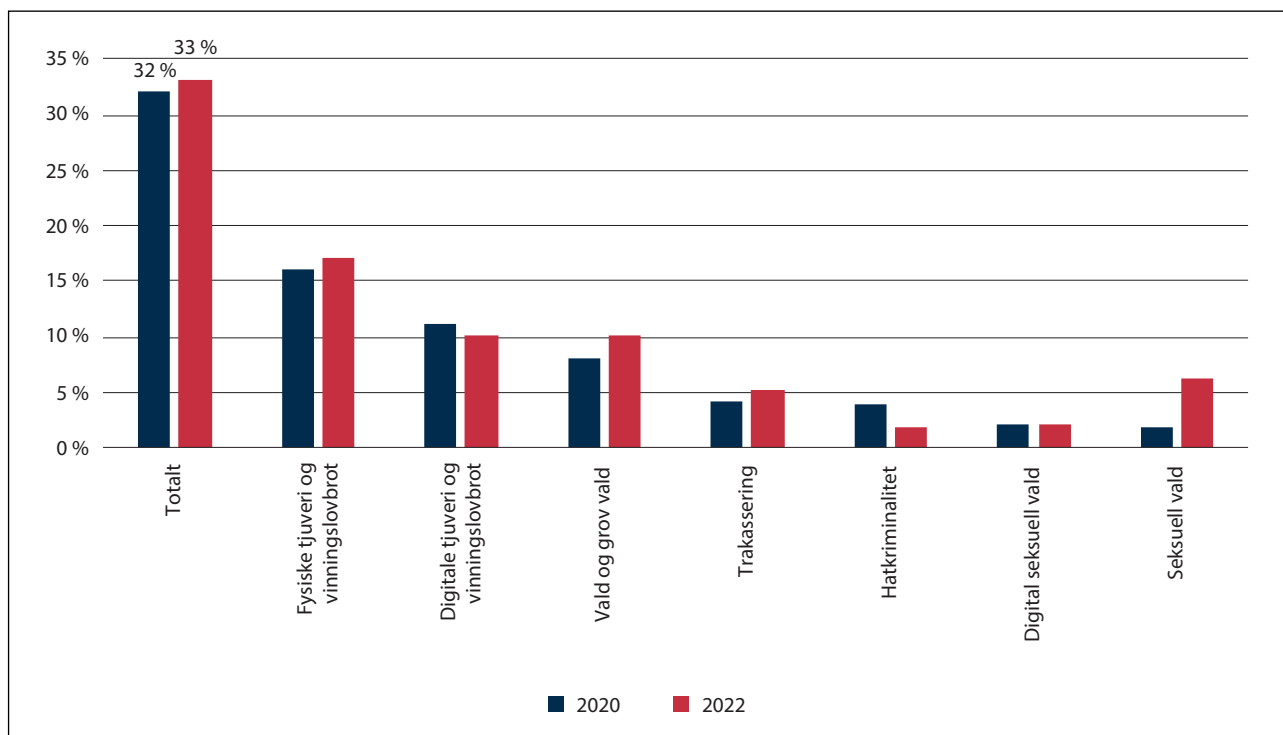
Kriminaliteten i Noreg er i internasjonal samheng låg, og det har vore ein trend mot

mindre kriminalitet i Noreg dei siste tiåra. Trenden gjeld for både opplevd og meld kriminalitet.

1.6.2 Tilstandsvurdering

Omfang av kriminalitet mot den vaksne befolkninga Kunnskap om mørketal, eller kriminalitet som ikkje blir meld til politiet, er viktig for å ha oversikt over det reelle omfanget av kriminalitet. Nasjonal tryggleiksundersøking kartlegg omfang av lovbrøt retta mot den vaksne befolkninga. Undersøkinga vart første gong gjennomført i 2020 og er gjenteken i 2022 med spørsmål om lovbrøt året før. 33 pst. av respondentane seier at dei vart utsette for minst eitt lovbrøt eller ei lovbrøtsliknande handling i 2022, noko som er langt høgare enn mengda kriminalitet som blir meld til politiet.⁶

⁶ Nasjonal tryggleiksundersøking blir gjennomført årleg frå 2023.

Figur 1.7 Del av befolkninga (16–84 år) som meiner å ha vore utsette for ulike lovbrøtstypar i løpet av det siste året, 2020 og 2022

Kjelde: Nasjonal tryggleiksundersøking

Yngre aldersgrupper oppgjer i langt større grad å ha vore utsette for ei rekke formar for kriminalitet, enn eldre aldersgrupper. Yngre personar er oftare utsette for seksuell vald enn eldre personar, og kvinner er langt oftare utsette for seksuell vald

enn menn. I 2020 var samfunnet prega av nedstenging på grunn av covid-19-pandemien, noko som gjorde at det var færre arenaer der personar kunne bli utsette for seksuell vald. Denne faktoren, i tillegg til at nokre spørsmål om seksuell vald

vart justert i den siste gjennomføringa av undersøkinga, kan forklare auka av dei som har blitt utsette for seksuell vald, frå 2 pst. i 2020 til 6 pst. i 2022. I ein studie av omfang av vald og overgrep i befolkninga, som er gjennomført av Nasjonalt kunnskapssenter om vald og traumatisk stress (NKVTS), melde over ein av fem kvinner at dei hadde opplevd valdtekt ved makt, tvang eller sovevaldtekt minst ein gong i løpet av livet.

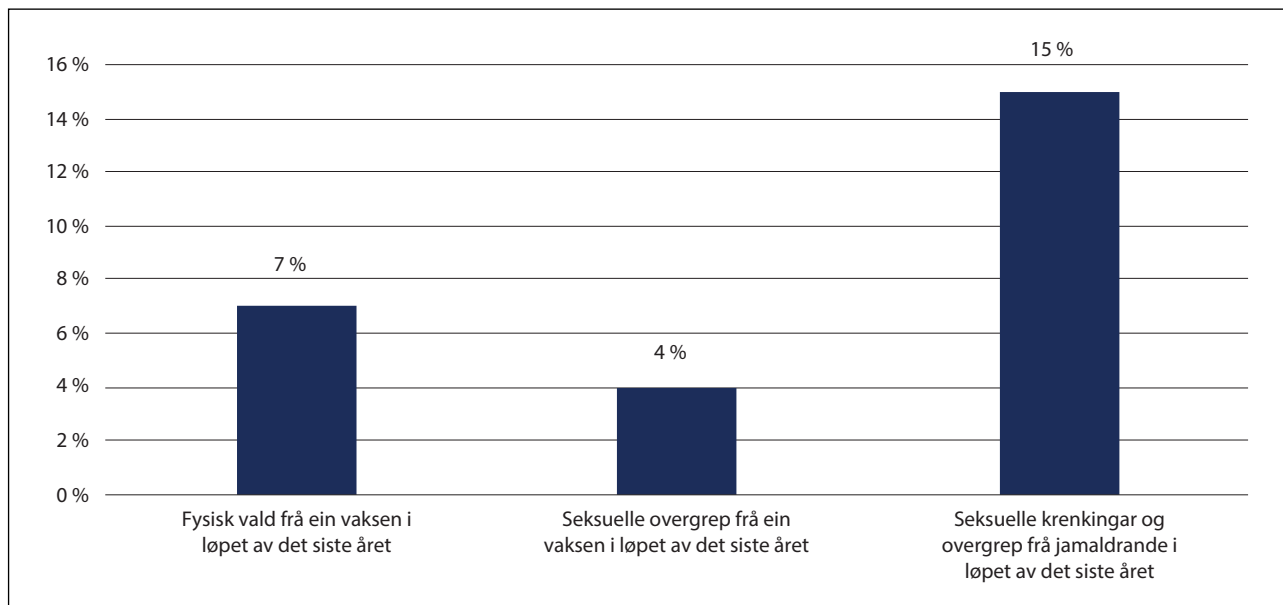
Innanfor digitale vinningslovbrot er bedrageri ved kjøp og sal av varer og tenester over internett det klart vanlegaste. For fysiske lovbrøt er sykkel-tjuveri framleis det vanlegaste. Det er ein klar samanheng mellom storleiken på det økonomiske tapet og om lovbrøtet vart meldt eller ikkje.

Hatkriminalitet er lovbrøt som er motiverte av negative haldningar til religion, etnisitet, seksualitet, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk eller funk-

sjonsevne. Omtrent 2 pst. melder å ha blitt utsett for hatkriminalitet i 2022.

Vald og overgrep mot barn og unge

Unge personar blir i langt større grad utsette for, melde og sikta for lovbrøt enn eldre. Aldersfordelinga er spesielt skeiv for vald og seksuelle overgrep. Kvinner er utsette for seksuell vald i langt større grad enn menn, og dette gjeld spesielt for unge. Nasjonalt kunnskapssenter om vald og traumatisk stress (NKVTS) har undersøkt omfanget av erfaringar med vald og seksuelle overgrep blant barn og unge i Noreg i alderen 12–16 år, sjå figuren nedanfor. Gutar og jenter rapporterte å ha vore utsette for fysisk vald i like stor grad, både alvorlege og mindre alvorlege former for vald. Jenter opplever seksuelle krenkingar eller overgrep betydeleg oftare enn gutar.

Figur 1.8 Delen barn som har vore utsette for fysisk vald, seksuelle krenkingar og/eller overgrep i løpet av det siste året, 2018

Kjelde: NKVTS 2019

Dei fleste som har vore utsette for ein type vald eller overgrep, har òg opplevd andre former for vald og overgrep. Over halvparten av ungdommane som hadde vore utsette for fysisk vald i oppveksten, hadde òg vore utsette for psykisk vald. Jenter rapporterte oftare enn gutar å ha vore utsette for fleire typar vald. Av dei ungdommane som melde å ha blitt utsette for seksuelle krenkingar eller overgrep frå jamgamle, har dei fleste erfart fleire slike hendingar i løpet av oppveksten.

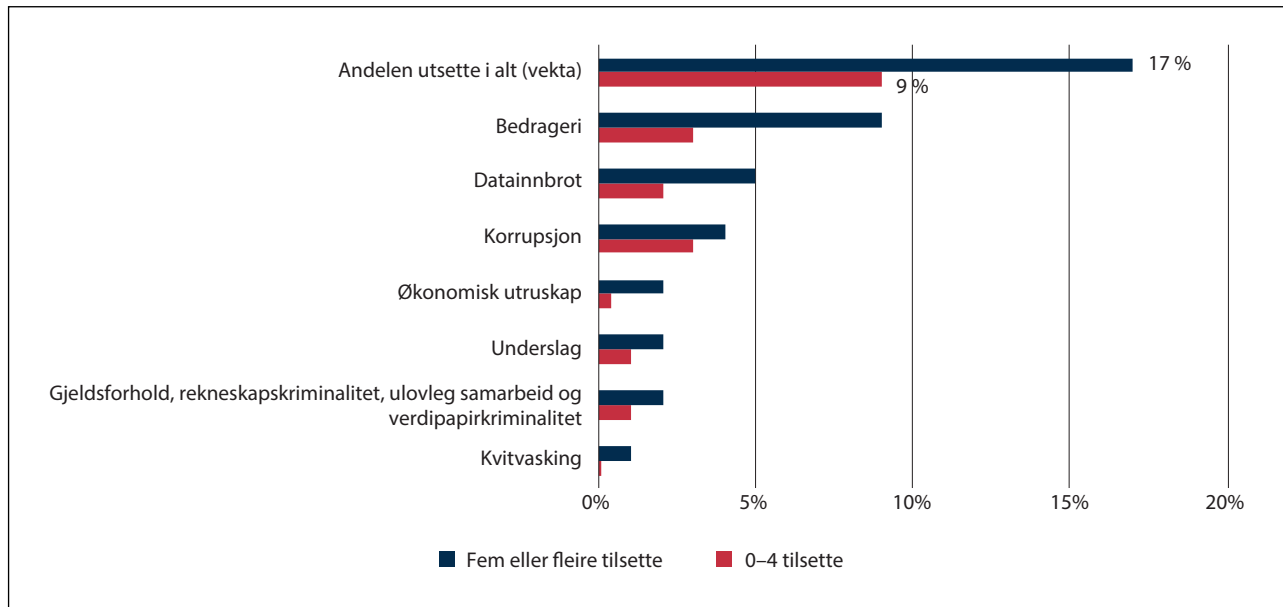
Omfang av økonomisk kriminalitet mot verksemdar

Eit kjenneteikn ved saker om økonomisk kriminalitet er at sakene ofte manglar ytre kjenneteikn som klart viser at det er tale om lovbrøt. Det er ingen klar fornærma, sidan offeret for økonomisk kriminalitet gjerne er offentlege myndigheiter, ei heil næring eller ein marknad, og i verste fall samfunnet generelt.

I nasjonal omfangsundersøking av økonomisk kriminalitet melde 17 pst. av verksemdene i privat, offentlig og ideell sektor med fem eller fleire til-

sette at dei hadde blitt utsette for økonomisk kriminalitet i løpet av 2021. Om lag 9 pst. av verksemdene med færre enn fem tilsette svarte det same. Det heng truleg saman med at større verksemdar er meir økonomisk attraktive som offer. Det er større verdiar i omløp, og dei gjennomfører langt fleire transaksjonar enn mindre verksemdar. Verk-

semder innanfor finans- og forsikringsbransjen er klart mest utsette for økonomisk kriminalitet. Omtrent 40 pst. innanfor desse verksemdene rapporterte å ha blitt utsette for økonomisk kriminalitet i 2021. Samstundes er det òg desse verksemdene som i størst grad har sett i verk tiltak mot økonomisk kriminalitet i organisasjonen.

Figur 1.9 Delen verksemdar utsette for økonomisk kriminalitet i løpet av det siste året, 2021

Kjelde: Nasjonal omfangsundersøking av økonomisk kriminalitet

Dei største verksemdene oppgir å vere langt meir utsette for bedrageri, datainnbrot og korrupsjon enn dei mindre verksemdene. 75 pst. av verksemdene med fem eller fleire tilsette som har blitt utsette for bedrageri, melde at falsk avsendar er den mest brukte metoden i dei siste tilfella av dette. Blant verksemdene som har opplevd datainnbrot, melde 30 pst. at datasnoking og introduksjon av skadeleg programvare er dei metodane som i flest tilfelle vart nytta når dei sist var utsette for dette i 2021.

1.6.3 Tiltak

Ein stor del av kriminaliteten i Noreg har eit internasjonalt tilsnitt, anten kriminaliteten blir gjort heilt eller delvis av utanlandske borgarar i Noreg eller av personar frå utlandet. Organisert kriminalitet går igjen som ein viktig drivar på tvers av ulike kriminalitetsområde. Som det kjem fram av trusselvurderinga til politiet, vurderer dei at organisert kriminalitet og kriminelle nettverk utgjer ein stor samfunnstrussel.

Førebygging av vald og overgrep er noko regjeringa prioriterer høgt, og derfor blir det lagt

fram ein opptrappingsplan mot vald og overgrep mot barn og vald i nære relasjonar. Arbeidet med å førebyggje og kjempe mot internettrelaterte overgrep mot barn inngår i opptrappingsplanen. Regjeringa foreslår å auke løyvinga til politiet med 85 mill. kroner. Løyvinga skal gå til å auke kapasiteten i politidistrikta til å avdekke og rettsforfølge internettrelaterte overgrep mot barn. Det er òg behov for å etablere ein metodikk i politidistrikta for å førebyggje og oppklare vald i nære relasjonar og verne valdsutsette. Regjeringa foreslår samstundes å greie ut korleis målgruppa til barnehusa kan bli utvida til å gjelde mistenkte barn. Det skal òg utviklast eit undervisningsopplegg for tilsette i justissektoren.

Fleirtalet av barn og unge er lovlidige og er aldri eller sjeldan i kontakt med aktørar i straffesaksjeda. Likevel har det vore ein auke i den registrerte kriminaliteten blant unge under 18 år dei siste seks-sju åra. Unge som er involverte i gjenteken kriminalitet, står for ein betydeleg del av lovbrota. Det å hindre at unge bryt lova, i tillegg til å sørge for at unge ikkje er involverte i gjenteken og/eller alvorleg kriminalitet, er heilt sentralt for å halde det totale kriminalitetsnivået

lågt. Unge som utfører kriminalitet, har oftare dårlegare levekår enn andre, og det å førebyggje ny kriminalitet vil ha mykje å seie for livsutsiktene og dei framtidige levekåra. Regjeringa har fremma Prop. 139 L (2023–2024) med forslag til endringar i dei strafferettslege reaksjonane ungdomsstraff og ungdomsoppfølging og foreslår 19,3 mill. kroner frå 2024 som skal gå til å gjennomføre endringane og forbetre ungdomsreaksjonane.

Det er eit mål for regjeringa at barn ikkje skal sitje i fengsel saman med vaksne. Kriminalomsorga har to landsdekkande ungdomseiningar med høvesvis fire plassar kvar for innsette mellom 15 og 18 år. Då det tidvis har vore fleire mindreårige innsette enn kva det er plass til i ungdomseiningane, foreslår regjeringa 10,7 mill. kroner til å utvide Ungdomseining aust på Eidsvoll med to plassar.

Sidan starten av 2000-talet har det vore ein nedgang i talet på etterforska lovbrøt som gjeld økonomisk kriminalitet. Samstundes har delen saker som blir lagde bort, auka til i overkant av 40 pst. 17 pst. av verksemdene med fem eller fleire tilsette melde at dei hadde blitt utsette for økonomisk kriminalitet i løpet av 2021. Økonomisk kriminalitet utgjer alvorlege truslar for enkeltpersonar, bedrifter, lokalsamfunn og finansieringa av velferdsstaten. Regjeringa vil styrke arbeidet mot slik kriminalitet og vil innan utgangen av 2023 fremme ei stortingsmelding som skal utvikle politikken på dette feltet. Regjeringa foreslår å auke løyvingane til politiet med 50 mill. kroner, som skal nyttast til å styrke innsatsen mot økonomisk kriminalitet.

1.7 Kontrollert og berekraftig innvandring

Innvandringa til Noreg blir regulert i samsvar med utviklinga i verda kring oss og politiske vedtak. Det blir lagt til rette for lovlege rørsler over landegrensene. Noreg varetek rettstryggleiken til utlendingar og den enkelte sitt behov for vern, samstundes som tryggleiken i landet blir bevart.

1.7.1 Innleiing

Justis- og beredskapsdepartementet har det overordna ansvaret for å forme ut og samordne innvandringspolitikken, med eit særskilt ansvar for bl.a. vern (asyl), familieinnvandring, visum, bortvising, utvising og kontroll. Det sentrale juridiske rammeverket som regulerer innvandringa til Noreg er utlendingslova, den europeiske menneskerettskonvensjonen, flyktningkonvensjonen og ei rekkje internasjonale forpliktingar i samband med EØS-avtalen, Schengen- og Dublin-samarbeidet og FN.

Dei operative oppgåvene som saksbehandling og kontroll blir utførte i Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE), i Utlendingsforvaltningas fageining for landinformasjon (Landinfo), i Politidirektoratet (POD) og dei underliggjande einingane deira og i Politiets tryggingsteneste (PST).

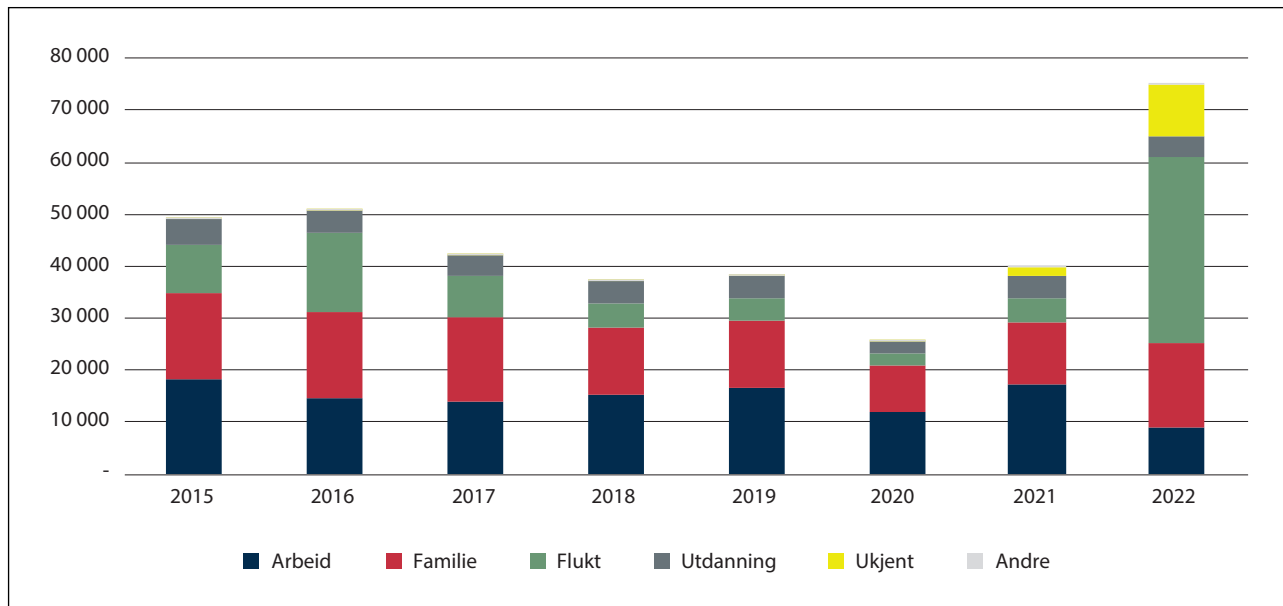
Andre departement med særleg ansvar innan utlendingsforvaltninga er Arbeids- og inkluderingsdepartementet (arbeidsinnvandring, innvandring frå EØS-land, busetjing, statsborgarskap og samordning av integreringspolitikken), Barne- og familiedepartementet (omsorgssenter for einslege mindreårige asylsøkarar under 15 år) og Utanriksdepartementet (samarbeid med opphavsland og utanriksstasjonar som førstelinje for søknader om visum og opphald).

1.7.2 Tilstandsvurdering

Innvandringa til Noreg

Figuren nedanfor viser utviklinga i talet på personar som innvandra til Noreg dei siste åra, fordelt etter innvandringsgrunn. 75 000 personar innvandra til Noreg i 2022.⁷ Om lag 73 pst. av desse kom frå Europa, nesten 12 pst. var arbeidsinnvandrarar, om lag 22 pst. var familieinnvandrarar og minst 48 pst. kom til Noreg som flyktningar.

⁷ Dette gjeld førstegongsinnvandringar blant personar med ikkje-nordisk statsborgarskap.

Figur 1.10 Innvandringar til Noreg etter innvandringsgrunn og år

Kjelde: SSB

Familieinnvandring har dei siste åra utgjort om lag ein tredjedel av innvandringa til Noreg. Søknader om familieinnvandring utgjør om lag ein sjettedel av opphaldssakene som kjem inn til UDI. Dei største gruppene som har fått innvilga søknad om familieinnvandring til Noreg dei seinaste åra, er personar frå India, Syria og Eritrea.

Om lag 40 pst. av dei som innvandra til Noreg dei seinaste åra, kom på grunn av arbeid. Ansvar for arbeidsinnvandringspolitikken ligg til Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Sjå meir om arbeidsinnvandringspolitikken til regjeringa i Prop. 1 S (2022–2023) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Saker om vern (asyl)

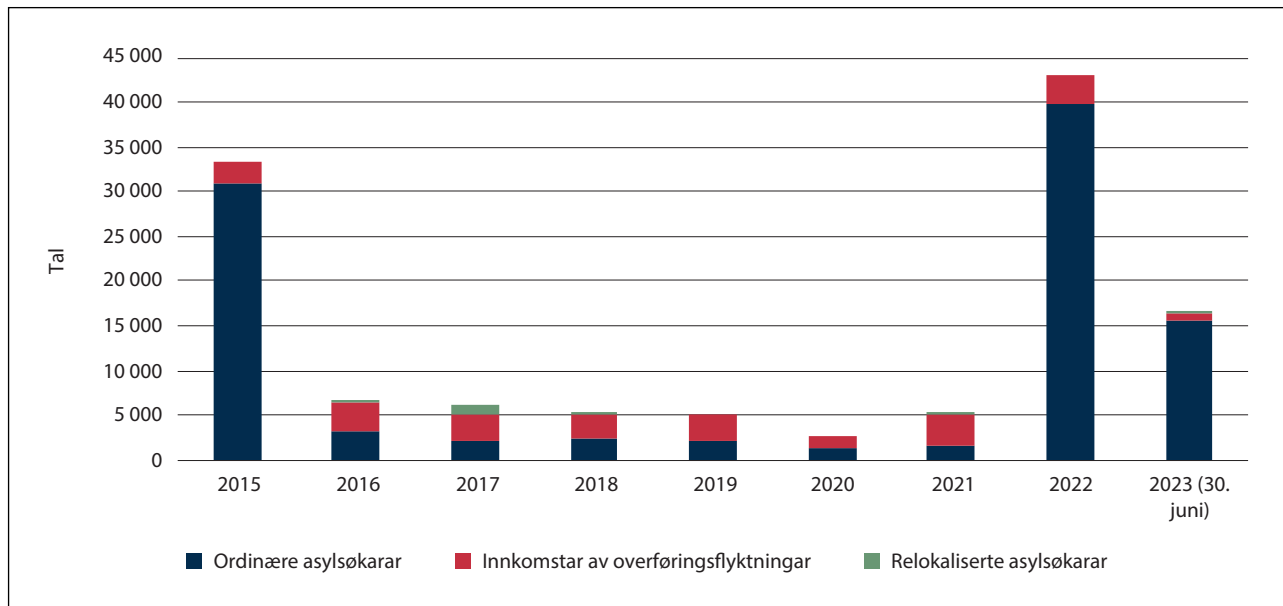
Alle som kjem til grensa til Noreg og viser til at dei er forfølgde etter flyktningkonvensjonen, eller som ikkje kan vende tilbake til heimlandet fordi dei der vil risikere dødsstraff, tortur eller umenneskeleg eller fornærande behandling eller straff, har rett til å søke om vern. Ifølgje FN sin høgkommissær for flyktningar (UNHCR) var det over 35 mill. flyktningar i verda ved utgangen av 2022.⁸ I tillegg var det over 62 mill. menneske på flukt i eige land. Særleg pga. krigen i Ukraina,

men òg pga. andre rørsler i verda, har begge kategoriene auka med fleire millionar i 2022, slik at talet på tvangsfordrivne no har passert 100 millionar. Noreg samarbeider med UNHCR og enkelte andre organisasjonar om overføring av flyktningar til Noreg frå aktuelle vertsland. Formålet er både å gi vern til flyktningar og å avlaste vertsland. Det blir fastsett ein årleg kvote for uttak av overføringsflyktningar og annan type byrdedeling.

Noreg skal vere ein pådrivar for at rettane til barn på flukt blir varetekne. Når ein vurderer om søkaren skal anerkjennast som flyktning, blir det teke særskilt omsyn til om søkaren er barn. I nokre saker kan ein gi opphaldsløyve medan vilkåra for vern ikkje er oppfylte, ut ifrå særlege medmenneskelege omsyn. Barn kan i desse tilfella få opphald sjølv om situasjonen deira ikkje er så alvorleg at ein vaksen ville fått opphaldsløyve.

Figuren nedanfor viser utviklinga i talet på søknader om vern, inntak av overføringsflyktningar og av relokaliserte asylsøkarar (myndigheitsstyrt overføring av asylsøkarar til Noreg frå andre land) sidan 2015.

⁸ FNs høgkommissær for flyktningar, *Global Trends Report 2022*, UNHCR, 2023

Figur 1.11 Talet på asylsøkarar, innkomstar av overføringsflyktningar og mottak av relokaliserte asylsøkarar 2015–juni 2023

Kjelde: UDI

I perioden 2016 til 2021 var talet på asylsøkarar til Noreg lågt samanlikna med i 2015. Talet på asylsøkarar i 2020 og 2021 var særleg lågt pga. covid-19-pandemien. I perioden 2018–2021 fekk rundt 77 pst. vern av dei som fekk saka si vurdert. I 2022 fekk 81 pst. av dei ordinære asylsøkarane vern. Det tilsvarande talet for EU samla i 2022 var rundt 49 pst. Talet på asylsøkarar til Noreg auka vesentleg i 2022, i hovudsak som følge av krigen i Ukraina. Det har òg vore ein auke i talet på asylsøkarar frå andre land. I 2022 vart det registrert 4 090 asylsøknader frå ikkje-ukrainske statsborgarar, om lag 2 400 fleire enn i 2021. Innkomsttalet er likevel lågt samanlikna med åra før 2015. Per 30. juni er det registrert 1 590 asylsøknader frå ikkje-ukrainske statsborgarar til Noreg i 2023. Dei største ikkje-ukrainske søkargruppene til Noreg dei seinaste åra er personar frå Syria, Afghanistan, Eritrea og Tyrkia.

Krigshandlingane til Russland har drive millionar av ukrainarar frå heimlandet, den største flyktningstraumen i Europa sidan 2. verdskrigen. Frå krigens utbrot til utgangen av juni 2023 hadde over 4,4 millionar ukrainarar fått midlertidig beskyttelse i EU-landa, samt Noreg, Island, Sveits og Liechtenstein.⁹ Den internasjonale organisasjonen for flyktningar anslo i mai 2023 at om lag 40 pst. av befolkninga i Ukraina har behov for humanitær støtte.¹⁰ I ein massefluktsituasjon

opnar utlendingslova for at det kan innførast ei ordning med mellombels kollektivt vern. Regjeringa sette i verk denne ordninga for fordrevne frå Ukraina i mars 2022. Det er stor uvisse om korleis krigen i Ukraina utviklar seg. Ut frå tidlegare erfaringar frå 1990-talet med mellombels kollektivt vern er det grunn til å tru at færre ukrainarar ønskjer å reise tilbake til Ukraina jo lenger krigen varer.¹¹

Noreg tok imot om lag 35 500 asylsøknader frå ukrainarar i 2022, og 33 500 personar fekk innvilga løyve om mellombels kollektivt vern. Per 30. juni har Noreg teke imot om lag 14 000 asylsøknader frå ukrainarar i 2023, og ca. 13 700 personar har fått innvilga løyve om mellombels kollektivt vern. Handteringa av fordrevne frå Ukraina har kravd stor innsats frå utlendingsforvaltninga, og det vil fortsetje å krevje stor innsats i tida framover. I planlegginga av statsbudsjettet for 2024 legg regjeringa til grunn at 20 000 fordrevne frå Ukraina vil komme til Noreg i 2024, og at dei aller fleste som har fått mellombels kollektivt vern i Noreg, ikkje returnerer i 2024. Sjå òg omtale av handteringa av innkomstar av fordrevne frå Ukraina i Prop. 1 S (2023–2024) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

¹⁰ IOM, *Regional Ukraine response situation report*, IOM, 27. april 2023

¹¹ Altamirano et al., *En ny flyktningpolitikk i Norden?*, Nordisk Ministerråd, København, 1998

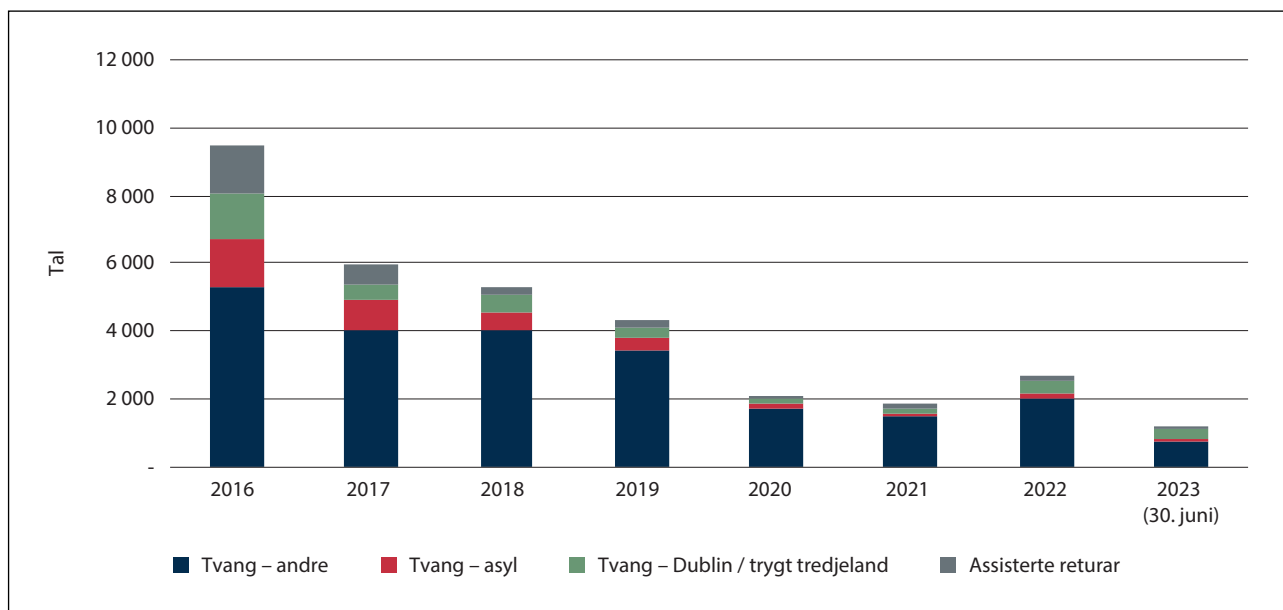
⁹ Eurostat, Kjeldetabell MIGR_ASYTPFM, Eurostat, 2023

Identitetsfastsetjing og retur av personar utan lovleg opphald

Å kjenne identiteten til personar som oppheld seg i Noreg, er viktig for at utlendingsmyndigheitene skal gjere riktige vedtak i utlendingssaker. At utlendingsmyndigheitene i størst mogleg grad registrerer rett identitet på personar, gir større tryggleik for anna offentleg forvaltning, og det er ein føresetnad for å nå målet om kontrollert innvandring. Det at ein fastset korrekt identitet, er saman med korrekt behandling av saker utan ugrunna opphald føresetnader for å vareta rettstryggleiken for dei som søker om vern og anna opphald i Noreg.

For nokre søkarar er det vanskeleg å skaffe papir som i tilstrekkeleg grad kan dokumentere identitet og familierelasjon. Frå april 2021 vart det teke foto og fingeravtrykk av alle som søker om opphald i Noreg. Dei biometriske dataa blir lagra i utlendingsregisteret. Dette betrar identitetskontrollen og gjer det vanskelegare å ha fleire identitetar i Noreg.

Dei som ikkje har gyldig opphaldsgrunnlag, skal returnere til heimlandet eller eit annet land der dei har lovleg opphaldsgrunnlag. Talet på returar har blitt gradvis redusert dei siste åra, jf. figuren nedanfor. Returar til ei rekkje land vart mellombels stansa i 2020 og 2021 pga. covid-19-pandemien.

Figur 1.12 Talet på assisterte returar og tvangsreturar 2015–juni 2023.

Talet for 2022 er ekskludert om lag 100 saker, som gjeld bortvisingar etter mellombels lov om innreiserestriksjonar for utlendingar av omsyn til folkehelsa

Kjelder: PU og UDI

Færre returar dei siste åra heng saman med nedgangen i talet på asylsøkarar til Noreg frå 2016 til 2021. Samla har målgruppa for retur i denne perioden blitt mindre, men ho har òg blitt meir utfordrande. Ein stor del av utreisepliktige har no opphalde seg i landet over lang tid, har familie med opphald i Noreg eller særskilde behov som gjer returarbeidet vanskelegare. Fleire har òg uavklart identitet og statsborgarskap. Vidare er nokre land meir krevjande å returnere personar til enn andre. Det er stor uvisse om korleis krigen i Ukraina og den høge inntaksten av asylsøkarar vil påverke returarbeidet i åra framover.

1.7.3 Tiltak

Det er svært uvisst korleis situasjonen i Ukraina vil utvikle seg framover. Regjeringa vil med løyvingforslaget sitt leggje til rette for å handtere fordrevne frå Ukraina, både dei som har komme til nå, og dei som ut frå prognosen som ligg til grunn for budsjettet, er forventa å komme i 2024. Regjeringa foreslår å vidareføre mellombels auke i løyvinga til administrativ kapasitet i politiet, UDI og IMDi på til saman 362,6 mill. kroner. Løyvinga skal bidra til å handtere auka oppgåvemengd som følgje av høge inntakstar frå Ukraina. I tillegg foreslår regjeringa å vidareføre større ramme for overskridingsfullmakt til innkvartering av asylsøkarar, jf. Prop. 1 S og Innst. 16 S (2022–2023). Ein

fullstendig gjennomgang av budsjettkonsekvensane av inntekstar frå Ukraina, medrekna justering av andre budsjettpostar som blir påverka, vil på vanleg måte bli gjort i samband med revidert nasjonalbudsjett. Sjå nærmare omtale under programkategori 06.90.

Ekstraordinære hendingar dei seinaste åra har sett utlendingsforvaltninga under press. Talet på ubehandla saker og klagar har auka år for år i lang tid. Behandlingstida for nokre saker, bl.a. enkelte familieinnvandringssaker, er lengre enn det som er ønskeleg. Regjeringa er oppteken av at søkarar raskt skal få avklart om dei har krav på opphald eller ikkje. Dette er òg eit premiss for effektivt integreringsarbeid. Departementet jobbar no med fleire regelverksforenklingar som skal leggje til rette for meir effektiv saksbehandling. På sikt vil modernisering av IT-systema i utlendingsforvaltninga bidra til raskare saksavvikling.

Regjeringa meiner at talet på overføringsflyktningar må sjåast i samanheng med talet på asylsøkarar. Krigen i Ukraina har medført ein stor auke i talet på asylsøkarar, i tillegg til at Noreg bidrar til å ta imot medisinsk evakuerte ukrainarar og å overføre personar på flukt frå nærømråda til Ukraina. Derfor foreslår regjeringa å redusere kvoten for overføringsflyktningar frå 2 000 plassar i 2023 til 1 000 plassar i 2024. Plassane på kvoten kan nyttast til å ta imot overføringsflyktningar eller annan type byrdedeling. Regjeringa vil prioritere sårbare grupper som kvinner og barn, og LHBTI-personar, blant kvoteflyktningar som blir fremma av UNHCR. Regjeringa meiner at den årlege kvoten må sjåast i samanheng over år i den forstand at det er rom for noko fleksibilitet over tid. T.d. gjeld dette ved uventa hendingar og særskilde praktiske utfordringar. Ubrukte plassar blir overførte frå eit år til det neste, og om det blir nytta fleire plassar enn kvoten, skal kvoten for neste år bli redusert tilsvarende.

Regjeringa held fram innsatsen for å betre forhalda for menneske på flukt og lokalsamfunna som tek imot flyktningar og fordrivne. Formålet er at både flyktningar, fordrivne og lokalsamfunna dei bur i, skal bli mindre sårbare, og at det skal leggjast til rette for meir berekraftige løysingar. Støtte til vertssamfunn for fordrivne kan òg bidra til å redusere sosiale og politiske spenningar i langvarige flyktningssituasjonar og på sikt motverke irregulær migrasjon. Med denne innsatsen ønskjer regjeringa å utvikle samspelet mellom humanitær støtte, utviklingsbistand og fredsinnsett på migrasjonsfeltet. Sjå òg omtale av solidaritetspotten i Prop. 1 S (2023–2024) for Utanriksdepartementet.

For å sikre at dei som ikkje får opphald i Noreg, overheld utreiseplikta, er det viktig at dei involverte instansane i forvaltninga jobbar heilskapleg med returarbeidet. Dessutan er det viktig at returen blir gjennomført effektivt, og at forvaltninga samarbeider med transitt- og opphavsland. Departementet har derfor utarbeidd ein ny returstrategi for perioden 2023–2029, for å sikre framleis godt og heilskapleg returarbeid. Strategien følgjer opp nasjonalt og europeisk returarbeid og vidarefører arbeidet med å betre samarbeidet med sentrale transitt- og opphavsland om migrasjon og retur, inkludert varig retur, t.d. gjennom tiltak for reintegrering i heimlandet.

1.8 Godt forvalta polarområde

Med godt forvalta polarområde meiner ein at polarområda skal forvaltast slik at samordning og styring byggjer opp under dei overordna måla for Svalbard og andre polare strøk. Desse omhandlar bl.a. å bevare ro og stabilitet, å bevare natur og å halde oppe eksisterande norske samfunn i desse områda.

Justis- og beredskapsdepartementet er det overordna departementet for Sysselmeisteren på Svalbard. Sysselmeisteren på Svalbard er den øvste representanten for regjeringa på øygruppa og er både politimeister og statsforvaltar.

Longyearbyen lokalstyre får tildelt løyvingane sine over svalbardbudsjettet. Oppgåvene til lokalstyret svarer på fleire felt til dei oppgåvene ein kommune har på fastlandet.

På svalbardbudsjettet blir det løyvd midlar til fleire statlege aktørar, som er fagleg styrte av dei respektive fagdepartementa. I tillegg har ei rekkje andre statlege aktørar verksemd på Svalbard som blir finansiert utanfor svalbardbudsjettet.

Justis- og beredskapsdepartementet koordinerer drifta av og har budsjettansvaret for Samfunnet Jan Mayen. Samfunnet Jan Mayen er ein del av Cyberforsvaret, som er ei avdeling i Forsvaret. I tillegg har fleire statlege verksemdar ansvar for eller verksemd på Jan Mayen.

Justis- og beredskapsdepartementet har ansvaret for koordineringa av norsk politikk for Jan Mayen, Bouvetøya og dei norske bilanda Dronning Maud Land og Peter I Øy i Antarktis.

1.8.1 Tilstandsvurdering og tiltak

Aktiviteten på og rundt Svalbard aukar. Longyearbyen veks og har i dag om lag 2 500 innbyggjarar. Det er 36 pst. utanlandske borgarar i Longyear-

byen. Bl.a. som følge av befolkningsveksten er det press på infrastrukturen i Longyearbyen. Veksten i næringslivsverksemd, særleg innan reiselivsnæringa, fører òg til press på naturmiljøet, infrastruktur, redningsressursar og helseberedskapen.

Regjeringa vil leggje frem ei stortingsmelding om Svalbard i 2024. Utviklinga dei siste åra med klimaendringar og meir aktivitet har medført nye utfordringar for Svalbard. Den nye stortingsmeldinga om Svalbard skal leggje grunnlag og føringar for aktivitet på, og forvaltning av Svalbard i tida framover, innanfor måla for svalbardpolitikken.

Oppryddinga av Svea går etter planen og vil vere ferdig hausten 2023.

Svalbard er hardt råka av klimaendringane. Bl.a. har faren for ekstremvær og skred auka. Regjeringa foreslår å løyve midlar i 2024 for å gjere ferdig skredsikringa i Vannledningsdalen i Longyearbyen.

Longyearbyen lokalstyre har ansvar for energiproduksjon i Longyearbyen. Lokalstyret planlegg å leggje ned kolkraftverket i 2023/2024 og erstatte det med dieselkraft. Ein skal gradvis og forsvarleg fase inn meir fornybar energi på sikt.

Justis- og beredskapsdepartementet har hatt på høyring forslag til forskrift om å innføre beredskapslova på Svalbard.

Hovudbygget på Jan Mayen vart oppført tidleg på 1960-talet, med ei levetid rekna til 10 år. Den eksisterande bygningsmassen er i dårleg stand. Forsvarsdepartementet er ansvarleg for prosjektet med nytt hovudbygg.

Norsk Polarinstitut, underlagt Klima- og miljødepartementet, driv forskning i Antarktis. Instituttet har heilårsdrift på forskingsstasjonen Troll i Dronning Maud Land og driv tokt i Sørishavet. Stasjonen nærmar seg slutten av levetida si. Regjeringa har vedteke konsept for det vidare arbeidet med oppgradering av stasjonen.

Regjeringa har starta arbeidet med å revidere bilandsregelverket.

1.9 Godt og tilgjengeleg lovverk

Eit godt og tilgjengeleg lovverk er eit lovverk som både varetek viktige prinsipp i ein rettsstat – som rettstryggleik og respekt for grunnleggjande rettar – og som bidrar til å fremme måla bak dei enkelte delane av lovverket. Eit godt og tilgjengeleg lovverk skal gi uttrykk for rettar og plikter på ein klar måte og fremme føreseielege løysingar, og det skal vere enkelt å finne fram til dei rele-

vante lovene. Det skal bidra til vekst og verdiskaping for befolkninga og næringslivet og til at offentlege organ effektivt kan utøve makt og yte tenester på ein god og framtidsretta måte.

1.9.1 Innleiing

Gode og fornuftige lover og reglar påverkar åtferd og medverkar til å hindre og løyse konflikhtar. Rettsreglane skal vareta viktige prinsipp i ein rettsstat, som rettstryggleik og respekt for grunnleggjande rettar. Dette er spesielt viktig når det gjeld reglar som opnar for inngrep overfor den enkelte, som straffelovgivinga, men slike grunnleggjande prinsipp må varetakast i andre regelverk òg.

Det er Stortinget som vedtek, endrar og opphevar lovene i Noreg, men regjeringa spelar ei nøkkelerolle i lovprosessen. Det er som oftast regjeringa som fremmar lovforslag for Stortinget, og lovforslaga er då utarbeidde av det departementet som har ansvaret for det aktuelle området. Alle lovforslaga skal formast ut i tråd med utgreiingsinstruksen og med utgangspunkt i rettleiinga «Lovteknikk og lovforberedelse» frå Lovavdelinga. Dette er sentrale utgangspunkt for å sikre god kvalitet på lovene og at relevante omsyn og konsekvensar blir vurderte og varetekne.

Lovgivinga må vere av god kvalitet dersom ein skal oppnå dei formåla lovene er meint å vareta. Meninga bak lovføresegnene bør komme tydeleg fram, og lovteksten bør vere tilgjengeleg for flest mogleg. Dette oppnår ein typisk ved å byggje opp lovene og dei enkelte paragrafane på ein logisk og oversiktleg måte, tilpasse dei godt til andre regelverk og bruke eit tydeleg og forståeleg språk. Lovverket bør vere forma ut teknologinøytralt der dette er mogleg og naturleg.

Eit godt lovverk bør ikkje vere for omfattande, og det bør ikkje innehalde reglar som det ikkje lenger er behov for, eller for mange detaljreglar. Eit sentralt spørsmål er kva som skal regulerast i lov, og kva som heller bør følgje av forskrift. Tidlegare hadde mange lover vide og generelle forskriftsheimlar, og dette finn ein framleis i enkelte lover, men ei slik fullmaktslovgiving høyrer i mindre grad heime i eit godt og tilgjengeleg lovverk i dag.

1.9.2 Tilstandsvurdering og tiltak

Eit klart og forståeleg regelverk

Lovverket i Noreg er langt meir tilgjengeleg og forståeleg enn i mange andre land, når det gjeld

både språk og struktur. Lovtekstane er gjennomgåande relativt kortfatta, og detaljane finn ein i all hovudsak i forskriftene. Store delar av lovverket har i seinare tid blitt bytt ut med nye lover, og ein har dermed fått eit meir moderne og oppdatert lovspråk. Alle lover og forskrifter er gratis tilgjengelege elektronisk på lovdata.no.

Det vil likevel alltid vere høve til forbetringar sjølv for eit slikt gjennomgåande godt lovverk som det norske må seiast å vere, og regjeringa vil arbeide for at regelverket skal bli endå betre og meir tilgjengeleg. Reglar som er retta mot næringslivet, skal t.d. formast ut enklast mogleg.

Eit klart og forståeleg regelverk er ein føresetnad for rettstryggleik for den enkelte. Klare og forståelege reglar er t.d. eit nødvendig grunnlag for å sikre at forvaltninga sine avgjerder og inngrep overfor den enkelte blir baserte på eit riktig rettsleg grunnlag, for at den enkelte kan føresjå kva tiltak forvaltninga kan setje i verk, og for ein effektiv kontroll av domstolane. Menneskerettane stiller òg krav til klare reglar der desse skal gi grunnlag for inngrep i rettane til den enkelte.

Det er avgjerande for å kunne sikre eit klart og forståeleg regelverk at ein har gode grunnlagsdokument som legg rammer for regelverksarbeidet til forvaltninga, som rettleiinga «Lovteknikk og lovforberedelse». Denne rettleiinga er no under revisjon og vil etter kvart komme i ny utgåve.

God gjennomføring av internasjonale plikter

Lovverket blir stadig meir omfattande. Dette kjem i stor grad av gjennomføring av EØS-regelverk, og det gjeld både formelle lover og forskrifter. Ein viktig del av eit godt og tilgjengeleg lovverk er at internasjonale plikter er gjennomførte på ein klar og forståeleg måte. Det kan vere særleg utfordrande å sørge for at internasjonale plikter er klare og forståelege, bl.a. fordi det er ulike tradisjonar for regelutforming i Noreg og utlandet. Når EØS-rettsakter skal gjennomførast, kan t.d. omsynet til å forme ut reglar på ein måte som er tilpassa norske forhold, og som harmonerer med norsk lovgiving elles, stå i motstrid med omsynet til nøyaktig og fullstendig gjennomføring og ein einsarta rettstilstand. Dersom vage eller fleirtydige reglar skal gjennomførast, må omsynet til korrekt gjennomføring vegast opp mot omsynet til klare reglar. Regjeringa vil arbeide for at lovverket balanserer desse omsyna på ein god måte. I tilfelle der regelverk må gjennomførast i norsk rett utan omarbeiding (inkorporasjon), slik som t.d. EØS-forordningar, kan ikkje reglane tilpassast på same måte. Det blir arbeidd med å finne løysingar for å

gjere regelverket meir tilgjengeleg i slike tilfelle òg.

Justis- og beredskapsdepartementet arbeider generelt for å medverke til at internasjonale plikter blir gjennomførte på ein god måte, både på eigne ansvarsområde og gjennom hjelp med lovarbeid i andre departement. I tillegg er departementet med i internasjonale forum der sentralt regelverk blir forma ut, og søker såleis å medverke til utforminga av internasjonalt regelverk.

Forholdet til EØS-retten skal, der det er aktuelt, vurderast grundig i samband med førebuinga av nye lover og anna regelverk. Handlingsrommet i EØS-avtalen skal utnyttast. Forholdet til Grunnlova og menneskerettane skal òg vurderast grundig ved førebuing av nytt regelverk. Eksisterande lovgiving må dessutan kontinuerleg vurderast for å sikre at ho framleis er i samsvar med menneskerettskonvensjonane og EØS-retten, særleg i samband med at det kjem nye dommar frå Den europeiske menneskerettsdomstolen, Efta-domstolen og EU-domstolen.

Eit framtidsetta lovverk

Eit godt lovverk må vere framtidsetta og i takt med utviklinga og nye behov, og det må ta høgd for bruk av moderne teknologi.

Regjeringa vil medverke til at regelverket blir teknologinøytralt og legg til rette for digitalisering og bruk av kunstig intelligens på område der dette er aktuelt, samstundes som ein varetek personvernet og andre grunnleggjande rettar. Justis- og beredskapsdepartementet tek aktivt del i forhandlingar i Europarådet om ein konvensjon om kunstig intelligens. Regelverket bør leggje til rette for innovasjon og digitalisering i næringslivet, t.d. når det gjeld låg- og nullutsløppsløysingar og bruk av kunstig intelligens, stordata og autonome system. Spørsmålet om automatisert saksbehandling er eit sentralt moment i arbeidet med ei ny forvaltningslov. Eksisterande reglar bør endrast og gjerast enklare der utviklinga gir høve til å vareta dei aktuelle omsyna på ein mindre inngripande eller meir effektiv måte.

Ei ny finansavtalelov, som i langt større grad enn den tidlegare lova legg til rette for digitale løysingar, er eit døme på eit nyleg lovarbeid for å tilpasse lovverket til ein ny digital kvardag. Lova tok òg til å gjelde 1. januar 2023. Eit anna døme her er eit forslag om at påtalemakta skal kunne påleggje elektronisk kontroll, såkalla omvend valdsalarm, ved besøksforbod. Det vart lagt fram forslag om dette i Prop. 128 L (2022–2023) *Endringer i straffe-*

prosessloven mv. (elektronisk kontroll av besøksforbud).

Eit framtidsretta regelverk må ha eit innhald som er tilpassa endringar i samfunnet. Lovverket er eit verkemiddel for å oppnå og reflektere ønskje samfunnsendringar, og det blir og har blitt arbeidd med ei rekkje lovsaker som illustrerer dette. Dette gjeld t.d. arbeidet med endringar i reglane om seksuallovbrot. Straffelovrådet har gått samla gjennom reglane i straffelova om seksuelle krenkingar, bl.a. straffebodet om valdtekt, og dei leverte 19. desember 2022 utgreiinga NOU 2022: 21 *Strafferettslig vern av den seksuelle selvbestemmelsesretten*, som i etterkant var på høyring fram til 13. april 2023. Departementet vil følgje opp høyringa og fremme nødvendige lovforslag til Stortinget. Dette vil omfatte ei endring av straffebodet om valdtekt, slik at ordlyden speglar at seksuell omgang utan samtykke er forbode og definert som valdtekt.

Truslane mot nasjonal tryggleik har òg endra seg og blitt meir alvorlege dei seinare åra. Regjeringa har sett i gang eit arbeid for å vurdere regelverket på fleire punkt, bl.a. for å vurdere om Politets tryggingsteneste har tilgang til den nødvendige informasjonen for å utføre samfunnsoppdraget sitt på ein god måte. Regelverket må vareta både personvernet og rettstryggleiken til den enkelte borgaren og omsynet til å tryggje demokratiet og fellesskapet sine interesser.

Det er viktig at lover blir forma ut slik at dei òg kan nyttast i unormale tider, og for å kunne møte nye former for kriser. Både koronapandemien og situasjonen med mange fordrivne frå Ukraina har likevel vist at det òg kan vere behov for å utar-

beide nye lover og forskrifter og å tilpasse eksisterande regelverk til den aktuelle situasjonen.

1.10 Oppfølging av oppmodingsvedtak

Nedanfor gir departementet ei oversikt over oppfølging av oppmodingsvedtak under Justis- og beredskapsdepartementet. Oversikta inkluderer alle vedtak frå stortingssesjonen 2022–2023, og dei vedtaka frå tidlegare stortingssesjonar som kontroll- og konstitusjonskomiteen ved behandling av Meld. St. 4 (2022–2023), jf. Innst. 186 S (2022–2023) meinte ikkje var følgde opp. I enkelte tilfelle kan oppfølginga av vedtaka vere meir omfattande forklart under det aktuelle programområdet i proposisjonen. I desse tilfella vil det vere ein referanse til kvar denne teksten finst.

I kolonne fire i tabellen nedanfor går det fram om departementet planlegg at rapporteringa på oppmodingsvedtaket no blir avslutta, eller om departementet vil rapportere konkret på vedtaket også i budsjettproposisjonen til neste år.

Sjølv om det i tabellen blir opplyst om at rapporteringa blir avslutta, vil det i ein del tilfelle kunne vere slik at oppfølginga av alle sider av vedtaket ikkje er endeleg avslutta. Dette kan t.d. gjelde vedtak med oppmoding til regjeringa om å vareta særlege omsyn i politikkkutforminga på eit område, der oppfølginga vil kunne gå over mange år. Stortinget vil i desse tilfella bli orientert om den vidare oppfølginga på ordinær måte, gjennom omtale av det relevante politikkområdet i budsjettproposisjonar og andre dokument.

Tabell 1.2 Oversikt over oppmodingsvedtak, ordna etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtaks nr.	Stikkord	Rapporteringa blir avslutta (ja/nei)
2022–2023	131	Oppretting av permanent partnardrapskommisjon	Nei
2022–2023	132	Nasjonalt førebyggingsprogram mot partnarvald og partnardrap	Nei
2022–2023	133	Kommunale handlingsplanar mot vald i nære relasjonar	Nei
2022–2023	134	Oppdatert kunnskapsgrunnlag om vald i nære relasjonar	Nei
2022–2023	135	Bruk av åleinesamtalar i hjelpeapparatet	Nei
2022–2023	136	Betre dokumentering og informasjonsutveksling i hjelpeapparatet	Nei

Tabell 1.2 Oversikt over oppmodningsvedtak, ordna etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapporteringa blir avslutta (ja/nei)
2022–2023	139	Elektronisk kontroll ved fotlenke med GPS-sendar for forvaringsdømde	Nei
2022–2023	140	Evaluering av ordninga med statleg finansiert prøvelauslating	Ja
2022–2023	141	Utgreiing av alternativ til ordninga med statleg finansiert prøvelauslating	Ja
2022–2023	142	Evaluering av særreaksjonane forvaring, dom til tvunge psykisk helsevern og dom til tvungen omsorg	Ja
2022–2023	445	Utgreie forlikrådsordninga	Nei
2022–2023	503	Kontroll over strategisk viktige verdikjeder	Ja
2022–2023	615	Endringar i reglane om avhøyr av vitne som bur på sperra adresse	Nei
2022–2023	616	Endringar i tvistelova – innstilling av saker i forlikrådet som følgje av lang behandling	Nei
2022–2023	617	Endringar i reglane om gjenopning i sivile saker som er pådømde som del av straffesak	Nei
2022–2023	618	Sakskostnader i sivile saker	Nei
2022–2023	644	Enklare og meir forbrukarvenleg regelverk for gavekort	Nei
2022–2023	653	Stortingsmelding om kriminalomsorga	Nei
2022–2023	729	A-krimcenter	Nei
2022–2023	843	Yrkesskadeerstatningsordning for tilsette i kriminalomsorga	Nei
2021–2022	35.49	Ny rettshjelpordning	Ja
2021–2022	35.56	Pilotprosjekt for notoritet i personkontrollar	Ja
2021–2022	372	Utgreiing av fråvikelege lovreglar om sambuarskap	Nei
2021–2022	420	Straffebestemming om seksuell utnytting av barn	Nei
2021–2022	504	Lov om advokater og andre som yter rettslig bistand (advokatlova)	Nei
2021–2022	505	Lov om advokater og andre som yter rettslig bistand (advokatlova)	Nei
2021–2022	506	Lov om advokater og andre som yter rettslig bistand (advokatlova)	Nei
2021–2022	507	Nytt Oslo fengsel	Ja
2021–2022	579	Vurdering av naturskadeforsikringsordninga	Nei
2021–2022	580	Dialog om digitale betalingstenester og foreldrekontroll	Ja

Tabell 1.2 Oversikt over oppmodningsvedtak, ordna etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapporteringa blir avslutta (ja/nei)
2021–2022	581	Utgreiing av meldeplikt for norske tenesteleverandørar	Nei
2021–2022	582	Regelverk om varsling frå kriminalomsorga	Nei
2021–2022	583	Elektronisk kontroll ved brot på besøksforbod	Ja
2021–2022	584	Straffenivåa for seksuallovbrot	Ja
2021–2022	585	Nedsetjing av valdtektskommisjon	Ja
2021–2022	587	Budsjettmessige konsekvensar av ny valds-erstatningslov	Ja
2021–2022	589	Forseinkingsrente på regresskravet til staten mot skadevaldar i valdserstatningssaker	Nei
2021–2022	654	Tryggleik for funksjonshindra	Nei
2021–2022	795	Forbod mot sal av forfalne fordringar	Nei
2021–2022	831	Offentleg helsetilbod ved Politiets utlendingsinternat på Trandum	Ja
2020–2021	47	Utviding av avverjingsplikta	Nei
2020–2021	50	Forelding av lovbrot mot mindreårige	Nei
2020–2021	64	Tilgjengelege dopingopplysningar	Nei
2020–2021	65	Straff for den som tener pengar på idrettsprestasjonar som følgje av doping	Nei
2020–2021	206	Klarare skilje mellom konvensjonsstatus (asyl) og subsidiært vern	Nei
2020–2021	207	Plan for effektiv motarbeiding av irregulær migrasjon	Ja
2020–2021	208	Klarlegging av identitet	Nei
2020–2021	443	Høgare straff for barn som er involverte i gjenteken kriminalitet	Nei
2020–2021	446	Tiltak for å auke talet på inndragingar	Nei
2020–2021	447	Besøks- og opphaldsforbod	Ja
2020–2021	627	Fornyingsordning for barneomsorgsattest	Nei
2020–2021	628	Gjennomgang av barneomsorgsattestordninga	Nei
2020–2021	681	Oppretting av eit nasjonalt våpenregister	Nei
2020–2021	682	Identitetsskjerming for polititilsette	Nei
2020–2021	712	Straff for å tvinge barn til utlandet	Nei
2020–2021	729	Nasjonalt langtidsplan for beredskap	Nei
2020–2021	730	Totalberedskapsutval	Nei
2020–2021	739	Nordisk samarbeid innan samfunnstryggleik	Nei
2020–2021	742	Brann til sjøs	Nei

Tabell 1.2 Oversikt over oppmodningsvedtak, ordna etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapporteringa blir avslutta (ja/nei)
2020–2021	743	Tilfluktsrom	Nei
2020–2021	799	ADR-kontroll	Nei
2020–2021	814	Nasjonalt eigarskap og kontroll	Nei
2020–2021	848	Heilskapleg gjennomgang av verjemålsordninga	Nei
2020–2021	928	Lovendringar som følge av ny sivilombodslov	Ja
2020–2021	983	Etablering av ny redningshelikopterbase i Tromsø og felles operasjon med helikoptertenesta til Syssemeisteren	Nei
2020–2021	1038	Kartlegging av tryggleikskompetanse, gjennomgang av bruken av tryggingslova og evaluering av tryggleiksforståing	Ja
2020–2021	1040	Stortingsmelding om nasjonalt eigarskap og kontroll over strategisk viktige naturressursar, bedrifter, infrastrukturar og teknologi	Ja
2020–2021	1041	Nytt Oslo fengsel	Ja
2020–2021	1116	Sperring av opplysningar i reaksjonsregisteret	Nei
2020–2021	1117	Gjennomgang av praksis for tilbakekall av førarrett	Nei
2020–2021	1159	Unntak frå forelding for seksuallovbrot mot barn	Nei
2020–2021	1161	Internasjonale kriminelle organisasjonar	Nei
2020–2021	1162	Tilgang på straffeprosessuelle tvangsmiddel	Nei
2020–2021	1343	Kompensasjonsordning for tapt arbeidsforteneste for frivillige i redningstenesta	Nei
2019–2020	436	Elektroniske fraktbrev	Nei
2019–2020	515	Reklamasjonsfrist på bustader	Nei
2019–2020	669	Deling av registerinformasjon	Ja
2018–2019	98	Rettskjeldsordninga	Ja
2017–2018	788	Utanlandsopphald	Nei
2017–2018	795	Eige lovverk for Statens barnehus	Nei
2017–2018	798	Regelverk for teieplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett – vald og overgrep	Ja
2017–2018	899	Menneskerettane til utviklingshemma – verjemål	Ja
2016–2017	523	Korrupsjonsføresegnene i straffelova	Nei
2016–2017	630	Omvend valdsalarm ved brot på besøksforbod	Ja
2016–2017	631	Besøksforbod	Ja
2016–2017	1043	Omvend valdsalarm	Ja

1.10.1 Stortings sesjon 2022–2023

Oppretting av permanent partnardskapskommisjon
Vedtak nr. 131, 6. desember 2022

«Stortinget ber regjeringen snarest mulig opprette en permanent partnerdrapskommisjon».

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:218 S (2021–2022) og Innst. 64 S (2022–2023) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Departementet arbeider med eit høyringsnotat med forslag til lovregulering av kommisjonen sitt arbeid. Kommisjonen er lagt til Statens sivilrettsforvaltning, og oppstart er planlagt i 2024.

Nasjonalt førebyggingsprogram mot partnervald og partnardskap

Vedtak nr. 132, 6. desember 2022

«Stortinget ber regjeringen utarbeide et nasjonalt forebyggingsprogram for en samordnet innsats mot partnervold og partnerdrap».

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:218 S (2021–2022) og Innst. 64 S (2022–2023) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling.

Kommunale handlingsplanar mot vald i nære relasjonar

Vedtak nr. 133, 6. desember 2022

«Stortinget ber regjeringen påse at kommunene, enten i egen regi eller i interkommunalt samarbeid, har vedtatt en handlingsplan mot vold i nære relasjoner».

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:218 S (2021–2022) og Innst. 64 S (2022–2023) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling.

Oppdatert kunnskapsgrunnlag om vald i nære relasjonar

Vedtak nr. 134, 6. desember 2022

«Stortinget ber regjeringen sørge for et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag om vold i nære relasjoner».

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:218 S (2021–2022) og Innst. 64 S (2022–2023) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling.

Bruk av åleinesamtaler i hjelpeapparatet

Vedtak nr. 135, 6. desember 2022

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at politi og annet hjelpeapparat rutinemessig tilbyr brukere alenesamtaler, og at slike samtaler er obligatoriske i deler av hjelpeapparatet, i tråd med partnerdrapsutvalgets anbefaling.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:218 S (2021–2022) og Innst. 64 S (2022–2023) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling.

Betre dokumentering og informasjonsutveksling i hjelpeapparatet

Vedtak nr. 136, 6. desember 2022

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for bedre dokumentasjonsrutiner og styrke kompetansen på reglene om informasjonsutveksling mellom politi og annet hjelpeapparat, i tråd med partnerdrapsutvalgets anbefaling.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:218 S (2021–2022) og Innst. 64 S (2022–2023) frå justiskomiteen. Vedtaket er under behandling.

Elektronisk kontroll ved fotlenke med GPS-sendar for forvaringsdømde

Vedtak nr. 139, 6. desember 2022

«Stortinget ber regjeringen sikre adgang til å sette vilkår om elektronisk kontroll ved fotlenke med GPS-sendar for forvaringsdømte under permisjon fra soning, og om nødvendig fremme forslag om nødvendige lovendringer for å oppnå formålet.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:261 S (2021–2022) og Innst. 93 S (2022–2023).

Vedtaket er under behandling.

Evaluering av ordninga med statleg finansiert prøvelauslating

Vedtak nr. 140, 6. desember 2022

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en bred evaluering av ordningen med statlig finansiert prøveløslatelse.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:257 S (2021–2022) og Innst. 96 S (2022–2023).

Vedtaket blir følgt opp gjennom det nyoppretta utvalet som skal evaluere ordningane med forvaring, særreaksjonane tvunge psykisk helsevern og tvungen omsorg, og som skal greie ut varetakinga av domfelte og innsette med alvorlege psykiske lidingar eller utviklingshemming. Utvalet vart utnemnt av Kongen i statsråd 20. juni 2023, og utgreiinga skal leverast innan 1. september 2024. Utvalet skal bl.a. evaluere ordninga med statleg finansiert prøvelauslating av forvaringsdømde til plassering i institusjon eller kommunal bueining.

Utgreiing av alternativ til ordninga med statleg finansiert prøvelauslating

Vedtak nr. 141, 6. desember 2022

«Stortinget ber regjeringen utrede alternativer til ordningen med statlig finansiert prøveløslatelse, herunder

en ny form for særreaksjon rettet mot personer som er forvaringsdømt og forsøkt rehabilitert, men som på grunn av dårlig psykisk funksjonsevne vil ha permanent behov for grensesettende omsorg

en ny type institusjon for personer som dømmes til denne formen for særreaksjon, samt hvordan en slik organisasjon bør organiseres og finansieres.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:257 S (2021–2022) og Innst. 96 S (2022–2023).

Vedtaket er følgt opp. Det blir vist til vedtak nr. 140, 6. desember 2022, og utvalet som skal evaluere ordningane med forvaring, særreaksjonane tvunge psykisk helsevern og tvungen omsorg, og som skal greie ut varetakinga av domfelte og innsette med alvorlege psykiske lidingar eller utviklingshemming. Mandatet til utvalet inkluderer ei vurdering av om det er behov for nye modelar for langvarig, høgspesialisert, grensesetjande

omsorg under straffegjennomføring, ved tilbakeføring frå fengsel eller ved utskrivning frå barnevernsinstitusjon eller døgnbehandling i spesialisthelsetenesta.

Evaluering av særreaksjonene forvaring, dom til tvunge psykisk helsevern og dom til tvungen omsorg

Vedtak nr. 142, 6. desember 2022

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en bred evaluering av særreaksjonene forvaring, dom til tvungent psykisk helsevern og dom til tvungen omsorg, og herunder vurdere om særreaksjonene er hensiktsmessige for særreaksjonsdømte uten ytterligere rehabiliteringspotensial.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:257 S (2021–2022) og Innst. 96 S (2022–2023).

Vedtaket er følgt opp. Det blir vist til vedtak nr. 140 og 141, 6. desember 2022, og utvalet som skal evaluere ordningane med forvaring, særreaksjonane tvunge psykisk helsevern og tvungen omsorg, og som skal greie ut varetakinga av domfelte og innsette med alvorlege psykiske lidingar eller utviklingshemming.

Forlikrådsordninga

Vedtak nr. 445, 5. januar 2023

«Stortinget ber regjeringen utrede forlikrådsordningen med sikte på å styrke og forbedre den.»

Dokumenta som ligg til grunn for saka, er Dokument 8:6 S (2022–2023), jf. Innst. 123 S (2022–2023).

Vedtaket er under behandling. Departementet har satt i gang eit forskings- og utgreiingsoppdrag for å betre kunnskapsgrunnlaget om forlikråda. Sjå nærmare omtale under programkategori 06.20.

Kontroll over strategisk viktige verdikjeder

Vedtak nr. 503, 23. februar 2023

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan Norge kan sikre kontroll over strategisk viktige verdikjeder i lys av den nye geopolitiske situasjonen, og vurdere om det har implikasjoner for statlig eierskap. Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om dette, eller på

annen egnet måte komme tilbake til Stortinget i løpet av 2023».

Dokumenta som ligg til grunn for saka er Meld. St. 6 (2022–2023), Innst. 190 S (2022–2023).

Vedtaket er følgt opp i Meld. St. 9 (2022–2023) «Nasjonal kontroll og digital motstandskraft for å ivareta nasjonal sikkerhet», jf. Innst. 247 S (2022–2023), som vart behandla i Stortinget 30. mars 2023. Ei rekke tiltak i meldinga peiker på korleis regjeringa skal bidra til å sikre nasjonal kontroll og eigarskap over verdiar av betydning for nasjonal tryggleik. I kva grad direkte statleg eigarskap er eit hensiktsmessig tiltak følgjer av Meld. St. 6 (2022–2023) «Eit grønar og meir aktivt statleg eigarskap – Statens direkte eigarskap i selskap» der går det fram at utgangspunktet er at regulering er det primære verkemiddelet for å ivareta omsyn til nasjonal tryggleik, samfunnstryggleik og beredskap, men at i enkelte særskilte høve vil statleg direkte eigarskap kunne vurderast som eit nødvendig tiltak. Vedtaket treffer både Justis- og beredskapsdepartementet, som har ansvar for samfunnstryggleik og nasjonal tryggleik, og Nærings- og fiskeridepartementet som den sentrale eigarskapseinheita.

Endringar i reglane om avhøyr av vitne m.m. som bur på sperra adresse m.m.

Vedtak nr. 615, 25. april 2023

«Stortinget ber regjeringen innen 1. juli 2023 sende på høring forslag til ytterligere endringer i tvisteloven for å ivareta at skjulte eller sperrede adresser ikke blir avslørt som følge av vitners plikt til å oppgi navn og personalia, og så snart som mulig komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Vedtaket vart fatta på bakgrunn av et eit «laust forslag» til saka. Dokumenta som ligg til grunn for saka, er Prop. 34 L (2022–2023) og Innst. 273 L (2022–2023).

Vedtaket er under behandling. Forslag til endringar i tvistelova og barnelova vart sendt på høyring 30. juni 2023 med høyringsfrist 2. oktober 2023.

Endringar i tvistelova – innstilling av saker i forliksrådet som følgje av lang behandling

Vedtak nr. 616, 25. april 2023

«Stortinget ber regjeringen vurdere endringer i tvisteloven kapittel 6 for saker som kreves innstilt som følge av at behandlingen ikke er avsluttet innen fristen i § 6-11 fjerde ledd.»

Dokumentet som ligg til grunn for vedtaket, er Innst. 273 L (2022–2023).

Vedtaket er under behandling.

Reglane om gjenopning av sivile krav som er pådømde som del av straffesak

Vedtak nr. 617, 25. april 2023

«Stortinget ber regjeringen vurdere endringer i / unntak fra den absolutte fristen etter tvisteloven § 31-6 på ti år for gjenåpning av sivile saker som er pådømt som del av en straffesak.»

Dokumentet som ligg til grunn for vedtaket, er Innst. 273 L (2022–2023).

Vedtaket er under behandling.

Sakskostnadsnivået i sivile saker

Vedtak nr. 618, 25. april 2023

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan partenes sakskostnader i sivile saker kan bli lavere, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Prop. 34 L (2022–2023) og Innst. 273 L (2022–2023).

Vedtaket er under behandling.

Enklare og meir forbrukarvenleg regelverk for gavekort

Vedtak nr. 644, 9. mai 2023

«Stortinget ber regjeringen vurdere en styrking av forbrukernes rettigheter ved erverv og bruk av gavekort. Videre bes regjeringen vurdere innføring av et forbud mot at gavekortutsteder kan trekke gebyr fra kortet etter at det er solgt og overlevert til kunden, samt å innføre plikt til at de avtalerettslige prinsippene som gjelder for gavekortet, synliggjøres på selve kortet. Det bes om at

regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:122 S (2022–2023) og Innst. 299 S (2022–2023).

Vedtaket er under behandling.

Stortingsmelding om kriminalomsorga

Vedtak nr. 653, 11. mai 2023

«Stortinget ber regjeringen, som en del av en helhetlig stortingsmelding om kriminalomsorgen, utrede de samlede behovene og vurdere nødvendige tiltak for å sikre likeverdige soningsforhold for kvinnelige og mannlige innsatte.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:152 S (2022–2023) og Innst. 318 S (2022–2023).

Vedtaket er under behandling.

A-krimsententer

Vedtak nr. 729, 1. juni 2023

«Stortinget ber regjeringen sikre at politiet har tydelige hjemler for deltakelse i kontrollgruppen og kunnskapsbyggingen ved a-krimsentrene, og om nødvendig komme tilbake til Stortinget med forslag til oppdaterte lovhjemler»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:198 S (2022–2023) og Innst. 388 S (2022–2023).

Vedtaket er under behandling.

Yrkesskadeerstatningsordning for tilsette i kriminalomsorga

Vedtak nr. 843, 14. juni 2023

«Stortinget ber regjeringen innføre en reell yrkesskadeerstatningsordning for ansatte i kriminalomsorgen, tilsvarende den som har blitt innført for ansatte i politiet»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:200 S (2022–2023) og Innst. 468 S (2022–2023).

Vedtaket er under behandling. Justis- og beredskapsdepartementet har sendt forslag til

endringar i straffegjennomføringslova, som gir tilsette i kriminalomsorga rett på yrkesskadeerstatning for skadar som oppstår under ei bestemt form for trening og øving, på høyring. Høyringsfristen var 13. september 2023.

1.10.2 Stortingssesjon 2021–2022

Ny rettshjelpsordning

Vedtak nr. 35.49, 2. desember 2021

«Stortinget ber regjeringen om å legge frem forslag til ny lov om støtte til rettshjelp i løpet av våren 2023, og vurdere ulike tiltak som kan forsterke rettshjelpsordningen for befolkningen, herunder forslagene i NOU 2020:5»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Meld. St. 1 (2021–2022), Prop. 1 S (2021–2022), Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022) og Innst. 2 S (2021–2022).

Vedtaket er følgt opp, jf. Prop. 124 L (2022–2023) *Endringer i rettshjelploven (ny modell for økonomisk behovsprøving)*. Endringane inneber at fleire kan få rettshjelp dekt av staten. Forslaget vil fjerne skilnadene mellom partar med relativt lik økonomi og sikre at ordninga ikkje blir svekt over tid. Sjå nærmare omtale under programkategori 06.70.

Pilotprosjekt for notoritet i personkontrollar

Vedtak nr. 35.56, 2. desember 2021

«Stortinget ber regjeringen om å gjennomføre en pilotordning i Oslo med teknisk løsning for sikring av notoritet for personkontroller som politiet foretar dersom den som blir kontrollert vil la seg registrere. Ordningen skal innebære at den som blir stoppet kan motta en bekreftelse på kontrollen.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Meld. St. 1 (2021–2022) og Innst. 2 S (2021–2022), jf. og Meld. St. 4 (2022–2023) og Innst. 186 S (2022–2023).

Vedtaket er følgt opp. I starten av desember 2022 vart det sett i gang eit pilotprosjekt sentralt i Oslo der ein utferdar ei stadfesting på gjennomført personkontroll. Prosjektet blei avslutta i september 2023, og ei ekstern evaluering er sett i gang.

Utgreiing av fråvikelege lovreglar om sambuarskap
Vedtak nr. 372, 3. februar 2022

«Stortinget ber regjeringen utrede en fravikelig samboerlov.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:5 S (2021–2022) og Innst. 121 S (2021–2022) frå familie- og kulturkomiteen.

Vedtaket er under behandling. Regjeringa oppnemnde i mars 2023 eit offentleg utval som skal vurdere ei mogleg ny regulering. Utvalet skal levere utgreiinga si innan 1. mai 2025.

Straffebestemming om seksuell utnytting av barn
Vedtak nr. 420, 8. mars 2022

«Stortinget ber regjeringen vurdere om ordet «livssituasjon» i straffeloven § 295 første ledd bokstav c bør endres til «situasjon», slik at bestemmelsen rammer det «å utnytte en person under 18 år i en særlig sårbar situasjon.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:26 S (2021–2022) og Innst. 177 S (2021–2022) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Straffelovrådet la i desember 2022 fram ei utgreiing om straffereettsleg vern av den seksuelle sjølvråderetten, NOU 2022: 21. I utgreiinga tilrår rådet ei ny føresegn som rammar «den som skaffer seg seksuell omgang med noen under 18 år ved å utnytte at vedkommende befinner seg i en særlig sårbar situasjon og derved har vesentlig nedsatte forutsetninger for å motsette seg handlingen». Rådet tilrår at føresegna òg rammar dei som ved forholda som er nemnde ovanfor, «får noen under 18 år til å ha seksuell omgang med en annen eller til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv». Oppfølging av NOU-en er ei prioritert oppgåve for departementet.

Advokatlova

Vedtak nr. 504, 28. april 2022

«Stortinget ber regjeringen utarbeide forskrift etter § 19 andre ledd, hvor forsikringsselskap kan tilby advokatbistand gjennom rettshjelpforsikring.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Prop. 214 L (2020–2021) *Lov om advokater og andre som yter rettslig bistand (advokatloven)*, Innst. 234 L (2021–2022) og Lovvedtak 61 (2021–2022).

Vedtaket er under behandling. Ny advokatlov er vedteken av Stortinget, og forslag til ny advokatforskrift og overgangsreglar blir sende på høyring hausten 2023. Sjå nærmare omtale under programkategori 06.60.

Advokatlova

Vedtak nr. 505, 28. april 2022

«Stortinget ber regjeringen sikre klare overgangsordninger for foretak som blir berørt av endringer i ny advokatlov, som må gi slike god nok tid til å omorganisere seg, slik det åpnes for i Prop. 214 L (2020–2021) kapittel 22.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Prop. 214 L (2020–2021) *Lov om advokater og andre som yter rettslig bistand (advokatloven)*, Innst. 234 L (2021–2022) og Lovvedtak 61 (2021–2022).

Vedtaket er under behandling. Ny advokatlov er vedteken av Stortinget, og forslag til ny advokatforskrift og overgangsreglar blir sende på høyring hausten 2023. Sjå nærmare omtale under programkategori 06.60.

Advokatlova

Vedtak nr. 506, 28. april 2022

«Stortinget ber regjeringen iverksette forskrift for berørte forsikringsselskap i god tid før overgangsreglene som vil bli fremmet i forbindelse med ikraftsettingen av advokatloven, utløper i tid.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Prop. 214 L (2020–2021) *Lov om advokater og andre som yter rettslig bistand (advokatloven)*, Innst. 234 L (2021–2022) og Lovvedtak 61 (2021–2022).

Vedtaket er under behandling. Ny advokatlov er vedteken av Stortinget, og forslag til ny advokatforskrift og overgangsreglar blir sende på høyring hausten 2023. Sjå nærmare omtale under programkategori 06.60.

Nytt Oslo fengsel

Vedtak nr. 507, 28. april 2022

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med egen sak om plassering av nytt Oslo fengsel før endelig beslutning fattes.»

Dokumentene som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:88 S og Innst. 241 S (2021–2022).

Vedtaket er følgt opp. Det vises til omtale under programkategori 06.30, kap. 430. Som erstatning for nokre av dei eksisterande fengselsplassane ved Oslo fengsel er det gitt startløyving til å utvide Romerike fengsel, Ullersmo avdeling med netto 76 plassar. Vidare planlegg regjeringa for å utvide Ilseng fengsel med minst 96 plassar og byggje om lag 140 fengselsplassar på Grønland for å erstatte dei resterande plassane. I samband med utvidinga på Ilseng har Justis- og beredskapsdepartementet gitt Statsbygg og Kriminalomsorgsdirektoratet i oppdrag å greie ut 130 nye plassar på Ilseng, kor dei siste 30 plassane er tenkt å kunne erstatte dagens fengsel på Hamar.

Naturskadeforsikring

Vedtak nr. 579, 24. mai 2022

«Stortinget ber regjeringen vurdere mulighetene for å innrette naturskadeforsikringsordningen slik at den bedre ivaretar hensynet til forebygging, men likevel slik at dette ikke går på bekostning av prinsippet om en solidarisk og lik premiefastssettelse for forsikringskunder i hele landet.»

Dokumentene som ligg til grunn for forslaget, er Prop. 62 L (2021–2022) og Innst. 308 L (2021–2022).

Vedtaket er under behandling.

Dialog om digitale betalingstenester og foreldrekontroll

Vedtak nr. 580, 30. mai 2022

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med aktuelle leverandører av digitale betalingstjenester for å øke bevisstheten rundt foreldre og foresattes mulighet til å kontrollere transaksjoner inn og ut av betalingskontoen til deres barn samt for å finne løsninger for å styrke foreldrekontrollen.»

Dokumentene som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:126 S (2021–2022) og Innst. 309 S (2021–2022) frå justiskomiteen.

Vedtaket er følgt opp. Departementet har hatt dialog med aktuelle leverandører om å styrke foreldrekontrollen.

Utgreiing av meldeplikt for norske tenesteleverandører

Vedtak nr. 581, 30. mai 2022

«Stortinget ber regjeringen utrede innføring av en plikt for norske tjenesteleverandører til å melde fra dersom de oppdager at deres tjenester brukes til straffbar oppbevaring eller distribusjon av overgrepsmateriale.»

Dokumentene som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:126 S (2021–2022) og Innst. 309 S (2021–2022) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Justis- og beredskapsdepartementet ser denne saka i samanheng med forslaget til EU om å innføre ei tilsvarende plikt. I samband med dette er det etablert ei interdepartemental arbeidsgruppe som skal greie ut saka.

Regelverk om varsling frå kriminalomsorga

Vedtak nr. 582, 30. mai 2022

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre et regelverksarbeid om varsling fra kriminalomsorgen, der hensynet til fornærmede og etterlatte vektlegges sterkere enn det som ligger i dagens regler.»

Dokumentene som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:133 S (2021–2022) og Innst. 311 S (2021–2022) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Departementet arbeider med eit høyringsnotat for å følgje opp vedtaket.

Elektronisk kontroll ved brot på besøksforbod

Vedtak nr. 583, 30. mai 2022

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av en ordning med elektronisk kontroll (såkalt omvendt voldsalarm) ved brudd på besøksforbud.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:133 S (2021–2022) og Innst. 311 S (2021–2022) frå justiskomiteen.

Vedtaket er følgt opp i Prop. 128 L (2022–2023). Det er foreslått endringar i straffeprosesslova m.m. for å innføre ei ordning med elektronisk kontroll av besøksforbod. Sjå òg omtale under vedtak nr. 630 og 631, 25. april 2017, vedtak nr. 1043, 20. juni 2017, og vedtak nr. 447, 18. desember 2020.

Straffenivåa for seksuallovbrot

Vedtak nr. 584, 30. mai 2022

«Stortinget ber regjeringen gi Straffelovrådet i oppdrag å foreta en tilleggsutredning av straffnivåene for straffelovens bestemmelser om seksuallovbrudd. Tilleggsutredningen bes ferdigstilles før sommeren 2023.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:134 S (2021–2022) og Innst. 307S (2021–2022) frå justiskomiteen.

Vedtaket er følgt opp. Straffelovrådet la i desember 2022 fram ei utgreiing om strafferettsleg vern av den seksuelle sjølvråderetten, NOU 2022: 21. I utgreiinga vurderer rådet strafferammene og retningslinjene i lovforarbeidet om straffutmåling ved brot på føresegnene i straffelova kapittel 26 om seksuallovbrot.

Nedsetjing av valdtektskommisjon

Vedtak nr. 585, 30. mai 2022

«Stortinget ber regjeringen nedsette en valdtektskommisjon, som skal levere sin utredning innen september 2023. Kommisjonen bør være bredt sammensatt av ulike typer kompetanse innenfor pedagogikk, psykologi, sosialfag, politifag og juss.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:134 S (2021–2022) og Innst. 307 S (2021–2022) frå justiskomiteen.

Vedtaket er følgt opp. I februar 2023 oppnemnde regjeringa eit offentleg utval som skal gjere ein samla gjennomgang av valdtektsfeltet og komme med tilrådingar om korleis utfordringane på dette kriminalitetsområdet skal takast vidare. Utvalet har ei brei fagleg samansetjing der ulike typar kompetanse er representerte, både strafferettsleg, samfunnsvitskapleg og helse- og politifagleg.

For å sikre god representasjon har utvalet òg etablert ei referansegruppe der brukargrupper, frivillige organisasjonar og personar med minoritets- og urfolksbakgrunn er med.

Utvalet planlegg å levere utgreiinga si i slutten av januar 2024.

Valdserstatningslov

Vedtak nr. 587, 30. mai 2022

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til de budsjettmessige konsekvensene av ny voldserstatningslov i forbindelse med nysalderingen av budsjettet for 2022.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Prop. 238 L (2020–2021), Innst. 310 L (2021–2022) frå justiskomiteen og Lovvedtak 70 (2021–2022).

Vedtaket er følgt opp, jf. Prop. 33 S (2022–2023) *Ny saldering av statsbudsjettet 2022* og Innst. 140 S (2022–2023).

Vedtak nr. 589, 30. mai 2022

«Stortinget ber regjeringen fastsette i forskrift at det ikke skal løpe forsinkelsesrenter på statens regresskrav mot skadevolderen i voldserstatningsaker mens skadevolderen soner alminnelig fengselsstraff.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Prop. 238 L (2020–2021), Innst. 310 L (2021–2022) frå justiskomiteen og Lovvedtak 70 (2021–2022).

Vedtaket er under behandling. Forslag til forskrift vart sendt på høyring september 2023. Departementet ser på aktuelle løysingar og vil komme tilbake til Stortinget på ein eigna måte.

Tryggleik for personar med funksjonshindring

Vedtak nr. 654, 3. juni 2022

«Stortinget ber regjeringen se på hvordan myndighetene kan treffe nødvendige tiltak for å sikre funksjonshindrede beskyttelse og sikkerhet i risikosituasjoner i hele krisespekteret, og sikre at funksjonshindredes organisasjoner høres i forbindelse med dette.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:213 S (2021–2022) og Innst. 367 S (2021–2022) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Departementet har bede Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB) i samband med arbeidet med forprosjekt om sivile vernetiltak å vurdere behovet til funksjonshindra særskilt i utforminga av framtidige tilrådingar om sivile vernetiltak.

Forbod mot sal av forfalne fordringar

Vedtak nr. 795, 15. juni 2022

«Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for å forby salg av forfalte fordringar hvor forbruker er debitor.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:200 S (2021–2022) og Innst. 373 S (2021–2022).

Vedtaket er under behandling.

Offentleg helsetilbod ved Politiets utlendingsinternat på Trandum

Vedtak nr. 831, 17. juni 2022

«Stortinget ber regjeringen sikre at helsetjenesten på Politiets utlendingsinternat, Trandum, legges under den offentlige helsetjenesten og at beslutningen om dette tas i løpet av 2022 slik at overføringen kan gjennomføres senest 1. juli 2023.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Meld. St. 2 (2021–2022) og Innst. 450 S (2021–2022).

Vedtaket er følgt opp. Eit lovforslag om å gi kommunar der det ligg utlendingsinternat, ansvar for helse- og omsorgstenester til internerte har vore på høyring. Regjeringa vil leggje fram eit lovforslag for Stortinget. Det er planlagt at lovforslaget trer i kraft 1. juli 2024.

1.10.3 Stortingssesjon 2020–2021

Utviding av avverjingsplikta

Vedtak nr. 47, 3. november 2020

«Stortinget ber regjeringen utrede om avverjingsplikten i straffeloven § 196 bør utvides til også å omfatte flere straffbare handlinger, særlig straffeloven §§ 257, 260, 261, 272 b, 292, 293, 294, 300, 301, 302, 304 og 305.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Prop. 66 L (2019–2020) og Innst. 41 L (2020–2021).

Vedtaket er under behandling.

Forelding av lovbrutt mot mindreårige

Vedtak nr. 50, 3. november 2020

«Stortinget ber regjeringen foreta en helhetlig gjennomgang av foreldelsesreglene for seksuallovbrudd og voldsforbrytelser mot mindreårige, og komme tilbake til Stortinget med forslag til lovendringer som hever det generelle nivået på foreldelsesfrister for denne typen lovbrudd.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Prop. 66 L (2019–2020) og Innst. 41 L (2020–2021).

Vedtaket er under behandling. Departementet arbeider med eit høyringsnotat for å følgje opp vedtaket. Sjå òg vedtak nr. 1159, 7. juni 2021.

Tilgjengelege dopingopplysningar

Vedtak nr. 64, 10. november 2020

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan opplysninger om idrettsutøvere og støtteapparat som straffes for dopingkriminalitet, også kan gjøres tilgjengelig for antidopingorganisasjonene, herunder eventuelle behov for endring av lovgivning.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:95 S (2018–2019) og Innst. 48 S (2020–2021) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Departementet vurderer behovet for regelendringar og eventuelle andre tiltak.

Straff for den som tener pengar på idrettsprestasjonar som følgje av doping

Vedtak nr. 65, 10. november 2020

«Stortinget ber regjeringen vurdere muligheter for nye bestemmelser i straffeloven for å kunne straffeforfølge de som tjener penger på idrettsprestasjoner som følge av doping, og mulighet for inndragning.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:95 S (2018–2019) og Innst. 48 S (2020–2021) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling.

Klarare skilje mellom konvensjonsstatus (asyl) og subsidiært vern

Vedtak nr. 206, 7. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til lovendringer som innenfor rammen av internasjonale forpliktelser gir et klarere skille mellom konvensjonsstatus (asyl) og subsidiær beskyttelse, gjennom å begrense retten til familie-gjenforening samt utvide bruken av midlertidige tillatelse ved subsidiær beskyttelse.»

Dokumentet som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:71 L (2020–2021).

Vedtaket er under behandling. Departementet vil bl.a. sjå nærmare på korleis andre land i Europa har regulert dette, og på kva for erfaringar dei har gjort.

Plan for effektiv motarbeiding av irregulær migrasjon

Vedtak nr. 207, 7. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for hvordan Norge kan bidra til mer effektiv bekjempelse av irregulær migrasjon, herunder sørge for at dagens hjemmel for å henvise asylsøkere til trygge tredjeland utenfor EU brukes aktivt. Dette forutsetter samarbeidsavtaler med tredjeland som sikrer at asylsøkere behov for beskyttelse blir ivaretatt.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:71 L (2020–2021) og Lovvedtak 25 (2020–2021).

Vedtaket er følgt opp. Regjeringa har ein planmessig tilnærming til å kjempe mot irregulær migrasjon som omfattar eit mangfald av verkemiddel på utlendingsfeltet. Nasjonalt er bekjemping av irregulær innvandring til riket eit overordna mål, jf. utlendingslovas føresegn om formål. Dette målet følgjast opp i heile migrasjonsskjeda, slik som ved grensekontroll, satsing på ID-arbeid og ein effektiv returpolitikk. I europapolitikken legg Noreg vekt på å støtte tiltak som kan begrense irregulær migrasjon til Schengen-området, som støtte til ein meir lik asylpraksis i EU og ein effektiv returpolitikk. Noreg tar også del i styrkinga av

Schengens yttergrensekontroll gjennom EUs grense- og kystvaktbyrå Frontex. Noreg bidreg også aktivt i det globale samarbeidet for å førebygge irregulær migrasjon. Sentralt er ei omfattande støtte til utvikling og humanitær innsats som kan påverke irregulær migrasjon, direkte eller indirekte, samt regjeringas særskilde innsats for flyktingar, fordrevne og vertssamfunn (Solidaritetspotten, jf. Hurdalsplattformen). Kva gjeld tilgjenge til å henvise asylsøkjare til trygge tredjeland, har departementet bede Utlendingsdirektoratet i instruks (GI-02/2022) og tildelingsbrev om å nytte handlingsrommet i gjeldande lovverk til å vise asylsøkjare til trygge land utanfor Europa. Det er ikkje eit vilkår etter utlendingslova at gjennomføring av slike vedtak føreset ein samarbeidsavtale, men ein avtale kan lette gjennomføringa av returar. Sjå nærmare omtale av regjeringas arbeid for å kjempe mot irregulær migrasjon i Prop. 118 S (2022–2023).

Klarlegging av identitet

Vedtak nr. 208, 7. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen stille de samme krav til klarlegging av identitet for permanent oppholdstillatelse og familieetablering som for statsborgerskap.»

Dokumentet som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:71 L (2020–2021).

Vedtaket er under behandling. Departementet er i gang med å greie ut konsekvensane, bl.a. om ei innstramming i regelverket i tråd med oppmodinga vil ha praktiske konsekvensar utover ein rein signaleffekt.

Høgare straff for barn som er involverte i gjenteken kriminalitet

Vedtak nr. 443, 18. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen utrede om man i særlige tilfeller kan åpne for forhøyet straff ved nytt lovbrudd av samme art også for kriminelle gjengangere under 18 år.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:115 S (2019–2020) og Innst. 147 S (2020–2021) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling.

Tiltak for å auke talet på inndragingar

Vedtak nr. 446, 18. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen i inneværende stortingsperiode legge fram tiltak og forslag til lovendringer for å øke omfanget av antallet inndragningar og gjøre det enklere for politiet å inndra verdier som er tilegnet gjennom kriminelle handlinger, både gjennom sivilrettslig inndragning og i straffesaker.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:115 S (2019–2020) og Innst. 147 S (2020–2021) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Regjeringa Solberg fremma 24. september 2021 ei rekkje forslag til endringar som bidrar til eit meir effektivt og pedagogisk regelverk om inndraging, sjå Prop. 241 L (2020–2021). Forslaga vart vedtekne av Stortinget i april 2022, jf. lov 8. april 2022 nr. 22, og tredde i kraft 1. juli 2022. Forslaga følgde opp delar av Straffelovrådet si utgreiing, NOU 2020: 10. Årsaka til at ikkje alle forslaga i NOU 2020: 10 vart følgde opp, var at fleire av forslaga har nær samanheng med ei tilleggsutgreiing som Straffelovrådet leverte 25. mai 2021, med høyringsfrist 25. oktober 2021. Regjeringa vil innan utgangen av 2023 leggje fram ei stortingsmelding om økonomisk kriminalitet. I arbeidet med stortingsmeldinga inngår ei vurdering av korleis ein kan sikre meir effektiv inndraging av verdier frå kriminelle handlingar, irekna behovet for endringar i lovverket.

Besøks- og opphaldsforbod

Vedtak nr. 447, 18. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen foreslå å endre straffeprosesslovens bestemmelser om besøks- og opphaldsforbud, slik at de som begår kriminalitet i bestemte områder, kan nektes å oppholde seg i en større omkrets og i et betydelig tidsrom, samt vurdere bruk av elektronisk kontroll for å håndheve dette.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:115 S (2019–2020) og Innst. 147 S (2020–2021) frå justiskomiteen.

Vedtaket er følgt opp i Prop. 128 L (2022–2023). I proposisjonen drøftar departementet om reglane for besøksforbod bør endrast, men det blir konkludert med at dagens reglar allereie

opnar for besøksforbod over omfattande areal og over betydelege tidsrom. Samstundes foreslår departementet endringar i straffeprosesslova m.m. for å innføre ei ordning med elektronisk kontroll for å handheve slike besøksforbod. Sjø òg omtale av vedtak nr. 630 og 631, 25. april 2017, vedtak nr. 1043, 20. juni 2017, i tillegg til vedtak nr. 583, 30. mai 2022.

Fornyingsordning for barneomsorgsattest

Vedtak nr. 627, 18. februar 2021

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om å gjeninnføre en fornyelsesordning for barneomsorgsattest.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:136 (2019–2020) og Innst. 210 S (2020–2021) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Politidirektoratet har fått i oppdrag å greie ut dei økonomiske og administrative konsekvensane ved å innføre ei fornyingsordning for politiattestar generelt og for barneomsorgsattestar spesielt. Departementet vurderer behovet for regelendringar og eventuelle andre tiltak. Sjø òg omtale under vedtak nr. 628, 18. februar 2021.

Gjennomgang av barneomsorgsattestordninga

Vedtak nr. 628, 18. februar 2021

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av barneomsorgsattestordningen, som også innbefatter en utredning av digitale forenklingmuligheter, en vurdering av muligheten for informasjonsdeling av gjeldende lovbrudd i andre land og en vurdering av om straffeloven § 272 og § 273 skal være en del av politiattesten.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:136 (2019–2020) og Innst. 210 S (2020–2021) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Departementet arbeider med ein gjennomgang av barneomsorgsattestordninga. Politidirektoratet har fått i oppdrag å greie ut om digitale forenklingmoglegheter. Departementet vurderer, i samråd med andre involverte departement, behovet for å utvide barneomsorgsattesten til å gi merknader om fleire straffebod. Sjø òg omtale under vedtak nr. 627, 18. februar 2021.

Nasjonalt våpenregister

Vedtak nr. 681, 25. februar 2021

«Stortinget ber regjeringen opprette et nasjonalt våpenregister som legges til Brønnøysundregistrene og til Nordland politidistrikt med forvaltning i Mosjøen.»

Dokumenter som ligg til grunn for vedtaket, er Meld. St. 29. (2019–2020) og Innst. 248 S (2020–2021) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Politidirektoratet har fått i oppdrag å setje i gang eit prosjekt for ny digital våpenforvaltning der dette oppmodingsvedtaket blir teke omsyn til. Det er inngått avtale mellom Politidirektoratet og Brønnøysundregistra for å utvikle ei digital løysing. I september 2021 vart ei løysing for digital innsending av jaktvåpensøknader teken i bruk, og i mai 2023 vart ei ny løysing for automatisk behandling av jaktvåpensøknader teken i bruk i Nordland og Agder. Løysinga skal etter planen rullast ut til heile landet i løpet av 2023. Arbeidet med nytt nasjonalt våpenregister pågår, og Politidirektoratet har starta arbeidet med å etablere nytt nasjonalt våpenkontor i Mosjøen.

Jf. oppmodingsvedtak nr. 778, 23. mars 2021.

Identitetsskjerming for polititilsette

Vedtak nr. 682, 25. februar 2021

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med forslag til ny straffeprosesslov sikre full identitetsskjerming for politiansatte.»

Dokumenter som ligg til grunn for vedtaket, er Meld. St. 29. (2019–2020) og Innst. 248 S (2020–2021) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Regjeringa har sett ned eit utval som skal sjå på om identiteten til tilsette i politiet og kriminalomsorga i større grad skal kunne skjermast. Utgreiinga skal etter planen vere ferdig ved utgangen av januar 2024.

Straff for å tvinge barn til utlandet

Vedtak nr. 712, 9. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen utrede straffeforbudet mot frihetsberøvelse i situasjoner hvor barn vil

bli, eller allerede er, sendt til utlandet mot sin vilje, og fremme forslag til lovendringer som sikrer at påtvungne utenlandsopphold kan straffes.»

Dokumenter som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:137 S (2019–2020) og Innst. 269 S (2020–2021) frå familie- og kulturkomiteen.

Vedtaket er under behandling. Sjå òg omtale under vedtak nr. 788, 29. mai 2018.

Nasjonal langtidsplan for beredskap

Vedtak nr. 729, 11. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen innføre en nasjonal langtidsplan for beredskap, som ser beredskapsressursene nasjonalt og regionalt i en sammenheng og legger grunnlaget for konkrete planer for utbedringer.»

Dokumenter som ligg til grunn for vedtaket, er Meld. St. 5 (2020–2021) og Innst. 275 S (2020–2021) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Oppfølging av vedtaket vil bli vurdert i lys av arbeidet til totalberedskapskommisjonen. Kommisjonen vart nemnd opp i januar 2022 og leverte arbeidet sitt våren 2023. Rapporten er sendt på høyring, og høyringsfristen er 15. oktober 2023.

Totalberedskapsutval

Vedtak nr. 730, 11. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen etablere et fast totalberedskapsutvalg som rapporterer til regjeringen hvert år, slik at man sikrer koordinert ledelse overordnet og på tvers. Og helhetlige og koordinerte trusselvurderinger. Både beredskapsmyndigheter, samfunnets organisasjoner og næringsliv skal være representert i utvalget.»

Dokumenter som ligg til grunn for vedtaket, er Meld. St. 5 (2020–2021) og Innst. 275 S (2020–2021) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Oppfølging av vedtaket vil bli vurdert i lys av arbeidet til totalberedskapskommisjonen. Kommisjonen vart nemnd opp i januar 2022 og leverte arbeidet sitt våren 2023. Rapporten er sendt på høyring, og høyringsfristen er 15. oktober 2023.

Nordisk samarbeid innan samfunnstryggleik

Vedtak nr. 739, 11. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av muligheten for tettere samarbeid med nordiske naboland knyttet til samfunnssikkerhet og beredskap, herunder felles sikkerhetsklarering, planverk på tvers av landegrensene og øvelser på tvers av landegrensene.»

Dokumenter som ligg til grunn for vedtaket, er Meld. St. 5 (2020–2021) og Innst. 275 S (2020–2021) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Oppfølginga av dette arbeidet bør sjåast i samheng med det nordiske Haga-samarbeidet som er i gang innan samfunnstryggleik. Det blir òg vist til samarbeid mellom situasjonssentra i dei nordiske landa. I Haga-samarbeidet blir det bl.a. gjennomført fellesnordiske øvingar, sivilt-militært samarbeid gjennom Haga-NORDEFECO samarbeidet, samarbeid om skog-/naturnaturbrannar, CBRNE og Nødkommunikasjon. Knytt til Haga-utviklingsmål 2022–2024 er det i tillegg sett i verk førebuande samarbeid innan klimaendringar, tiltak etter læring frå covid-19 og Host Nation Support, i tillegg til vidare utvikling av det sivil-militære samarbeidet (Haga-NORDEFECO) som er i gang. I lys av utviklinga i risikobiletet og erfaringane frå koronapandemien er dei nordiske beredskapsmyndighetene oppmoda om å gjennomgå felles avtalar, prosedyrar m.m., for å sikre at operativ støtte på tvers av grensene kan gjennomførast effektivt.

Når det gjeld spørsmålet om tryggingssklarering, finst det i dag tryggingssavtalar mellom Noreg og dei nordiske nabolanda som gjer det mogleg å utveksle gradert informasjon mellom landa, irekna å anerkjenne kvarandre sine tryggingssklareringar etter nærmare kriterium.

Brann til sjøs

Vedtak nr. 742, 11. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen styrke Redningsselskapet og gjennomgå hvordan de kan bistå brann- og redningsetaten ved brann til sjøs.»

Dokumenter som ligg til grunn for vedtaket, er Meld. St. 5 (2020–2021) og Innst. 275 S (2020–2021) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Tilskotet til Redningsselskapet (RS) har hatt ein jamn og kraf-

tig auke dei seinare åra, frå om lag 56 mill. kroner i 2013 til om lag 131 mill. kroner i 2023. Budsjettforhandlingane på Stortinget om 2022-budsjettet resulterte i at løyvinga på posten til RS auka med 5 mill. kroner. I tillegg er det gitt 3 mill. kroner i tilleggsløyving i samband med revidert nasjonalbudsjett for 2021, som følgje av eit skjerpa behov for nærvær langs kysten. Ytterlegare oppfølging av vedtaket blir vurdert.

Tilfluktsrom

Vedtak nr. 743, 11. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av hvordan eksisterende tilfluktsrom i større grad kan benyttes slik at de holdes i stand samt inngår som en del av den nasjonale beredskapen i forbindelse med for eksempel migrasjon, pandemi eller forsyningskrise.»

Dokumenter som ligg til grunn for vedtaket, er Meld. St. 5 (2020–2021) og Innst. 275 S (2020–2021) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling. DSB gjennomførte eit forprosjekt i 2022, og har i tildelingsbrevet for 2023 fått oppdrag om å føre vidare arbeidet med sivile tryggingstiltak.

ADR-kontroll

Vedtak nr. 799, 13. april 2021

«Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for å overføre myndighet til å gjennomføre ADR-kontroll til godkjente tungbilverksteder.»

Dokumenter som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:106 S (2020–2021) og Innst. 311 S (2020–2021) frå transport- og kommunikasjonskomiteen.

Vedtaket er under behandling.

Nasjonalt eigarskap og kontroll

Vedtak nr. 814, 20. april 2021

«Stortinget ber regjeringa sikre norsk eigarskap av kritisk infrastruktur og eigedom samt nasjonal kontroll over naturressursar i nordområda.»

Dokumenter som ligg til grunn for vedtaket, er Meld. St. 9 (2020–2021) og Innst. 289 S (2020–2021) frå utanriks- og forsvarskomiteen.

Vedtaket er under behandling. Meld. St. 9 (2022–2023) *Nasjonal kontroll og digital motstandskraft for å ivareta nasjonal sikkerhet*, jf. Innst. 247 S (2022–2023) vart behandla i Stortinget 30. mars 2023. Ei rekke tiltak i meldinga peiker på korleis regjeringa skal bidra til å sikre nasjonal kontroll og eigarskap over strategisk viktig infrastruktur, eigedom og naturressursar. Regjeringa har intensivert arbeidet med å kartlegge verdiar med heimel i tryggingslova (Lov om nasjonal sikkerhet). Regjeringa vurderer òg korleis ein kan få betre oversikt over verksemder og verdiar som ikkje dekkast av tryggingslova, men som likevel kan ha betydning for nasjonal tryggleik. I tillegg vil regjeringa vurdere korleis ein kan få betre oversikt over kven som er reelle eigarar av verdiar av betydning for nasjonal tryggleik. Verdikartlegging og innsikt i reelt eigarskap vil vere grunnlag for å vurdere relevante verkemiddel for å ta i vare nasjonal tryggleik, blant anna gjennom førebyggjande tryggingstiltak med heimel i tryggingslova, bruk av anna relevant regelverk og nasjonalt eigarskap. For å kunne ta i vare nasjonal kontroll vil regjeringa òg gå gjennom relevant eksisterande lovverk, inkludert konsesjonslovgiving, for å sørge for at omsyn til nasjonal tryggleik inngår som vurderingskriterium der det er aktuelt. Òg Prop. 95 L (2022–2023) «Endringer i sikkerhetsloven (eierskapskontroll og lovens virkeområde)» inneheld konkrete tiltak for å sikre nasjonal kontroll. Endringane blir gjort for å hindre eigarskap som kan medføre verksemd som truar tryggleiken.

Heilskapleg gjennomgang av verjemålsordninga

Vedtak nr. 848, 27. april 2021

«Stortinget ber regjeringa foreta en helhetlig gjennomgang av verjemålsordningen og legge frem forslag til lovendringer som styrker og forbedrer den.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:77 (2020–2021) og Innst. 285 S (2020–2021) frå justiskomiteen. Sjå elles omtalen av oppmodingsvedtak nr. 899 (2017–2018) nedanfor.

Vedtaket er under behandling. Stortinget vedtok i mars 2023 endringar i verjemålslova, som tredde i kraft 1. april 2023 (endringslov 31. mars 2023 nr. 5). Dei aktuelle endringane vart foreslått i Prop. 141 L (2021–2022) hausten 2022, som første steg i oppfølginga av dette oppmodingsvedtaket. Etter endringane er bl.a. prinsippet om sjølvråder-

ett tydeleggjort i fleire føresegner i verjemålslova. I Prop. 141 L (2021–2022) punkt 2.4 gjorde departementet greie for nokre prioriteringar for den vidare oppfølginga av oppmodingsvedtaket, bl.a. at terminologien i lova skal vurderast nærmare. Arbeidet med vidare revisjon av lova blir gjennomført i dialog med sivilt samfunn og andre relevante aktørar.

Lovendringar som følgje av ny sivilombodslov

Vedtak nr. 928, 11. mai 2021

«Stortinget ber regjeringa fremme forslag om nødvendige endringer i annen lovgivning som følge av ny sivilombudslov.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 21 (2020–2021), kap. 10, og Innst. 409 L (2020–2021).

Vedtaket er følgt opp gjennom Prop. 121 L (2021–2022), der det vart fremja forslag om å endre «Sivilombodsmannen», «ombodsmannen» og variantar av dette, både på nynorsk og bokmål, til dei kjønnsnøytrale variantane «Sivilombodet», «ombodet» osv. i andre lover. Framlegget vart vidare følgt opp gjennom lovvedtak 14 (2022–2023).

Etablering av ny redningshelikopterbase i Tromsø og felles operasjon med helikoptertenesta til Syssemeisteren

Vedtak nr. 983, 25. mai 2021

«Stortinget ber regjeringa starte nødvendige forberedelser som sikrer at Forsvaret overtar som operatør av redningshelikopterbasen i Tromsø når kontrakten med sivil operatør går ut.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Prop. 85 S (2020–2021) og Innst. 393 S (2020–2021) frå justiskomiteen.

Vedtaket er under behandling.

Kartlegging av tryggleikskompetanse, gjennomgang av bruken av tryggingslova og evaluering av tryggleiksforståing

Vedtak nr. 1038, 28. mai 2021

«Stortinget ber regjeringa gjennomføre og legge frem for Stortinget på egnet måte: en kartlegging av sikkerhetskompetansen i alle departementer

en gjennomgang utført av et offentlig utnevnt ekspertutvalg av sikkerhetslovens anvendelse, herunder mulige sårbarheter, ansvarsfordeling, status for departementenes listeføring av virksomheter som helt eller delvis skal omfattes av sikkerhetsloven

en evaluering av hvordan sikkerhetsforståelse i departementene etableres og samarbeid mellom departementene blir sikret.»

Dokumentet som ligg til grunn for vedtaket, er behandlinga av innstillinga frå utanriks- og forsvarskomiteen om *Redegjørelse av justis- og beredskapsministeren om planlagt salg av Bergen Engines AS*, jf. Innst. 503 S (2020–2021).

Vedtaket er følgt opp. Kartlegginga av tryggleikskompetanse i departementa vart gjennomført i 2022. I kartlegginga kjem det fram at alle departement jobbar med tryggleik tilknytt sine ansvarsområde, og det er generelt god kompetanse og tryggleiksforståing i leiinga i departementa.

NSM held oppdatert oversikt over departementa sine grunnleggjande nasjonale funksjonar (GNF) og verksemder som er vurderte å vere viktige for GNF, inkludert verksemder som er heilt eller delvis underlagde tryggingslova. Departementet har på bakgrunn av den sikkerheitspolitiske situasjonen og innspel frå verksemder underlagt tryggingslova gjennomgått lova og fremma naudsynte forslag til endringar, jf. Prop. 95 L (2022–2023) om endringer i sikkerhetsloven (eierskapskontroll og lovens virkeområde). Departementet jobbar no vidare med andre område og ser på øvrige endringsbehov i tryggingslova.

Ei felles tryggleiksforståing og ein felles tryggleikskultur mellom departementa må byggjast over tid. Departementa er derfor oppmoda om å ta relevante kurs hjå Nasjonalt tryggingsorgan (NSM) innan sikkerheitsstyring for leiarar. Dei er i tillegg oppmoda om ta kurs i «Nasjonalt sikkerhet og beredskap» på det tverrdepartementale Departementsakademiet. Departementsakademiet vart opna 1. september 2023 og er eit kompetansetiltak i strategien for departementsfelleskapet 2021–2025 «Gode hver for oss. Best sammen». Akademiet skal utvikla og tilby relevante kompetansetilbod for alle departementstilsette, og styrkje departementsfelleskapets samla kompetanse og evne til å utføra sine oppgåver. Vedtaket er også følgt opp i Meld. St. 9 (2022–2023) «Nasjonalt kontroll og digital motstandskraft for å ivareta nasjonal sikkerhet», som vart behandla i Stortinget 30. mars 2023.

Stortingsmelding om nasjonalt eigarskap og kontroll over strategisk viktige naturressursar, bedrifter, infrastrukturar og teknologiar

Vedtak nr. 1040, 28. mai 2021

«Stortinget ber regjeringen legge fram en stortingsmelding om hvordan Norge kan sikre nasjonalt eierskap og kontroll over strategisk viktige bedrifter, naturressurser, infrastruktur og teknologier.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:153 S (2020–2021) og Innst. 504 S (2020–2021) frå utanriks- og forsvarskomiteen.

Vedtaket er følgt opp ved forslag av Meld. St. 9 (2022–2023) *Nasjonalt kontroll og digital motstandskraft for å ivareta nasjonal sikkerhet*, jf. Innst. 247 S (2022–2023), som vart behandla i Stortinget 30. mars 2023.

Sjå òg vedtak 814.

Nytt Oslo fengsel

Vedtak nr. 1041, 28. mai 2021

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte komme tilbake til Stortinget med forslag vedrørende nytt Oslo fengsel.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:142 S (2020–2021) og Innst. 470 S (2020–2021).

Vedtaket er følgt opp. Det blir vist til omtale under programkategori 06.30, kap. 430. Som erstatning for nokre av dei eksisterande fengselsplassane ved Oslo fengsel er det gitt startløyving til å utvide Romerike fengsel, Ullersmo avdeling, med netto 76 plassar. Vidare planlegg regjeringa for ei utviding av Ilseng fengsel med minst 96 plassar og bygging av om lag 140 fengselsplassar på Grønland for å erstatte dei resterande plassane. I samband med utvidinga på Ilseng har Justis- og beredskapsdepartementet gitt Statsbygg og Kriminalomsorgsdirektoratet i oppdrag å greie ut 130 nye plassar på Ilseng, kor dei siste 30 plassane er tenkt å kunne erstatte dagens fengsel på Hamar.

Sperring av opplysningar i reaksjonsregisteret

Vedtak nr. 1116, 3. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen sørge for at opplysninger i reaksjonsregisteret om personer som er ilagt strafferettslige reaksjoner for bruk og besittelse av

*narkotika til eget bruk, sperres etter tre år. Sper-
ring forutsetter at det ikke er registrert flere
straffbare forhold i den aktuelle perioden.»*

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Prop. 92 L (2020–2021), Innst. 612 L (2020–2021) og Lovvedtak 148 (2020–2021).

Vedtaket er under behandling. Departementet vurderer moglege endringar i politiregisterfor-
skrifta.

Gjennomgang av praksis for tilbakekall av førarrett

Vedtak nr. 1117, 3. juni 2021

*«Stortinget ber regjeringen sørge for at samfun-
nets reaksjoner i forbindelse med problematisk
bruk av rusmidler er forholdsmessige, og kan
knyttes til rusbruken. Stortinget ber regjeringen
særlig gjennomgå praksis med tap av førerrett i
tilfeller der man ikke ser noen sammenheng mel-
lom personens bruk av rusmidler og føring av
motorvogn.»*

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Prop. 92 L (2020–2021), Innst. 612 L (2020–2021) og Lovvedtak 148 (2020–2021).

Vedtaket er under behandling. Justis- og beredskapsdepartementet har innhenta informa-
sjon frå Politidirektoratet for praksis ved tap av førarrett og følgjer opp saka vidare.

Unntak frå forelding for seksuallovbrot mot barn

Vedtak nr. 1159, 7. juni 2021

*«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til
lovedringer som fjerner foreldelsesfristen for alle
typer seksualforbrytelser mot barn.»*

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:273 S (2020–2021) og Innst. 634 S (2020–2021).

Vedtaket er under behandling. Sjå òg vedtak nr. 50, 3. november 2020.

Internasjonale kriminelle organisasjonar

Vedtak nr. 1161, 11. juni 2021

*«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til
Stortinget med strengere regler dersom det nye
regelverket ikke i tilstrekkelig grad hindrer eta-
bleringer av internasjonale kriminelle gjenger og
mafiaorganisasjoner.»*

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Prop. 190 L (2020–2021) og Innst. 629 L (2020–2021).

Vedtaket er under behandling. Departementet vil vurdere om det er behov for strengare reglar når dei nye bestemmingane har fått verke i noko tid.

Tilgang på straffeprosessuelle tvangsmiddel

Vedtak nr. 1162, 11. juni 2021

*«Stortinget ber regjeringen utrede særskilt om
politiet bør gis tilgang på straffeprosessuelle
tvangsmidler ut over det den foreslåtte straffe-
rammen på tre års fengsel for deltagelse, rekrut-
tering eller videreføring av en kriminell sam-
menlutning, tilsier.»*

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Prop. 190 L (2020–2021) og Innst. 629 L (2020–2021).

Vedtaket er under behandling. Departementet vil vurdere behovet for fleire straffeprosessuelle tvangsmiddel når dei gjeldande bestemmingane har fått verke i noko tid.

Kompensasjonsordning for tapt arbeidsforteneste for frivillige i redningstenesta

Vedtak nr. 1343, 18. juni 2021

*«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med
statsbudsjettet for 2022 legge frem en vurdering
av om det bør innføres en kompensasjonsordning
for tapt arbeidsfortjeneste for frivillige som blir
anmodet av nødetatene om å bistå i redningsopp-
drag.»*

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Prop. 195 S (2020–2021) og Innst. 600 S (2020–2021).

Vedtaket er under behandling. Det vil krevje ei utgreiing før ein får oversikt over og kunnskap om kva eit slikt tiltak vil bety for redningstenesta, og kva utgiftene vil vere for staten. Departementet har førebels ikkje teke stilling til om ei slik utgreiing skal setjast i verk. Det er både fordelar og ulemper med å innføre ei kompensasjonsordning for tapt arbeidsforteneste for frivillige. Regjeringa ønskjer å leggje til rette for at dei frivillige organisasjonane held oppe og styrker posisjonen sin innanfor norsk redningsberedskap (sjå òg Meld. St. 10 (2016–2017)). Samstundes bør det vere eit

tydeleg skilje mellom offentlege og frivillige ressursar.

1.10.4 Stortingssesjon 2019–2020

Elektroniske fraktbrev

Vedtak nr. 436, 31. mars 2020

«Stortinget ber regjeringen sikre at nye elektroniske fraktbrev som er planlagt i CRM-direktivet, gjøres obligatoriske.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Prop. 11 LS (2019–2020) og Innst. 214 S (2019–2020).

Vedtaket er under behandling.

Reklamasjonsfrist bustader

Vedtak nr. 515, 21. april 2020

«Stortinget ber regjeringen utrede om reklamasjonsfristen på nyoppførte boliger skal økes fra fem til ti år, samt konsekvensene av en eventuell utvidelse.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Meld. St. 25 (2018–2019) og Innst. 171 S (2019–2020).

Vedtaket er under behandling.

Lovforslag for å sikre deling av registerinformasjon

Vedtak nr. 669, 10. juni 2020

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovforslag for å sikre at relevant registerinformasjon deles mellom offentlige forvaltningsorgan for å avdekke og forhindre kriminalitet.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:88 S (2019–2020) og Innst. 342 S (2019–2020).

Vedtaket er følgt opp gjennom høyringsforslaget frå september 2020 om endringar i forvaltningslova m.m. Forslaget gjekk ut på å innføre nye og større grunnlag for deling mellom forvaltningsorgan av opplysningar som er omfatta av teieplikt. Forslaget vart følgt opp i Prop. 166 L (2020–2021) om endringar i forvaltningslova m.m., og den oppfølgjande endringslova 18. juni 2021 nr. 127. Forebygging og avdekking av kriminalitet var sentrale omsyn som låg til grunn for forslaget og lovendringa. Ny § 13 g i forvaltnings-

lova gir heimel til å gi forskrift om at teieplikt etter forvaltningslova § 13 ikkje skal vere til hinder for at bestemte organ kan dele opplysningar for å utføre oppgåver som er lagde til givar- eller mottakarorganet, og opnar dermed for å gi forskrifter om informasjonsdeling knytt til dei emna som er nemnde i vedtaket.

1.10.5 Stortingssesjon 2018–2019

Rettshjelpsordninga

Vedtak nr. 98, 4. desember 2018

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den pågående utredningen av rettshjelpsordningen komme tilbake til Stortinget med tiltak i oppfølgingen av denne for å gjøre ordningen betre, mer effektiv og treffsikker.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:152 S (2017–2018) og Innst. 71 S (2018–2019).

Vedtaket er følgt opp, jf. Prop. 124 L (2022–2023) som ligg til behandling i Stortinget. Sjå òg omtale av vedtak nr. 35.49, 2. desember 2021. Sjå omtale under programkategori 06.70.

1.10.6 Stortingssesjon 2017–2018

Utanlandsopphald

Vedtak nr. 788, 29. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen foreslå tydeliggjøring av hjemler i straffeloven som holder foreldre ansvarlige dersom barn sendes på utenlandsopphold mot sin vilje.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:118 S (2017–2018) og Innst. 260 S (2017–2018) frå justiskomiteen om tiltak mot sosial kontroll og æresvald.

Vedtaket er under behandling. Eit eksternt juridisk utval har fått i oppdrag å drøfte dei samla juridiske problemstillingane i saker om negativ sosial kontroll, æresrelatert vald, tvangsekteskap, kjønnslemlesting og psykisk vald, og dei skal vurdere om lovgivinga er god nok. Eit av spørsmåla utvalet skal sjå nærmare på, er korleis ein kan klargjere grensene for straffeansvaret i tilfelle der foreldre sender barn på utanlandsopphald mot barna sin vilje. Utvalet skal levere utgreiinga si 30. november 2023.

Eige lovverk for Statens barnehus

Vedtak nr. 795, 29. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om et eget lovverk for Statens barnehus som sikrer ivaretagelse av hele mandatet til Statens barnehus.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:140 S (2017–2018) og Innst. 316 S (2017–2018).

Vedtaket er under behandling. NOVA/Oslo-Met har på oppdrag frå Politidirektoratet evaluert ordninga med barnehusa. I evalueringsrapporten skriv NOVA at dei meiner at det er behov for ei tydelegare regulering av oppfølgingsarbeidet i barnehusa. Det blir tilrådd at departementet avventar spørsmålet om innføring av ei eiga barnehuslov inntil eit breiare kunnskapsgrunnlag er innhenta. Bl.a. vil det vere behov for å greie ut kva erfaringar andre land har med lovfesting, og det vil vere behov for å kartleggje dei viktigaste rettslege uklarleikane som oppstår i skjeringspunktet mellom dei ulike regelverka som gjeld barnehusa. Med utgangspunkt i NOVA si tilråding vil departementet setje i gang eit slikt utgreiingsarbeid i samarbeid med Politidirektoratet.

Regelverk for teieplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett – vald og overgrep

Vedtak nr. 798, 29. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede, for så å fremme et lovforslag, for å revidere og samordne regelverket knyttet til taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett, herunder reglene om samarbeid mellom ulike tjenester og etater, samt reglene om samtykke, slik at flere saker som gjelder vold og overgrep, vil kunne avdekkes og følges opp på en god måte.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:140 S (2017–2018) og Innst. 316 S (2017–2018).

Vedtaket er følgt opp. Eit høyringsforslag frå september 2020 om endringar i forvaltningslova m.m., som gjekk ut på å innføre nye og større grunnlag for deling mellom forvaltningsorgan av opplysningar som er omfatta av teieplikt, vart følgt opp i Prop. 166 L (2020–2021) om endringar i forvaltningslova m.m. og endringslov 18. juni 2021 nr. 127. Ny § 13 g i forvaltningslova gir heimel til å gi forskrift om at teieplikt etter forvaltningslova § 13 ikkje skal vere til hinder for at bestemte

organ kan dele opplysningar for å utføre oppgåver som er lagde til givar- eller mottakarorganet, og opnar dermed for å gi forskrifter om emna som er nemnde i vedtaket.

Straffelova § 196 er endra og avverjingsplikta omfattar no fleire lovbrott enn tidlegare. Helsepersonellova opnar no for å dele helseopplysningar om pasientar i fleire konkrete tilfelle enn tidlegare.

Vidare var ei utgreiing som i eit heilskapleg perspektiv tek for seg emna teieplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett innanfor det offentlege, og som utgjer eit utkast til ein praktisk oppbygd og autoritativ rettleiar til bruk på tvers av ulike sektorar, på høyring i 2021. Høyringa vart følgd opp, og den endelege rettleiaren vart publisert i februar 2023. Her blir det slått tydeleg fast korleis regelverket om teieplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett skal forståast og praktiserast, og ein heilt sentral faktor som låg til grunn for dette arbeidet, var arbeidet mot vald og andre overgrep som rammar barn og unge.

Regelverket om teieplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett er også blitt vurdert i samband med forslaget til ny forvaltningslov i NOU 2019: 5, og dette blir følgt vidare opp av departementet.

Menneskerettane til utviklingshemma – verjemål

Vedtak nr. 899, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der erfaringene med verge-målsloven gjennomgås og foreslå nødvendige lov-endringer som sikrer den enkelte vergetrengendes medbestemmelse og rettssikkerhet.»

Dokumentet som ligg til grunn for vedtaket, er Innst. 377 S (2017–2018).

Vedtaket er følgt opp, jf. Meld. St. 8 (2022–2023) *Menneskerettar for personar med utviklingshemming – Det handlar om å bli høyrte og sett*. Sjå òg omtalen av oppmodingsvedtak nr. 894 i Prop. 1 S (2023–2024) for Kulturdepartementet. Verjemål blir behandla i meldinga i samsvar med ordlyden i oppmodingsvedtaket. Stortinget vedtok i mars 2023 endringar i verjemålslova, som tredde i kraft 1. april 2023. Dei aktuelle endringane vart foreslått i Prop. 141 L (2021–2022), som første steg i oppfølginga av oppmodingsvedtaket om ein heilskapleg gjennomgang av verjemålsordninga, sjå omtalen av vedtak nr. 848, 27. april 2021. Etter endringane er bl.a. prinsippet om sjølvråderett tydeleggjort i fleire føresegner i verjemålslova.

1.10.7 Stortings sesjon 2016–2017

Korrupsjonsføresegnene i straffelova

Vedtak nr. 523, 23. mars 2017

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av straffeloven som innebærer at for overtredelser av straffelovens korrupsjonsbestemmelser kan foretaket også straffes når handlingen er utført av noen som gjennom sine forbindelser med selskapet må assosieres med det. Det må vurderes straffefrihet for selskap som har gjort det de kan for å forebygge korrupsjon.»

Dokumentet som ligg til grunn for vedtaket, er Innst. 191 L (2016–2017) frå justiskomiteen om utvida ansvar selskap har for korrupsjonshandlingar.

Vedtaket er under behandling. Justis- og beredskapsdepartementet har gitt ein fagperson i oppdrag å drøfte dei aktuelle spørsmåla og å komme med forslag til lovendringar. Rapporten vart overlevert i mai 2021 og send på høyring 12. oktober 2021, med høyringsfrist 11. januar 2022. Rapporten er no til oppfølging i departementet.

Omvend valdsalarm ved brot på besøksforbod

Vedtak nr. 630, 25. april 2017

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag om å utvide muligheten til å ilegge omvendt valdsalarm til blant annet til tilfeller ved brudd på besøksforbud.»

Dokumentet som ligg til grunn for vedtaket, er Innst. 247 S (2016–2017) frå justiskomiteen om opptrappingsplanen mot vald og overgrep (2017–2021).

Vedtaket er følgt opp i Prop. 128 L (2022–2023). Det er fremma forslag til endringar i straffeprosesslova m.m. for å innføre ei ordning med elektronisk kontroll av besøksforbod, òg kalla omvend valdsalarm. Sjå òg omtale under vedtak nr. 631, 25. april 2017, vedtak nr. 1043, 20. juni 2017, vedtak nr. 447, 18. desember 2020, og vedtak nr. 583, 30. mai 2022.

Besøksforbod

Vedtak nr. 631, 25. april 2017

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag om å utvide muligheten til å ilegge besøksforbud utover ett år, og utrede muligheten for å ilegge besøksforbud med begrensninger til å bevege seg i et større geografisk område.»

Dokumentet som ligg til grunn for vedtaket, er Innst. 247 S (2016–2017) frå justiskomiteen om opptrappingsplanen mot vald og overgrep (2017–2021).

Vedtaket er følgt opp i Prop. 128 L (2022–2023). I proposisjonen drøftar departementet om reglane for besøksforbod bør endrast, men det blir konkludert med at dagens reglar allereie opnar for besøksforbod over betydelege tidsrom (når eit besøksforbod går ut, kan det forlengast med nytt besøksforbod, så lenge vilkåra er oppfylte), og over omfattande geografiske område. Sjå òg omtale under vedtak nr. 630, 25. april 2017, vedtak nr. 1043, 20. juni 2017, vedtak nr. 447, 18. desember 2020, og vedtak nr. 583, 30. mai 2022.

Omvend valdsalarm

Vedtak nr. 1043, 20. juni 2017

«Stortinget ber regjeringen utrede om omvendt valdsalarm bør kunne benyttes som et straffeprosessuelt virkemiddel, og rammene for slik bruk og komme tilbake til Stortinget på egnet måte med eventuelle forslag om dette.»

Dokumenta som ligg til grunn for vedtaket, er Dokument 8:108 S (2016–2017), om å styrke oppfølginga i reetableringsfasen for personar som er utsette for vald i nære relasjonar, og Innst. 475 S (2016–2017).

Vedtaket er følgt opp i Prop. 128 L (2022–2023). Det er fremma forslag til endringar i straffeprosesslova m.m. for å innføre ei ordning med elektronisk kontroll av besøksforbod som eit straffeprosessuelt virkemiddel, òg kalla omvend valdsalarm. Sjå òg omtale av vedtak nr. 630 og 631, 25. april 2017, vedtak nr. 447, 18. desember 2020, og dessutan vedtak nr. 583, 30. mai 2022.

Utgifter fordelt på kapittel

(i 1 000 kr)					
Kap.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
Administrasjon					
400	Justis- og beredskapsdepartementet	660 724	651 860	669 166	2,7
	<i>Sum kategori 06.10</i>	<i>660 724</i>	<i>651 860</i>	<i>669 166</i>	<i>2,7</i>
Rettsvesen					
61	Høyesterett	127 774	128 079	137 706	7,5
410	Domstolene	3 078 502	2 944 602	3 191 263	8,4
411	Domstoladministrasjonen		82 700	89 894	8,7
414	Forliksråd og andre domsutgifter	349 467	326 748	396 886	21,5
	<i>Sum kategori 06.20</i>	<i>3 555 743</i>	<i>3 482 129</i>	<i>3 815 749</i>	<i>9,6</i>
Straffegjennomføring og konfliktråd					
430	Kriminalomsorgen	5 592 269	5 417 380	5 889 924	8,7
431	Kriminalomsorgsdirektoratet		148 125	161 980	9,4
432	Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter	217 181	225 241	238 391	5,8
433	Konfliktrådet	182 014	178 409	199 139	11,6
	<i>Sum kategori 06.30</i>	<i>5 991 464</i>	<i>5 969 155</i>	<i>6 489 434</i>	<i>8,7</i>
Politi og påtalemyndighet					
440	Politiet	22 933 885	20 984 874	22 664 106	8,0
441	Politidirektoratet		389 156	382 659	-1,7
442	Politi høgskolen	673 290	654 870	689 124	5,2
443	Påtalemyndigheten i politiet		1 432 401	1 508 500	5,3
444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	1 516 979	1 394 781	1 534 912	10,0
445	Den høyere påtalemyndighet	318 342	317 319	386 124	21,7
446	Den militære påtalemyndighet	9 259	9 329	9 829	5,4
448	Grensekommisæreren	6 328	6 104	6 418	5,1
	<i>Sum kategori 06.40</i>	<i>25 458 083</i>	<i>25 188 834</i>	<i>27 181 672</i>	<i>7,9</i>
Redningstjenesten, samfunnsikkerhet og beredskap					
451	Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	2 323 952	1 887 295	2 403 174	27,3
452	Sentral krisehåndtering	26 822	27 916	29 387	5,3
453	Sivil klareringsmyndighet	50 892	57 829	61 039	5,6
454	Redningshelikoptertjenesten	1 924 330	2 761 130	2 504 165	-9,3

(i 1 000 kr)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
455	Redningstjenesten	494 868	507 362	562 391	10,8
457	Nasjonal sikkerhetsmyndighet	458 351	455 224	457 173	0,4
	<i>Sum kategori 06.50</i>	<i>5 279 215</i>	<i>5 696 756</i>	<i>6 017 329</i>	<i>5,6</i>
	Andre virksomheter				
460	Spesialenheten for politisaker	62 668	61 861	67 132	8,5
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.	1 263 252	1 293 172	1 366 567	5,7
467	Norsk Lovtidend	8 557	8 125	8 750	7,7
468	Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker	22 255	22 864	24 100	5,4
469	Vergemålsordningen	336 820	361 886		-100,0
	<i>Sum kategori 06.60</i>	<i>1 693 552</i>	<i>1 747 908</i>	<i>1 466 549</i>	<i>-16,1</i>
	Statens sivilrettsforvaltning, retts- hjelp, erstatningsordninger m.m.				
470	Fri rettshjelp	578 227	860 483	906 566	5,4
471	Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlags- ordning	181 406	222 657	237 418	6,6
473	Statens sivilrettsforvaltning	453 053	509 109	701 766	37,8
475	Bobehandling	132 327	125 115	139 424	11,4
	<i>Sum kategori 06.70</i>	<i>1 345 013</i>	<i>1 717 364</i>	<i>1 985 174</i>	<i>15,6</i>
	Svalbardbudsjettet m.m.				
480	Svalbardbudsjettet	391 268	376 407	406 548	8,0
481	Samfunnet Jan Mayen	53 946	58 120	61 175	5,3
	<i>Sum kategori 06.80</i>	<i>445 214</i>	<i>434 527</i>	<i>467 723</i>	<i>7,6</i>
	Beskyttelse og innvandring				
490	Utlendingsdirektoratet	5 883 278	3 430 693	4 991 541	45,5
491	Utlendingsnemnda	271 827	282 551	295 333	4,5
	<i>Sum kategori 06.90</i>	<i>6 155 105</i>	<i>3 713 244</i>	<i>5 286 874</i>	<i>42,4</i>
	Sum programområde 06	50 584 113	48 601 777	53 379 670	9,8
	Sum utgifter	50 584 113	48 601 777	53 379 670	9,8

Inntekter fordelt på kapittel

(i 1 000 kr)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
Administrasjon					
3400	Justis- og beredskapsdepartementet	5 254	7 152	7 468	4,4
	<i>Sum kategori 06.10</i>	<i>5 254</i>	<i>7 152</i>	<i>7 468</i>	<i>4,4</i>
Rettsvesen					
3061	Høyesterett	201			0,0
3410	Domstolene	295 790	295 897	290 095	-2,0
3411	Domstoladministrasjonen		300	313	4,3
	<i>Sum kategori 06.20</i>	<i>295 991</i>	<i>296 197</i>	<i>290 408</i>	<i>-2,0</i>
Straffegjennomføring og konfliktråd					
3430	Kriminalomsorgen	175 051	133 872	152 994	14,3
3432	Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter	2 721	1 173	1 224	4,3
3433	Konfliktrådet		6	6	0,0
	<i>Sum kategori 06.30</i>	<i>177 772</i>	<i>135 051</i>	<i>154 224</i>	<i>14,2</i>
Politi og påtalemyndighet					
3440	Politiet	2 006 167	2 117 145	2 433 844	15,0
3442	Politi høgskolen	38 113	28 375	36 277	27,8
3444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	15 666	19 237	16 154	-16,0
	<i>Sum kategori 06.40</i>	<i>2 059 946</i>	<i>2 164 757</i>	<i>2 486 275</i>	<i>14,9</i>
Redningstjenesten, samfunnsikkerhet og beredskap					
3451	Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	805 032	792 235	962 693	21,5
3453	Sivil klareringsmyndighet		1 750		-100,0
3454	Redningshelikoptertjenesten	29 095	29 968	31 287	4,4
3455	Redningstjenesten	3 245			0,0
3457	Nasjonal sikkerhetsmyndighet	18 352	35 338	36 893	4,4
	<i>Sum kategori 06.50</i>	<i>855 724</i>	<i>859 291</i>	<i>1 030 873</i>	<i>20,0</i>
Andre virksomheter					
3469	Vergemålsordningen	4 499	8 550		-100,0
	<i>Sum kategori 06.60</i>	<i>4 499</i>	<i>8 550</i>		<i>-100,0</i>
Statens sivilrettsforvaltning, retts- hjelp, erstatningsordninger m.m.					

(i 1 000 kr)					
Kap.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
3470	Fri rettshjelp	9 251	10 239	10 441	2,0
3473	Statens sivilrettsforvaltning	356	5	6 505	130000,0
	<i>Sum kategori 06.70</i>	<i>9 607</i>	<i>10 244</i>	<i>16 946</i>	<i>65,4</i>
	Svalbardbudsjettet m.m.				
3481	Samfunnet Jan Mayen	7 409	6 836	7 137	4,4
	<i>Sum kategori 06.80</i>	<i>7 409</i>	<i>6 836</i>	<i>7 137</i>	<i>4,4</i>
	Beskyttelse og innvandring				
3490	Utlendingsdirektoratet	4 254 587	1 388 094	2 751 819	98,2
	<i>Sum kategori 06.90</i>	<i>4 254 587</i>	<i>1 388 094</i>	<i>2 751 819</i>	<i>98,2</i>
	Sum programområde 06	7 670 789	4 876 172	6 745 150	38,3
	Sum inntekter	7 670 789	4 876 172	6 745 150	38,3

Del II
Nærmere om budsjettforslaget

2 Nærmare om budsjettforslaget

Programkategori 06.10 Administrasjon

Utgifter under programkategori 06.10 fordelte på postgrupper

		(i 1 000 kr)			
Post-gr.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	575 320	553 760	561 061	1,3
50–89	Overføringer til andre	85 404	98 100	108 105	10,2
	Sum kategori 06.10	660 724	651 860	669 166	2,7

Utgifter under programkategori 06.10 fordelte på kapittel

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
400	Justis- og beredskapsdepartementet	660 724	651 860	669 166	2,7
	Sum kategori 06.10	660 724	651 860	669 166	2,7

Innleiing

Justis- og beredskapsdepartementet har ansvar for rettsvesenet, kriminalomsorga, politiet og påtalemakta, redningstenesta, samfunnstryggleik og beredskap, utlendingsforvaltninga m.m. Justis- og beredskapsdepartementet er samordningsdepartement for norsk politikk i polarområda og for

svalbardbudsjettet. Justis- og beredskapsdepartementet har eit særleg ansvar for å medverke til eit oversiktleg lovverk med samanheng og god lovstruktur. Alle lovforslaga utanom dei som gjeld skattelover, skal leggjast fram for Justis- og beredskapsdepartementet for lovteknisk gjennomgang. Justis- og beredskapsdepartementet gir òg råd til andre departement om lovarbeid.

Kap. 400 Justis- og beredskapsdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	520 052	518 368	529 752
23	Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting, <i>kan overføres</i>	55 268	35 392	31 309
50	Norges forskningsråd	48 732	61 432	69 092
70	Overføringer til private	19 988	18 811	20 014
71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	16 684	17 857	18 999
	Sum kap. 400	660 724	651 860	669 166

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga dekker lønn og godtgjersle til tilsette i departementet og lønns- og driftsutgifter til råd og utval. Løyvinga skal òg dekke driftsutgifter i tillegg til investeringar og utviklingstiltak. Unntaksvis kan løyvinga på posten brukast til enkelte driftsutgifter i domstolane og ytre etatar.

Talet på årsverk som er lønte på kap. 400, post 01, per 31. desember 2022, var 310,6 (eksklusiv tilsette i permisjon utan lønn). I tillegg til årsverka som er lønte på kap. 400, er om lag 30,9 årsverk i departementet lønte på andre budsjettkapittel under Justis- og beredskapsdepartementet i 2022. I 2022 var seks personar beordra til arbeid i departementet, eller dei hospiterer i departementet.

Det er i 2023 løyvd 5 mill. kroner på posten til koronakommisjonen, som starta arbeidet sitt i 2022, jf. Prop. 115 S (2021–2022), jf. Innst. 450 S (2021–2022). Kommisjonen leverte rapporten sin i mai 2023. Det blir foreslått å redusere løyvinga med 5 mill. kroner.

Frå 2023 er det løyvd 10 mill. kroner til ein permanent undersøkingskommisjon om partnartrap. Regjeringa har avgjort at kommisjonen skal leggjast til Statens sivilrettsforvaltning. Det blir derfor foreslått at løyvinga på kap. 400, post 01, blir redusert med 10 mill. kroner mot ein tilsvarande auke på kap. 473, post 01.

Regjeringa foreslår at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga på kap. 400, post 01, mot meirinntekter på kap. 3400, post 01, jf. forslag til vedtak.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 529,8 mill. kroner.

Post 23 Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting, kan overføres

Løyvinga på post 23 skal bli brukt til kortvarige forskingsoppdrag, til oppfølging av stortingsmeldingar eller offentlege utgreiingar og til evalueringar og anna innhenting av kunnskap, som skal dekke behovet Justis- og beredskapsdepartementet sjølv har for kunnskap som kan danne grunnlag for politikktutvikling og forvaltning. Posten kan òg nyttast til mellombels støtte til etablering av nye forskingssenter.

Ein stor del av løyvinga i både 2022 og 2023 gjekk til tiltak innan kriminalitetsfeltet og digital tryggleik, inkludert ei årleg tildeling til Center for Cyber and Information Security (CCIS) ved NTNU og ei årleg tildeling til Simula@UiB. I tillegg er det bl.a. tildelt midlar til prosjekt om totalforsvaret, forskning på terrorisme og Nasjonal tryggleiksundersøking.

1,2 mill. kroner vart i revidert nasjonalbudsjett i 2023 flytta til Kunnskapsdepartementet sitt kap. 285 Norges forskningsråd, post 55 Virksomhetskostnader. Midlane er øyremerkte arbeidet til Noregs forskningsråd med å etablere Noregs nasjonale koordineringssenter for digital tryggleik. Noregs forskningsråd vil arbeide med dette senteret til og med 2027, og det blir derfor foreslått at 1,2 mill. kroner flyttast til same post hos Kunnskapsdepartementet frå og med 2024. Regjeringa foreslår og å flytte 5 mill. kroner frå posten, til kap. 400, post 50, til eigenfinansieringsordninga for det nasjonale koordineringssenteret. Flyttinga betyr at den årlege løyvinga på 5 mill. kroner frå Justis- og beredskapsdepartementet til CCIS stansar frå og med 2024.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 31,3 mill. kroner.

Post 50 Norges forskningsråd

Noregs forskingsråd er eit viktig verkemiddel for å nå dei forskingspolitiske måla til regjeringa. Forskingsrådet har fem mål. Måla er

- betre vitenskapleg kvalitet
- større verdiskaping i næringslivet
- å møte store samfunnsutfordringar
- eit velfungerande forskingssystem
- god rådgiving

Måla er felles for alle departementa. Kunnskapsdepartementet har i samarbeid med departementa og Forskingsrådet utarbeidd eit system for korleis departementa skal styre Forskingsrådet. Den samla måloppnåinga for verksemda og økonomisituasjonen i Noregs forskingsråd er omtalt i budsjettproposisjonen til Kunnskapsdepartementet for 2024.

Justis- og beredskapsdepartementet har eit ansvar for langsiktig forskning for sektoren. Løyvingane frå departementet til Forskingsrådet over kap. 400, post 50, skal i hovudsak sørge for det breie sektoransvaret for forskning og bidra til langsiktig kompetanse- og kunnskapsoppbygging innanfor sektorområda til Justis- og beredskapsdepartementet. Tildelinga i 2022 var på 48,7 mill. kroner, og av desse gjekk 36,5 mill. kroner til forskning på samfunnstryggleik og IKT.

Det har vore satsa på forskning innanfor området samfunnstryggleik over fleire år, og forskinga finansiert gjennom Noregs forskingsråd held no høg kvalitet. Resultata frå forskinga er til nytte for både politikktutvikling og ei rekkje brukarar. Norske forskingsmiljø på samfunnstryggleik når godt opp i konkurransen om midlar i Horisont Europa og NordForsk. Porteføljane i Forskingsrådet bidrar generelt til god arbeidsdeling mellom nasjonale, nordiske og europeiske konkurransearenaer gjennom at innsatsområde og utlysingar blir koordinerte.

Innanfor området IKT og digital tryggleik bidrar forskinga til ny kunnskap på bl.a. kryptologi, cybertryggleik og personvern. Forskinga bidrar òg til tverrfagleg og anvend kunnskap som er med på å auke tryggleiken i kritiske infrastruktur, redusere sårbarheiter i samfunnet og utvikle ny tryggingsteknologi. Forskingsrådet peikar på at det har vore krevjande å mobilisere gode søknader til internasjonale forskingsmidlar på digital tryggleik. Framtidig forskingsinnsats og prioriteringar på digital tryggleik må sjåast i samheng med oppgåvene til det nasjonale koor-

dineringscenteret for cybertryggleik, som Forskingsrådet og NSM fekk i oppdrag i 2022 frå Justis- og beredskapsdepartementet å opprette, i tråd med EU-direktiv 2021/887. Senteret er no i oppstartsfasen.

Forskning finansiert gjennom Noregs forskingsråd inkluderer òg forskning på høgreekstrem ideologi og valdsutøving, bl.a. gjennom Senter for ekstremismeforskning (C-REX). I 2022 tildelte Justis- og beredskapsdepartementet dessutan 11,3 mill. kroner til ei styrking av forskning på vald, overgrep og hatkriminalitet. Tildelinga var frå kap. 400, post 23, og er frå 2023 flytt til kap. 400, post 50. Saman med midlar frå Barne- og familiedepartementet har Noregs forskingsråd no tildelt midlar til tre prosjekt, som femnar problemstillingar som er viktige for både politikktutvikling og praksisfeltet, særleg der politiet har eit felles ansvar saman med kriminalomsorga, spesialhelse-tenestene og hjelpeinstansar. Eit prosjekt vil t.d. sjå på vald utført av personar med alvorlege psykiske lidningar. Eit anna prosjekt vil forske på korleis hatkriminalitet blir behandla i strafferettssystemet.

Justis- og beredskapsdepartementet tildelte i 2022 5,5 mill. kroner til Noregs forskingsråd til EØS- rettsvitenskapleg forskning. Midlane er ein del av ei ny felles satsing med Arbeids- og inkluderingsdepartementet og finansierer etableringa av to nye senter: *Research Centre on the European Dimension of Norwegian Law* ved Universitetet i Oslo og *Centre on the Europeanization of Norwegian Law – Understanding EEA Law as an integral part of Norwegian Law* ved Universitetet i Bergen. Forskinga ved sentera vil bli kopla til utdanninga av juristar og er ei styrking av dei rettsvitenskaplege miljøa.

Forskinga på migrasjonsområdet er i all hovudsak tverrfagleg innanfor samfunnsvitenskapene, med sosiologi og økonomi som sentrale fagfelt. Justis- og beredskapsdepartementet vektlegg at løyvinga frå departementet skal bidra til utvikling av kunnskapsgrunnlaget for innvandringspolitikken, med vekt på asyl- og flyktningssystemet.

Den samla tildelinga til Noregs forskingsråd i 2023 vart 62,744 mill. kroner.

Det nasjonale koordineringscenteret for cybertryggleik har no fått innvilga økonomisk støtte frå EU til ei finansieringsordning som skal hjelpe til med å byggje kapasitet og kompetanse innan norsk cybertryggleik. For at EU skal innvilge økonomisk støtte, krev dei eigenfinansiering frå Noreg. Løyvinga til Noregs forskingsråd frå 2024 aukast med 5. mill. kroner til å dekke denne eigenfinansieringsordninga.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 69,1 mill. kroner i 2024.

Post 70 Overføringer til private

Løyvinga skal dekke tilskot til Norsk senter for informasjonssikring (NorSIS), som del av arbeidet som departementet gjer for å førebu IKT-trygging på sivil side. Den organisatoriske tilknytninga for NorSIS er til vurdering. Dette vil ikkje påverke formålet med tilskotet, som er råd og rettleiing til innbyggjarane, dernest råd og rettleiing til små og

mellomstore verksemder. Tilskotet varetek eit viktig segment i ansvarområdet til departementet, der ingen klare alternative aktørar kan prioritere målgruppa på same måte. Tilskotet til NorSIS var på 9,7 mill. kroner i 2023, og det blir forslått 10,1 mill. kroner i 2024.

Løyvinga skal vidare dekke drift av nettportal om vald i nære relasjonar og valdtekt (dinutvei.no), tiltak for å førebygge vald i nære relasjonar og nasjonal konferanse om samarbeid og samordning i arbeidet mot vald i nære relasjonar.

Tabell 2.1 Einskildstående tilskot

Tilskot	Forslag 2024
Norsk senter for informasjonssikring (NorSIS)	10 100
Nasjonalt kunnskapssenter om vald og traumatisk stress (drift av nettportalen, dinutvei.no)	4 636
Regionale ressurscenter om vald, traumatisk stress og sjølvmoordsførebygging (nasjonal konferanse om samarbeid og samordning i arbeidet mot vald i nære relasjonar)	450
Nasjonalt kunnskapssenter om vald og traumatisk stress (tiltak for å førebyggje vald i nære relasjonar/informasjonskampanje)	950
Regionale ressurscenter om vald, traumatisk stress og sjølvmoordsførebygging (tiltak til å førebyggje vald i nære relasjonar/drift av forum mot vald og overgrep i samiske samfunn)	400
Sum	16 536

I 2023 blei det sett av om lag 2,7 mill. kroner til bl.a. forskning om førebygging av vald og overgrep i samiske samfunn og dessutan til evaluering av risikovurderingsverktøyet til politiet og konferanse om Istanbul-konvensjonen. Til saman blei det løyva om lag 9,1 mill. kroner til tiltak for å førebygge vald i nære relasjonar i 2023 på posten. Løyvinga blir i 2024 å nytta til tiltak for å førebyggje vald i nære relasjonar.

Regjeringa foreslår ei samla løyving på posten på 20,0 mill. kroner.

Post 71 Tilskudd til internasjonale organisasjoner

Løyvinga skal dekke Noreg sine tilskot og kontingentar til internasjonale organisasjonar og samarbeid på saksområda til Justis- og beredskapsdepartementet, i hovudsak desse:

- Den internasjonale domstolen i Haag
- Haagkonferansen for internasjonal privatrett

- World Intellectual Property Organization (WIPO)
- Det internasjonale instituttet i Roma for einsarta privatrett (UNIDROIT)
- The Group of States Against Corruption (GRECO)
- tilskot til Rådssekretariatet og Fellesorganet i samband med Schengen-samarbeidet
- Interoperability Solutions for European Public Administration (ISA)
- Austersjøområdet
- sikrere internett pluss
- Nordisk samarbeidsråd for kriminologi
- finansielt bidrag til kommisjonen for deltaking i Schengen-komiteane
- The European Network and Information Security Agent (ENISA)

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 19,0 mill. kroner.

Kap. 3400 Justis- og beredskapsdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Diverse inntekter	4 206	6 073	6 341
02	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	1 048	1 079	1 127
	Sum kap. 3400	5 254	7 152	7 468

Post 01 Diverse inntekter

Post 01 blir brukt til å føre inntekter frå kantina som departementet driv i Nydalen, refusjonar gjennom rolla departementet har som program-partnar i EØS-midlane, og ymse inntekter. Desse inntektene varierer årleg. Refusjonar frå Utanriksdepartementet for den ODA-godkjende delen på 3 pst. av bidraget til World Intellectual Property utgjer om lag 100 000 kroner av inntektene.

Regjeringa foreslår at meirinntektene på kap. 3400, post 01, kan brukast til å overskride løyvinga på kap. 400, post 01, tilsvarande, jf. forslag til vedtak.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 6,3 mill. kroner.

Post 02 Refusjon av ODA-godkjente utgifter

Visse utgifter for reintegrering av personar som blir returnerte til opphavslandet eller til tredjeland, og tiltak som bidrar til samarbeid om retur, returavtalar, oppbygging av migrasjonsforvaltninga i sentrale opphavs- og transitland og velordna migrasjon, kan godkjennast som offisiell internasjonal bistand ifølgje statistikkdirektiva til OECD/DAC.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 1,1 mill. kroner, jf. omtalen under kap. 400, post 23.

Programkategori 06.20 Rettsvesen

Utgifter under programkategori 06.20 fordelte på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	3 555 743	3 482 129	3 815 749	9,6
	Sum kategori 06.20	3 555 743	3 482 129	3 815 749	9,6

Utgifter under programkategori 06.20 fordelte på kapittel

(i 1 000 kr)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
61	Høyesterett	127 774	128 079	137 706	7,5
410	Domstolene	3 078 502	2 944 602	3 191 263	8,4
411	Domstoladministrasjonen		82 700	89 894	8,7
414	Forliksråd og andre domsutgifter	349 467	326 748	396 886	21,5
	Sum kategori 06.20	3 555 743	3 482 129	3 815 749	9,6

1 Innleiing

Målet for programkategori 06.20 Rettsvesen er rettstryggleik.

Programkategori 06.20 omfattar Høgsterett, lagmannsrettane, tingrettane, jordskifterettane, forliksråda, Finnmarkskommisjonen, Utmarksdomstolen for Finnmark og Domstoladministrasjonen.

Domstolane er den tredje statsmakta. Rettsstaten føreset tilgang til uavhengige og upartiske domstolar for tvisteløysing og straffesaksbehandling, og stiller òg krav om at rettargangen skal vere rettvis. Openheit og integritet er grunnleggjande for arbeidet.

Dei alminnelege domstolane har ansvar for å vareta rettstryggleiken ved å avseie dommar og treffe avgjerder innan rimeleg tid og med høg kvalitet. Dette stiller krav til effektivitet og god saksflyt i domstolane. Mål for gjennomsnittleg saksbe-

handlingstid for både straffesaker og sivile saker (tvistesaker) blir vedtekne årleg gjennom Stortinget si behandling av Prop. 1 S. I tillegg er det enkelte lovbestemte fristar.

Forliksråda er det lågaste leddet i rettssystemet for sivile saker. Jordskifterettane er særdomstolar og blir kjenneteikna ved at saksfeltet er avgrensa.

1.1 Straffesaksområdet

Domstolane er det andre leddet i straffesakskjeda og tek imot saker frå påtalemakta. I straffesaker avgjer dei alminnelege domstolane om det er grunnlag for skuldinga til påtalemakta om brot på straffelovgivinga, og dei tek stilling til om det skal dømmast straff. Domstolane har ei sentral rolle for å få til ei meir effektiv straffesakskjede. Det er òg viktig for rettstryggleiken til den enkelte.

1.2 Sivile saker

I tillegg til straffesaker behandlar dei alminnelege domstolane sivile saker, som bl.a. tvistesaker, gjeldsordningssaker, konkurssaker, skiftesaker m.m. Forliksråda er eit rimeleg tvisteløysingsorgan som meklar mellom partar i sivile saker og kan avseie dom i enkelte saker. Ein stor del av sakene blir endeleg avgjorde i forliksrådet. Avgjerder frå forliksråd kan bringast inn for tingretten.

Jordskifterettane er særdomstolar som behandlar spørsmål om fast eigedom. Sakene gjeld krav om fastsetjing av og endring i eigedomsforhold og rettar som gjeld fast eigedom, fastsetjing av grenser og skjønn.

Finnmarkskommisjonen skal greie ut bruks- og eigarrettar til den grunnen som Finnmarksei-egdommen overtok då Finnmarkslova tok til å gjelde 1. juli 2006. Utmarksdomstolen for Finnmark er ein særdomstol som behandlar tvistar som kan oppstå etter at Finnmarkskommisjonen har greidd ut rettsforholda i eit område.

2 Prioriteringar i 2024

Det blir foreslått å auke løyvinga til domstolane med 15 mill. kroner for å leggja til rette for lyd- og biletopptak i domstolane. I løpet av 2025 skal alle domstolar ha minst éin rettsstad med moglegheit til å ta opptak av rettsforhandlingar. Tiltaket vil bidra til å auke rettstryggleiken ved at det blir enklare å ettergå forklaringar gitt i tingretten, og at vitne og fornærma i enkelte saker vil sleppe belastninga ved å gi same forklaring fleire gonger.

Det blir òg foreslått vidareføre satsinga på digitalisering av domstolane med 20 mill. kroner til prosjektet *Digitale domstolar II* i 2024. Det er i 2022 og 2023 samla løyvd 67,7 mill. kroner til digitaliseringsprosjektet Elektronisk samhandling i straffesakskjeda (ESAS). For 2024 blir det foreslått å løyve 44 mill. kroner for å vidareføre prosjektet.

Fleire av tinghusa er gamle og har behov for rehabilitering eller utskifting. Regjeringa foreslår å løyve 137,3 mill. kroner knytt til igangsetjing av rehabilitering av Bergen tinghus i 2024. Sjå òg omtale under kap. 410 og i Prop. 1 S (2023–2024) for Kommunal- og distriktsdepartementet.

3 Retningslinjer for Domstoladministrasjonen

Domstoladministrasjonen er den sentrale administrasjonen av domstolane og utfører ei rekkje felles administrative oppgåver for dei alminnelege

domstolane, jordskifterettane, Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark. Domstoladministrasjonen er ansvarleg for tildelinga av budsjettet til domstolane (med unntak av Høgsterett), utvikling og drift av felles saksbehandlings-system og andre IT-funksjonar. Domstoladministrasjonen har ansvar for utvikling av system for analyse og vurdering av måloppnåing. Den overordna arbeidsgivarfunksjonen ligg òg hos Domstoladministrasjonen.

Stortinget fastset rammer og mål for budsjett og lover for verksemda i domstolane. Nedanfor følgjer Justis- og beredskapsdepartementet sine forslag til generelle retningslinjer for verksemda til Domstoladministrasjonen for 2024.

Domstoladministrasjonen skal

- leggje til rette for brukarorientering og utvikling i domstolane som gir reell tilgang til domstolane og riktige avgjerder til rett tid
- sørge for effektiv ressursutnytting gjennom felles praksis og større satsing på aktiv saksstyring og utnytte moglegheitene til effektiv saksavvikling som allereie ligg i lovverket
- leggje til rette for systematisk kvalitetsutvikling
- leggje til rette for at domstolane kan oppfylle måla til Stortinget for gjennomsnittleg saksbehandlingstid
- sørge for sikre og stabile IT-løysingar i ein digital rettsprosess, der personopplysningar og annan informasjon blir behandla på ein trygg måte
- sikre systematisk og målretta rekruttering og kompetanseutvikling for leiarar og medarbeidarar i domstolane og Domstoladministrasjonen
- sikre at oppgåveløysinga i domstolane skjer i forsvarleg trygge rammer
- sikre eit godt avgjerdsgrunnlag for regjeringa og Stortinget

Domstoladministrasjonen sitt styre og justis- og beredskapsministeren har årleg møte. Justis- og beredskapsdepartementet har fleire møte på administrativ nivå med Domstoladministrasjonen årleg. Formålet med desse møta er bl.a. å få ei felles forståing av noverande og kommande økonomiske behov i domstolane. I møta blir det også gjort greie for framdrifta til større investeringsprosjekt. Departementet får òg informasjon om saksavviklinga og saksbehandlingstidene i domstolane. Domstoladministrasjonen står fritt til å ta opp andre tema i møta med departementet.

I arbeidet med budsjettet får departementet skriftleg innspel frå Domstoladministrasjonen

med forslag til nye satsingar i domstolane. Departementet gjennomfører separate budsjettdrøftelser med Domstoladministrasjonen hvor ein søker å bli omforent om prioriterte nysatsingar for domstolene kommende år. Domstoladministrasjonens innspel og vurderingar er viktig for departementets arbeid med dei årlege budsjetta.

4 Regelutvikling

Regjeringa ønskjer gode reglar som bidrar til at saker blir avvikla effektivt og med høg kvalitet i heile landet. Dei siste åra har det blitt gjort mange lovendringar for å bidra til raskare og meir konsentrert behandling av saker i domstolane. Departementet har arbeidd med endringar i dei to sentrale prosessregelverka tvistelova og straffeprosesslova for bl.a. i større grad å leggje til rette for meir effektiv domstolbehandling. Det vil krevje kulturendring både i domstolane og hos aktørane

for å få den fulle effekten av lovendringane. Regelutviklinga er òg omtalt under del 1.

Justis- og beredskapsdepartementet har forslag til endringar i tvistelova, domstollova, jordskiftelova og barnevernslova, jf. Prop. 34 L (2022–2023) og Innst. 273 L (2022–2023). Overordna er formålet med forslaga å oppnå ei meir effektiv rettspleie, meir aktiv saksstyring og ein større grad av proporsjonalitet i prosessen, og slik bidra til lågare kostnader for partane og samfunnet og at tilgangen til domstolane blir vareteken. Delar av endringane i tvistelova, det som gjeld ankesiling, sakskostnader og rettsmekling, tredde i kraft 1. juli 2023, og dei andre delane trer i kraft 1. januar 2024. Endringar i straffeprosesslova og tvistelova tredde i kraft i juli 2022. Lovendringane legg opp til at rettsmøte i domstolane i større utstrekking kan avviklast heilt eller delvis digitalt, anten som fjernmøte eller ved fjernavhøyr, jf. Prop. 97 L (2021–2022) og Innst. 384 L (2021–2022).

Kap. 61 Høyesterett

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 410, post 01 og kap. 411, post 01</i>	127 774	128 079	137 706
	Sum kap. 61	127 774	128 079	137 706

Hovudoppgåva til Høgsterett er å arbeide for rettsavklaring og rettsutvikling. Høgsterett behandlar ankar over avgjerder som er tekne av lågare domstolar, både i sivile saker og i straffesaker, men tek ikkje stilling til skuldspørsmålet i straffesaker. I 2022 tok Høgsterett til saman imot om lag 2 155 ankesaker. I 2022 vart 11 pst. av ankane over dom i sivil saker og 11,5 pst. av ankane over dom i straffesaker fremma til behandling. Høgsterett behandla 56 sivile saker og 55 straffesaker etter munnleg behandling i avdeling.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 410, post 01 og kap. 411, post 01

Løyvinga dekkjer faste og variable lønnskostnader og andre driftsutgifter som følgjer av verksemda til Høgsterett. Det var 20 dommarar og 51 andre tilsette ved Høgsterett per 31. desember 2022.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 3 mill. kroner til nytt nettverk i Høgsteretts hus mot tilsvarende reduksjon under kap. 410, post 01.

Det blir foreslått ei løyving på 137,7 mill. kroner på posten.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga på kap. 61, post 01, mot tilsvarende meirinntekter på kap. 3061, post 03, jf. forslag til vedtak.

Kap. 410 Domstolene

(i 1 000 kr)				
Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 61, post 01 og kap. 411, post 01</i>	2 981 186	2 840 398	3 080 539
21	Spesielle driftsutgifter	94 402	101 354	107 544
22	Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, <i>kan overførast</i>	2 914	2 850	3 180
Sum kap. 410		3 078 502	2 944 602	3 191 263

Domstolane er uavhengige. Korkje Stortinget, regjeringa eller andre myndigheiter kan instruere eller påverke domstolane i den dømmende verksemda. Kompetansen til domstolane omfattar bl.a. å utøve kontroll med den lovgivande og den utøvande makta. Domstolane skal sikre at individ får rettane sine etter Grunnlova, lover og internasjonale konvensjonar som staten er bunden av. Domstolane skal avgjere dei sakene dei får til behandling, forsvarleg og til rett tid.

I 2021 vart talet på rettskrinsar redusert frå 60 til 23 for tingrettane og frå 34 til 19 for jordskifterettane. Våren 2022 sende regjeringa på høyring eit forslag om å gjere justeringar i strukturen for tingrettane og jordskifterettane for å gå tilbake til strukturen frå før 2021, for å sikre innbyggjarar over heile landet god rettstryggleik og tilgjengelege tenester. Departementet har motteke om lag 400 høyringssvar. Høyringa er no til oppfølging i departementet og regjeringa vil komme tilbake til Stortinget om dette på eigna måte.

Mål for saksbehandlingstid

Måla for gjennomsnittleg saksbehandlingstid i dei alminnelege domstolane, dvs. i tingrettane og lagmannsrettane, gjeld både for straffesaker og sivile saker (tvistesaker) og blir vedtekne årleg gjennom Stortinget si behandling av Prop. 1 S. Måla gjeld samla for domstolane og for kvar enkelt domstol. Domstolane må dessutan oppfylle enkelte lovbestemte fristar.

Boks 2.1 viser kva for sakstypar Stortinget har sett mål for saksbehandlingstid.

Riksrevisjonen har undersøkt saksbehandlingstid og effektivitet i tingrettane og lagmannsrettane, jf. Dokument 3:3 (2019–2020). I undersøkinga peika Riksrevisjonen på fleire kritikkverdige forhold. Riksrevisjonen meinte bl.a. at det er

svært alvorleg at ikkje fleire domstolar når måla Stortingets har sett for saksbehandlingstid i straffesaker. Tre år etter undersøkinga, våren 2023, har Riksrevisjonen sendt spørsmål til Domstoladministrasjonen om oppfølging av Dokument 3:3 (2019–2020) og bede departementet gi kommentarar til oppfølginga. Departementet har i samråd med Domstoladministrasjonen arbeidd for å auke effektiviteten og betre måloppnåinga med tiltak knytte til struktur, digitalisering og regelverk.

Straffesaker i tingrettane og lagmannsrettane

Tingrettane behandlar i overkant av 50 000 einedommarsaker kvart år. Dei fleste sakene er avgjerder som er tekne under etterforskinga, medan ein mindre del er varetektsfengslingar, førarkortbeslag og tilståingssaker. Alle tingrettane nådde måla til Stortinget for gjennomsnittleg saksbehandlingstid i 2022. Den gjennomsnittlege saksbehandlingstida var 0,4 md.

I 2022 kom det inn om lag 13 800 meddommarsaker til tingrettane, og tingrettane behandla om lag 14 000 saker. Ved utgangen av 2022 var det registrert om lag 3 100 restansar, ein nedgang på litt meir enn 100 saker i forhold til året før. Den gjennomsnittlege saksbehandlingstida på nasjonalt nivå var på 2,7 md. i 2022. Til samanlikning var saksbehandlingstida 3,2 md. i 2020 og 2,8 md. i 2021. Av totalt 23 tingrettar så hadde 7 domstolar ein gjennomsnittleg saksbehandlingstid på meir enn 3 md. i 2022. Dette er tre færre tingrettar enn i 2021.

Straffesaker som kjem til lagmannsrettane, blir først vurderte i ankeutvala. Kvar lagmannsrett har eit eige ankeutval. Ikkje alle ankar blir vist til ordinær ankebehandling. Viss anken ikkje blir vist til ordinær ankebehandling, vil tingrettsavgjerda vere den endelege avgjerda i saka. Frå og

Boks 2.1 Stortinget har sett mål for domstolane i desse sakstypene

Tingrettane

Sivile saker:

- Tvistesaker: rettsleg (sivil) tvist som normalt blir behandla etter reglane i tvistelova.

Straffesaker:

- Meddomsrettssaker: ordinære straffesaker der både skuld og straff skal avgjerast. Retten blir sett med éin fagdommar og to meddommarar.
- Einedommarsaker: avgjerder i straffesaker (inkludert avgjerder som er tekne under etterforskinga) som blir avgjorde av éin dommar.

Lagmannsrettane

Sivile saker:

- Anke over dom i tvistesak: ein sivil dom som blir anka.

Straffesaker:

- Meddomsrettsaker – bevisanke¹: straffesaker ved anke over skuldspørsmålet. Retten

blir sett med to fagdommarar og fem meddommarar.

- Meddomsrettssaker – avgrensa anke: straffesaker ved anke over straffutmålinga i saker med strafferamme på over seks år. Retten blir sett med to fagdommarar og fem meddommarar.
- Fagdommarsaker: straffesaker ved anke over straffutmålinga i saker med strafferamme på inntil seks år pluss straffesaker ved anke over lovbruk eller saksbehandling (uansett strafferamme). Retten blir sett med tre fagdommarar.

¹ Tidlegare vart desse sakene med strafferamme på over seks år avgjorde av ein jury (lagrettesaker med tre fagdommarar og ti lagrettemedlemmer), og sakene med strafferamme på inntil seks år vart avgjorde med ein meddomsrett med tre fagdommarar og fire meddommarar. Juryordninga vart avvikla 1. januar 2018. Med lovendringa blir alle straffesaker i lagmannsretten, med unntak av fagdommarsakene, avgjorde av ein meddomsrett med to fagdommarar og fem meddommarar.

med 2020 vart tilgangen til å nekte ankar fremma utvida til å omfatte ankar som gjelder brotsverk som kan medføre fengsel i meir enn seks år. For desse ankane, er det berre ankar som klart ikkje vil føre fram, som kan bli nekta ny behandling av ankeutvala. Tidlegare vart slike ankar alltid realitetsbehandla.

I 2022 fekk lagmannsrettane inn omtrent 2 600 straffeankar til ankeprøving. Delen saker som blir

vist til behandling, var på 40 pst. Tilsvarende del i 2021 var 35 pst. Samanlikna med 2021 vart det i 2022 vist færre avgrensa ankar i meddomsrett til behandling, men fleire bevisankar. I 2022 behandla lagmannsrettane fleire saker enn talet på saker som vart viste til behandling. Dette gjeld for alle fire straffesakstypene, og restansane av saker til behandling vart dermed arbeidde ned i løpet av 2022.

Tabell 2.2 Mål for gjennomsnittleg saksbehandlingstid i dei alminnelege domstolane

Sakstype	Mål i månader	
	Tingrettane	Lagmannsrettane
sivile saker (tvistesaker)	6	6
straffesaker (meddomsrettssaker)	3	3
straffesaker (einedommarsaker)	1	–

Den gjennomsnittlege saksbehandlingstida for straffesaker som vart realitetsbehandla i 2022 gjekk ned for alle sakstypar. Ingen av lagmannsrettane nådde måla til Stortinget for gjennomsnittleg saksbehandlingstid for straffesaker på tre md. eller mindre i 2022. Dette gjeld for alle straffesakstypane.

Måla til Stortinget for saksbehandlingstid har ikkje vore endra sidan 1990. Sidan målet først vart fastsett, har lagmannsrettane aldri hatt ein gjen-

nomsnittleg saksbehandlingstid i straffesaker på mindre enn tre md. Lagmannsrettane har derfor aldri overhalde Stortingets mål om ei gjennomsnittleg saksbehandlingstid på mindre enn tre md. Domstoladministrasjonen ønskjer at målet for gjennomsnittleg saksbehandlingstid for lagmannsrettane blir auka frå 3 til 5 md. Domstoladministrasjonens forslag er til vurdering i departementet.

Tabell 2.3 Gjennomsnittleg saksbehandlingstid i straffesaker, meddomsrettssaker

		2018	2019	2020	2021	2022
Tingrettar	Strafferamme 6 år eller mer	4,3	4,1	4,4	4,2	4,0
	Strafferamme under 6 år	3,2	3,1	3,1	2,7	2,6
Lagmannsrettar	Fagdommarsaker	5,3	4,8	5,3	4,6	4,4
	Avgrensa ankar	4,6	4,7	5,5	5,9	4,6
	Bevisankar, strafferamme under 6 år	7,7	7,2	7,7	6,4	5,8
	Bevisankar, strafferamme 6 år eller meir	6,5	6,6	7,6	7,3	6,2

Kjelde: Lovisa

I tillegg til at Stortinget har fastsett mål for gjennomsnittleg saksbehandlingstid, har straffeprosesslova § 275 fristar for saksbehandlinga i straffesaker. I saker der den sikta var under 18 år på handlingstidspunktet eller er varetektsfengsla når saka blir fastsett i tid og stad, gjeld særskild frist for når hovudforhandlinga skal starte opp. Fristane er ikkje absolutte. I mange tilfelle kan det vere relevante årsaker til at fristane blir overskridne. I 2022 sette tingrettane i gang hovudforhandlinga etter fristen i 48 pst. av sakene der den sikta var i varetekt. I saker der den sikta var under 18 år, vart hovudforhandlinga sett i gang etter fristen i 44 pst. av sakene. I lagmannsrettane vart tidspunktet for hovudforhandlinga fastsett etter fristen i 34 pst. av straffeankane. I saker der den sikta sit i varetekt, vart ankeforhandlinga sett i gang etter fristen i 66 pst. av sakene i 2022, mot 80 pst. av sakene i 2021.

Twistesaker i tingrettane og lagmannsrettane

I 2022 kom det inn rundt 12 200 tvistesaker til tingrettane, nokon færre saker enn året før. Talet på slutta saker var høgare enn talet på saker som kom inn. Ved utgangen av 2022 var om lag 6 000 tvistesaker i restanse i tingrettane. Det er ein nedgang på omtrent 100 saker i forhold til 2021, og ein nedgang på om lag 700 saker i forhold til 2020. Den gjennomsnittlege saksbehandlingstida for tvistesaker var samla sett på 5,6 md., men åtte tingrettar nådde ikkje målet til Stortinget om ei gjennomsnittleg saksbehandlingstid på under 6 md. Det kom inn om lag 1 600 sivile ankar over dom til lagmannsrettane i 2022, og lagmannsrettane behandla nesten 1 800 saker det same året. Talet på restansar vart redusert med omtrent 20 pst. i 2022. Ved utgangen av 2022 var det omtrent 650 restansar. Samla for alle lagmannsrettane var den gjennomsnittlege saksbehandlingstida i 2022 på mindre enn seks månader. To av dei seks lagmannsrettane nådde måla til Stortinget for saksbehandlingstid.

Tabell 2.4 Gjennomsnittleg saksbehandlingstid i tvistesaker

		2018	2019	2020	2021	2022
Tingrettar	Alminnelege tvistesaker	6,8	6,7	6,8	6,2	5,8
	Arbeidsrett	4,8	4,6	4,6	4,5	4,8
	Overprøving ved tvangsvedtak	4,2	3,9	4,3	4,0	3,7
	Saker etter barnelova	8,9	8,8	9,0	8,6	8,9
	Andre tvistesaker	2,6	2,6	2,4	2,9	2,3
Lagmannsrettar	Alminnelege tvistesaker	7,4	8,1	7,5	7,0	5,8
	Saker etter barnelova	7,2	7,0	6,8	6,6	5,4
	Saker etter barnevernlova	2,1	2,2	4,1	3,5	2,9

Kjelde: Lovisa

Som tabellen ovanfor viser, er det relativt store og vedvarande skilnader i gjennomsnittleg saksbehandlingstid mellom ulike typar tvistesaker. Saksbehandlingstida i tingrettane for barnelovsaker er særleg lang. Dette er fordi partane kan inngå ein mellombels avtale om samvær med barnet eller barna. Saksbehandlingstida i barnelovsaker er derfor ikkje nødvendigvis eit godt mål på kor lang tid domstolane bruker på å behandle saka. Viss ein ser bort i frå saker etter barnelova, så var den gjennomsnittlege saksbehandlingstida i tvistesaker i 2022 om lag 4,6 md. i tingrettane.

Både talet på rettsmeklingsmøte og talet på saker som er forlikte som resultat av rettsmekling, har auka dei siste seks åra. I tingrettane vart det halde rettsmeklingsmøte i 1 878 tvistesaker i

2022. Av dei mekla sakene enda med 1 393 forlik etter rettsmekling. I lagmannsrettane vart 191 saker rettsmekla. Det vart inngått rettsforlik etter rettsmekling i 137. av dei mekla sakene.

Saksavvikling og saksbehandlingstid i jordskifterettane

I 2021 fekk jordskifterettane inn om lag 1 150 saker. Talet på nye saker gjekk ned med omtrent 15 pst. samanlikna med 2021. I 2022 kom det inn færre saker innan alle sakstypar samanlikna med 2021. Jordskifterettane avslutta om lag 1 400 saker. Det er ein auke på 8 pst. samanlikna med året før. Talet på saker som ligg føre, vart redusert med 11 pst. frå 2021 til 2022.

Tabell 2.5 Gjennomsnittleg saksbehandlingstid i jordskifterettane

		2020	2021	2022
Rettsfastsetjande saker	Domstol med lågast saksbehandlingstid	5.7	7.0	7.8
	Domstol med lengst saksbehandlingstid	30.3	29.2	35.8
	Gjennomsnitt alle domstolar	16.5	15.1	15.4
Rettsendrande saker	Domstol med lågast saksbehandlingstid	6.7	9.0	10.0
	Domstol med lengst saksbehandlingstid	59.9	46.7	48.0
	Gjennomsnitt alle domstolar	17.3	18.5	18.9

Kjelde: Lovisa

Den gjennomsnittlege saksbehandlingstida for avslutta saker var samla sett 16,3 md. i 2022. For rettsfastsetjande saker var saksbehandlingstida 15,4 md., medan ho var 18,9 md. for rettsendrande

saker. Det er store skilnader i gjennomsnittleg saksbehandlingstid mellom dei enkelte jordskifterettane. Den lange saksbehandlingstida kan gjere jordskifterettane mindre relevante og attraktive

som problemløysarar. Det blir derfor foreslått at Stortinget fastsett mål for gjennomsnittleg saksbehandlingstid for jordskifterettane. Det blir foreslått eit mål om gjennomsnittleg saksbehandlingstid på 9 md. for rettsfastsetjande saker og 15 md. for rettsendrande saker.

Tabell 2.6 Forslag til nye mål for gjennomsnittleg saksbehandlingstid i jordskifterettane

Sakstype	Mål i månader Jordskifterettane
Rettsfastsetjande saker	9
Rettsendrande saker	15

Digitalisering av domstolane

Domstolane tek del i det digitale skiftet. Den overordna ambisjonen er å realisere ein heildigital og saumlaus rettsprosess. Dette legg til rette for effektiv saksavvikling, kortare saksbehandlingstider, meir transparent saksbehandling og meir tilgjengelege domstolar. Sentrale digitaliseringssatsingar er prosjekta Digitale domstolar, Digitale domstolar II, utprøvningsprosjektet Opptak i retten (lyd- og bilettopptak i retten), Elektronisk samhandling mellom aktørane i straffesakskjeda (ESAS) og Oppgjør etter dødsfall.

Prosjektet digitale domstolar vart sett i gong i 2017, og strakk seg til 2022. Prosjektet har gjort det mogleg å halde papirlause rettsmøte og lagt til rette for digital samhandling mellom domstolane og advokatar. Totalt er det no mogleg å nytte videokonferanse i cirka 85 pst. av alle rettssalane. Ca. 40 pst. av alle rettssalar er rekna som heildigitale. Alle domstolane har no gode moglegheiter til å gjennomføre videomøte mellom rettsstadene.

Domstolane og advokatar kan utveksle dokument og saksinformasjon digitalt gjennom Aktørportalen. Løysinga er no opna for fleire sakstypar, og salærbehandling for både tviste- og straffesaker blir òg gjort i portalen. Meddommarar i tingrettane og lagmannsrettane kan òg bruke portalen gjennom ei særleg tilpassa løysing. Det same gjeld for sjølvprosederande partar i saker for jordskifteretten. Sjølvprosederande partar i jordskifterettane kan no både sjå informasjon og dokument i saka og sende inn informasjon og dokument, og jordskifteretten nyttar portalen til forkynning overfor og sjølvprosederande partar. Domstolane sjølv, Domstolkommisjonen og Riksrevisjonen har peika på behovet for ei betre støtte til å fastsetje tid og stad for saker i domstolane. Det er utvikla heilt ny funksjonalitet i LOVISA, saksbehandlings-

plattforma til domstolane. Hausten 2023 vil alle domstolane ha moglegheit til å nytte løysinga.

Digitale domstolar II er ei utviding av det opphavlege prosjektet som omfattar alle domstolar og rettsstader, inklusiv jordskifterettane. Prosjektet strekkjer seg over fire år (2021–2024). I denne perioden skal det investerast i meir teknisk utstyr og produktutvikling. Ein sentral del av satsinga er å betre den digitale grunnsikringa i samhøve med den nasjonale strategien for digital tryggleik. Det er særleg viktig å ta omsyn til informasjons-tryggleik og personvern i arbeidet med å digitalisere domstolane.

Prosjektet *Elektronisk samhandling mellom aktørane i straffesakskjeda* (ESAS) er eit av satsingsområda for å effektivisere straffesakskjeda. Stortinget vedtok etter forslag frå regjeringa ei løyving på 42,7 mill. kroner i 2023 til å vidareutvikle automatisering og digitalisering av den elektroniske informasjonsutvekslinga mellom aktørane i straffesakskjeda (ESAS). Arbeidet med å vidareutvikle ESAS vil gå for seg over fleire år (2022–2025). Prosjektet blir gjennomført i tett samarbeid mellom Domstoladministrasjonen (DA), Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI), Politidirektoratet og Den høgare påtalemakta (DHP). Fleire verksemder skal òg bli kopla på ei felles teknisk plattform som er utvikla, Justishub. Tiltaket vil bidra til ei sikrare og meir effektiv straffesakskjeda og auka rettstryggleik.

Domstoladministrasjonen har sidan 2016 hatt eit prøveprosjekt med lyd- og bilettopptak av rettsforhandlingar i utvalde domstolar. Departementet fekk ein sluttrapport frå prosjektet i 2023. Prosjektet har gitt verdifull erfaring om korleis det tekniske utstyret fungerer i praksis, og kva regelverksendringar som må bli gjennomførte for at gevinstane ved å ta opptak av rettsforhandlingar skal bli så store som mogleg. I 2023 har Domstoladministrasjonen sett i gang vidare utprøving. Formålet er å teste ei ny teknisk løysing, i tillegg til å vurdere strøyming, lagring, deling og gjenbruk av opptaka. Administrasjonen skal òg vurdere behovet for og ev. fremme forslag til regelverksendringar. Det blir foreslått å auke løyvinga til domstolane med 15 mill. kroner for å leggja til rette for lyd- og bilettopptak i domstolane. Det blir teke sikte på at ein kan byrja å ta opptak av rettsforhandlingar ved enkelte rettsstader i løpet av 2025. Tiltaket vil bidra til å auke rettstryggleiken ved at det blir enklare å ettergå forklaringar som er gitt i tingretten.

Prosjektet *Oppgjør etter dødsfall* er eitt av fleire tiltak i livshendinga *Dødsfall og arv*, som er ei av sju livshendingar i digitaliseringsstrategien for

offentleg sektor 2019–2025. Dette er eit tverrsektorielt prosjekt som er forankra i Digitaliseringsdirektoratet, og som skal resultere i samanhengande tenester for brukarane. For domstolane betyr arbeidet at store delar av skifteprosessen på sikt vil bli digitalisert. Det har over tid gått for seg eit omfattande utviklings- og regelverksarbeid. Dette arbeidet er no i sluttfasen, og ein planlegg å lansere løysinga Altinn dødsbu første kvartal 2024. Samstundes med utviklinga av Altinn dødsbu og integrasjonen med LOVISA-plattformen blir saksbehandlingsløysinga til domstolane utvikla og modernisert for å nytte og forbetre dei interne prosessane som er ei følge av den nye løysinga.

Domstollokale

Domstoladministrasjonen forvaltar om lag 100 leigeobjekt med om lag 450 rettssalar. Fleire domstolar har lokale som ikkje er formålstenlege. Dette påverkar både brukarar og tilsette og med det saksavviklinga i domstolane. Regjeringa meiner at det er viktig å ha tilgjengelege og funksjonelle rettslokale der folk bur. I dei neste åra er det behov for å inngå fleire nye avtalar for at rettslokala framleis skal kunne vere der dei er i dag. Om lag 40 av dei leigde domstollokala har behov for større eller mindre oppgraderingar. I Egersund, Bodø, Halden, Volda og Brønnøysund har ein inngått nye leigeforhold, og domstolane flyttar inn i lokala i 2023.

Rehabilitering av Bergen tinghus

Det er gjennomført forprosjekt for rehabilitering av Bergen tinghus, som har gjennomgått ekstern kvalitetssikring (KS2). Det er berekna ei kostnadsramme på 1 180 mill. kroner for rehabiliteringa og 196,5 mill. kroner for brukarutstyret (2024-kroner).

Det blir foreslått å setje i gang rehabilitering av Bergen tinghus i 2024, slik at tinghuset kan fungere som rettslokale for ein moderne tingrett også i framtida. Som eit førebudende tiltak er det inngått leigeavtale om bruk av mellombels lokale, og avtale om leige av tilleggslokale etter ferdigstilling vil bli inngått hausten 2023, slik Stortinget tidlegare har gitt fullmakt til, jf. Prop. 115 S (2021–2022) og Innst. 450 S (2021–2022), og Prop. 1 S (2022–2023) og Innst. 6 S (2023–2023). Tinghuset vil vere klart til innflytting igjen i 2027. Samla blir det foreslått å løyve 137,3 mill. kroner i 2024 knytt til rehabilitering av Bergen tinghus, derav 100 mill. kroner under kap. 2445 Statsbygg og

37,3 mill. kroner under kap. 410, post 01. Sjå òg omtale i Prop. 1 S (2023–2024) til Kommunal- og distriktsdepartementet og forslag til vedtak.

Drammen tinghus

Sidan 2019 har det gått for seg eit arbeid med forprosjekt for nytt tinghus i Drammen. Tinghuset vil vere ei samlokalisering av Buskerud tingrett, Vestre Viken jordskifterett og Borgarting lagmannsrett i Drammen. Bygginga av nytt tinghus vart sett i gang hausten 2021, og domstolane flytta inn i det nye tinghuset i 2023.

Nytt tinghus i Tønsberg

Vestfold tingrett blei oppretta 1. januar 2019, gjennom samanslåing av tingrettane Larvik, Nordre Vestfold (Horten), Sandefjord og Tønsberg. Vestfold tingrett vil bli samlokalisert i nytt tinghus i Tønsberg. Regjeringa vil gjennomføre etablering av nytt tinghus i Tønsberg som eit brukarfinansiert statleg byggjeprojekt. Igangsetting skjer hausten 2023, og planlagt innflytting er i 2025.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 61, post 01 og kap. 411, post 01

Løyvinga dekkjer alle ordinære driftsutgifter i domstolane (ikkje forliksråda), medrekna faste og variable lønnsutgifter og lønnsutgifter til tilkalla og ekstraordinære dommarar i tingrettane, jordskifterettane og lagmannsrettane. Løyvinga dekkjer vidare alle ordinære driftsutgifter og investeringar knytte til dei enkelte domstolane, utgifter til Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark.

Per 31. desember 2022 ugjorde bemanninga ved tingrettane 556 dømmende årsverk og 657 andre årsverk. Bemanninga ved lagmannsrettane utgjorde 192 dommarårsverk og 124 andre årsverk. Bemanninga ved jordskifterettane utgjorde 95 dommarårsverk og 136 andre årsverk per 31. desember 2022.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 15 mill. kroner til å leggja til rette for lyd- og bilete opptak i retten.

Det blir foreslått å redusere løyvinga med 3 mill. kroner mot tilsvarande auke i løyvinga over kap. 61, post 01 til nytt nettverk i Høgsteretts hus.

Det blir foreslått å vidareføre satsinga på digitalisering av domstolane med 20 mill. kroner til prosjektet *Digitale domstolar II* i 2023.

Det blir foreslått å vidareføre løyvinga til digitaliseringsprosjektet Elektronisk samhandling i

straffesakskjeda (ESAS) med 44 mill. kroner i 2024.

Det blir i samband med rehabilitering av Bergen tinghus foreslått å løyve 37,3 mill. kroner til brukarutstyr og til leige av mellombels lokale i 2024.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 under kap. 410, post 01 kan pådra staten forpliktingar utover budsjettåret for å skaffe brukarutstyr til rehabiliteringa av Bergen tinghus. Samla forpliktingar og utbetalingar kan ikkje overskride kostnadsramma for brukarutstyr på 196,5 mill. kroner, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga over kap. 410, post 01, mot tilsvarende meirinntekter over kap. 3410, post 02 og 03, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 3 081 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Løyvinga på posten dekker utgifter som etter rettsgebyrlova er inkluderte i rettsgebyret, jf. kap. 3410, t.d. kunngjeringsutgifter, nødvendige utgifter ved tvangsforretningar, registrering m.m.

under offentlig bubehandling og forkynning som er nødvendig etter lova. I enkelte saker blir utgifter til meddommarar, vitne og rettsvitne m.m. dekte. Løyvinga dekker òg arbeidsgivaravgift av godtgjersle til meddommarar og tolkar i sivile saker der partane sjølv dekker godtgjersla.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 107,5 mill. kroner.

Post 22 Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, kan overføres

Jordskiftedomstolane har heimel til å krevje inn sideutgifter i visse saker. Sideutgiftene skal dekke det tekniske arbeidet i desse sakene. Utgiftene skal først i egne saksrekneskapar.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga over kap. 410, post 22, mot tilsvarende meirinntekter over kap. 3410, post 04, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått fullmakt til postering mot mellomverande med statskassa, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 3,2 mill. kroner.

Kap. 3410 Domstolene

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Rettsgebyr	257 369	270 861	263 490
02	Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene	23 429	20 850	21 768
03	Diverse refusjoner	11 391	1 760	1 837
04	Vernesaker jordskiftedomstolene	3 601	2 426	3 000
	Sum kap. 3410	295 790	295 897	290 095

Post 01 Rettsgebyr

Rettsgebyr (R) er eit grunngebyr som dannar utgangspunkt for utrekning av betaling for tenester i offentlig verksemd. Gebyret som blir betalt, er sett saman av grunngebyret R og ein multiplikator.

Det blir foreslått å auke rettsgebyret frå 1 243 kroner til 1 277 kroner med verknad frå 1. januar 2024.

Løyvinga på posten dekker inntekter frå gebyrpliktige oppgåver i domstolane i samband med tvistesaker, skjønn, skifte, konkurs, tvangsforretningar m.m.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 263,5 mill. kroner.

Post 02 Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene

Løyvinga på posten omfattar inntekter ved at partane i saka betaler gebyr.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga over kap. 410, post 01, mot tilsvarende meirinntekter over kap. 3410, post 02, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 21,8 mill. kroner.

Post 03 Diverse refusjoner

Posten dekker refusjonar som blir brutto inntektsførte ved domstolane i første instans og lagmannsrettane, bl.a. refusjonar etter avrekning av energitgifter m.m.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løy-

vinga over kap. 410, post 01, tilsvarende meirinntekter over kap. 3410, post 03, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 1,8 mill. kroner.

Post 04 Vernesaker jordskiftedomstolene

Løyvinga på posten samsvarer med tilsvarende utgifter over kap. 410, post 22.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga over kap. 410, post 22, mot tilsvarende meirinntekter over kap. 3410, post 04, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått fullmakt til postering mot mellomverande med statskassa, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 3 mill. kroner.

Kap. 411 Domstoladministrasjonen

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap		Forslag 2024
		2022	Saldert budsjett 2023	
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 61, post 01 og kap. 410, post 01</i>		82 700	89 894
	Sum kap. 411		82 700	89 894

Domstoladministrasjonen har det administrative ansvaret for dei alminnelege domstolane (ikkje forlikråda), jordskiftedomstolane, Finnmarks-kommisjonen, Utmarksdomstolen for Finnmark, Tilsynsutvalet for dommarar og Innstillingsrådet for dommarar.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttas under kap. 410, post 01, og kap. 61, post 01

Løyvinga dekker alle ordinære driftsutgifter ved Domstoladministrasjonen og til Tilsynsutvalet for dommarar og Innstillingsrådet for dommarar. Bemanninga utgjorde 171 årsverk per 1. januar 2023.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 0,4 mill. kroner for å forbetre dei strafferettslege reaksjo-

nane ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. Sjå òg omtale under kap. 433 Konfliktråd.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 2 mill. kroner for å etablere ein digital løysing for å handtere anonym vitneførsel i samband med Prop. 34 L (2022–2023) Endringer i tvisteloven mv. (rettsmekling, ankenektelse mv.) mot ein tilsvarende reduksjon på kap. 470, post 01. Sjå omtale under programkategori 06.70.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga på kap. 411, post 01, mot tilsvarende meirinntekter på kap. 3411, post 03, jf. forslag til vedtak. Det blir foreslått ei løyving på posten på 89,9 mill. kroner.

Kap. 3411 Domstoladministrasjonen

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
03	Diverse refusjoner		300	313
	Sum kap. 3411		300	313

Post 03 Diverse refusjoner

Posten dekker refusjonar som blir brutto inntektsførte ved Domstoladministrasjonen, bl.a. kantineinntekter til Domstoladministrasjonen m.m. På posten blir det òg ført inntekter frå oppdrag Domstoladministrasjonen ev. utfører for andre. Det blir

foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga over kap. 411, post 01, tilsvarende meirinntekter over kap. 3411, post 03, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 313 000 kroner.

Kap. 414 Forlikråd og andre domsutgifter

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	306 623	284 846	352 425
21	Spesielle driftsutgifter	42 844	41 902	44 461
	Sum kap. 414	349 467	326 748	396 886

Forlikråda er det lågaste leddet i rettssystemet for sivile saker og er ein meklingsinstitusjon med avgrensa makt til å fastsetje dom. Hovudoppgåva til forlikrådet er å leggje til rette for at partane ved mekling eller dom får løyst saka enkelt, hurtig og rimeleg. Alle kommunar har forlikråd. Forlikrådet består av tre lekfolk og like mange varamedlemmer, som blir valde blant innbyggjarane til kommunane for fire år om gongen.

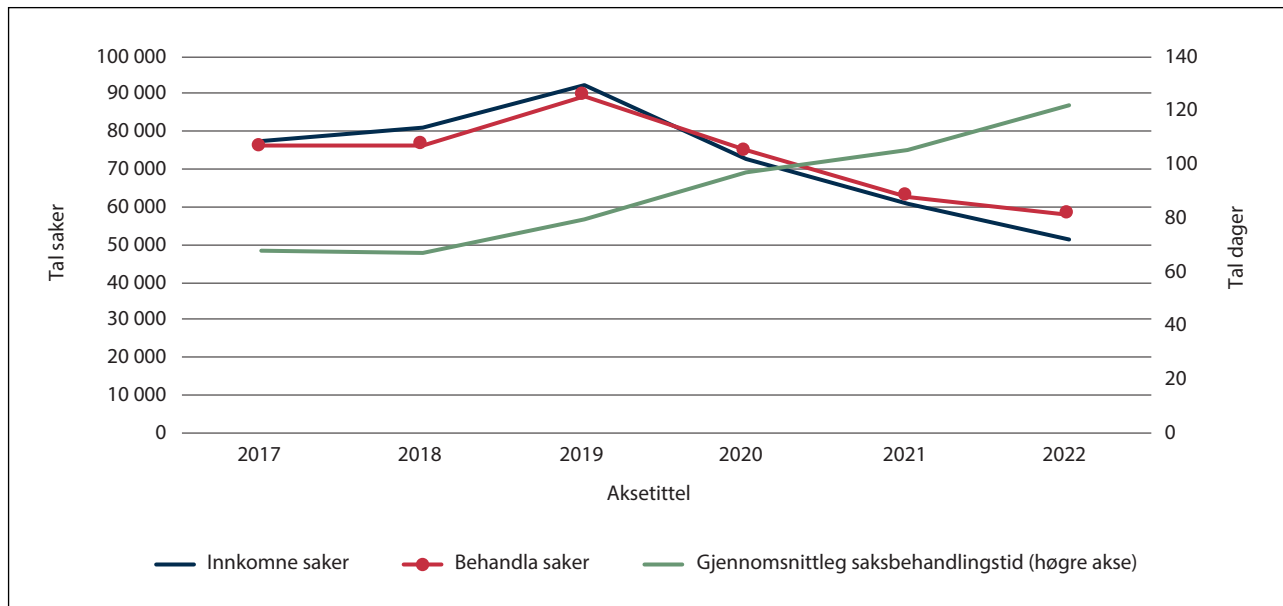
Forlikråda tok imot om lag 51 000 saker i 2022 og behandla om lag 58 000 saker. Talet på mottekne saker var 15 pst. lågare enn i 2021, medan talet på behandla saker gjekk ned med 9 pst. Gjennomsnittleg saksbehandlingstid for behandlinga av forlikssklagar var 122 dagar i 2022. Til samanlikning var saksbehandlingstida 105 dagar i 2021.

Stortinget har vedteke å be regjeringa greie ut forlikrådsordninga med sikte på å styrke og forbetre ho (oppmodingsvedtak nr. 445 5. januar 2023). Departementet har sett i gang eit forskings-

og utgreiingsoppdrag for å betre kunnskapsgrunnlaget om forlikråda. Departementet vil òg sjå nærmare på innretninga på opplæringa av forlikrådsmedlemmene.

Det blir foreslått å auke taket på erstatning for tapt arbeidsinntekt frå 750 kroner per dag til 775 kroner.

Som ein kan sjå av figur 2.1, har det dei seinaste åra vore ein nedgang i talet på mottekne forlikssklagar, noko som antakeleg kjem av åtgangen til å fremme uimotsagde krav direkte for namsmannen. Det er til samanlikning ein auke i desse sakene. Virusutbrotet med tilhøyrande smitteverntiltak hadde innverknad på saksbehandlingstida i både 2020 og 2021. I 2022 er det avslutta vesentleg fleire saker enn det som er teke imot. Fordi mange av desse er eldre saker, har det medført ein auke i saksbehandlingstida. Saksbehandlingstida har forbetra seg vesentleg utover i 2023 og er ved utløpet av juli pålydande 90 dagar nasjonalt.

Figur 2.1 Saksavvikling i forlikråda 2017–2022

Kjelde: Politidirektoratet

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten dekker godtgjersle og tapt arbeidsforteneste til meddommarar, enkelte sakkunnige, vitne, rettsvitne m.m. og reiseutgiftene deira. Vidare dekker løyvinga utgifter til tolkar i sivile saker der partane har krav på tolk. Løyvinga på posten dekker òg utgifter til vitne som møter hos eller på annan måte gir forklaring til kommisjonen for gjenopptaking av straffesaker, og utgifter til nødvendige blodprøver og DNA-testar i arbeidet til kommisjonen.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 3,4 millionar kroner i samband med auka meddommar-

sats frå 250 kroner til 750 kroner, jf. Innst. 490 S (2022–2023).

Det blir foreslått ei løyving på posten på 352,4 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Posten dekker utgifter til godtgjersle og køyre-godtgjersle til medlemmer av forlikråda og utgifter til nødvendige kompetansehevande tiltak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 44,5 mill. kroner.

Programkategori 06.30 Straffegjennomføring og konfliktråd

Utgifter under programkategori 06.30 fordelte på postgrupper

		(i 1 000 kr)			
Post-gr.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	5 718 155	5 728 280	6 199 017	8,2
30–49	Nybygg, anlegg o.a.	73 327	46 849	82 551	76,2
50–89	Overføringer til andre	199 982	194 026	207 866	7,1
Sum kategori 06.30		5 991 464	5 969 155	6 489 434	8,7

Utgifter under programkategori 06.30 fordelte på kapittel

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
430	Kriminalomsorgen	5 592 269	5 417 380	5 889 924	8,7
431	Kriminalomsorgsdirektoratet		148 125	161 980	9,4
432	Kriminalomsorgens høyskole og utdannings-senter	217 181	225 241	238 391	5,8
433	Konfliktrådet	182 014	178 409	199 139	11,6
Sum kategori 06.30		5 991 464	5 969 155	6 489 434	8,7

Innleiing

Programkategorien omfattar løyvinga til kriminalomsorga og konfliktrådet, i tillegg til Kriminalomsorgsdirektoratet og Høgskolen og utdannings-senteret for kriminalomsorga KRUS.

Hovudprioriteringar for 2024

Ei av dei viktigaste oppgåvene til kriminalomsorga og konfliktrådet er vellukka tilbakeføring av straffedømde til samfunnet etter gjennomført straff. God tilbakeføring føreset eit godt og tilpassa tilbod under straffegjennomføringa. Samstundes har behovet til domfelte og innsette endra seg den siste tida, i retning av meir samansette behov. Denne utviklinga set høgare krav til

bemanning og fengselsbygg, som er dei sentrale føresetnadene for å gi innsette eit godt og tilpassa tilbod.

Det har vore ein krevjande økonomisk situasjon i kriminalomsorga dei siste åra. Dette har bl.a. ført til ein reduksjon i bemanninga. Løyvinga til kriminalomsorga har dei to siste åra blitt styrkt med 145 mill. kroner for å sikre auka bemanning og betre innhald i tilbodet. I samband med revidert nasjonalbudsjett 2023 vart kriminalomsorga styrkt med 15 mill. kroner for å betre soningsforholda for kvinner og 30 mill. kroner for å betre budsjettet til kriminalomsorga. For å betre den økonomiske situasjonen i kriminalomsorga i 2024 foreslår regjeringa 85 mill. kroner til kriminalomsorga si grunnløyving. Regjeringa foreslår i tillegg

55 mill. kroner til arbeidet med å betre soningsforholda for kvinner i 2024.

Det er viktig at barn og unge får moglegheit til å leve eit liv utan kriminalitet, at dei får bidratt til fellesskapet, og at dei får nytta evnene sine på ein produktiv måte i samfunnet. For å få til dette treng vi meir effektive verkemiddel for å førebyggje barne- og ungdomskriminalitet. Det er avdekt fleire svakheiter med straffereaksjonane ungdomsstraff og ungdomsoppfølging i dagens regelverk. Bl.a. tek det for lang tid før straffgjennom-

føringa startar. Vidare er det nødvendig å forbetre korleis ein fastset reaksjonane, korleis ein gjennomfører dei, og korleis ein handterer brot. Regjeringa foreslår derfor 19,3 mill. kroner for å gjennomføre lovendingar som skal forbetre straffereaksjonar og oppfølging av ungdom. Regjeringa foreslår også 10,7 mill. kroner til å auke kapasiteten ved Ungdomseining aust på Eidsvoll.

Sjå nærmare omtale under kap. 430 Kriminalomsorgen og 433 Konfliktrådet.

Kap. 430 Kriminalomsorgen

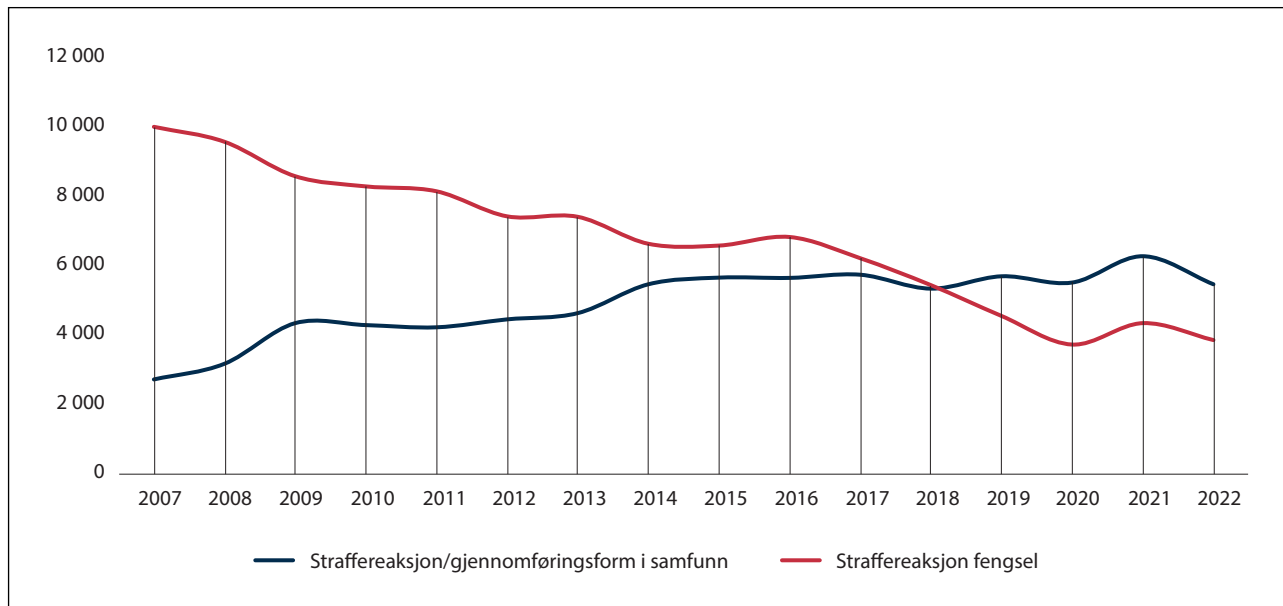
		(i 1 000 kr)		
Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttas under kap. 431, post 01</i>	5 232 860	5 105 958	5 516 637
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttas under kap. 430, post 01</i>	122 253	108 410	120 631
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	73 327	46 849	82 551
60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	127 595	114 991	133 720
70	Tilskudd	36 234	41 172	36 385
Sum kap. 430		5 592 269	5 417 380	5 889 924

Kriminalomsorga skal sjå til at dei som domstolane dømmer til straff, gjennomfører straffa, og dei skal stille varetektsplassar til disposisjon for politiet. Straffegjennomføringa skal skje på ein måte som er tryggjande for samfunnet, og skal motverke nye straffbare handlingar. Dette krev både rett kapasitet og eit godt og rehabiliterande innhaldsarbeid. Mengda med saker som kjem til kriminalomsorga, avheng av omfanget av kriminalitet i Noreg, av aktivitetane og prioriteringane til politiet, påtalemakta og domstolane og av ev. politiske avgjerder som endrar rammene for straff. T.d. gir fleire oppklarte saker hos politiet og raske saksbehandling hos påtalemakta og domstolane eit større behov for kapasitet hos kriminalomsorga. Godt tilbakeføringsarbeid, effektiv førebyggjande innsats og meir bruk av førelegg vil derimot bidra til å redusere behovet for kapasitet i kriminalomsorga.

Ei god og effektiv kriminalomsorg

Kriminalomsorga sørger for gjennomføring av straff i fengsel og i samfunnet. Fleirtalet av dei dømde gjennomfører straff i samfunnet. Straff i samfunnet, irekna straffereaksjonane samfunnsstraff, bøteteneste, vilkårsbunden dom med narkotikaprogram med domstolskontroll (ND) og vilkårsbunden dom med program mot ruspåverka køyring, blir gjennomført av friomsorgskontora. Det same gjeld straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Straffegjennomføring i institusjon eller på sjukehus (straffegjennomføringslova § 12 og 13) er aktuelt i dei tilfella der domfelte har behov for heildøgnsopphald.

Sjølv om det er færre som blir sette i fengsla i dag enn tidlegare, er fleire av dei innsette dømde for alvorlege lovbrott, og dei sit i snitt lenger i fengsel no enn før. Figur 2.2 nedanfor viser utviklinga i talet på dei som gjennomfører straffa si i samfunnet og i fengsel.

Figur 2.2 Talet på straffereaksjonar som blir gjennomførte per år, høvesvis i fengsel og i samfunnet.

Kjelde: Kriminalomsorgsdirektoratet.

Kapasitet i kriminalomsorga

Ein rett kapasitet og ei god utnytting av kapasiteten bidrar til ei effektiv kriminalomsorg. Det er eit mål at domfelte startar straffegjennomføringa så raskt som mogleg etter domsavgjerdja, at sikta som er varetektsfengsla, blir overførte frå politiarrest til fengsel innan fastsett frist, og at soningskøen er på eit lågt nivå.

Soningskøen er historisk låg. Dette inneber at dei fleste straffereaksjonane startar innan 60 dagar etter at kriminalomsorga har teke imot den rettskraftige dommen. Den låge soningskøen har bl.a. samanheng med at fleire gjennomfører straffa si i samfunnet. Når ein stadig større del gjennomfører straffa si i samfunnet, blir det mogleg for domfelte å behalde bustad og arbeid under straffegjennomføringa. Domfelte som har gjennomført straff med elektronisk kontroll har det lågaste tilbakefallet til kriminalitet. Ifølgje forskingsrapporten *Rettsoppfatningen i Norge* er 53 pst. av befolkninga samde i at fleire bør få høve til ei straffegjennomføring med elektronisk kontroll, medan berre ein av fire ikkje støttar dette.¹ Justis- og beredskapsdepartementet vurderer forslag om å utvide dei rettslege rammene for bruk av elektronisk kontroll og digitale kontrolltiltak i dagens straffegjennomføring. Dette gjeld bl.a.

moglegheitene for å bruke digitale kontrolltiltak ved permisjonar, frigang og prøvelauslating.

Når fleire gjennomfører straffa si i samfunnet, påverkar det populasjonen av innsette i fengsla. Ein større del av dei innsette er dømde for alvorlege lovbrøt, og ein større del har psykiske helseutfordringar. Det set bl.a. høgare krav til kompetansen til dei tilsette og til fengselsbygga. Fleire fengsel har eit stort vedlikehaldsbehov.

Regjeringa har gjennomført fleire bygge- og vedlikehaldsprosjekt ved fengsla, både for å redusere vedlikehaldsetterslepet og for å møte utfordringane med å gi innsette eit godt og tilpassa tilbod. Rehabiliteringsprosjektet ved Ila fengsel og forvaringsanstalt vart ferdig i 2023. Arbeidet har gitt ei oppgradering av bygga generelt og betre fellesskapsareal og areal for helsetenesta. Samstundes held arbeidet med erstatningskapasiteten for nytt Oslo fengsel fram. Stortinget vedtok startløyving i 2023 til utviding av Romerike fengsel, Ullersmo avdeling med netto 76 plassar. Dei nye plassane skal etter planen vere i drift frå 2026. I tillegg er det satt i gang eit arbeid med å greie ut løysingar for å erstatte kapasiteten ved dagens Oslo fengsel gjennom etablering av nye fengselsplassar på Ilseng og på dagens fengselstomt på Grønland. I samband med utvidinga på Ilseng har Justis- og beredskapsdepartementet gitt Statsbygg og Kriminalomsorgsdirektoratet i oppdrag å greie ut 130 nye plassar på Ilseng, kor dei siste 30 plassane er tenkt å kunne erstatte dagens fengsel på Hamar. Ei nedlegging av Hamar fengsel vil

¹ Frøyland, L. mfl. 2022. *Rettsoppfatningen i Norge. Holdninger til straff og straffegjennomføring i den norske befolkning*. NOVA-rapport nr. 9/22.

kunne frigjere tomte fengselet står på i dag til andre formål, i tråd med lokale ønske.

Statsbygg forvaltar dei fleste fengselsbygga og har ansvaret for vedlikehaldet. Løyvinga til vedlikehald og bygging av nye fengsel skjer over budsjettet til Kommunal- og distriktsdepartementet. Sjå programkategori 13.30, kap. 2445 Statsbygg, i Prop. 1 S (2023–2024) for Kommunal- og distriktsdepartementet. I perioden 2018–2022 vart fengsla haldne ved like for totalt om lag 1,1 mrd. kroner.

I Bodø fengsel vart det i 2022 sett i verk eit prosjekt for å få på plass betre lokale til helsetenesta ved fengselet, som etter planen skal stå ferdig i 2024. Det er òg sett i verk rehabilitering av Bjørgvin fengsel som held fram i 2023 og nokre år framover. For å kunne tilby kvinnelege innsette likeverdige forhold, har kriminalomsorga og Sarpsborg kommune òg planar for å utbetre lokala for kvinner ved Ravneberget fengsel. Kriminalomsorga og Statsbygg har òg eit rehabiliteringsprosjekt ved Trondheim fengsel under planlegging.

I 2022 og 2023 vart Sarpsborg og Drammen fengsel lagde ned. Bakgrunnen for nedleggingane var bl.a. at vidare drift av Sarpsborg fengsel ikkje var forsvarleg som følgje av årsaker knytt til brannvern og at Drammen fengsel var eit «takfengsel» som det var naturleg å leggje ned da Buskerud tingrett flytta ut av same bygg. I tillegg var fengsla utforma på ein måte som gjorde det krevjande å gi innsette den oppfølginga dei treng. Nedleggingane har bidratt til å gi ein betre økonomisk situasjon i kriminalomsorga og lagt til rette for ei drift som i større grad tek i vare behova til dei innsette og tilsette. Dei tilsette har fått tilbod om arbeid ved andre fengsel i områda.

På grunn av ein krevjande økonomisk situasjon har kriminalomsorga i 2022 og 2023 sett i verk fleire innsparingstiltak, inkludert mellombelse stengingar av fengsel og redusert bruk av overtid. Dei kostnadsreduserande tiltaka må i hovudsak vidareførast i 2024. Samstundes foreslår regjeringa å tilføre 85 mill. kroner til kriminalomsorga for å betre den økonomiske situasjonen i 2024, og å unngå ytterlegare kostnadsreduserande tiltak som vil svekke tenestetilbodet. Midlane skal gå til kriminalomsorga si grunnløyving, bl.a. til bemanning, bygg og vedlikehald av sentrale IKT-tenester.

Innhald i straffegjennomføring som gir mindre kriminalitet

Det er eit overordna mål for kriminalomsorga å bidra til at domfelte lever eit liv fritt frå kriminalitet etter at straffa er gjennomført. Dersom dom-

felte får eit godt innhald i straffegjennomføringa og god oppfølging, kan det bidra til at fleire domfelte kjem seg ut i utdanning og arbeid etter at dei har gjennomført straffa si. Delen som er utanfor arbeid og utdanning fem år etter sikting, har vore stabil på om lag 40 pst. dei siste åra.

Talet på sikta personar med tilbakefall til ny kriminalitet i løpet av fem år er gradvis redusert sidan starten av 2010-talet. Av dei som blir sikta for nye lovbrøt, er det særleg stort tilbakefall til rusmiddellovbrøt, trafikklovbrøt og vald og mishandling.

Forskningsrapporten *Kjennetegn ved barn og unge som begår kriminelle handlinger og virkninger av straff* visar at det er ein låg del menn i alderen 15 til 24 år som står for ein stor del av siktingane i same aldersgruppe.

Domfelte har lik rett på offentlege tenester som andre. Det gjeld både dei som er innsette i fengsel, og dei som gjennomfører straff i samfunnet. Ei god og rehabiliterande straffegjennomføring krev derfor eit tett samarbeid mellom kriminalomsorga og velferdstenestene. Det er dei ordinære velferdsetatane, som helse, arbeid, utdanning, sosiale tenester og bibliotek, som skal yte offentlege tenester, medan kriminalomsorga skal leggje til rette for samarbeidet. I tillegg er det ei viktig oppgåve for kriminalomsorga å leggje til rette for aktivitetar blant dei innsette. I 2022 var delen aktiviserte på 78 prosent. I første tertial 2023 auka delen døgn med aktivitet til 81 pst.

Riksrevisjonen offentleggjorde i 2022 undersøkinga om helse-, opplærings- og velferdstenester til innsette i norske fengsel. Kriminalomsorgsdirktoratet følgjer opp rapporten i samarbeid med Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet, Utdanningsdirektoratet/Statsforvaltaren i Vestland og Husbanken. Undersøkinga viste bl.a. at det er skilnader mellom fengsla når det gjeld kva tenestetilbod dei innsette har tilgang til og at velferdstenestene ikkje er godt nok samordna. Blant dei viktigaste tiltaka er betre kartlegging av behova til dei innsette, ei ny plattform til bruk for opplæring for innsette og betre samarbeid mellom kriminalomsorga og arbeids- og velferdstenesta (NAV).

Utfordring med psykisk sjuke innsette og isolasjon

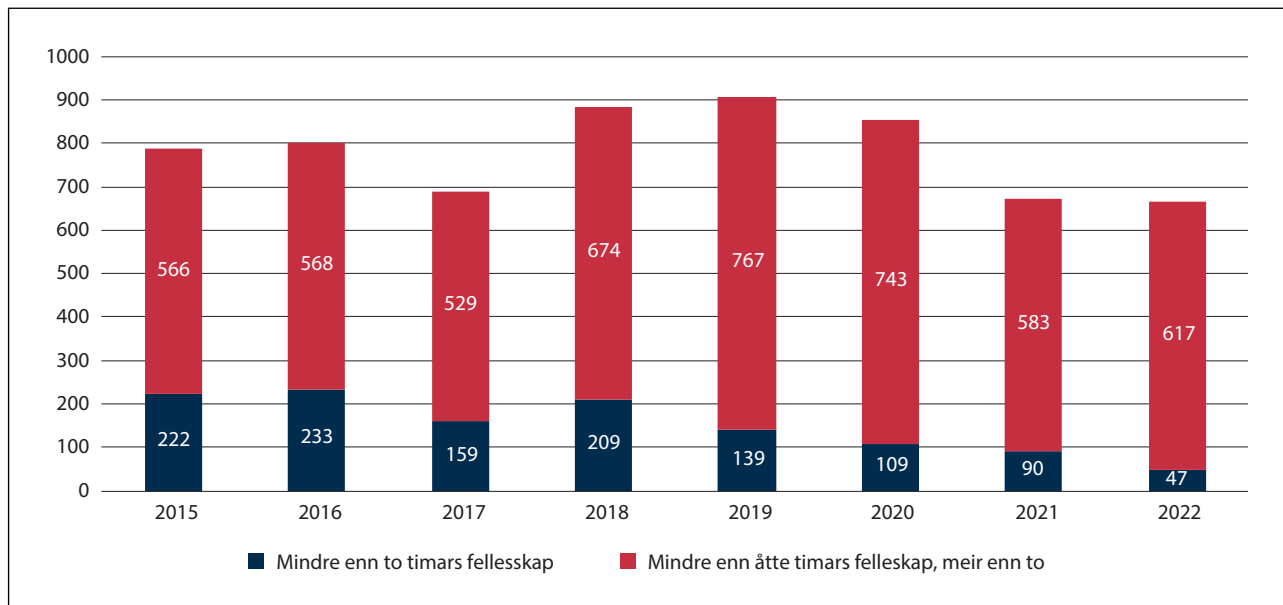
Mange innsette har behov for helse- og omsorgstenester. Dette kan skuldast helseutfordringar frå før innsetjinga, men òg helseplager som oppstår eller blir verre etter innsetjinga. Eit høgt omfang av psykiske lidingar kan vise seg gjennom meir utagering, sjølvskading og sjølvmordsforsøk.

Dersom ein ikkje har tilstrekkeleg bemanning på plass, kan ei slik utvikling bl.a. føre til hyppigare bruk av isolasjon, noko som igjen har ei negativ verknad på psykisk helse.

Det er eit mål å redusere bruk av isolasjon og tvangsmiddel i fengsla og å auke tida dei innsette bruker i fellesskap. Aktiviserings- og ressursteam er varige verkemiddel i arbeidet med å førebyggje isolasjon ved å tilby innsette auka fellesskap og aktivisering. I ressursteama inngår ressursar frå helsetenesta, i tillegg til personell frå kriminalomsorga. Erfaringar frå teama er at dei bidrar til at færre innsette er isolerte og at dei førebyggjer

sjølv-mord, sjølvskading, vald og truslar i fengsla. Det er totalt etablert 12 aktiviseringsteam og ressursteam i fengsla i perioden 2019–2023.

For å gi eit nødvendig og tilstrekkeleg tilbod til gruppa innsette med psykiske utfordringar, er det behov for eit tett samarbeid mellom kriminalomsorga og helsetenestene. Helseregionane fekk i 2021 i oppgåve å etablere områdefunksjonar for spesialisthelsetenesta innanfor psykisk helsevern og tverrfagleg spesialisert rusbehandling for innsette. Eit tilstrekkeleg nivå på desse tenestene er viktig for dei innsette, og dette blir følgt opp av Helse- og omsorgsdepartementet.

Figur 2.3 Utvikling i tal på innsette med under to og åtte timars fellesskap

Tala er basert på eit snitt av dagsmålingar per 1., 2. og 3. kvartal frå 2015 til 1. tertial 2022.

Kjelde: Kriminalomsorgsdirektoratet.

Som figur 2.3 viser, er delen innsette med mindre enn høvesvis to og åtte timar fellesskap redusert dei siste åra. I 2020 vart det etablert ei nasjonal forsterka fellesskapsavdeling (NFFA) som skal bidra til å førebyggje og hindre langvarig isolasjon for innsette med omfattande psykiske lidningar. Avdelinga skal vere bemanna med personell frå kriminalomsorga og helsetenestene. I mai 2023 flytta avdelinga inn i eit nytt og særskilt tilrettelagt bygg ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. I budsjettet for 2024 foreslår regjeringa midler til å etablere ei NFFA for kvinnelege innsette ved Telemark fengsel, Skien avdeling. Sjå òg omtale under «Soningsforholda for kvinner».

Regjeringa har oppnemnt eit utval som skal evaluere ordningane med forvaring, tvunge psykisk helsevern og tvungen omsorg og greie ut varetakinga av sikta, domfelte og innsette med alvorlege psykiske lidningar eller utviklingshem-

ming. Utvalet skal levere utgreiinga si 1. september 2024. Målet med arbeidet er, i tillegg til å evaluere dei nemnde reaksjonane, å greie ut korleis personar med alvorlege psykiske lidningar eller utviklingshemming best kan varetakast under varetekt, gjennomføring av straff eller særreaksjon og ved tilbakeføring til samfunnet. Utvalet skal særleg sjå på korleis kvinner og barn blir varetakne.

Senter for rus- og avhengnadsforskning ved UiO gjennomfører òg eit stort forskingsprosjekt knytt til å kartleggje, evaluere og undersøke utfall knytt til rus og psykiske lidningar og behandling i fengsel. Prosjektet har allereie resultert i fleire publikasjonar. Ein av studiane viser bl.a. at kvinner i fengsel har høge førekomstar av psykiske lidningar, og at det skjer ein auke over observasjonsperioden, frå 2010 til 2019.

Justis- og beredskapsdepartementet har sendt på høyring forslag om endringar i lovverket om utestenging frå fellesskapet og bruk av tvangsmiddel i kriminalomsorga, med sikte på å redusere omfanget av isolasjon. Høyringa hadde frist 1. juni 2023. Stortinget har òg, på bakgrunn av forslag frå regjeringa, vedteke nye reglar om tilsynsråd for kriminalomsorga. Dei nye reglane inneber ei styrking av tilsynet, bl.a. ved at tilsynsrådet får ei fast leiing, eit klarare mandat enn i dag og eit sekretariat som kan leggje til rette for eit effektivt tilsyn, og ved at tilsynsarbeidet skal planleggjast under eitt for heile landet. Det blir arbeidd mot at nytt tilsynsråd skal vere i drift frå 2025. Tilsynsrådet sitt sekretariat vil vere lokalisert i Vardø.

Soningsforholda for kvinner

Det har over tid vore ei utfordring å gi kvinnelege innsette likeverdige forhold som menn. I 2022 utgjorde kvinnelege innsette om lag 5 pst. av alle innsette, men stod for ein vesentleg del av sjølvskading og sjølvskadning i fengsel.

Det vart i 2021 løyvd midlar til etablering av eit nasjonalt ressursteam for kvinner ved Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt. Ressursteamet gjer ein viktig innsats med mål om å redusere isolasjon for innsette som ikkje har moglegheit til å ta i bruk det ordinære tilbodet og for innsette med sjølvskadingsproblematikk. Samstundes har kriminalomsorga dei siste åra, og spesielt det siste året, sett ein betydeleg auke i delen kvinnelege innsette med eit komplekst utfordringsbilete, psykiske lidningar og sjølvskadning. På bakgrunn av dette vart Telemark fengsel, Skien avdeling, i 2023 gjord om til eit fengsel for kvinner. Formålet var å betre soningsforholda og bidra til å avvikle samsøning med menn. I tillegg vart det i samband med revidert nasjonalbudsjett for 2023 løyvd midlar til kompetanseheving for dei tilsette ved Skien avdeling og til tiltak for å utbetre bygningane ved Skien avdeling og Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt.

Det krev spesialisert kompetanse å følgje opp kvinnelege innsette med psykiske helseutfordringar. I Sivilombodet sin besøksrapport ved Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt går det bl.a. fram at dette behovet ikkje har blitt møtt med tilstrekkelege tiltak. Regjeringa foreslår i 2024 55 mill. kroner til å betre tilhøva for kvinnelege innsette. 30 mill. kroner skal nyttast til eit forsterka team ved Telemark fengsel, Skien avdeling, som skal gi kvinner med særskilde psykiske helseutfordringar tilstrekkeleg oppfølging. Teamet skal vere bemanna med personell frå kriminalomsorga og

helsetenestene. Sjå òg omtale under Helse- og omsorgsdepartementet, der regjeringa foreslår 15 mill. kroner til helsefagleg bemanning ved Telemark fengsel, Skien avdeling. 25 mill. kroner skal i 2024 nyttast til ombyggingstiltak for å etablere ei NFFA for kvinner ved fengselet. Det forsterka ressursteamet vil nyttast i denne eininga når ho står klar, etter planen, i 2025. Ei NFFA skal bidra til å gi betre oppfølging av kvinnelege innsette med særskilde behov og førebyggje og hindre langvarig isolasjon.

Justis- og beredskapsdepartementet vil òg følgje opp Stortinget sitt vedtak 653 (2022–2023), der Stortinget ber regjeringa, som ein del av ei heilskapleg stortingsmelding om kriminalomsorga, greie ut behov og nødvendige tiltak for å sikre likeverdige soningsforhold for kvinnelege og mannlege innsette.

Barn og unge vaksne som gjer kriminelle handlingar

Barn og unge under 25 år er overrepresentert i kriminalstatistikken, og delen med tilbakefall er høgare enn elles i befolkninga. Det er eit mål for regjeringa at barn ikkje skal sitje i fengsel saman med vaksne. Kriminalomsorga har to landsdekkande ungdomseiningar med høvesvis fire plassar kvar for innsette mellom 15 og 18 år. Då det tidvis har vore fleire mindreårige innsette enn kva det er plass til i ungdomseiningane, foreslår regjeringa 10,7 mill. kroner til å utvide Ungdomseining aust på Eidsvoll med to plassar. Denne ungdomseininga har ein bygningsmasse som gjer det mogleg å raskt auke kapasiteten. Den auka kapasiteten vil òg gi betre moglegheit til å kunne halde innsette åtskilde ved behov, anten det gjeld kjønn eller andre årsaker, som at nokon høyrer til i same kriminelle miljø eller i kriminelle miljø som er i konflikt. Ungdomseiningane har ei tverrfagleg bemanning og eit team på tvers av etatar for å sikre deltaking frå ulike velferdstenester. Forslaget har derfor økonomiske konsekvensar for Barne- og familiedepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet. Sjå òg omtale under desse departementa.

Det sit om lag 350 personar mellom 18 og 24 år i norske fengsel i dag. Domfelte over 18 år blir etter dagens regelverk definerte som vaksne, og dei skal som hovudregel gjennomføre straff i ordinære fengsel. Denne gruppa innsette kan ha særskilde behov pga. den unge alderen sin. Kriminalomsorga har derfor etablert fleire ungdomsteam for å følgje opp aldersgruppa 18–24 år spesielt, både under varetekt og straffegjennomføringa deira. Teama skal særleg prioritere unge overført

frå ungdomseiningane ved fylte 18 år. Det er òg etablert ungdomsansvarlege ved 10 friomsorgskontor.

Det er viktig å leggje til rette for at barn og unge vaksne kan få eit liv utan kriminalitet, slik at dei bl.a. får bidratt til fellesskapet og nytta evnene sine på ein produktiv måte i samfunnet. For å få til dette er det behov for meir effektive verkemiddel for å førebyggje barne- og ungdomskriminalitet. Sjå nærmare omtale om arbeidet under kap. 433 Konfliktrådet.

Tryggleik i kriminalomsorga

Kriminalomsorga skal sikre at straff blir gjennomført på ein måte som varetek tryggleiken for både innsette og tilsette, i tillegg til samfunnet. Talet på rømmingar frå fengsel har vore lågt over fleire år. Omfanget av vald og trusselhendingar mellom innsette i fengsel har vore relativt stabilt dei siste åra, og talet på hendingar som omfattar vald og truslar mot tilsette, var i 2022 på same nivå som i 2021, sjå tabell 2.7. Ein aukande del av hendingane heng saman med utfordringane med psykisk sjuke kvinnelege innsette. Heile 88 av dei 650 hen-

dingane i 2022 er registrerte ved Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt.

Kriminalomsorga prioriterer høgt å styrke førebygginga av vald og truslar mot tilsette og mellom innsette, bl.a. gjennom opplæringstiltak, avviklsbehandling og oppfølging av tilsette. Vald og trusselhendingar mot tilsette kan på sikt gjere det vanskeleg for etaten å vareta samfunnsoppdraget sitt. Regjeringa oppretta derfor i 2023 eit utval som skal greie ut om identiteten til tilsette i politiet og kriminalomsorga i større grad burde skjer-mast.

Kriminalomsorga jobbar kontinuerleg med å redusere omfang av vald- og trusselhendingar mot tilsette i fengsel. For å få betre kunnskap om bl.a. kva slags belastning denne typen hendingar fører til blant dei tilsette, har kriminalomsorga gjennomført eit kartleggingsprosjekt om psykisk helse hos tilsette og tidlegare tilsette. Rapporten *Kartlegging av psykiske belastningsreaksjoner blant ansatte i kriminalomsorgen* vart lagt fram i september 2023. Rapporten blir følgt opp av kriminalomsorga gjennom eit samarbeid mellom Kriminalomsorgsdirektoratet, fagforeiningane og vernetenen.

Tabell 2.7 Talet på registrerte situasjonar med vald eller truslar mot tilsette og mellom innsette, 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Situasjonar med vald eller truslar mot tilsette	450	650	499	676	650
Situasjonar med vald eller truslar mellom innsette	292	477	289	276	293

Kjelde: Kriminalomsorgsdirektoratet.

Det har vore tilfelle der tilsette i kriminalomsorga ikkje har fått anerkjent skadar som har oppstått under pålagd organisert trening, som yrkesskade. Justis- og beredskapsdepartementet har derfor sendt på høyring eit lovforslag om ei yrkesskadeerstatningsordning for tilsette i kriminalomsorga. Høyringa hadde frist 13. september 2023.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 431, post 01

Løyvinga skal dekke ordinære driftsutgifter (lønn, varer og tenester) i kriminalomsorga, i tillegg til fellestenester og utviklingsprosjekt for etaten. Bemanninga i kriminalomsorga per 1. mars 2023 utgjorde 4 293 fast tilsette årsverk. Posten dekkjer vidare utgifter til maskiner og utstyr, kontorutgifter, personalavhengige utgifter, husleige, programverksemd, aktiviseringstiltak og godtgjersler

og kosthald for dei innsette. Lønn og andre ordinære driftsutgifter under Kriminalomsorgsdirektoratet blir dekte under kap. 431.

- Det blir foreslått å auke løyvinga med
- 85 mill. kroner til kriminalomsorga si grunnløyving i 2024 for å betre den økonomiske situasjonen
 - 15 mill. kroner for å betre soningsforholda for kvinner gjennom eit forsterka team ved Telemark fengsel, Skien avdeling
 - 8 mill. kroner til å auke kapasiteten ved Ungdomseining aust med to plassar (sjå også omtale under Barne- og familiedepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet)
 - 2,5 mill. kroner til arbeidet med å forbetre dei strafferettslege reaksjonane ungdomsstraff og ungdomsoppfølging
 - i overkant av 700 000 kroner til prosjektgjennomføring i kriminalomsorga i samband med

utviding av Romerike fengsel, Ullersmo avdeling

Ung.no skal vere den primære kanalen for digital informasjon og digitale tenester til barn og unge. Kostnadene til ung.no skal delast mellom dei aktuelle departementa. Justis- og beredskapsdepartementet foreslår derfor å redusere posten med 1 mill. kroner, mot ein tilsvarende auke på Barne- og familiedepartementet sitt kapittel 846, post 21. Sjå òg omtale under kapittel 440, post 01.

Det er òg endringar som følgje av tidlegare budsjettvedtak og tekniske endringar på posten, som ikkje blir omtalte nærmare.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga på kap. 430, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3430, post 03 og 04, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 5 517 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under kap. 430, post 01

Posten omfattar utgifter til arbeidsdrifta, av dei utgifter til materiale, rutinemessig utskifting av mindre maskiner og utstyr, kurs for tilsette som rettar seg spesifikt mot hjelpemiddel som blir brukte i arbeidsdrifta, og vedlikehald og drift av maskinar som blir brukte i arbeidsdrifta. I posten inngår òg arbeidspengar til dei innsette.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga på kap. 430, post 21, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3430, post 02, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 120,6 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Løyvinga på posten omfattar større utstyrskjøp og vedlikehald. Posten omfattar òg midlar til IKT-løyvingar, maskiner og teknisk utstyr til arbeidsdrifta, anna utstyr til fengsla og innkjøp av køyre- tøy.

Det blir foreslått å auke løyvinga med

- 25 mill. kroner til ombyggingstiltak i 2024 for å etablere ei nasjonal fellesskapsavdeling ved Telemark fengsel, Skien avdeling
- Om lag 17 mill. kroner til utvidinga av Romerike fengsel, Ullersmo avdeling

- 1,5 mill. kroner i 2024 til arbeidet med å forbedre dei strafferettslege reaksjonane ungdomsstraff og ungdomsoppfølging

Det blir vidare foreslått å redusere løyvinga med om lag 12 mill. kroner knytt til ferdig rehabilitering av Ila fengsel og forvaringsanstalt.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan pådra staten forpliktingar utover budsjettåret for å skaffe brukerutstyr til investeringsprosjektet utviding av Romerike fengsel, Ullersmo avdeling, sjå forslag til romartalvedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 82,6 mill. kroner.

Post 60 Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., kan overføres

Løyvinga på posten dekker refusjonar til kommunale omsorgstiltak for prøvelauslating frå forvaring og varetektssurrogat. Ved prøvelauslating av forvaringsdømde kan retten setje vilkår om at den domfelte oppheld seg i institusjon eller kommunal bustad i meir enn eitt år.

Avgjerder om varetektssurrogat og prøvelauslating frå forvaring på nemnde vilkår ligg til domstolane. Det er vanskeleg å føreseie utviklinga i omfanget av saker, og dette gjer løyvinga behovet på posten usikkert.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 133,7 mill. kroner.

Post 70 Tilskot

Post 70 er ei tilskotsordning for frivillig verksemd under verkeområda til kriminalomsorga. Formålet med tilskotsordninga er å hindre tilbakefall til ny kriminalitet gjennom å reintegrere domfelte under og etter straffegjennomføring til auka deltaking i samfunnet og auka livsmeistring.

I 2022 vart det fordelt om lag 36,2 mill. kroner til 33 frivillige organisasjonar. Av beløpet vart 3,2 mill. kroner øyremerkte til Frelsesarmeens prosjekt Mellom oss og Sammen for livet AS. Dei resterande midlane vart fordelte av Kriminalomsorgsdirektoratet etter søknad frå organisasjonane.

I 2022 vart det gitt støtte til organisasjonar som er viktige bidragsytarar i arbeidet som blir gjort overfor innsette og domfelte, bl.a. når det gjeld å sikre positiv nettverksbygging, aktivisering og isolasjonsreducerande tiltak i fengsla. Organisasjonane har oppnådd gode resultat, og

det har blitt gjennomført ei rekkje forskjellige aktivitetar for mange domfelte i 2022.

Arbeids- og velferdsdirektoratet og Kriminalomsorgsdirektoratet har sett i gang eit pilotprosjekt med effektkontraktar som eit tiltak for å førebyggje tilbakefall til kriminalitet. Effektkontraktar blir brukte om resultatbaserte avtalar mellom fleire partar, som oftast offentlege myndigheiter, investorar/stiftingar og private eller ideelle tenesteleverandørar, som har som formål å løyse sosiale problem på ein ny måte. Staten bidrar med midlar til å dekke delar av kostnadene dersom måla for prosjektet blir nådd. Det vart sett i gang to prosjekt i 2022, eit i Vestfold og Telemark og eit i Trøndelag, som varer i to år. Midlar vil først bli gitt når prosjekta er ferdige og resultatane er vurderte i samsvar med kontrakten. Staten sine kost-

nader til prosjekta og tidspunktet for utbetaling er usikkert, og departementet foreslår derfor å øyremerke 3,525 mill. kroner til formålet på posten. Beløpet er berekna ut frå dei avtalane som allereie er inngått. Ubrukte midlar kan nyttast til frivillige organisasjonar gjennom tilskotsordninga. Pilotprosjektet blir evaluert.

I 2024 foreslår departementet at løyvinga på posten blir fordelt av Kriminalomsorgsdirektoratet etter søknad frå organisasjonar, med unntak av midlane som blir øyremerkte til effektkontraktar. Det er ein føresetnad at midlane blir fordelte ut frå tydelege kriterium, medrekna at dei legg vekt på omsynet til kontinuitet for organisasjonane over tid.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 36,4 mill. kroner.

Kap. 3430 Kriminalomsorgen

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
02	Arbeidsdriftens inntekter	124 368	108 421	118 791
03	Andre inntekter	31 444	22 804	26 182
04	Tilskudd	19 239	2 647	8 021
	Sum kap. 3430	175 051	133 872	152 994

Post 02 Arbeidsdriftens inntekter

Posten omfattar inntekter frå sal av produksjonen frå arbeidsdrifta, i tillegg til inntekter frå drifts- og vedlikehaldsoppgåver som blir utførte på bestilling frå Statsbygg.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 430, post 21, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3430, post 02, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 118,8 mill. kroner.

Post 03 Andre inntekter

Posten omfattar bl.a. leigeinntekter for teneste- og leigebustader, refundert kost og husleige, klientavhengige driftstilskot til overgangsbustadene og tilskot frå andre offentlege verksemdar til gjennomføring av prosjekt.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løy-

vinga under kap. 430, post 01, og kap. 431, post 01 mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3430, post 03, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 26,2 mill. kroner.

Post 04 Tilskudd

Posten omfattar tilskot til deltaking i internasjonalt fengselssamarbeid under EØS-finansieringsmekanismene. Posten omfattar òg inntekter frå prosjekt der kriminalomsorga får tilskot til å gjennomføre prosjekt i samarbeid med internasjonale organisasjonar eller andre land.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 430, post 01, og kap. 431, post 01 mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3430, post 04, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 8 mill. kroner.

Kap. 431 Kriminalomsorgsdirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430, post 01</i>		148 125	161 980
	Sum kap. 431		148 125	161 980

Kriminalomsorgsdirektoratet har det øvste faglege og administrative ansvaret for kriminalomsorga. Direktoratet har òg eit overordna ansvar for rettstryggleik og lik behandling av dei innsette og domfelte sine saker gjennom bl.a. tilsynsverksemd, behandling av enkeltsaker og internkontroll.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 430, post 01

Posten omfattar ordinære driftsutgifter under Kriminalomsorgsdirektoratet. Løyvinga dekkjer driftsutgiftene som følgjer av funksjonen til direktoratet med å vere det øvste faglege og administrative ansvaret for kriminalomsorga, irekna lønnsutgifter, driftsutgifter til leige av lokale og andre

driftsutgifter. Bemanninga i direktoratet per 1. mars 2023 utgjorde 71 fast tilsette årsverk.

Løyving til å dekke utgifter til utviklings- og byggjeprojekt i fengsla og utgifter til fellestener som blir utførte av direktoratet på vegner av heile etaten, blir framleis gitt under kap. 430 Kriminalomsorgen.

Det er òg endringar som følgje av tidlegare budsjettvedtak og tekniske endringar på posten, som ikkje blir omtalte nærmare.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga på kap. 431, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3430, post 03 og 04, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 162 mill. kroner.

Kap. 432 Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	217 181	225 241	238 391
	Sum kap. 432	217 181	225 241	238 391

Å ha fengselsbetjentar med høg og riktig kompetanse er ein føresetnad for god kvalitet i straffegjennomføringa.

I 2022 byrja 175 aspirantar utdanninga ved Høgskolen og utdanningscenteret for kriminalomsorga KRUS. Tabellen nedanfor viser talet på uteksaminerte fengselsbetjentar i perioden 2018–2023.

Tabell 2.8 Talet på uteksaminerte fengselsbetjentar, 2018–2023

År	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Uteksaminerte fengselsbetjentar	162	260	144	84 ¹	88	155

¹ Nedgangen i uteksaminerte i 2021 og 2022 kjem av forskyving i klasseopptaket.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfattar lønns- og personalutgifter til tilsette og aspirantar ved KRUS, drifts- og leigeutgif-

ter til lokale, reiser (medrekna aspirantar), fagmateriell, inventar og utstyr, lisensar, uniformseffektar m.m. Bemanninga ved KRUS var 57,6 fast tilsette årsverk per 1. mars 2023. Posten omfattar òg

løyving til forskning og utvikling, etter- og vidareutdanning, verksbetjentutdanning og støttefunksjonar.

Det er òg endringar som følgje av tidlegare budsjettvedtak og tekniske endringar på posten, som ikkje blir omtalte nærmare.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga på kap. 432, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3432, post 03, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 238,4 mill. kroner.

Kap. 3432 Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
03	Andre inntekter	2 721	1 173	1 224
	Sum kap. 3432	2 721	1 173	1 224

Post 03 Andre inntekter

Posten omfattar bl.a. inntekter frå eigendelen som aspirantane betalar for skulebøker.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løy-

vinga på kap. 432, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3432, post 03, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 1,2 mill. kroner.

Kap. 433 Konfliktrådet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	145 861	140 546	161 378
60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	10 531	10 514	11 208
70	Tilskudd	25 622	27 349	26 553
	Sum kap. 433	182 014	178 409	199 139

Konfliktrådet meklar mellom partar i ein konflikt som følgje av ei straffbar handling eller mellom partar i sivile konflikter. Meklinga skal førebyggje kriminalitet gjennom bruk av gjenopprettande prosessar, som inneber at partane i fellesskap bestemmer korleis konflikten skal handterast. Konfliktrådet har eit spesielt ansvar for unge i konflikt med lova og er ansvarleg for å gjennomføre straffereaksjonane ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, som rettar seg mot ungdom mellom 15 og 18 år med eit oppfølgingsbehov, og straffereaksjonen oppfølging i konfliktråd. Sekretariatet for konfliktråda står for den faglege og administrative leiinga av arbeidet.

Kapasitet og arbeidsmengd hos konfliktrådet er avhengig av omfanget av kriminalitet i Noreg, av prioriteringar og aktivitetar hos politiet, påtalemakta og domstolane og av politiske avgjerder som endrar rammene for straff. Konfliktrådet skal òg bidra til å formidle og byggje kunnskap om førebygging av kriminalitet.

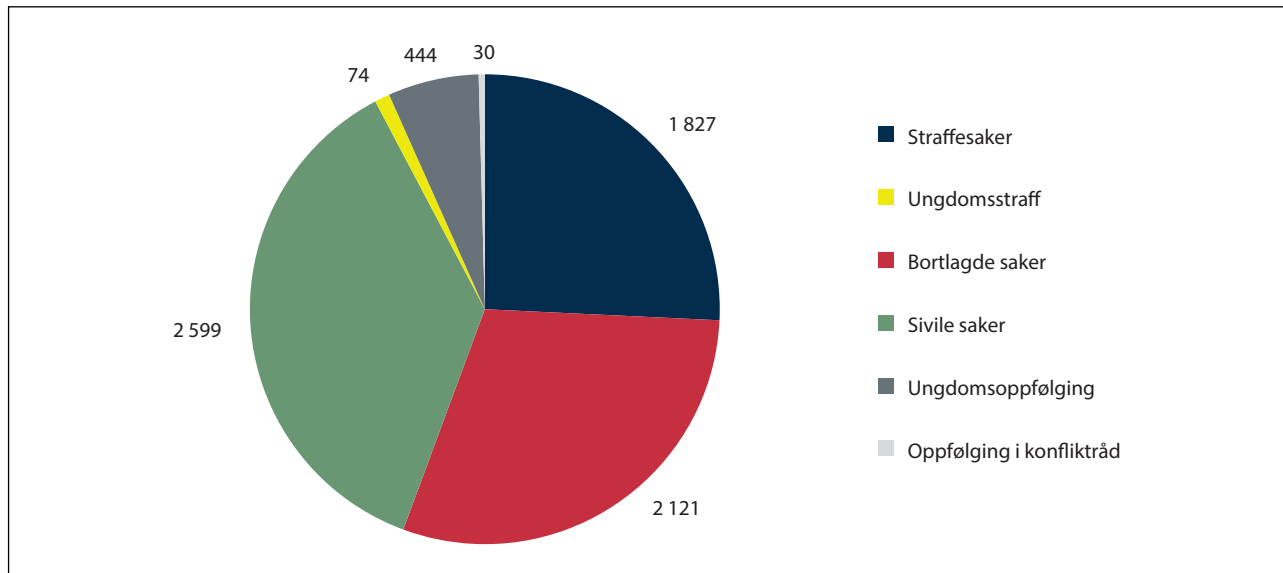
God og nødvendig konfliktløysing

Eit viktig tiltak for å oppnå lågare kriminalitet er å førebyggje ny kriminalitet. Konfliktrådet har ei sentral oppgåve i dette arbeidet og arbeider for å auke kunnskapen om tenestene til konfliktrådet. Bl.a. har dei jobba opp mot politiet og påtalemakta

for å få fleire eigna saker til konfliktrådet. Talet på sivile saker til konfliktråda har auka med 21 pst. frå 2021. Talet på straffesaker som blir overførte til konfliktråda, har òg hatt ein auke frå 2021.

Konfliktråda tok imot 7 095 saker i 2022. Dette er ein auke på 9 pst. frå 2021. Om lag 26 pst. av

sakene var straffesaker, 37 pst. sivile saker og 30 pst. bortlagde straffesaker. Resten av sakene var ungdomssaker, der det var om lag 1 pst. saker med ungdomsstraff (74 saker), 6 pst. saker med ungdomsoppfølging (444 saker) og nokre saker med oppfølging i konfliktråd.

Figur 2.4 Tal på saker til konfliktrådet i 2022, fordelt etter sakstype.

Kjelde: Sekretariatet for konfliktrådet.

Ungdomsstraff og ungdomsoppfølging

Barne- og ungdomskriminaliteten er låg i Noreg, og dei fleste barn og unge er lovlydige. Kriminalitetsbiletet er samstundes i endring, og nokre få ungdommar gjer meir alvorleg kriminalitet enn tidlegare, og dei er oftare involverte i gjenteken kriminalitet. Dette er ei utvikling som regjeringa tek på største alvor.

Kartleggingar av utfordringar og forbetningspunkt ved ungdomsreaksjonane viser at mange får hjelp til eit liv utan kriminalitet, men at det samstundes er fleire utfordringar ved reaksjonane. Bl.a. tek det for lang tid frå straffbart forhold til straffgjennomføringa startar. Det er òg nødvendig å forbetre korleis ein fastset reaksjonane, korleis ein gjennomfører dei, og korleis ein handterer brot.

Regjeringa ønskjer å vidareutvikle ungdomsreaksjonane og innføre meir effektive verkemiddel for å førebyggje ny kriminalitet. Det er bl.a. viktig at straffgjennomføringa tek omsyn til kva føresetnader, behov og ressursar den enkelte har, og at ho samstundes set tydelege grenser. Derfor foreslår regjeringa å gi politiet og domstolane fleire verktøy, i tillegg til tiltak for at barn og unge som gjer kriminelle handlingar, blir møtte med ein

rask reaksjon. Regjeringa har fremma Prop. 139 L (2023–2024) med forslag til endringar i dei strafferettslege reaksjonane ungdomsstraff og ungdomsoppfølging og foreslår 19,3 mill. kroner frå 2024 som skal gå til å gjennomføre endringar og forbetre ungdomsreaksjonane.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga skal gå til drift av konfliktrådskontora og til Sekretariatet for konfliktråda. Samla utgjorde bemanninga i konfliktråda 133,8 årsverk per 31. desember 2022.

- Det blir foreslått å auke løyvinga med
- 12,8 mill. kroner til å forbetre dei strafferettslege reaksjonane ungdomsstraff og ungdomsoppfølging

Det er òg endringar som følgje av tidlegare budsjettvedtak og tekniske endringar på posten, som ikkje blir omtalte nærmare.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga på kap. 433, post 01, mot tilsvarende meirinntekter på kap. 3433, post 02, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 161,4 mill. kroner.

Post 60 Tilskudd til kommuner, kan overføres

Løyvinga skal gå til tilskotsordninga for førebygging av radikaliserings og valdeleg ekstremisme, som Sekretariatet for konfliktråda forvaltar. Hovudmålet for tilskotsordninga er å stimulere til kompetanseheving lokalt og utvikling av gode tiltak for å førebyggje og behandle utfordringar knytt til radikaliserings og valdeleg ekstremisme. I 2022 vart det fordelt om lag 10,5 mill. kroner til totalt 44 kommunale prosjekt. Tilskot vart gitt til kompetansehevande tiltak, mentorordningar og førebyggjande tiltak retta mot personar eller miljø i risiko for radikaliserings. Kommunane prioriterer vidare arbeidet med ressursgrupper for å førebyggje radikaliserings og valdeleg ekstremisme og kompetanseheving gjennom fagdagar og konferansar. Tilskotsordninga svarar på eit stort behov hos kommunane for støtte til å gjennomføre viktige kriminalitetsførebyggjande tiltak.

Det blir foreslått ei løyving på 11,2 mill. kroner.

Post 70 Tilskudd

Løyvinga skal gå til tilskot til arbeid mot vald i nære relasjonar og til tilskotsordninga for kriminalitetsførebyggjande tiltak, som Sekretariatet for konfliktråda forvaltar.

Tilskotsordninga for kriminalitetsførebyggjande tiltak skal bidra til å førebyggje kriminalitet, særleg blant barn og unge. I 2022 vart det fordelt om lag 7,6 mill. kroner til 38 ulike organisasjonar. Det er gitt tilskot både til store, nasjonale organisasjonar og til mindre, lokale foreiningar. Felles for mottakarane er at dei bidrar til eit betre og breiare tilbod til menneske med ulike utfordringar, ofte i tett samarbeid med offentlege myndigheiter.

Tilskotsordninga til å førebyggje og kjempe mot vald i nære relasjonar skal bidra til å motverke at barn og vaksne blir utsette for eller utøver vald i nære relasjonar. Organisasjonar som driv frivillig verksemd og krisesenter i kommunal regi, kan få tilskot. I 2022 vart det fordelt om lag 15 mill. kroner til 45 ulike tiltak, bl.a. hjelpetiltak retta mot offer for vald i nære relasjonar eller mot barna deira, kompetansebyggingstiltak retta mot hjelpeapparatet og undervisning om temaet på skular. Fleire av tiltaka retta seg mot spesifikke grupper slik som etniske eller seksuelle minoritetar og personar med nedsett funksjonsevne.

Regjeringa foreslår å vidareføre øyremerkte løyvingar til Oslo kommune sitt EX/IN-prosjekt (1 mill. kroner) og Forandringshuset i regi av Norges KFUK-KFUM (2 mill. kroner). Resten av posten blir fordelt av Sekretariatet for konfliktråda etter søknad frå organisasjonar. Det er ein føresetnad at midlane blir fordelte ut frå tydelege kriterium, medrekna at dei legg vekt på omsynet til kontinuitet for organisasjonane over tid.

Det blir foreslått ei løyving på 26,6 mill. kroner.

Kap. 3433 Konfliktrådet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
02	Refusjoner		6	6
	Sum kap. 3433		6	6

Post 02 Refusjoner

Inntektene på posten er refusjonar som skal dekke utgiftene konfliktråda har i samband med kurs og konferansar.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løy-

vinga på kap. 433, post 01, mot tilsvarende meirinntekter på kap. 3433, post 02, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 6 000 kroner.

Programkategori 06.40 Politi og påtale

Utgifter under programkategori 06.40 fordelte på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	24 642 428	23 778 187	25 930 767	9,1
30–49	Nybygg, anlegg o.a.	471 360	691 818	479 011	-30,8
50–89	Overføringar til andre	344 295	718 829	771 894	7,4
	Sum kategori 06.40	25 458 083	25 188 834	27 181 672	7,9

Utgifter under programkategori 06.40 fordelte på kapittel

(i 1 000 kr)					
Kap.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
440	Politiet	22 933 885	20 984 874	22 664 106	8,0
441	Politidirektoratet		389 156	382 659	-1,7
442	Politi høgskolen	673 290	654 870	689 124	5,2
443	Påtalemyndigheten i politiet		1 432 401	1 508 500	5,3
444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	1 516 979	1 394 781	1 534 912	10,0
445	Den høgere påtalemyndighet	318 342	317 319	386 124	21,7
446	Den militære påtalemyndighet	9 259	9 329	9 829	5,4
448	Grensekommisæreren	6 328	6 104	6 418	5,1
	Sum kategori 06.40	25 458 083	25 188 834	27 181 672	7,9

Innleiing

Programkategori 06.40 omfattar løyvinga til politiet, Politidirektoratet (POD), Politiets tryggingsteneste (PST), Den høgare påtalemakta og Den militære påtalemakta.

Innanfor justissektoren er det særleg måla om låg kriminalitet, rettstryggleik og tryggleik i samfunnet som er sentrale for verksemdene i programkategorien. Politiet har òg oppgåver for å nå målet om kontrollert og berekraftig innvandring. Verksemdene i programkategorien er ansvarlege

for grunnleggjande funksjonar i samfunnet. Befolkninga skal kunne ha høg tillit til at desse oppgåvene blir tekne hand om på ein god måte. Oppgaveløysinga skjer i eit samvirke med andre statlege og private aktørar, med kommunale etatar, med det sivile samfunnet og med internasjonale partnarar.

Prioriteringar i 2024

Den tryggingpolitiske situasjonen i Europa er varig endra etter Russland sitt angrep på Ukraina.

Å førebyggje og handtere truslar mot nasjonal tryggleik er eit viktig arbeid for politiet, PST og påtalemakta. Dette arbeidet blir prioritert i 2024 og. Regjeringa har gjort ei rekkje tiltak for å underbyggje arbeidet, t.d. lovfestinga av etterretningsmandatet til PST og heimelen til at PST kan lagre data frå opne kjelder på nett for å gjere analysar og etterretningsvurderingar. I tillegg er politiet sine bidrag til utarbeiding av eit heilskapleg nasjonalt situasjonsbilete for samansett verkemiddelbruk styrka, gjennom eit forsterka samarbeid mellom politiet og PST. Departementet arbeider og med eit forslag om å gjere det straffbart å samarbeide med framand etterretning om påverknadsverksemd, og følgjer opp det overordna ansvaret for å sikre samordning av dei ulike tiltak til regjeringa mot påverknadsoperasjonar på sivil side.

Tiltaka som er gjorde, må i stor grad førast vidare i 2024, men tiltaka må til ei kvar tid tilpassast til behova i ein situasjon som er usikker og omskifteleg.

Innsatsen til regjeringa mot terror held fram under ramma av den reviderte nasjonale kontraterrorstrategien, som vart lagt fram i november 2022. I 2024 skal regjeringa bl.a. gjennomgå strategien for å sikre at prioriteringane på feltet er riktige, sett opp mot utfordrings- og trusselbiletet. For å auke kapasiteten i arbeidet med kontraterror, foreslår regjeringa å auke løyvinga til PST med 20 mill. kroner. Forslaget er ei oppfølging av anbefalinga frå 25. juni-utvalets rapport. Sjå og omtale under kap. 440 Politiet og omtale under kap. 444 Politiets sikkerhetstjeneste (PST).

Å førebyggje og oppklare alvorleg samfunns-skadeleg kriminalitet og hindra terror fordrar og eit godt internasjonalt politisamarbeid. Det er viktig at norsk politi styrkar og utviklar det internasjonale politisamarbeidet, innanfor dei rammene og avtalane etaten har i dag.

Regjeringa meiner det lokale politiet i heile landet må styrkast. Regjeringa foreslår derfor å auke løyvinga til politiet, Den høgare påtalemakta og Politihøgskolen med 500 mill. kroner, inkludert totalt 72 mill. kroner til PST til auka kontraterrorkapasitet beskrive over og til auka kapasitet knytt til sikring av myndigheitspersonar. 117,5 mill. kroner av dette blir foreslått til å oppretthalde eit høgt bemanning- og aktivitetsnivå i politidistrikta, og 35,5 mill. kroner til å opprette ti nye tenestestader med til saman minst 47,5 nye årsverk. Heilårseffekten av forslaget er 63 mill. kroner. For å sikre stabil og god rekruttering i dei nordlege politidistrikta blir det foreslått 7,5 mill. kroner til å etablere ein pilot for desentralisert

politiutdanning i Finnmark frå 2025, og 2 mill. kroner til reisestøtte til søkarar til Politihøgskolen frå dei nordlege politidistrikta og andre rekrutteringstiltak i tråd med lokalpolitiplanen.

Regjeringa foreslår og 15 mill. kroner til å styrke arbeidet mot gjengkriminalitet i Oslo og førebyggje rekruttering av unge til desse gjen-gane. Midlane skal brukast til meir synleg politi i utsette områder og ein målretta innsats mot kriminelle gjengar i Oslo. Lokalpoliti er viktig også i Oslo.

Bruken av internett og utviklinga innan digitale teknologiar påverkar nesten alle former for kriminalitet og har auka dei siste åra. Det er venta at denne utviklinga vil bli forsterka med utbygginga av tingnettet (Internet of things), som smarte heimar, byar og samfunn. Spesielt kan kunstig intelligens auke evnene til dei kriminelle og understøtte alle typar datakriminalitet. Politiet, PST og påtalemakta må framover tilpasse arbeidsformer og organisering til det som krevjast for å følgje den teknologiske utviklinga. Når det kjem nye måtar å ta i bruk ny teknologi på, kan det og utfordre dagens rammevilkår, som t.d. regelverk. Samstundes er det viktig at verksemdene nyttar seg av moglegheitene som den teknologiske utviklinga gir til å auke kvaliteten og effektiviteten i oppgaveløysinga. Justis- og beredskapsdepartementet har tett dialog med politiet, PST og påtalemakta for at desse verksemdene skal kunne nyttiggjere seg og førebu seg for bruk av ny teknologi som stordataanalyse og kunstig intelligens.

Eit av dei viktigaste verkøya i oppgaveløysinga til politiet er teknologi. For å løyse samfunnsoppdraget sitt er politiet avhengig av å bruke ny teknologi og moderne løysingar for å kjempe mot nye former for kriminalitet. Utdatert teknologi truar i dag trygg og stabil drift av fleire av systema til politiet. Det trengst eit digitalt løft og omstilling over tid for å minske risikoen for at systema bryt saman. Ei hovudprioritering for politiet i 2024 er å sikre trygg og stabil drift av IT-infrastrukturen sin. Dette er avgjerande, både for å sikre god operativ evne, meir effektiv kamp mot kriminalitet, adekvat beredskap og for å få betre tenester til innbyargarane. Regjeringa foreslår å auke politiets løyving med 35,5 mill. kroner til å drifte IT-løysingar i 2024.

Regjeringa vil arbeide mot kriminalitet, ved å førebyggje og etterforske kriminaliteten betre. God førebygging og effektiv kamp mot kriminalitet på lokalplanet krev at politiet og lokalsamfunnet kjenner kvarandre godt. I samband med revidert nasjonalbudsjett 2023 vart driftsbudsjettet til politiet styrkt med 555,2 mill. kroner. Av dette var

155,2 mill. kroner ekstraordinær priskompensasjon og 45 mill. kroner til å handtere auka inntekter frå Ukraina. I tillegg ble 355 mill. kroner gitt i auka løyving til bl.a. å bidra til at politiet kan ha eit høgt bemannings- og aktivitetsnivå i heile landet, og leggje til rette for gode og tilgjengelege polititjenester for heile befolkninga. Regjeringa foreslår å vidareføre løyvinga på 355 mill. kroner som ei varig styrking av politiet. Dette kjem i tillegg til den foreslåtte styrkinga på 500 mill. kroner til politiet, PST, PHS og Den høgare påtalemakta.

I Direktoratet for økonomistyring (DFØ) sin gjennomgang av POD blir det peika på eit behov for å styrke rolla til direktoratet, og at POD må ta større ansvar for den digitale utviklinga. DFØ meiner det er behov for å reindyrke POD sine kjerneoppgåver, og at oppgåver kan overførast til andre delar av etaten. Rapporten blir følgd opp av POD.

Regjeringa foreslår samstundes å redusere POD sitt budsjett med 25 mill. kroner. Budsjettet til POD er hovudsakleg lønn til tilsette. Dette vil føre til ein reduksjon i talet på tilsette. I tillegg vil nokre av arbeidsoppgåvene bli flytta frå POD til andre einingar. Ein reduksjonen i tilsette kan påverke PODs oppgåveløysing som direktorat. Evna til nasjonal kriseleing skal ikkje reduserast. Det er ei politisk prioritering å flytte ressursane i politiet ut i førstelinja. Sjå òg omtale under kap. 441 Politidirektoratet.

Arbeidet med kultur og leing i politiet held fram. DFØ er gitt i oppdrag å kartleggje arbeidet til politiet med kultur og leing i etaten og foreslå tiltak for å styrke dette arbeidet. Det blir sett i gang eit arbeid for å opprette 100 studieplassar på innføring i politileing ved Politihøgskolen frå og med 2024.

Dei siste åra har saksbehandlingstida i straffesaker vore høg, samstundes som oppklaringsprosenten i fleire prioriterte saksområde har falle. Regjeringa foreslår å styrke etterforskning og påtalemakta med 80 mill. kroner til større kapasitet, kvalitet og kompetanse i straffesaksbehandlinga. Ein sentral del av denne styrkinga handlar om styrkt fagleing frå Den høgare påtalemakta. Tildelinga til Den høgare påtalemakta styrker tilsyns- og etatsstyringsfunksjonar, og legg til rette for gode prioriteringar, høg og jamn kvalitet i politidistrikta, effektivitet og rettstryggleik i straffesaksbehandlinga og kompetansehevingstiltak. Vidare inneber den foreslåtte satsinga til regjeringa på 80 mill. kroner til etterforskning og påtalemakta 30 mill. kroner til en kapasitetsauke i etterforskninga i politidistrikta, som i hovudsak skal leggjast til dei geografiske driftseiningane og sikre betre etterforskning lokalt. Saman med dei

foreslåtte auka tildelingane til etterforskning av økonomisk kriminalitet, og internettrelaterte overgrep mot barn beskrive under, gir det totalt ei betydeleg styrking i kapasiteten i etterforskninga.

Økonomisk kriminalitet, inkludert unndraging av skatt, kvitvasking, arbeidslivskriminalitet, fiskerikriminalitet og annan kriminalitet som gjeld økonomi, utgjer alvorlege truslar for enkeltpersonar, for bedrifter, for lokalsamfunn og for finansieringa av velferdsstaten. Ikkje minst utgjer økonomisk kriminalitet ein trussel mot tilliten i samfunnet vårt, som er grunnleggjande for heile samfunnsforma vår i Noreg. Regjeringa vil styrke arbeidet mot slik kriminalitet, irekna den organiserte delen av den økonomiske kriminaliteten. Regjeringa er i gang med ein heilskapleg gjennomgang av arbeidet mot økonomisk kriminalitet i Noreg og vil fremme ei stortingsmelding som skal utvikle politikken på dette feltet innan utgangen av 2023. Regjeringa foreslår å auke løyvinga til politiet med 20 mill. kroner til fleire etterforskarar med økonomifagleg spesialistkompetanse og 11,5 mill. kroner etterforskarar med kompetanse til å handtere digitale beslag i politidistrikta. Det er òg nødvendig å bruke 2 mill. kroner til å utarbeide ein konkret modell for sivilrettsleg inndraging av utbytte frå kriminalitet og 1,5 mill. kroner for å greie ut effekten av kontrollstatane og politiets virkemiddel mot økonomisk kriminalitet. I tillegg foreslår regjeringa ei varig auke i løyvinga til Økokrim på 15 mill. kroner til å styrke det nye bedragerisenteret på Gjøvik.

Vald i nære relasjonar og seksuelle overgrep er alvorleg kriminalitet som skal prioriterast høgt i heile straffesakskjeda, frå førebygging til straffegjennomføring. Regjeringa vil leggje til rette for å førebyggje betre og avdekke meir av vald og overgrep, betre oppfølging av valdsutsette, større kompetanse, styrkt samarbeid mellom tenester og sektorar, og at vald og overgrep blir prioritert i heile straffesakskjeda. Regjeringa arbeider med å etablere ein partnardrapskommisjon med sikte på oppstart i 2024 ved Statens sivilrettsforvaltning. Regjeringa vil leggje fram ein opptappingsplan mot vald og overgrep mot barn og vald i nære relasjonar i løpet av hausten 2023. Arbeidet med å førebyggje og kjempe mot internettrelaterte overgrep mot barn inngår i opptappingsplanen.

Som ein del av planen foreslår regjeringa å auke løyvinga med 25 mill. kroner til etablere ei arbeidsform og metodikk utvikla i Oslo politidistrikt (RISK), i fleire politidistrikter for å førebyggje og oppklare vald i nære relasjonar og verne valdsutsette.

Regjeringa foreslår å auke løyvinga med 30 mill. kroner for å styrke politidistriktas kapasitet til å avdekke og rettsforfølge internettrelaterte overgrep mot barn. Samstundes skal det utviklast eit undervisningsopplegg for tilsette i justissektoren. Som ei del av plan foreslår regjeringa òg å auke løyvinga med 30 mill. kroner for styrkje barnehusa, herunder å utvide målgruppa til barnehusa til òg å gjelde mistenkte barn under 16 år. Regjeringa foreslår derfor å auke løyvinga til politiet med 85 mill. kroner til å følgje opp arbeidet med opptrappingsplanen og auke løyvinga på budsjettet til Barne- og familiedepartementet med totalt 15 mill. kroner. Sjå Prop. 1 S (2023–2024) for Barne- og familiedepartementet.

Omfanget av pengestøtte fra utlandet til religiøse organisasjoner

I oppmodingsvedtak nr 955 av 20. mai 2021 ba Stortinget «...regjeringen komme tilbake med forslag til tiltak for å kartlegge omfanget av pengestøtte fra utlandet til religiøse organisasjoner, uavhengig av om organisasjonen mottar statsstøtte». Regjeringa har greidd ut spørsmålet, og vil følgje opp tilrådingane frå utgreiinga for å bidra til auka transparens og oversikt knytt til slik finansiering frå utlandet.

Kap. 440 Politiet

		(i 1 000 kr)		
Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 441, post 01 og kap. 443, post 01</i>	22 105 190	19 520 757	21 239 548
22	Søk etter antatt omkomne, <i>kan overførast</i>	3 504	10 142	7 306
23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	24 039	34 800	28 053
25	Variable utgifter ved ankomst, mottak og retur i politiets utlendingsforvaltning	174 764	104 350	200 184
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overførast</i>	218 605	80 842	12 617
46	Investeringer i Schengen IT-systemer, <i>kan overførast</i>		501 084	195 294
48	Tildeling fra EUs grense- og visumfinansieringsordninger, <i>kan overførast</i>	63 488	14 070	209 210
70	Tilskudd	50 735	52 402	52 853
71	Tilskudd Justismuseet	8 010	8 237	
73	Internasjonale forpliktelser, mv., <i>kan overførast</i>	285 534	657 190	713 041
74	Midlertidig destruksjonspant for enkelte typer halvautomatiske rifler	16	1 000	6 000
	Sum kap. 440	22 933 885	20 984 874	22 664 106

Politiet skal gjennom førebyggjande, handhevande og hjelpande verksemd vere eit ledd i den samla innsatsen i samfunnet for å fremme og sikre tryggleiken, rettstryggleiken og den alminnelege velferda elles for borgarane, jf. politilova § 1. Politiet er leidd av Politidirektoratet og består i tillegg av 21 andre einingar:

- tolv politidistrikt
- fem særorgan med nasjonale oppgåver: Kripo, Økokrim, Politiets utlendingseining, Utrykingspolitiet og Politihøgskolen
- fire andre underliggjande einingar: Politiets fellesenester, Politiets IT-eining, Nasjonalt ID-senter og Grensekommissariatet

Enkelte deler av politiet har egne budsjettkapitler: kap. 441 Politidirektoratet, kap. 442 Politihøgskolen, kap. 443 Påtalemyndigheten i politiet og kap. 448 Grensekommisæreren.

Sjå òg omtale av PST under kap. 444 og Riksadvokaten under kap. 445.

31. desember 2022 var den totale bemanninga i politiet 18611 årsverk, av desse var 15 280 i politidistrikta.

Nærvær og tilgjengelegheit

Det er ei viktig oppgåve for regjeringa å arbeide for at kriminalitet ikkje skjer, og at innbyggjarane opplever tryggleik, god rettstryggleik og tilgjengelege tenester i heile landet og i det digitale rommet. Politiet må vere tilgjengeleg for befolkninga for å skape tryggleik. Samarbeid om førebygging og beredskap med kommunen og andre lokale aktørar krev at politiet er til stades og kjenner samfunnet og dei andre aktørane godt. Politiet yter tenester både fysisk og digitalt som er viktige for innbyggjarane, som våpenforvaltning, utlendingsoppgåver, sivil rettspleie og pass og ID-kort. På ein del mindre stader er det òg lang reisetid eller avgrensa opningstid eller tenestetilbod på den nærmaste politistasjonen. Derfor foreslår regjeringa å styrke det lokale politiet.

Regjeringa foreslår derfor å auke budsjettet til politiet, PHS og den høgare påtalemakta med 428 mill. kroner, herunder 198 mill. kroner til bl.a. å følgje opp lokalpolitiplanen og 30 mill. kroner til fleire etterforskarar i politidistrikta. Midlane skal bl.a. gå til å opprette ti nye tenestestader med minimum 47,5 nye årsverk, og til å oppretthalde eit høgt bemanning- og aktivitetsnivå i politidistrikta. Vidare inngår det i planen å etablere ein pilot for desentralisert politiutdanning i Finnmark frå 2025, for å rekruttere og behalde tilsette i dei nordlege politidistrikta.

Det er behov for ei målretta innsats mot kriminelle gjengar og rekrutteringa til desse, særleg i Oslo. Regjeringa foreslår derfor 15 mill. kroner til meir synleg politi i utsette områder.

Politiet skal vere til stades og tilgjengeleg for befolkninga der folk er, både fysisk og digitalt. Politiet sin eigen kanalstrategi set innbyggjarane i sentrum og gir råd om korleis politiet best kan kommunisere med ulike grupper i befolkninga, anten det er fysisk, på telefon eller digitalt. Gode digitale tenester bidrar til større kvalitet og effektivitet og frigjer politifolk til å løyse oppgåver som krev fysisk nærvær.

Politiet heng etter med digitaliseringa av tenester og arbeidsprosessar. Det er heilt nødven-

dig at politiet prioriterer dette arbeidet for å forhindre at systema bryt saman, eller at dei ikkje evnar å avdekke sårbarheiter og eventuelle dataangrep. Som ein del av styrkinga til politiet foreslår regjeringa å auke løyvinga med 35,5 mill. kroner i 2024 for å vidareutvikle dei digitale tenestene og egne system og vareta sikker og stabil drift.

Grensekryssande kriminalitet er ei utfordring. I 2017 vart det vedteke at Magnormoen politistasjon skulle opprettast. Forprosjektet for den felles norsk-svenske politistasjonen på grenselinja mellom Noreg og Sverige blei lagd fram våren 2023. Regjeringa jobbar no saman med svenske styresmakter om nødvendige avklaringar før bygginga av grensestasjonen kan starte opp. Den felles politistasjonen vil styrke og effektivisere det operative og strategiske samarbeidet mellom norsk og svensk politi i grenseområda. Politistasjonen vil venteleg vere ferdig i løpet av 2025. For å styrke arbeidet til politiet med grensekryssande kriminalitet allereie no, har regjeringa teke initiativ til etableringa av eit mellombels norsk polititenebestad på Magnormoen. Tenestestaden vart etablert sommaren 2022 og skal vere operativ fram til den felles norsk-svenske politistasjonen er opna.

I desember 2022 vart det starta eit pilotprosjekt i Oslo politidistrikt som prøver ut ei ordning med at personar som blir kontrollerte av politiet, kan få ei stadfesting på kontrollen. Oslo kommune, ulike organisasjonar og andre relevante aktørar er involverte i arbeidet. Prosjektet blei avslutta i september 2023, og ei ekstern evaluering er sett i gang.

Veksten i offentlege budsjett er forventa å flate ut i åra framover, samstundes som prisveksten er på eit høgt nivå. Derfor må politiet i stor grad finansierte utviklinga gjennom å auke handlingsrommet innanfor dei tilgjengelege budsjetttrammane. Prioriteringane må gjerast i samråd med kommunane og tillitsvalde, der det er relevant. Det er i samsvar med tillitsreforma til regjeringa å delegere ansvar til førstelinja.

Beredskap og krisehandtering

Som følgje av at Russland gjekk til fullskala angrep på Ukraina i februar 2022, har den tryggingspolitiske situasjonen i Europa blitt varig endra. Politiet har mått tilpasse seg eit meir krevjande trusselbilet med betre beredskap. I tillegg til at løyvinga har blitt auka for å tilsetje fleire, har politiet omprioritert stillingar for å auke kapasiteten til å registrere asylsøkarar, som følgje av krigen i Ukraina. Trusselbiletet er blitt meir

komplekst. Oppgaveløysinga til politiet skjer i eit samvirke med andre statlege og private aktørar, med kommunale etatar, med det sivile samfunnet og gjennom internasjonalt samarbeid, der dei ulike aktørane har utfyllande kompetanse, ressursar og verkemiddel. Politiet bidrar til eit heilskapleg tverrsektorielt situasjonsbilete gjennom trusselvurderingane sine og kunnskap om hensiktsmessige tiltak i samheng med dette. I tillegg bidrar politiet til handtering av tryggingstruande hendingar. Politiet bruker òg betydelege ressursar på andre tiltak, som støtte til andre offentlege og private aktørar, territorialkontroll, overvaking og innhenting av informasjon og førebyggjande tiltak mot ulike former for kriminalitet som kan skje i slike situasjonar. For norsk og europeisk tryggleik er krigen eit vendepunkt, og politiet må òg setje i verk ulike førebuande tiltak for å ta høgd for at situasjonen kan bli verre.

I 2023 har regjeringa teke imot rapportar frå Forsvarskommisjonen og Totalberedskapskommisjonen. Ei rekkje av tiltaka som blir tilrådde i rapportane, vil direkte eller indirekte påverke justissektoren, på ulike nivå og i samarbeid med andre sektorar. Sjå òg omtale under programkategori 06.50.

Ei av dei viktigaste oppgåvene til politiet er at samfunnet og innbyggjarane er trygge. Saman med andre aktørar skal politiet førebyggje kriminalitet og ulukker og agere raskt, kompetent og samordna når slike hendingar og naturhendingar likevel skjer. Innbyggjarundersøkinga til politiet for 2022 indikerer ein liten nedgang i tilliten befolkninga har til politiet i Noreg, men at ho framleis er høg.

God samhandling mellom nødetatane er avgjerande for god beredskap. I januar 2023 opna Politihøgskolen (PHS) det første samhandlingstudiet ved høgskulen. Studiet er eit av tre samhandlingsstudium som det er vedteke at skal gjennomførast ved PHS frå 2023. Studia har tilsette frå politiet, brann- og redningstenestene, helsetenestene, Forsvaret, frivillige og andre private og offentlege aktørar.

Politidirektoratet og Helsedirektoratet leverte sommaren 2023 eit revidert rundskriv om samarbeid mellom tenestene i samband med bistanden frå politiet til helsestellet. Rett og plikt til informasjonsdeling er ein del av dette arbeidet.

Det er relevant på enkelte område å sjå mål og krav til responstid i nødetatane i samheng, irekna korleis responstida skal forståast, både av nødetatane og innbyggjarane. Politidirektoratet har levert si utgreiing som presenterer ulike responstidsmodellar, medrekna anbefaling på

krav til responstid og korleis ein skal måle responstid. Rapporten vil følgjast opp av regjeringa.

Beredskapsressursane til politiet skal vidareutviklast og tilpassast utviklinga i terrortrusselen. Dette er ein viktig del av arbeidet regjeringa gjer med å førebyggje og kjempe mot terrorisme. Regjeringa la i november 2022 fram ein revidert, nasjonal kontraterrorstrategi. Strategien omtaler ambisjon og retning for innsatsen på kontraterrorfeltet i åra framover, med ei brei tverrsektoriell og offentleg-privat involvering. Målet er å førebyggje, hindre og handtere terror og å verne samfunnet gjennom ein heilskapleg tilnærming og samordna innsats.

I oppfølginga av strategien har regjeringa sikra at dei høgast prioriterte tiltaka er gjennomført eller satt i prosess, gjennom regelverksutvikling, vidareutvikling av terrortrusselkommunikasjon, og betra samhandling på tvers av helsetenester, PST og politiet i saker der psykiske lidingar og ekstremisme er eller kan vere relevant. Regjeringa vil gjennomgå status på oppfølginga av både strategien, og handlingsplanen mot radikaliserings og valdeleg ekstremisme, og identifisere nye behov eller prioriteringar etter at Ekstremismekommisjonen har lagt fram rapporten sin tidleg våren 2024. Oppfølginga av evalueringsutvalet etter 25. juni-skytinga i 2022 vil òg vere eit viktig grunnlag for denne gjennomgangen.

Justis- og beredskapsdepartementet har i juni 2023 gitt i oppdrag til Politidirektoratet å evaluere det nasjonale beredskapssenteret. Hovudmålet med evalueringa vil vere å kartleggje politioperative gevinstar av senteret og dei nasjonale effektane av senteret. Ein viktig del av evalueringa vil vere å undersøke kva slags effekt politidistrikta opplever at senteret har.

I februar 2022 oppnemnde regjeringa eit ekspertutval som skulle sjå nærmare på korleis politiet bruker maktmiddel, i tillegg til å oppdatere kunnskapsgrunnlaget og vurdere ulike problemstillingar ved bruken av maktmiddel. Utvalet leverte rapporten sin 7. november 2022. Rapporten har vore send på høyring. Regjeringa vil følgje opp tilrådingane frå utvalet i lys av innspela frå høyringsinstansane.

Etter eit vellukka prøveprosjekt i 2020 starta politiet i 2021 med val og utdanning av droneoperatørar til politidistrikta. Det er no over 100 nyutdanna droneoperatørar, med minst seks i kvart politidistrikt. Det er dokumentert at dronar kan gi ei rekkje gevinstar, bl.a. betre beredskap og meir effektiv førebygging av kriminalitet. I 2022 vart det løyvd 57 mill. kroner til politiet for å byggje

opp antidronekapasitetane til politiet. Regjeringa foreslår å auke løyvinga på kap. 440, post 01 med 10,2 mill. kroner til dei forventa varige driftsutgiftene. Justis- og beredskapsdepartementet skal, i fellesskap med andre relevante departement, sjå på problemstillingane ved ulovleg dronebruk. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget om dette på eigna måte.

Som eit supplement til varslingsanlegget til Siviltforsvaret (tyfonar) har ei teneste for varslings av befolkninga på mobiltelefon, Nødvarsel, blitt teke i bruk av politiet i løpet av 2023. Tenesta vart testa nasjonalt i juni 2023. Politiet har ansvaret for å sende ut varsel i fredstid, og Siviltforsvaret har ansvaret i krig. Tenesta blir ført inn i Siviltforsvaret og skal ferdigstillast i 2024. Sjå nærmare omtale under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

Telenors arbeid med utfasing av koparnettet fører til auka utgifter som regjeringa foreslår at dekkast gjennom brukarbetaling. For politiets del utgjer dette 26,5 mill. kroner i 2024. Sjå òg omtale under programkategori 06.50.

Norsk politi og kriminalomsorg har i over 31 år delteke i FN-operasjonar og oppdrag internasjonalt for å bidra til større tryggleik ute. Bidraga blir finansierte over budsjettet til Utanriksdepartementet, men politibidraga blir følgde opp fagleg av både Justis- og beredskapsdepartementet og Politidirektoratet. Per august 2023 bidrar Noreg med personell i Sør-Sudan og Colombia forutan ulike instruktørbidrag.

Schengen-IT-systema i politiet

For å betre kjempe mot grensekryssande kriminalitet, terror og ulovleg migrasjon er det sett i gang eit omfattande utviklingsarbeid i Schengen. Eit viktig tiltak er å utvikle og implementere fleire felleseuropeiske IT-system for styrkt grensekontroll, betre deling av informasjon og større tryggleik.

Utviklinga i Noreg skjer primært i politiet og Utlendingsdirektoratet (UDI), men òg i Statens vegvesen, Kystvakta, Tolletaten, Utlendingsnemnda (UNE), utanriksstasjonane m.m. Tiltaka vil gi større samfunnstryggleik og betre grensekontroll i Noreg og i Schengen-området, og dei vil òg gi politiet og utlendingsmyndigheita tilgang til omfangsrike informasjonsregister med data om bl.a. ettersøkte/sakna vaksne og barn, personar utan rett til innreise/opphald, stolne gjenstandar og biometri på asyl- eller visumsøkarar, der det blir lagt til rette for å effektivt sjå informasjon i samanheng på tvers av systema.

Det vart i statsbudsjettet for 2023 vedteke ei felles kostnadsramme på 2 187 mill. kroner (2023-kroner inkl. mva.) for prosjekta i politiet og UDI knytte til IT-systema Schengen Information System (SIS), Visa Information System (VIS), European Asylum Dactyloscopy (Eurodac) og Interoperabilitet, jf. Innst. 6 S (2022–2023). Forventa varige driftsutgifter knytte til systema i politiet er per i dag rekna til om lag 200 mill. kroner frå og med 2028.

Prosjekta er komplekse og har høg uvisse. I 2023 har departementet derfor etablert ein felles styringsdialog med POD og UDI om saka, for å sikre ei heilskapleg og strategisk oppfølging av prosjekta i verksemdene.

Løyvinga til politiet som gjeld Schengen-IT-systema, er nærmare omtalt nedanfor, under Post 46 Investeringar i Schengen-IT-systemer, kan overføres. Sjå òg omtale under post 48 Tildelinger fra EUs grense- og visumfinansieringsordningar.

Kamp mot kriminalitet

Politiet skal skape tryggleik i lokalsamfunna der folk bur og i det digitale rommet ved å førebyggje, avdekke, stanse og straffefølgje kriminelle handlingar. Samarbeid med andre aktørar, både offentlege og private, nasjonalt og internasjonalt, er viktig for å førebyggje kriminalitet. Dei kriminelle blir meir profesjonelle og samarbeider internasjonalt, og dei utgjer ein alvorleg trussel mot den alminnelege tryggleiken i samfunnet. Truslebiletet i det digitale rommet blir stadig meir komplekst. Den russiske krigføringa i Ukraina som skjer no, har ytterlegare forsterka dette. I tillegg blir det digitale rommet i aukande grad nytta til radikaliserings og ekstremisme. Det kan òg vere krevjande å vite sikkert kven som står bak digitale angrep. Digitalisering av samfunnet har gitt politiet nye moglegheiter i oppgaveløysingar samstundes som dei kriminelle har fått større handlingsrom, som t.d. å utnytte barn og unge på internett, å drive profittbasert vinningskriminalitet, og ekstremisme på internett, utpressing ved digitale angrep og datainnbrot. Teknologi er ei betydeleg drivkraft for så godt som alle kriminalitetsutfordringar og truslar mot norske verdiar.

Datakriminalitet og digital utpressing

Data har verdi, og det meste av verdiskapinga i Noreg er avhengig av å bruke datasystem og internett. Betre informasjonstilgang gjer privatpersonar og offentlege og private verksemdar meir sårbare for kriminelt misbruk enn før. Noreg

har opplevd ei mengd kriminalitet mot datasystem, både hos privatpersonar og hos offentlege og private verksemder, og spesielt er det ein stor og aukande trussel med digital utpressing ved bruk av løysepengavirus retta mot verksemder. Skaedomfanget kan vere stort og medføre store økonomiske tap, informasjon kan stelast, datasystem kan låsast, og samfunnskritiske funksjonar kan setjast ut av drift.

Datakriminelle tek raskt i bruk teknologi og utnyttar sårbarheiter. Digitaliseringa gjer det òg enklare for datakriminelle å koordinere seg på tvers av landegrensene. Teknologi som kryptografi blir utnytta av dei datakriminelle for å etablere krypterte plattformer («det mørke nettet») for å gjere avtalar, planlegging og handel, og kryptovaluta blir brukt som betalingsmiddel. Dette gjer det vanskeleg for politiet å avdekke, etterforske og få oversikt over omfanget av kriminelle aktivitetar.

Rapporten *Cyberkriminalitet 2023* frå politiet peikar på at det er sannsynleg at datakriminelle har etablert seg i Noreg, og at vi vil sjå at kriminaliteten blir meir digital. Som følgje av dette kan resultatet bli meir alvorleg og målretta datakriminalitet i Noreg.

Politiet skal innanfor dei tildelte rammene arbeide vidare med å styrke evna til å avdekke, førebyggje, avverje datakriminalitet og digital utpressing og straffefølgje kriminelle gjennom etterforskning og påtale. Politiet skal vidareføre samarbeid med private verksemder, andre land og akademia for å kjempe mot kriminalitet i det digitale rommet.

Økonomisk kriminalitet

Velferdsstaten er i stor grad finansiert gjennom skattar og avgifter på inntekt, forbruk og formue. Gjennom økonomisk kriminalitet, irekna kvitvasking, arbeidslivskriminalitet, fiskerikriminalitet og annan kriminalitet som gjeld økonomi, blir store beløp som kunne ha komme samfunnet til gode, unndratte frå skattlegging. Svart lønning og skjult omsetnad er utbreidd på tvers av bransjar i arbeidslivet. Useriøse aktørar under- og feilrapporterer systematisk fisk og skaldyr. Slik får bedrifter som driv ulovleg, òg ein konkurransefordel overfor bedrifter som driv lovleg. Økonomisk kriminalitet tærer på tilliten det norske samfunnet er tufta på. Økonomisk kriminalitet, som t.d. bedrageri på internett, har òg stor verknad for enkeltindivid.

Økonomisk kriminalitet har låg risiko for å bli oppdaga og krev mykje ressursar å etterforske og

føre for retten. Dei fleste saker om økonomisk kriminalitet blir etterforsa i politidistrikta. Økokrim har gjennom fagforvaltaransvaret sitt dei siste åra gitt betydeleg rettleiing og kompetansedeling til økoteama i politidistrikta. For å få god effekt av denne rettleiinga må økoteama byggje kompetanse over tid.

Regjeringa ønskjer å styrke arbeidet mot økonomisk kriminalitet. Trusselbiletet, saman med utviklinga i myndighetene si innsats mot økonomisk kriminalitet, gir grunn til bekymring. Vidareutviklinga av kampen mot økonomisk kriminalitet bør ha eit langsiktig perspektiv som er forankra i utfordringsbiletet. Ei samla og kunnskapsbasert tilnærming til økonomisk kriminalitet i vid forstand vil gi eit best mogleg grunnlag for bruk av dei verkemidla som staten har innanfor kriminalpolitikken.

Det kan vere aktuelt å sjå nærmare på korleis politiet og andre offentlege etatar arbeider med oppfølginga av politimeldingar og rapporteringar frå privat sektor, og om tilsynsmyndigheter eller andre offentlege etatar i justissektoren kan få fleire ressursar eller kan organiserast betre. Enkelte verkemiddel vil krevje involvering frå Stortinget. Regjeringa er i gang med ein heilskapleg gjennomgang av kampen mot økonomisk kriminalitet i Noreg og vil fremme ei stortingsmelding som skal utvikle politikken for å kjempe mot økonomisk kriminalitet innan utgangen av 2023. Regjeringa foreslår 50 mill. kroner i auka løyving for å styrke arbeidet mot økonomisk kriminalitet.

Vald, overgrep og vald i nære relasjonar

Vald i nære relasjonar og seksuelle overgrep er alvorleg kriminalitet som skal prioriterast høgt i heile straffesakskjeda, frå førebygging til straffegjennomføring. Regjeringa vil leggje til rette for å førebyggje betre og avdekke meir av vald og overgrep, betre oppfølging av valdsutsette, større kompetanse og styrkt samarbeid mellom tenester og sektorar. Arbeidet for å førebyggje og kjempe mot vald og overgrep spenner over ansvarsområda til fleire departement og krev koordinert tverrdepartemental og tverrsektoriell innsats. Regjeringa vil derfor leggje fram ein heilskapleg opptrappingsplan mot vald og overgrep mot barn og vald i nære relasjonar som blir forma ut i samarbeid mellom fleire departement. Planen skal leggast fram i løpet av hausten 2023. Arbeidet med å førebyggje og kjempe mot internettrelaterte overgrep mot barn inngår i opptrappingsplanen. Regjeringa foreslår 100 mill. kroner i auka løyving til tiltak i planen.

Opptappingsplanen tek utgangspunkt i utgreiingane frå partnardrapsutvalet og barnevaldsutvalet og i relevante evalueringar på feltet. Riksrevisjonen sin rapport om innsatsen til myndigheitene mot vald i nære relasjonar, som kom i juni 2022, og rapporten frå overvåkingskomiteen til Europarådet, GREVIO, om korleis Noreg implementerer Istanbul-konvensjonen, er sentrale dokument. I tillegg skal ein ta høgd for relevant forskning på valdsfeltet i alle delar av samfunnet, under dette Justis- og beredskapsdepartementet sitt forskingsprogram om vald i nære relasjonar.

For eit ytterlegare styrka kunnskapsgrunnlag om vald i nære relasjonar, arbeider regjeringa med å etablere ein partnardrapskomisjon ved Statens sivilrettsforvaltning, med sikte på oppstart i 2024.

Samarbeid med dei som tilbyr tenester på internett, er viktig for å førebyggje internettrelaterte overgrep mot barn. Regjeringa vil sjå på korleis kontakt med barn på internett for seksuelle formål kan avdekkast, stansast og etterforskast meir effektivt. Europakommisjonen har lagt fram eit forslag om at dei som tilbyr tenester på internett, skal rapportere handlingar mot barn som kan vere kriminelle. Reglane inkluderer òg eit forslag om eit europeisk senter som skal koordinere arbeidet. Reglane er merkte som EØS-relevante. Regjeringa vil sjå nærmare på reglane og på ei nasjonal løysing.

Hatkriminalitet og ekstremisme

Hatkriminalitet rammar demokratiske verdiar og undergrev tryggleiksfølelsen til folk. Både førebygging, avdekking og straffefølgjing er viktige element i innsatsen mot hatkriminalitet. Det er etablert eit nasjonalt kompetansemiljø som arbeider med kompetanseheving i alle politidistrikta på fagfeltet. Regjeringa ønskjer å fortsetje arbeidet med førebygging og kamp mot hatkriminalitet, medrekna på lhbt+-feltet.

Radikalisering, valdeleg ekstremisme og terror er vedvarande truslar, både for Noreg og internasjonalt. I dei offentlege årlege nasjonale trusselvurderingane gjer PST greie for trusselbiletet som det norske samfunnet står overfor. Vurderingane syner at ekstrem islamisme og høgreekstremisme over fleire år har representert dei største terrortruslane mot Noreg. Samstundes er nye ekstremisereiningar blitt meir aktuelle. Utfordringsbiletet er i stadig endring og må følgjast tett. Innsatsen mot radikaliserings og valdeleg ekstremisme og terrorisme er høgt prioritert.

Samarbeid og kunnskapsutveksling på nasjonalt og internasjonalt nivå er sentralt i innsatsen.

Innsatsen mot radikaliserings og valdeleg ekstremisme er breitt innretta. Ein legg særleg vekt på tidleg førebyggjande innsats, bl.a. gjennom barnehage, skule, politi og helsevesen. Ein viktig prioritet er å auke kunnskap og kompetanse hos praktikarar i førstelinja, slik at personar som er i ein radikaliseringsprosess, kan bli fanga opp og følgde opp tidleg og på ein god måte.

Regjeringa ser alvorleg på dei konsekvensane som radikaliserings og ekstremisme kan få for liv, helse og tryggleik. Det er behov for meir kunnskap om ekstremisme og tiltak som førebyggjer og motverkar radikaliserings og ekstremisme. Regjeringa har derfor oppnemnd ein ekstremismekomisjon. Kommisjonen skal levere utgreiinga si tidleg i 2024, til Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Straffesaksbehandling

Dei allmenne måla for behandling av straffesaker er høg kvalitet, høg oppklaringsprosent, kort behandlingstid og adekvat reaksjon. I tråd med fagleingsrundskrivet til riksadvokaten skal det vere dialog med statsadvokatembeta og politimeistrane når prioriteringar og mål for straffesaksbehandlinga i politiet blir fastsette i politidistrikta.

Politiet har redusert restansane knytte til straffesaksbehandling og føring for retten dei siste åra. Likevel er det utfordringar knytte til resultatane. Særleg gjeld dette for oppklaringsprosenten for enkelte av dei kriminalitetstypene som skal vere prioriterte, bl.a. grove narkotikalovbrot, vald og seksuallovbrot, vald i nære relasjonar og grovt bedrageri. Utfordringane når det gjeld saker om vald i nære relasjonar er påpeika i undersøkinga til Riksrevisjonen, Dokument 3:7 (2021–2022). Dette krev merksemd frå leiinga i politidistrikta og samhandling med statsadvokatembeta for å finne eigna tiltak. Det er òg til dels store variasjonar i oppklaringsprosent mellom politidistrikta for dei same kriminalitetstypene. Den negative utviklinga av oppklaringsprosenten må analyserast nærmare. Regjeringa foreslår å auke løyvinga med 3 mill. kroner for å avdekke årsakene til utviklinga, slik at tiltak kan setjast i verk for å snu utviklinga.

Regjeringa vil òg fremme ein plan for styrkt etterforskning og påtalemakta. Formålet er auka effektivitet, kvalitet og rettstryggleik i straffesaksbehandlinga. Eit sentralt tiltak i planen vil vere å styrke kapasiteten til Riksadvokatembetet og Den

høgare påtalemakta til å utøve fagleiing. Regjeringa foreslår derfor å auke løyvinga til Den høgare påtalemakta med 43 mill. kroner til fleire stillingar. I politiet er det eit mål at fleire etterforskar og påtalejuristar blir ståande lenger i stillingane sine, og at dei kan utvikle og nytte den erfaringa dei tileignar seg gjennom behandlinga av straffesaker. Regjeringa foreslår vidare i samband med oppfølging av planen å auke løyvinga med 2 mill. kroner for å styrke kompetanse og opplæring av etterforskarar og påtalejuristar. Styrkinga må ses i samheng med styrkinga av løyvingar til økt kompetanse og kapasitet mot økonomisk kriminalitet og internettrelaterte overgrep mot barn. Behovet for å styrke politidirektanes kapasiteten til å handtere datakriminalitet og digitale spor er stort, og midlane skal bl.a. nyttast til å auka bemanninga og investere i teknologi og utstyr. Som ein del av planen foreslår regjeringa å auke løyvinga med 2 mill. kroner for å greie ut moglegheita for etablering av ei etterforskarutdanning ved PHS, eventuelt i samarbeid med anna utdanningsinstitusjon, for etterforskning av bl.a. økonomisk kriminalitet.

I tråd med dei sentrale prioriteringane til Riksadvokaten for 2023 er det forventat at innsatsen for å avdekke, etterforske og føre for retten fleire saker om økonomisk kriminalitet aukar. Det er viktig å snu nedgangen i talet på etterforska lovbrøt som gjeld økonomisk kriminalitet, som har vart i mange år. Inndraging av utbytte er sentralt i å kjempe mot alle former for profittmotivert kriminalitet. Inndragingseininga ved Økokrim hevar kompetansen i politidistrikta, og det er større medvit rundt inndraging i politiet. Det er ei forventing om ein auke i talet på saker der inndraging blir nytta. Mykje av den organiserte kriminaliteten, t.d. grov narkotikakriminalitet, skjer ved bruk av kommunikasjon via nettenester og andre plattformer. Ein fellesnemnar for fleire av sakene med organisert kriminalitet som er etterforska gjennom 2022, er at politiet har fått tilgang til kryptert kommunikasjon. Kripos har spissa etterforskingkunnskap på dette området. Utfordringsbiletet viser at internett og digitale teknologiar er i bruk i nesten alle former for kriminalitet og har auka dei siste åra. Det er derfor nødvendig at politidistrikta òg byggjer kompetanse.

I heile sektoren blir det utvikla løysingar for å støtte opp under ein meir effektiv og trygg arbeidsprosess frå eit lovbrøt blir meldt til politiet, under etterforskninga, gjennom behandlinga i domstolane og fram til straffa skal sonast.

Den førebyggjande innsatsen til politiet

Den førebyggjande innsatsen til politiet skal vere i forkant av kriminaliteten og bidra til å redusere førekomsten av kriminalitet. Dersom kriminalitet blir førebygd, blir samfunnet spart for økonomiske og menneskelege kostnader.

Skal politiet lukkast med det førebyggjande arbeidet sitt, må dei ha god kunnskap om samfunns- og kriminalitetsutviklinga og om årsaker til kriminalitet. Politiet må òg ha god kunnskap om kva for nokre tiltak som har effekt. Derfor er det viktig at den kriminalitetsførebyggjande innsatsen til politiet byggjer på fagleg anerkjende prinsipp. Førebygging av kriminalitet er likevel ikkje ei oppgåve for politiet åleine. Fleire aktørar har ei rolle og eit ansvar i det førebyggjande arbeidet. Svært ofte vil det vere aktørar utanfor politiet som har dei rette verkemidla og tiltaka. Dette krev medvit om rolla og ansvaret til politiet og andre aktørar. Samarbeid gir større kunnskap og eit betre avgjerdsgrunnlag for å setje i verk kunnskapsbaserte tiltak som samla sett gir førebyggjande effekt.

I rapporten frå desember 2022 frå utvalet som vart oppnemnd av Justis- og beredskapsdepartementet 16. september 2021 (Rolleforståingutvalet), tilrår dei:

1. *Politiet må basere informasjon og virksomhet på det som til enhver tid anses som vitenskapelig kunnskap.*
2. *Det må forskes mer på politiets forebyggende virksomhet.*

Tilrådingane blir lagde til grunn for det førebyggjande arbeidet og vil følgjast opp.

Forvaltningsoppgåver og sivil rettspleie

Forvaltningsoppgåvene til politiet skal sikre innbyggjarane effektive tenester med god kvalitet. Forvaltningsoppgåvene bidrar òg til å førebyggje kriminalitet og uønskte hendingar. Førebygging gjennom forvaltning inneber at politiet bruker informasjon dei allereie har, i samhandling med andre fagområde i politiet. Det kan føre til at løyve ikkje blir gitt, eller at løyve blir kalla tilbake frå personar som ikkje lenger fyller vilkåra for å ha slike løyve (våpen, førarkort, vaktverksemd, pass og ID-kort, brukthandel osv.).

Politiet si teneste for pass og ID-kort treffer nesten heile befolkninga. Kontrollen med og utferdinga av ID-dokument bidrar til å førebyggje kriminalitet og tryggje identiteten til innehavaren. Regjeringa er oppteken av å gi innbyggjarane eit

best mogleg tilbod om pass og ID-kort nær der folk bur. God tilgjengelegheit handlar òg om ventetid og opningstid på pass- og ID-kontor. Justis- og beredskapsdepartementet følgjer situasjonen med tilbod og etterspørsel etter pass og nasjonale ID-kort og vurderer kontinuerleg tiltak for å sikre god tilgjengelegheit og ei sikker utferding av pass og ID-kort i heile landet.

Gebyret for pass og nasjonale ID-kort har vore uendra sida 1. januar 2020, med unntak av ein auke av gebyret for mellombelse pass frå 1. januar 2021. Gebyrsatsen for pass er den same som for nasjonalt ID-kort, som blei innført i november 2020. Sidan då har det vore ein auke i kostnadene i ID-forvaltninga. Dette er mellom anna knytt til generell prisauke i samfunnet, ein auke i kostnaden knytt til samsøkingrabatt, ein auke i kostnaden til støtte- og fellesfunksjonar som politidistrikta har og betre tilgang på passtenester, t.d. passkontoret på Gardermoen som opna i 2023 og at det foreslås å opprette 14 nye kontor i 2024. Det blir foreslått å auke gebyret for pass og nasjonale ID-kort til kostnadsdekkande nivå, som utgjer 750 kroner for pass og nasjonalt ID-kort til voksen og 450 kroner for pass og nasjonale ID-kort til barn. I tillegg blir det foreslått å auke gebyret for nødpass til 1 200 kroner. Sjå òg omtale under kap. 440, post 01.

Politidirektoratet har fått i oppdrag å etablere ei betre og meir effektiv digital våpenforvaltning i samarbeid med Brønnøysundregistra. Det vart mogleg for innbyggjarane å sende inn søknad om jaktvåpen digitalt frå 2. september 2021, og arbeidet med å automatisere saksbehandlinga har vore i gang sidan. 22. mai 2023 vart ei ny saksbehandlingsløysing for behandling av jaktvåpensøknader teken i bruk i Nordland og Agder politidistrikt. Frå 5. juni 2023 er alle politidistrikt kopla på løysinga for jaktvåpensøknader. Løysinga gjer at søknader som tidlegare vart behandla manuelt, no i stor grad blir behandla maskinelt. Dette bidrar til redusert saksbehandlingstid. I tida framover vil løysinga utviklast til å inkludere behandling av andre typar søknader.

Politiet har òg forvaltningsoppgåver på utlendingsfeltet. Søknader om asyl, opphald og statsborgarskap blir leverte til førstelinja i politiet. I tillegg har politiet ansvar for å transportere ut personar utan lovleg opphald. På grunn av bl.a. pandemien og krigen i Ukraina har utlendingsforvaltninga i politiet hatt utfordringar med store restansar, lang saksbehandlingstid og ventetid for timeavtale. Etter februar 2022 har talet på registreringar og asylsøknader auka. Krigen i Ukraina er òg forventta å påverke korleis politiet

handterer registreringar og asylsøknader i 2024. I samband med Prop. 78 S (2021–2022) fekk politiet 588 mill. kroner i auka løyving til å handtere behovet for større registreringskapasitet som følge av auken i talet på innkomstar frå Ukraina. I periodar med låge tal på innkomstar har dei tilsette i politiet bl.a. jobba med behandling av andre utlendingssaker. Desse midlane har gitt effekt frå det andre halvåret av 2022. Politiet har til saman redusert restansane med 35 pst., og den gjennomsnittlege saksbehandlingstida i politiet har blitt redusert med 25 pst. i løpet av 2022. Ventetida på timeavtale er òg vesentleg kortare ved utgangen av 2022.

Politiet fekk òg auka løyving til å auke kapasiteten til behandling av søknader om statsborgarskap i 2021, og desse midlane har gitt moglegheit til å prioritere statsborgarskapsakene i 2022 òg. Det er behandla fleire søknader i 2022 enn i 2021, som igjen betyr ein auke på godt over dobbelt så mange behandla saker samanlikna med i 2020. Sjå òg omtale under del 1 og programkategori 06.90.

Gjennom prioritert saksgang for utlendingar som kan utgjere ein alvorleg trussel mot samfunnstryggleiken, samarbeider politiet med PST og utlendingsmyndigheitene om effektiv saksflyt og uttransport i slike saker. Dette er viktig for tryggleiken til Noreg og bidrar til å motarbeide kriminalitet.

Regjeringa foreslår at ansvaret for helsetenester på utlendingsinternatet Trandum blir overført til kommunalt nivå. Det er òg behov for nokre ombyggingar slik at helsetenesta får dei nødvendige fasilitetane dei treng på utlendingsinternatet. Regjeringa foreslår samla 13,4 mill. kroner i 2024 til å gjennomføre overføringa.

Sivil rettspleie er eit omgrep for bl.a. oppgåvene til namsmannen. Det har vore ein tendens til lengre saksbehandlingstid i gjeldsordningssaker, noko som går utover rettstryggleiken for dei involverte, som ofte er i ein vanskeleg livssituasjon. Det er sett i verk tiltak som er meint å betre saksbehandlingstida i alle distrikta, men særskilt i dei distrikta som er hardast råka.

Saksbehandlingstida for utleggsforretningar har auka sidan 2022. I samband med pandemien løyvd Stortinget midlar til eit prosjekt med mellombels tilsette hos namsmannen for å arbeide ned restansar. Prosjektet ga gode resultat. Det blir foreslått å setje i verk eit nytt restanseprosjekt med 50 mellombels tilsette hos namsmannen for å arbeide ned restansar. Tiltaket er gebyrbelagt og har ei inntektsside, sjå òg omtale under kap. 3440, post 07.

Gebyret for utlegg er prisa for høgt. Gebyret for utleggsforretningar er på 1 545 kroner. Sjølvkosten til utleggsforretningar er 805 kroner.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 441, post 01 og kap. 443, post 01

Posten dekker alle ordinære driftsutgifter i politiet og dei lokale einingane til Politiets tryggingstene- neste (PST) i politidistrikta, med unntak av Politi- direktoratet, jf. kap. 441, Politihøgskolen, jf. kap. 442 og påtalemakta i politiet, jf. kap. 443. Element som lønn til tilsette, våpen, køyretøy, verneutstyr, uniformer og IT m.m. er driftsrelaterte innsatsfak- torar som er budsjetterte under posten. Justis- og beredskapsdepartementet held tilbake ein mindre del av løyvinga sentralt.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 355 mill. kroner som ei varig styrking. Løyvinga er ei vida- reføring frå revidert nasjonalbudsjett 2023. Løy- vinga skal gå til å halde ved lag eit høgt beman- nings- og aktivitetsnivå i politiet.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 198 mill. kroner til bl.a. oppfølging av lokalpolitiplan, arbeid med sikker og stabil drift av kritisk IT-infrastruk- tur og til å oppretthalde eit høgt bemannings- og aktivitetsnivå i politidistrikta. Midlane skal bl.a. gå til betre lokale polititjenester, meir tilgjengeleg politi for folk i heile landet og nye polititene- stader. Det blir òg foreslått å auke løyvinga med 50 mill. kroner til oppfølginga av stortingsmel- dinga mot økonomisk kriminalitet.

Regjeringa foreslår å auke løyvinga med 15 mill. kroner til å styrke arbeidet mot gjengkri- minalitet i Oslo.

Regjeringa foreslår å auke løyvinga med 30 mill. kroner til fleire etterforskarar i politidistrikta og 3 mill. kroner til arbeid med FoU om oppkla- ringsprosent.

For å styrke arbeidet mot alvorleg fiskerikrimi- nalitet i Økokrim foreslår regjeringa å auke løy- vinga med 5 mill. kroner mot ein tilsvarande reduksjon på kap. 900, post 21, til Nærings- og fis- keridepartementet. Det foreslås også 3,8 mill. kro- ner til politistillingar ved A-krimcenter i Innlandet. Sjå Prop. 1 S (2023–2024) for Arbeids- og inklude- ringsdepartementet.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 85 mill. kroner til oppfølginga av opptrappingsplanen mot vald og overgrep mot barn og vald i nære relasjo- nar.

Det blir foreslått 147,6 mill. kroner for å bidra til å handtere fleire asylinnkomstar frå Ukraina. Styrkinga skal gi politiet ressursar til arbeidet med registrering. Sjå òg omtale under programka- tegori 06.90 Beskyttelse og innvandring.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 10,4 mill. kroner til dei varige driftsutgiftene av antidronekapasiteten til politiet.

Det blir foreslått å redusere løyvinga med 5,4 mill. kroner mot ein tilsvarande auke på Helse- og omsorgsdepartementet sitt kap. 762, post 61, til overføringa av ansvar for helsetenester på Trandum.

Det blir òg foreslått å auke løyvinga med 8 mill. kroner til enkelte ombyggingar i samband med overføringa av ansvar av helsetenester på Trandum. Tiltaket er eittårig.

Det blir foreslått å redusere løyvinga med 5 mill. kroner mot ein tilsvarande auke på kap. 473, post 01, til opprettinga av eit sekretariat for tilsynsrådet for tvangsreturar og utlendingsinter- natet ved Statens sivilrettsforvaltning.

Det blir foreslått å redusere løyvinga med 15 mill. kroner mot ein tilsvarande auke på kap. 440, post 46, for å dekke meirkostnader i politiet knytt til forseinka framdrift i EU knytt til Schen- gen IT-systema Entry/Exit System (EES) og European Travel Information and Authorization System (ETIAS). Sjå òg omtale under kap. 440, post 46.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 39 mill. kroner til eit mellombels prosjekt for å redusere restansar for utleggsforretningar hos namsman- nen. Tiltaket har fem månader effekt i 2024.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 124,7 mill. kroner som følge av at gebyrane for pass, nasjonale ID-kort og naudpass blir justert til kost- nadsdekkande nivå, at det er venta ein auke i etterspurnaden etter ID-dokumenter og at det foreslås å opprette 14 nye passkontor i 2024.

Det er òg endringar som følge av tidlegare budsjettvedtak og tekniske endringar på posten som ikkje blir omtalte nærmare.

Samla blir det foreslått ei løyving på 21 239,5 mill. kroner i 2024.

Regjeringa foreslår at Justis- og beredskapsde- partementet får ei bestillingsfullmakt under kap. 440, post 01, på 250 mill. kroner i 2022, jf. forslag til vedtak. Det blir foreslått ei nettobudsjetterings- fullmakt under posten, jf. forslag til vedtak.

Regjeringa foreslår at Justis- og beredskapsde- partementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 440, post 01, mot tilsvarande meirinn- tekter under kap. 3440, postane 02, 03 og 04, jf. forslag til vedtak.

Post 22 Søk etter antatt omkomne, kan overføres

Løyvinga på posten skal dekke utgifter til søk etter personar ein reknar med er omkomne på havet, i innsjøar, i vassdrag og på landområde. Posten dekker òg nokre personellutgifter og ev. utgifter til å betre søkemetodane.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 7,3 mill. kroner.

Post 23 Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål

Løyvinga på posten skal dekke sideutgifter i samband med sivile gjøremål. Dette gjeld i hovudsak sideutgifter i samband med tvangsforretningar og utgifter i samband med gjeldsordningssaker.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 28,1 mill. kroner.

Post 25 Variable utgifter ved ankomst, mottak og retur i politiets utlendingsforvaltning

På posten fører ein dei variable utgiftene til retur av personar med avslag på søknad om asyl, bortviste og utviste personar og personar som skal forlate Noreg i tråd med Dublin-regelverket. Dette regelverket slår fast kva land som har ansvaret for å behandle søknad om asyl. Når andre land har ansvaret for å behandle søknader frå personar som er i Noreg, kan personen returnerast til dette landet. For slike returar gjeld det særskilde fristar. Om retur ikkje skjer innan fristen, må saka takast til behandling i Noreg.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 200,2 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfattar utgifter til større utstyrsanskaffingar og vedlikehald.

Prosjektet *Fremtidens innkreving* blir forlengd med to år, og det blir derfor foreslått å endre periodiseringa av løyvinga til prosjektet. Som følge av dette foreslår departementet å redusere løyvinga på posten med 29,9 mill. kroner. Departementet vil foreslå å auke løyvinga tilsvarende når utgiftene er venta å komme.

Det blir foreslått å redusere løyvinga med 42,2 mill. kroner i samband med at ein er ferdig med investeringar knytte til sikring av skjermingsverdige objekt.

Samla blir det foreslått ei løyving på posten på 12,6 mill. kroner.

Post 46 Investeringer i Schengen-IT-systemer, kan overføres

Posten omfattar prosjektutgiftene politiet har til utvikling og implementering av nye felles-europeiske IT-system for styrkt grensek kontroll, betre informasjonsdeling og tryggleik. Fram til 2027 vil det vere eit omfattande utviklingsarbeid med systema i politiet og utlendingsmyndighetene, og løyvinga på posten vil dekke prosjektutgiftene til systemutviklinga i politiet.

Den sentrale systemutviklinga for det felles europeiske inn- og utreiseprogrammet Entry/Exit System (EES) er seinka i EU. Det medfører redusert framdrift i dei nasjonale Schengen-IT-prosjekta i politiet, noko som medfører større kostnader for prosjekta til politiet for EES og framreiseprogrammet European Travel Information and Authorization System (ETIAS) i 2024 og 2025.

Regjeringa foreslår derfor å auke løyvinga på kap. 440 til prosjekta med 15 mill. kroner for å dekke meirkostnader som er venta i 2024, mot ein tilsvarende reduksjon på kap. 440, post. Den reduserte framdrifta medfører òg redusert framdrift for dei andre Schengen-IT-prosjekta *Interoperabilitet*, *Visa Information System* (VIS) og *European Asylum Dactyloscopy* (Eurodac).

Fleire av prosjekta som blir løyvde over posten er berettiga for stønad frå EU si grense- og visumordning (BMVI-fondet), medrekna prosjekt som inngår i Stortinget si vedtekne felles kostnadsramme for Schengen IT-prosjekta i politiet og UDI. Sjå òg omtale under kap. 440, post 48.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 195,3 mill. kroner. Sjå òg omtale under kap. 490.

Post 48 Tildeling fra EUs grense- og visumfinansieringsordninger, kan overføres

Noreg er venta å ta del i den nye grense- og visumordninga til EU under finansieringsordninga *Financial support for border management and visa* (BMVI-fondet) som eit Schengen-tilknytt land. BMVI er ein del av migrasjons- og grenseforvaltninga til EU og skal særleg støtte varetakinga av yttergrensa. Samstundes skal ordninga hjelpe til vidareutvikling av den felles visumpolitikken i tillegg til implementering av den integrerte grenseforvaltningsstrategien hos medlemslanda. Vidare skal ordninga støtte arbeidet mot irregulær migrasjon.

Noreg tek imot støtte frå EU for å gjennomføre prosjekt innanfor grense- og visumsamarbeidet som er retta mot måla i ordninga. Dei årlege tildelingane frå EU baserer seg på dokumentert forbruk frå støttemottakarar. Midlane blir derfor forskoterte over statsbudsjettet. Dei samla refusjonane under kap. 3440, post 08, skal om lag svare til dei samla tildelingane over heile fondsperioden.

2023 var det første året Noreg brukte midlar frå BMVI-fondet. Løyvingane til prosjekt under BMVI-fondet vil løyvast samla over kap. 440, post 48, og i 2024 vil både politiet, Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utanriksdepartementet (UD) gjennomføre prosjekt med midlar frå fondet.

Det blir bl.a. foreslått å auke løyvinga med 56,3 mill. kroner til politiet sitt Schengen IT-prosjekt for Interoperabilitet. Det blir vidare foreslått

å auke løyvinga på posten med 58,1 mill. kroner til å handtere meirkostnader i politiet knytt til redusert framdrift for Schengen IT-prosjekta Entry/Exit System (EES) og European Travel Information and Authorization System (EES).

Det blir foreslått ei løyving på posten på 209,2 mill. kroner. Sjå òg omtale under kap. 440, post 46.

Post 70 Tilskudd

Posten inneheld tilskot til tiltak mot menneskehandel og prostitusjon, medrekna hjelpetiltaket ROSA for utgifter til koordinering av butilbod og drift av ein hjelpetelefon, til tryggingstiltak ved trus- og livssynssamfunn og til politiforeiningar.

Tabell 2.9 Tilskot som blir lyste ut

	(Beløp i 1 000 kroner)
Tilskot	Forslag 2024
Tiltak mot menneskehandel og prostitusjon	37 753
Tryggingstiltak ved trus- og livssynssamfunn	5 000
Politiforeiningar	4 800
Sum	47 553

Tiltak mot menneskehandel og prostitusjon

Formålet med tilskotsordninga er å motverke at barn og vaksne blir utsette for menneskehandel, å hjelpe menneske ut av prostitusjon og å redusere etterspurnaden etter prostitusjon.

Organisasjonar som driv frivillig verksemd, kan få tilskot. Dersom frivillige organisasjonar ikkje tilbyr tilfredsstillande aktivitetar og tiltak, kan kommunar få tilskot for å gjere det. Det kan bli gitt tilskot til tiltak som bidrar til å oppfylle formålet med ordninga. Justis- og beredskapsdepartementet tildeler tilskot etter ei skjønnsmessig vurdering av i kor stor grad dei aktuelle prosjekta kan bidra til å oppfylle formålet med tilskotsordninga. Departementet går gjennom rapporteringa frå mottakarane. Tilskota i 2022 førte bl.a. til at offer for menneskehandel fekk trygg oppfølging på eigna institusjonar.

Tryggingstiltak ved trus- og livssynssamfunn

Formålet med tilskotsordninga er å hjelpe til at trus- og livssynssamfunn kan gjennomføre fysiske tryggingstiltak, for å vareta ansvaret sitt for å

sikre personane som oppheld seg i lokala til trus- eller livssynssamfunnet. Trus- og livssynssamfunn og paraply- og dialogorganisasjonar for trus- og livssynssamfunn som har organisasjonsnummer i Einingsregisteret, kan få tilskot. Ordninga blir forvalta av Politiets fellestenester. I vurderinga av søknadene blir det lagt særleg vekt på i kva grad trus- og livssynssamfunnet blir sett på som eit potensielt mål med opphøgd trussel i den årlege nasjonale trusselvurderinga til Politiets tryggingsteneste, om søkaren har særskilde behov for fysiske tryggingstiltak, og dessutan om søkaren har fått og/eller søkt om støtte frå andre offentlege myndigheiter til fysiske tryggingstiltak. Politiets fellestenester gjennomgår rapporteringa frå mottakarane. Tilskota førre året gjekk bl.a. til anskaffing av inngangsdører, tilgangskontroll, overvakingkamera m.m.

Politiforeiningar

Formålet med tilskotsordninga er å leggje til rette for stønad til drift av landsdekkande lag, selskap og foreiningar som bidrar til å vareta felles faglege, sosiale, kulturelle og velferdsmessige

interesser for politiet sine tilsette og pensjonistar. Tilskot kan tildelast landsdekkjande lag, selskap

og foreiningar som oppfyller kriteria i *forskrift om tilskudd til politiforeiningar*.

Tabell 2.10 Øyremerkte tilskot til særskild mottakar

(Beløp i 1 000 kroner)	
Tilskot	Forslag 2024
Krisesentersekretariatet (ROSA-prosjektet og drift av nasjonal hjelpetelefon)	5 300
Sum	5 300

ROSA-prosjektet jobbar med å støtte personar som er utsette for menneskehandel, slik at dei får utløyst rettane sine i Noreg, og med å løfte erfaringane og utfordringane deira for å betre vilkåra deira.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 52,9 mill. kroner.

Post 71 Tilskudd Justismuseet

Justismuseet (Nasjonalt museum for politi, rettsvesen og kriminalomsorg) er ei privat stifting i Trondheim. Dette museet skal initiere og drive forskning og vere eit kompetansesenter for dokumentasjon og formidling av kunnskap om kva lov og rett har å seie for det norske samfunnet, historisk sett og i eit samfunnsaktuelt perspektiv.

Justismuseet søker årleg om tilskot og sender årsrapport og rekneskap, godkjende av revisor, til Justis- og beredskapsdepartementet. I 2023 er tilskotet på om lag 8 mill. kroner. I tillegg til tilskot, inntekt frå billettsal og utleige av magasin skal Justismuseet søke støtte frå frie fond og private og offentlege støtteordningar.

Kultur- og likestillingsdepartementet har god kompetanse på museumsområdet, museumspolitikk og museumsutvikling, og dei forvaltar årleg om lag to milliardar kroner til museum og andre kulturvernformål. Som følgje av at ansvaret for forvaltninga av tilskotet til Justismuseet skal flyttast frå Justis- og beredskapsdepartementet til Kultur- og likestillingsdepartementet frå og med 2024, blir det foreslått å redusere løyvinga med 9,8 mill. kroner, mot ein tilsvarande auke av løyvinga under Kultur- og likestillingsdepartementet, kap. 328, post 70.

Det blir foreslått å avvikle post 71 Tilskudd til Justismuseet.

Post 73 Internasjonale forpliktelser, mv., kan overføres

Løyvinga under posten dekker utgifter knytte til internasjonale forpliktingar, medrekna bl.a. utbetalingar til EU si grense- og visumordning, til Det europeiske byrået for operativ forvaltning av store IT-system på området for fridom, tryggleik og rettferd (eu-LISA) og til Det europeiske grense- og kystvaktbyrået (Frontex). Noreg er gjennom Schengen-medlemskapet vårt forplikta til å vere med på å finansiere aktivitet i dei relevante EU-byråa og til å vere med på innbetalingar til EU si grense- og visumfinansieringsordning.

Storleiken på kontingentane blir fastsett i det gjeldande budsjettet i EU-verksemdene, og dei blir betalte i euro.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 713,0 mill. kroner.

Post 74 Midlertidig destruksjonspant for enkelte typer halvautomatiske rifler

I vedtak 883 av 6. mai 2021 bad Stortinget regjeringa om å utarbeide eit forslag til ei økonomisk kompensasjonsordning for våpeneigarar som er ramma av forbodet mot enkelte typar halvautomatiske rifler, jf. våpenlova § 5 andre ledd nr. 3. For erverv tredje forbodet i kraft 1. juni 2021, og for innehaving trer forbodet i kraft 1. juni 2024. For å følgje opp vedtaket vart det oppretta ei ordning for mellombels destruksjonspant i perioden 2022–2024. Våpeneigarar som er ramma av forbodet, får ein eingongssum på 4 000 kroner per våpen som blir levert inn.

Ordninga skal etter planen avsluttast etter 2024.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 6 mill. kroner.

Kap. 3440 Politiet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Gebyr – pass og våpen	707 265	718 795	957 257
02	Refusjoner mv.	170 430	222 506	232 296
03	Salgsinntekter	26 718	51 651	53 201
04	Gebyr – vaktsselskap og etterkontroll av deaktiverte skytevåpen	1 615	4 828	4 828
06	Gebyr – utlendingssaker	358 694	304 187	288 162
07	Gebyr – sivile gjøremål	685 440	721 078	819 100
08	Refusjoner fra EUs grense- og visumfinansieringsordninger	56 005	94 100	79 000
	Sum kap. 3440	2 006 167	2 117 145	2 433 844

Kapittelet består i hovudsak av inntekter frå gebyr for tvangssaker, forliksrådssaker, passutferdning og våpenløyve.

Post 01 Gebyr – pass og våpen

Løyvinga på posten dekkjer inntekter frå behandlingssaker for pass og våpenløyve.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 238,5 mill. kroner som følgje av at gebyrane for pass, nasjonale ID-kort og naudpass blir justert til kostnadsdekkande nivå, at det er venta ein auke i etterspurnaden etter ID-dokumentar og at det foreslås å opprette 14 nye passkontor i 2024.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 957,3 mill. kroner.

Post 02 Refusjoner mv.

Politiet får refundert utgifter for politioppdrag som er utførte for organisasjonar, lag, entreprenørar og offentlege etatar i samsvar med særskild heimel. Omfanget av slike oppdrag varierer frå år til år, og inntektsestimatet er derfor svært usikkert. Midlar til å dekke utgifter politiet har i samband med deltaking i internasjonale operasjonar, blir løyvde på Utanriksdepartementet sitt budsjettkapittel 151 Fred, sikkerhet og globalt samarbeid, og politiet får refundert desse utgiftene frå Utanriksdepartementet.

Regjeringa foreslår at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 440, post 01, kap. 441, post 01 og kap.

443, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3440, post 02, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 232,3 mill. kroner.

Post 03 Salgsinntekter

Inntekter frå innbyte og sal av utskifta køyretøy m.m. blir rekneskapsførte på posten. I tillegg blir inntekter frå sal av spesialutstyr til politidistrikta, kriminalomsorga, tolletaten m.m. førte på posten.

Regjeringa foreslår at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 440, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3440, post 03, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 53,2 mill. kroner.

Post 04 Gebyr – vaktsselskap og etterkontroll av deaktiverte skytevåpen

Løyvinga på posten omfattar eingongsgebyr til å dekke utgifter ved behandling av søknader og gebyr ved feilalarmer der politi- og lensmannsetaten rykkjer ut, og etterkontroll av deaktiverte skytevåpen.

Regjeringa foreslår at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 440, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3440, post 04, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 4,8 mill. kroner.

Post 06 Gebyr – utlendings saker

Løyvinga på posten dekker gebyr i samband med søknad om opphald på anna grunnlag enn vern, statsborgarskap, visum, reisebevis og utlendingspass. Løyvingsforslaget tek utgangspunkt i talet på utlendings saker til politiet.

Det blir foreslått å justera gebyra i utlendings saker for å sikra betre samsvar mellom gebyra og dei gjennomsnittlege utgiftene knytt til å behandla sakene, sjå omtale under programkategori 06.90.

Det blir foreslått å redusere løyvinga med 101,2 mill. kroner samanlikna med saldert budsjett 2023. Bakgrunnen er at det er venta færre søknader innan visse sakstypar i 2024.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 288,2 mill. kroner.

Post 07 Gebyr – sivile gjøremål

Løyvinga på posten skal dekke gebyrinntekter i samband med den sivile rettspleia på grunnplanet,

dvs. gebyr for tvangsforretningar og forlikrådsbehandling.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 25,3 mill. kroner som følgje av at gebyra for forkyning og forlik var prisa for lågt. Det blir foreslått å oppjustere dei to gebyra til sjølvkost.

Det blir foreslått å setje i verk eit prosjekt med mellombels tilsette for å arbeide ned restansar ved utleggsforretningar. Det blir foreslått å auke løyvinga med 44,6 mill. kroner.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 819,1 mill. kroner.

Post 08 Refusjoner fra EUs grense- og visumfinansieringsordninger

Posten dekker refusjonar frå EU knytte til dei nasjonale prosjekta som får tildelingar frå EU si grense- og visumfinansieringsordning. Refusjonsutbetalingane vil variere frå år til år og baserer seg på dokumentert forbruk frå støttemottakarar. Midlane blir derfor forskoterte over statsbudsjettet, jf. omtalen under kap. 440, post 48.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 79 mill. kroner.

Kap. 441 Politidirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap		Forslag 2024
		2022	Saldert budsjett 2023	
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 440, post 01</i>		389 156	382 659
	Sum kap. 441		389 156	382 659

Politidirektoratet leier politiet og har ansvaret for fagleg leiing, styring, oppfølging og utvikling i heile etaten, med dei avgrensingane som følgjer av at Riksadvokaten har det faglege overordna ansvaret for all straffesaksbehandlinga. Politiet er leidd av Politidirektoratet og består i tillegg av 21 andre einingar jf. omtale under kap. 440. Det er òg ei sentral oppgåve for POD å utarbeide analysar og innhente trusselvurderingar til stønad for avgjerdene til myndigheiter og andre aktørar. I tillegg har POD ei viktig rolle som rådgivar. POD samarbeider i stor grad både nasjonalt og internasjonalt under gjennomføringa av samfunnsoppdraget.

Bemanninga per 31. desember 2022 utgjorde 298 årsverk.

Regjeringa foreslår å redusere løyvinga til POD med 25 mill. kroner. Løyvinga på posten går

hovudsakeleg til lønn til tilsette. Reduksjonen vil derfor føre til reduksjon i tilsette i direktoratet. Reduksjonen vil derfor føre til reduksjon i tilsette i direktoratet. Nokre av arbeidsoppgåvene vil bli overført til politidistrikta eller andre einingar. Ressursbruken på andre arbeidsoppgåver kan bli redusert. Evna til nasjonal kriseleiing skal ikkje reduserast.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttas under kap. 440, post 01

Løyvinga på posten omfattar ordinære driftsutgifter under Politidirektoratet, irekna lønnsutgifter, driftsutgifter til leige av lokale og andre driftsutgifter.

Det blir foreslått å redusere løyvinga på posten med 25 mill. kroner.

Det er òg endringar som følgje av tidlegare budsjettvedtak og tekniske endringar på posten som ikkje blir omtalte nærmare.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2023 får fullmakt til å overskride løy-

vinga på kap. 441, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3440, post 02, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 382,7 mill. kroner.

Kap. 442 Politihøgskolen

		(i 1 000 kr)		
Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	673 290	654 870	689 124
	Sum kap. 442	673 290	654 870	689 124

Politihøgskolen er den sentrale utdanningsinstitusjonen for politiet i Noreg og har som hovudoppgåve å drive utdanning, forskning og formidling. Skulen skal vere ein profesjonsretta utdanningsinstitusjon som held eit høgt nivå, og som utviklar og formidlar dei kunnskapane, ferdigheitene og haldningane som politiet må ha for å bidra til å sikre tryggleik, lovlydnad og orden.

Bemanninga per 31. desember 2022 utgjorde 373 årsverk.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten dekkjer lønnsutgifter og andre driftsutgifter ved Politihøgskolen.

Regjeringa foreslår å auke løyvinga med 7,5 mill. kroner til å opprette ein pilot for desentralisert politiutdanning i Alta og 1,5 mill. kroner til reisestøtte til søkarar til Politihøgskolen frå dei nordlege politidistrikta.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 2,2 mill. kroner til nødvendige driftsutgifter for objektsikring av ein lokasjon.

Det blir foreslått å redusere løyvinga med 17,7 mill. kroner i samband med overføring av

tenester og personell knytte til tenesta ved Politiets fellestjenester (PFT).

Det blir foreslått å auke løyvinga med 1,6 mill. kroner til vidareføring av 100 nye studieplassar som vart oppretta hausten 2022.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 3 mill. kroner til arbeid for å opprette 100 nye studie-plassar i innføring i politileiing mot ein tilsvarende reduksjon på kap. 440, post 01.

Det blir foreslått å redusere løyvinga med 4,8 mill. kroner som følgje av at opptaket til bachelorprogrammet ved Politihøgskolen vart redusert i 2020.

Det er òg endringar som følgje av tidlegare budsjettvedtak og tekniske endringar på posten som ikkje blir omtalte nærmare.

Regjeringa foreslår at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 442, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3442, postane 02 og 03, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 689,1 mill. kroner.

Kap. 3442 Politihøgskolen

		(i 1 000 kr)		
Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
02	Diverse inntekter	25 478	17 147	23 187
03	Eksterne forskningsmidler	12 635	11 228	13 090
	Sum kap. 3442	38 113	28 375	36 277

Post 02 Diverse inntekter

Inntektene til Politihøgskolen kjem frå kursverksemd, utleige, kantinesal og boksal, i tillegg til moglege inntekter frå oppdragsverksemd.

Regjeringa foreslår at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 442, post 01, mot tilsvarande meirinntekter under kap. 3442, post 02, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 23,2 mill. kroner.

Post 03 Eksterne forskningsmidler

Inntekter frå eksterne forskningsmidlar blir førte på posten.

Regjeringa foreslår at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 442, post 01, mot tilsvarande meirinntekter under kap. 3442, post 03, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 13,1 mill. kroner.

Kap. 443 Påtalemyndigheten i politiet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 440, post 01</i>		1 432 401	1 508 500
	Sum kap. 443		1 432 401	1 508 500

Påtalejuristane i politiet leier og har ansvaret for etterforskinga i politiet. Dei er direkte underlagde statsadvokatane i enkeltsaker. I Noreg er første nivå i påtalemakta integrert i politidistrikta, som blir leidd av politimeistrane, ein såkalla integrert og framskoten påtalefunksjon.

Bemanninga i påtalemakta i politiet utgjorde 979 årsverk per 31. desember 2022.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 440, post 01

Løyvinga på posten omfattar ordinære driftsutgifter knytte til påtalejuristane i politiet, irekna lønnsutgifter og andre indirekte utgifter.

Regjeringa foreslår å auke løyvinga med 2 mill. kroner til kompetansehevande tiltak til etterforskarar og påtalejuristar.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2023 får fullmakt til å overskride løyvinga på kap. 443, post 01, mot tilsvarande meirinntekter under kap. 3440, post 02, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 1 508,5 mill. kroner.

Kap. 444 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	1 327 712	1 298 959	1 473 022
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overførast</i>	189 267	95 822	61 890
	Sum kap. 444	1 516 979	1 394 781	1 534 912

Det primære ansvaret til Politiets tryggingsteneste (PST) er å førebyggje, avdekke, etterforske, føre for retten og handtere dei mest alvorlege truslane mot tryggleiken i riket og mot grunnleggjande nasjonale interesser. PST er både ei etterretningsteneste, ei tryggingsteneste og ei polititeneeste.

Det er òg ei sentral oppgåve for PST å utarbeide analysar og trusselvurderingar til stønad for avgjerdene til myndigheiter og andre aktørar. I tillegg har PST ei viktig rolle som rådgivar. PST samarbeider i stor grad både nasjonalt og internasjonalt under gjennomføringa av samfunnsoppdraget.

Sjefen for PST leier den sentrale eininga (DSE) lokalisert i Oslo og har dessutan det faglege ansvaret for dei lokale PST-einingane i politidistrikta utanfor Oslo. Per 31. desember 2022 utgjorde bemanninga ved den sentrale eininga 714 årsverk.

Arbeidsformer og regelverk

For å møte trusselen frå framande etterretningstenester og terrorisme er det behov for tett samarbeid med ei rekkje aktørar i og utanfor Noreg. Samarbeidet mellom politi-, etterretnings- og tryggingstenestene styrker evna til å møte utfordringane. Det er etablert eit nytt samarbeid om samansette truslar i Nasjonalt etterretnings- og tryggingssenter (NESS), der PST, politiet, NSM og Etterretningstenesta inngår. Samarbeid på det meir operative nivået knytt til cyberdomenet blir bl.a. gjennomført i Felles cyberkoordineringssenter (FCKS), med dei same aktørane som i NESS. Felles etterretnings- og kontraterrorssenter (FEKTS) vart vidareutvikla i 2021 for å styrke samarbeidet mellom PST og Etterretningstenesta. FEKTS bidrar til ei heilskapleg tilnærming til truslane i dag og i framtida, ved å koordinere saker knytte til terror, kontraetterretning, masseødeleggingsvåpen og andre prioriterte område. Det er òg etablert eit forsterka samarbeid og informasjonsutveksling mellom PST og politiet, som skal bidra til eit betre situasjonsbilette på sivil side for samansett verkemiddelbruk, som eit av fleire bidrag inn i NESS.

PST sitt samfunnsoppdrag inneber at dei skal gi informasjon og etterretningsprodukt som beslutningstøtte til regjeringa, andre myndigheiter og sivilsamfunnet.

Det er viktig å sikre eit regelverk som støttar opp under oppgåveløysinga som nasjonal etterretningstjeneste, samstundes som det varetek rett-

stryggleik og omsyn til personvern. Dette er eit kontinuerleg arbeid som regjeringa vil følgje opp, med tanke på utviklinga i trusselbiletet og sett opp mot den raske utviklinga innanfor teknologi. Justis- og beredskapsdepartementet følgjer no opp høyringa av eit forslag til endringar i straffelova, straffeprosesslova og politilova som kriminaliserer samarbeid med framand etterretningsteneste om å utøve fordekt påverknadsverksemd i Noreg.

Ulovleg etterretningsverksemd

PST har ei viktig rolle i å førebyggje og motverke ulovleg etterretningsverksemd i Noreg. Statar viser evne og vilje til å oppnå strategiske mål på eit vis som i aukande grad utfordrar nasjonal tryggleik. Framande statar bruker ein kombinasjon av ulike verkemiddel, sivile og militære, opne og fordekte, i det fysiske så vel som i det digitale rommet. Dette gjer trusselbiletet meir utfordrande og samansett. Den tryggingsspolitiske situasjonen etter at Russland angreip Ukraina, har aktualisert denne problemstillinga ytterlegare. Døme på verkemiddel som er særleg krevjande å oppdage og førebyggje, er økonomiske verkemiddel i form av oppkjøp og investeringar og påverknadsaktivitet, særleg når han tek form av falske nyheiter og desinformasjon. Samansett verkemiddelbruk utfordrar òg evna myndigheitene har til å fange opp trusselaktørar, til å følgje truslane over tid og til å vurdere det samla trusselbiletet frå framande statar mot norske interesser. Det er viktig at dei nasjonale tryggingssmyndigheitene har tilstrekkeleg heimelsgrunnlag, kompetanse og ressursar til å avdekke, motverke og handtere den breie verkemiddelbruken som framande statar rettar mot Noreg.

Terror og annan politisk motivert vald

Samfunnsoppdraget til PST omfattar òg å førebyggje og etterforske alvorleg kriminalitet mot den nasjonale tryggleiken, som terror og valdeleg ekstremisme. Ein kan aldri garantere at terrorangrep ikkje vil hende. Vi må derfor kontinuerleg arbeide med førebygging og med tryggingstiltak, bl.a. hos utsette aktørar.

25. juni-utvalet peika på at talet tilsette i PST som arbeider med kontraterror, er lågt samanlikna med omfanget av oppgåver dei er sette til å løyse. Regjeringa foreslår derfor å styrke PST sin kapasitet til arbeid med kontraterror med 20 mill. kroner.

Truslar mot myndigheitspersonar

PST bidrar til tryggleik for myndigheitspersonar, bl.a. med livvakttenesta for sentrale myndigheitspersonar (medlemmer av kongehuset, regjeringa og Høgsterett og stortingsrepresentantar), utarbeiding av trusselvurderingar, rådgiving og ulike førebyggjande tiltak.

Norske myndigheitspersonar blir utsette for hatefulle, sjikanerande og truande handlingar, ikkje minst i det digitale rommet. Påtalemakta har ei rolle når handlingane blir vurderte som straffbare. Det er ei sentral oppgåve for PST å sikre at myndigheitspersonar som tek på seg slike sentrale tillitsverv i politikken, ikkje blir utsette for valdelege angrep. Det er det lokale politiet som følgjer opp truslar og hets som ikkje er retta mot myndigheitspersonar. Frå 2019 er PST gitt eit særskild ansvar for etterforsking av lovbrøt retta mot sentralstyremedlemmer i dei politiske ungdomspartia. Undersøkingar tyder på at fleire politikarar vurderer å slutte som følgje av hets og truslar. Det kan vere ein trussel mot demokratiet vårt. PST vidareutviklar derfor samarbeidet med politiet slik at dei saman kan bidra til at unge og andre politikarar vil halde fram med å stå i det politiske arbeidet sitt.

Sidan 2022 har ansvaret for verksemd knytt for sikring av myndigheitspersonar i Noreg blitt lagt til PST, som inkluderer livvakttenesta, regjeringa si biltenesta og Den den kongelege politieskorten. PST opplever auka aktivitet innanfor denne delen av verksemda si. Regjeringa foreslår derfor å auke løyvinga til PST med 52 mill. kroner til auka kapasitet i PST knytt til sikring av myndigheitspersonar.

Eksportkontroll og arbeidet mot ulovleg spreiring av masseødeleggingsvåpen

Det er ei viktig oppgåve for PST å drive rådgiving, førebyggjande tiltak og etterforsking av saker med brot på reglane for eksportkontroll med forsvarsmateriell og fleirbruksvarer. Arbeidet mot ulovleg spreiring av masseødeleggingsvåpen er dessutan ei viktig oppgåve. Arbeidet blir stadig meir komplekst og må sjåast i samanheng med ulovleg etterretning frå framande statar. Dette arbeidet går bl.a. for seg i samarbeid med Utanriksdepartementet, Tolletaten og Etterretningstenesta.

Formidling

For at dei enkelte etatane og verksemdene skal kunne ta kunnskapsbaserte avgjerder for å sikre verdiane og interessene sine, må informasjon og medvit om truslar og sårbarheiter nå alle i dei relevante målgruppene. Den offentlege debatten om forsvars- og tryggingsspørsmål føreset òg at kunnskapen blir formidla så ope som mogleg. Justis- og beredskapsdepartementet prioriterer derfor i samarbeid med Forsvarsdepartementet å vidareutvikle formidlinga av trussel- og risikovurderingane frå etterretnings-, overvåkings- og tryggingstenestene. PST har vidareutvikla og målretta arbeidet sitt med trusselformidling og kommunikasjon dei seinare åra.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten dekker driftsutgifter for den sentrale eininga (DSE) i PST, tillegg til enkelte utgifter til drift av dei lokale PST-einingane i politidistrikta.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 20 mill. kroner til auka kapasitet til arbeidet med kontraterror.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 52 mill. kroner til å styrke PST si verksemd for sikring av myndigheitspersonar, medrekna 2 mill. kroner til forvaltningsoverføring av ansvar for sikringsutstyr til bruk under utanlandsreiser frå bl.a. Statsministerens kontor til PST.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 18,4 mill. kroner til drift av tryggingstiltak og løysingar for å auke driftstryggleiken i PST.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 10,2 mill. kroner til drift av operativ teknologi.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 7 mill. kroner til drift av sikre kommunikasjons- og samhandlingsløysingar.

Det er òg endringar som følgje av tidlegare budsjettvedtak og tekniske endringar på posten som ikkje blir omtalte nærmare.

Regjeringa foreslår at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 444, post 01, mot tilsvarande meirinntekter under kap. 3444, post 02, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 1 473 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfattar utgifter til større utstyrsanskaffingar og vedlikehald i PST.

Det blir foreslått å redusere løyvinga med 40,8 mill. kroner. Midlane har vore brukte til anskaffing av tryggingstiltak og løysingar for å auke driftstryggleiken i PST, jf. Prop. 78 S (2021–2022), jf. Innst. 270 S (2021–2022). Sjå òg omtale under kap. 444, post 01.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 16,2 mill. kroner til system for analyse av data. Dette er ei vidareføring av midlar gitt til same tiltak i samband med Prop. 78 S (2021–2022), jf. Innst. 270 S (2021–2022).

Det blir foreslått å redusere løyvinga med 15,3 mill. kroner. Midlane har vore brukte til innkjøp av operativ teknologi, jf. Prop. 78 S (2021–2022), jf. Innst. 270 S (2021–2022). Sjå òg omtale under kap. 444, post 01.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 61,9 mill. kroner.

Kap. 3444 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
02	Refusjoner	15 666	19 237	16 154
	Sum kap. 3444	15 666	19 237	16 154

Post 02 Refusjoner

På posten blir det ført rekneskap over inntekter som PST får refundert for enkeltoppdrag, og særskild bistand til Utanriksdepartementet.

Regjeringa foreslår at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga

under kap. 444, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3444, post 02, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 16,2 mill. kroner.

Kap. 445 Den høyere påtalemyndighet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	318 342	317 319	386 124
	Sum kap. 445	318 342	317 319	386 124

Riksadvokaten leier Den høgare påtalemakta både fagleg og administrativt og har den overordna faglege leiinga av heile straffesaksbehandlinga i sin eigen etat og i politiet. Det er lovfesta i straffeprosesslova § 55 at påtalemakta er uavhengig ved behandlinga av kvar enkelt straffesak. Ingen utanfor påtalemakta kan instruere i enkeltsaker eller gjere om eit påtalevedtak.

Den høgare påtalemakta er ei fellesnemning for dei ti regionale statsadvokatembeta i Noreg, Det nasjonale statsadvokatembetet, Økokrim og Riksadvokatembetet. Økokrim er både eit statsad-

vokatembete og ei sentral politieining. Riksadvokaten har det faglege ansvaret for behandlinga av straffesaker ved Økokrim. Politidirektoratet har det overordna ansvaret for anna verksemd ved Økokrim og for administrative saker. Statsadvokatembeta i regionane har den overordna faglege leiinga av straffesaksbehandlinga i politidistrikta i sine regionar. Det nasjonale statsadvokatembetet har påtaleansvaret på statsadvokatnivå for saker som Kripos tek sjølv, og har òg den overordna faglege leiinga av straffesaksbehandlinga ved Kripos. Det nasjonale statsadvokatembetet har òg påtale-

ansvaret på statsadvokatnivå for straffesaksbehandlinga ved Politiets tryggingsteneste.

Bemanninga per 31. desember 2022 utgjorde 193,2 årsverk.

Fagleiing

Den høgare påtalemakta si fagleiing av straffesaksbehandlinga i politiet betyr mykje for å sikre at straffesaksbehandlinga er effektiv og held høg kvalitet. Den høgare påtalemakta har dei siste åra fått auka løyvingar slik at dei gjennom styrkt fagleg styring av påtalemakta i politiet medverkar til større kvalitet og effektivitet i straffesaksbehandlinga til politiet.

Lovendringar i straffeprosesslova tredde i kraft 1. juli 2022. Endringane omfattar òg endringar i organiseringa av arbeidet til påtalemakta. Endringane i lova og utfyllande retningslinjer frå Riksadvokaten har frigjort ressursar frå Den høgare påtalemakta ved å delegere meir påtalekompetanse til påtalemakta i politiet. Den høgare påtalemakta bruker ressursane sine til styrkt fagleiing og anna kvalitetsutvikling av straffesaksbehandlinga i politiet. Fagleiinga av politiet skal bli meir målretta, systematisk og tilpassa dei lokale behova og kriminalitetsutfordringane til politiet. Det er ikkje forventa at Den høgare påtalemakta vil aktorere færre saker, men at statsadvokatane meir målretta bruker aktorkompetansen sin på saker som er krevjande faktisk eller juridisk, saker som er prinsipielle, saker som har fått stor offentleg merksemd, eller saker på område der det er ønskjeleg at politiet skal avdekke, oppklare og føre for retten fleire straffbare forhold – t.d. arbeidslivskriminalitet.

Styrking av Den høgare påtalemakta si fagleiing av politiet

Regjeringa vil òg fremme ein plan for å styrke etterforskning og påtalemakta. Formålet er auka effektivitet, kvalitet og rettstryggleik i straffesaksbehandlinga. Eit sentralt tiltak i planen vil vere å styrke kapasiteten til Den høgare påtalemakta, herunder dei regionale statsadvokatembeta, til å utøve fagleiing. Regjeringa foreslår derfor å auke løyvinga til Den høgare påtalemakta med 43 mill. kroner til fleire stillingar.

Regjeringa vil styrke kapasitet, kvalitet og kompetanse i straffesaksbehandlinga. Ein sentral del av denne styrkinga er styrkt fagleiing frå Riksadvokatembetet. Som det var peika på i NOU 2017: 5 *En påtalemyndighet for fremtiden (Påtaleanalysen)*, er eit særleg viktig tiltak styrkt fagleiing frå Den høgare påtalemakta og Riksadvokatembetet. For å støtte opp under fagleiinga er det òg behov for å styrke tilknytte funksjonar ved Riksadvokatembetet. Som fagleg ansvarleg ligg det til riksadvokaten å definere dei til kvar tid gjeldande normene og krava for straffesaksbehandlinga, både generelt og i kvar enkelt sak. Riksadvokatembetet og statsadvokatembeta har ikkje hatt tilstrekkeleg med kapasitet til å vurdere om krava til straffesaksbehandlinga blir følgde opp, i det omfanget som er nødvendig for å sikre auka kvalitet, effektivitet og rettstryggleik i politiets straffesaksbehandling. Det er òg behov for å styrke og vidareutvikle tilsyns- og etatsstyringsfunksjonane.

Det blir foreslått at Den høgare påtalemakta, herunder dei regionale statsadvokatembeta, blir styrkt, slik at dei kan styrke fagleiinga av straffesaksbehandlinga i politidistrikta. Det blir foreslått å styrke DHP med 43 mill. kroner til fleire statsadvokatar og andre relevante stillingar.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten dekker i hovudsak driftsutgifter for Den høgare påtalemakta.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 3,2 mill. kroner til setjeriksadvokat til behandling av Navsaker. Det blir foreslått å auke løyvinga med 3,6 mill. kroner som følgje av uriktig lønnskompensasjon i saldert budsjett 2023.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 43 mill. kroner til styrkt fagleiing.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 386,1 mill. kroner.

Kap. 3445 Den høgere påtalemyndighet

Post 02 Refusjoner

Løyvinga på posten dekker refusjonar frå den tidlegare utleigaren i samband med flytting til nye lokale. Den høgare påtalemakta får ingen refusjonar i 2024.

Kap. 446 Den militære påtalemyndighet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	9 259	9 329	9 829
	Sum kap. 446	9 259	9 329	9 829

Generaladvokaten leier Den militære påtalemakta og er overordna krigsadvokatane. Generaladvokaten er underlagd Riksadvokaten i spørsmål som gjeld påtale, men er administrativt underlagd Justis- og beredskapsdepartementet. Generaladvokaten og krigsadvokatane høyrer til påtalemakta og har ansvar for militære straffesaker. Dei støttar militære sjefar ved etterforsking av disiplinærsaker og fører juridisk kontroll med utøving av disiplinærmakta ved å uttale seg i ei rekkje disiplinærsaker før refs blir gitt, og dessutan ved å uttale seg i alle klagesaker. I tillegg til dei løpande oppgåvene har generaladvokaten ansvaret for å førebu verksemda til Den militære påtalemakta i krigstid. Embetet har òg oppgåver av folkerettsleg art innanfor fagområdet sitt.

Forsvarsdepartementet har i Prop. 133 L (2022–2023) *Endringer i forsvarsloven mv. (militær disiplinærmyndighet)* foreslått at Generaladvokatembetet blir avvikla som eigen etat, og at oppgåver, personell og kompetanse blir vidareført i Forsvaret og hos den sivile påtalemakta. Dersom forslaget blir vedteke, vil det innebære at budsjett-

kapittel 446 Den militære påtalemyndighet hos Justis- og beredskapsdepartementet blir avvikla. Midlane vil bli fordelte mellom Den høgare påtalemakta og Forsvaret utifrå kor stor del av oppgåvene og utgiftene til embetet dei tek over. Den største delen av oppgåvene og midlane vil gå til Forsvaret. Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet kjem tilbake til Stortinget om fordelinga av løyvinga frå Generaladvokatembetet. Det vil bli lagt vekt på å vareta dei tilsette ved Generaladvokatembetet på ein god måte gjennom omorganiseringa.

Bemanninga per 31. desember 2022 utgjorde 7,2 årsverk.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten dekker alle driftsutgiftene for generaladvokatembetet, irekna krigsadvokatane for Sør- og Nord-Noreg.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 9,8 mill. kroner.

Kap. 448 Grensekommissæren

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	6 328	6 104	6 418
	Sum kap. 448	6 328	6 104	6 418

Post 01 Driftsutgifter

Bemanninga ved Grensekommissariatet per 31. desember 2021 utgjorde tre årsverk. Løyvinga på posten dekker utgifter til lønn og andre driftsutgifter. Posten skal dessutan dekke utgifter til grense-

merking mellom Noreg og Russland og utgifter i samband med møte med finske og russiske grensemyndigheiter.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 6,4 mill. kroner.

Programkategori 06.50 Redningstjenesten, samfunnssikkerhet og beredskap

Utgifter under programkategori 06.50 fordelte på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	3 106 767	3 324 733	3 863 833	16,2
30–49	Nybygg, anlegg o.a.	1 422 117	2 032 456	1 777 212	-12,6
50–89	Overføringer til andre	750 331	339 567	376 284	10,8
	Sum kategori 06.50	5 279 215	5 696 756	6 017 329	5,6

Utgifter under programkategori 06.50 fordelte på kapittel

(i 1 000 kr)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	2 323 952	1 887 295	2 403 174	27,3
452	Sentral krisehåndtering	26 822	27 916	29 387	5,3
453	Sivil klareringsmyndighet	50 892	57 829	61 039	5,6
454	Redningshelikoptertjenesten	1 924 330	2 761 130	2 504 165	-9,3
455	Redningstjenesten	494 868	507 362	562 391	10,8
457	Nasjonal sikkerhetsmyndighet	458 351	455 224	457 173	0,4
	Sum kategori 06.50	5 279 215	5 696 756	6 017 329	5,6

1 Innleiing

Programkategori 06.50 Redningstjenesten, samfunnstrygghet og beredskap omfattar Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB), Sivil klareringsmyndigheit (SKM), Nasjonalt tryggingorgan (NSM), redningshelikoptertenesta, redningstenesta og sentral krisehåndtering. Hovudredningssentralen (HRS) leier og koordinerer alle typar redningsaksjonar og vil frå 2024 ha ansvaret for redningshelikoptertenesta.

Verksemdene i programkategori 06.50 har ei sentral rolle i arbeidet med nasjonal tryggleik og

samfunnstryggleik. Verksemdene skal sikre tryggleiken til innbyggjarane ved at samfunnet best mogleg blir i stand til å førebyggje, motverke og unngå uønskte hendingar og vareta tryggleiken i samfunnet. I desember 2022 vart Nasjonalt etterretnings- og tryggingssenter (NESS) etablert for å styrke evna til å handtere samansette truslar i eit samarbeid mellom Etterretningstenesta, Politiets tryggingsteneste (PST), politiet og Nasjonalt tryggingorgan (NSM).

Regjeringa sette 21. januar 2022 ned totalberedskapskommisjonen for bl.a. å vurdere korleis dei samla beredskapsressursane best kan innret-

tast for å sikre ein tilfredsstillande beredskap. Rapporten frå totalberedskapskommisjonen, NOU 2023: 17, vart lagd fram 5. juni 2023 og er no på høyring med frist til 16. oktober 2023. Arbeidet til kommisjonen vil saman med rapporten frå forsvarskommisjonen, NOU 2023: 14, rapporten frå Koronautvalet, NOU 2023: 16, tryggingfaglege råd frå NSM og det fagmilitære rådet frå forsvarssjefen vere sentrale grunnlag for ei ny samfunns-tryggleiksmelding som etter planen skal leggjast fram i 2024. Det blir òg lagt fram ei stortingsmelding om brann- og redningsområdet.

Regjeringa vil bl.a. sikre at nasjonale ansvarslinjer for ulike risikoscenario er avklarte, og utvikle betre føresetnader for å fange opp korleis risiko i ulike sektorar påverkar kvarandre gjensidig.

2 Prioriteringar i 2024

Motstandskraft er – som vi har sett i del I – eit uttrykk for evna eit samfunn har til å halde ut og handtere store hendingar, vinne att viktige funksjonar etter at noko har hendt, og tilpasse seg endra føresetnader. Dette gjeld på alle nivå i samfunnet. Det er eit viktig mål for regjeringa å utvikle eit robust samfunn. I tråd med Hurdalsplattforma vil regjeringa styrke samordninga av arbeidet med tryggleik og beredskap.

Dei som skal handtere ein krisesituasjon, må kommunisere godt med kvarandre. Regjeringa vil etablere eit nytt Nødnett. Konseptvalutgreiingar og kvalitetssikring er gjennomført, og det er valt konsept for ny nød- og beredskapskommunikasjon som skal erstatte Nødnett. Staten skal eige den tekniske plattformen, medan dekning og kjerne-nett skal leverast av kommersielle mobiloperatørar. Kombinasjonen av statleg eigarskap og kjøp frå kommersielle mobiloperatørar utnyttar styrken i begge sektorane, og avgjerda er viktig for å sikre ei trygg løysing med nasjonal kontroll. Regjeringa foreslår difor å styrkje arbeidet med 40 mill. kroner til forprosjekt for nytt Nødnett. Det blir òg gjort framlegg om å løyve 15 mill. kroner til arbeidet med vidareføring av gjeldande Nødnett, til like med eit framlegg om 15 mill. kroner i kompensasjon for brukarbetaling til dei frivillige organisasjonane i redningstenesta.

Det er inngått kontrakt for levering av 16 nye redningshelikopter til erstatning for Sea King-maskiner. I tillegg til nye redningshelikopter omfattar kostnadsramma utgifter til bl.a. tilpassingar av bygningane ved redningshelikopterbasane og tilpassing av landingsforholda ved enkelte sjukehus. Regjeringa foreslår at det blir løyvd om lag

1,5 mrd. kroner til dette arbeidet i 2024. Alle dei nye redningshelikoptera skal etter planen vere i drift i løpet av 2024. Per september 2023 er SAR Queen sett i drift på fire av seks baser i Noreg. SAR Queen gir betre beredskap, bl.a. på grunn av mobilsøkesystemet som gjer det lettare å finne sakna personar. Det nye helikopteret har i fleire tilfelle funne folk mykje raskare enn det Sea King kan gjere. Helikopteret har i tillegg større rekkjevidd, flyg fortare, kan ta med seg fleire som er i nød og flyg betre i dårlegare vær.

I 2024 startar ei ny fagskuleutdanning for brann- og redningspersonell opp ved Brann- og redningsskolen i Tjeldsund. Dei fyrste 20 studentane vil starte opplæringa ved samfunnsstryggleikssenteret i Sandnes (SASIRO) i Rogaland våren 2024. Den nye utdanninga vil gi eit kompetanseløft for brann- og redningsvesen over heile landet og dermed styrke beredskapen både lokalt og nasjonalt. Når fagskulen er i full drift, vil han ta imot 160 studantar i året. Regjeringa foreslår samla å løyve 52,9 mill. kroner i 2024 til byggjeprojekt og brukarutstyrsprosjekt, sjå omtale i Kommunal- og distriktsdepartementets Prop. 1 S (2023–2024).

Covid 19-pandemien var ei krise som påverka heile samfunnet. 2. juni 2023 overlevte eit utval NOU 2023: 16 *Evaluering av pandemihåndteringen* om handteringa av den siste perioden av pandemien, i tillegg til ei overordna vurdering av heile handteringa. NOU-en gir viktige innspel til regjeringa sitt arbeid med samfunnsstryggleik og handteringa av alvorlege kriser.

Fleire statar bruker verkemiddel mot Noreg og norske interesser på ein måte som utfordrar dei nasjonale tryggingssinteressene våre. Hybride eller samansette truslar rammar i ulike sektorar og innanfor både private og offentlege verksemdar. Grensene mellom fred, krise og krig blir stadig meir uklare. Digital kriminalitet rammar både lokalsamfunn og kvar og ein av oss. Klimautviklinga gjer at både nasjonale og lokale myndigheter blir stilte på nye prøver.

Truslane vi no møter som samfunn har endra karakter. Ei ny digital verkelegheit opnar t.d. for at ei uønskt hending raskt kan ramme heile landet, anten det gjeld betalingssystem eller desinformasjon. Vi er meir avhengige av felles infrastruktur enn nokon gong før. Dei siste åra har truslar knytte til utanlandske investeringar og oppkjøp som kan brukast for å få innsikt i eller tilgang til teknologi og ressursar som er strategisk viktige, blitt tydelegare. I Meld. St. 9 (2022–2023) *Nasjonalt kontroll og digital motstandskraft for å ivareta nasjonal sikkerhet* peikar regjeringa på ei tydeleg strategisk retning, prioriteringar og tiltak for å

vareta nasjonal tryggleik innafor utvalde område. Meldinga vektlegg meir regulering og nasjonalt eigarskap og kontroll som sentrale verkemiddel.

Eit oppfølgingspunkt frå stortingsmeldinga er å styrke kontrollen med oppkjøp som kan vere i strid med nasjonale tryggingsinteresser ved å gjere endringar i tryggingslova. Lovendringa legg til rette for større kontroll med erverv av verksemder som er viktige for nasjonale tryggingsinteresser. Reglar om eigarskapskontroll kan gjerast gjeldande for fleire verksemder enn i dag, terskelen skal senkast for når ein må melde ifrå om oppkjøp, og både kjøpar, seljar og verksemda sjølv får plikt til å melde frå. Nokre av endringane trådte i kraft 1. juli 2023, resten når viktige forskriftsendringar er utarbeidde.

Det er eit mål at norske myndigheiter skal ha moglegheit til å fange opp, vurdere og eventuelt gripe inn i økonomisk aktivitet som kan true nasjonal tryggleik. Samstundes er det viktig at vi følgjer dei folkerettslege forpliktingane våre, og at det ikkje blir lagt unødvendige eller uforholdsmessige byrder på næringsliv, eller at handelen med andre land blir redusert. Regjeringa meiner forslaga vil bidra til å auke den nasjonale motstandskrafta mot dagens samansette tryggleiks- og utfordringsbilete.

Regjeringa vil at Noreg skal jobbe for eit tett og forutsigbart internasjonalt samarbeid om nasjonal tryggleik og motarbeide samansette truslar saman med allierte, NATO, FN og EU. Krigen i Ukraina har vist oss at digitale angrep kan vere like øydeleggjande som fysiske – men òg at dei kan førebyggjast. I tråd med Hurdalsplattforma har Nasjonalt tryggingsorgan gjennomført ei konseptvalutgreiing for ei nasjonal skyteneste for statsforvaltninga og det er valt eit konsept. Bakgrunnen for tiltaket er behovet for større nasjonal kontroll med kritisk digital infrastruktur og trygging av verneverdig informasjon.

For å kunne verne verdiane i samfunnet mot uønskte hendingar må vi ha kompetanse og kunnskap om risiko, truslar, sårbarheiter og effektive mottiltak. Vi som bur i Noreg er ein viktig del av den sivile beredskapen. Befolkninga må vere føre-

budd på uønskte hendingar, og auke sin eigenberedskap. For å kunne verne verdiane i samfunnet mot uønskte hendingar må vi ha kompetanse og kunnskap om risiko, truslar, sårbarheiter og effektive mottiltak på alle nivå.

Den norske deltakinga i det europeiske beredskapssamarbeidet skjer i stor grad gjennom ulike sider av UCPM (EU Civil Protection Mechanism). Formålet med UCPM er å styrke samarbeidet mellom medlemmane om sivil beredskap, og forbetre arbeidet med førebyggjing og katastrofehandtering. Når ei hending overgår det som medlemslanda sjølve kan handtere, kan dei be om og få bistand gjennom mekanismen. I dag er mykje av innsatsen retta mot å halde fram med å hjelpe der det er behov, i samanheng med konsekvensane av Russland si krigføring mot Ukraina.

UCPM er òg ei felles ramme for delar av det sivile beredskapsarbeidet og for vidareutviklinga av det gode, nordiske samarbeidet. UCPM har vært den føretrekte kanalen for sivile direktedonasjonar av materiellbistand til Ukraina gjennom krigen. Det er godt nordisk samarbeid om å utvikle slike kapasitetar slik at dei kan bidra til å styrke både norsk og nordisk beredskap, samstundes som dei òg vil vere tilgjengelege for bruk i og utanfor Europa.

Noreg er eit samfunn som er rikt på både økonomiske og menneskelege ressursar. I ein krisesituasjon må desse ressursane finne kvarandre for å kunne verke slik dei skal. Skal ein lukkast med å byggje ein god beredskap i heile landet, må lokale frivillige aktørar, kommunar, fylkeskommunar og statsforvaltarar vere godt integrerte i dei nasjonale beredskapsplanane.

Ein føresetnad for å ha god evne til krisehandtering er at vi kjenner til kva ansvar, roller og myndigheit vi sjølv og andre har. Eit viktig verkemiddel i denne samanhengen er øvingsverksemd. Rapportane frå forsvarskommisjonen og totalberedskapskommisjonen har òg peika på meir øving, og spesielt meir øving på tvers av sektorar, òg på tvers av militær og sivil sektor innanfor ramma av totalforsvaret.

Kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	1 162 382	1 193 569	1 505 337
21	Spesielle driftsutgifter	18 756	24 940	26 463
22	Spesielle driftsutgifter – Nødnett, <i>kan overførast</i>	520 039	529 093	561 410
23	Variable utgifter til EUs ordning for sivil beredskap			50 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overførast</i>	187 337	132 415	252 221
60	Refusjoner til kommunene	428 361		
70	Overføringer til private	7 077	7 278	7 743
	Sum kap. 451	2 323 952	1 887 295	2 403 174

Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB) er fag- og tilsynsorgan for sivil samfunnsstryggleik, jf. kgl.res. 24. juni 2005. Siviltforsvaret, Nasjonalt utdanningssenter for samfunnsstryggleik og beredskap (NUSB) og Noregs brannskule er underlagde DSB. DSB er i tillegg ansvarleg for nød- og beredskapskommunikasjon og staten sitt eigarskap til Nødnett og er nasjonal myndigheit for brann- og eltryggleik.

DSB som sivil samordningsmyndigheit

Krigen i Ukraina og arbeidet med å samordne norsk bistand gjennom UCPM (EU Civil Protection Mechanism) har prega arbeidet til DSB i 2022 og inn i 2023, og det har lagt beslag på betydelege ressursar som i ein normalsituasjon hadde blitt nytta til andre formål.

Regjeringa foreslår å løyve 95 mill. kroner til DSB for å dekke kontingenten til UCPM for 2024.

DSB er sivil samordningsmyndigheit i totalforsvaret. Samarbeidet på samfunnsstryggleiksområdet i Europa har blitt styrkt etter at Russland angreip Ukraina. Dersom nasjonale ressursar ikkje skulle strekkje til, må ein kunne søke hjelp frå naboland med minst mogleg tidsforseinking pga. formalitetar. Søknadene frå Sverige og Finland om medlemskap i NATO har gjort dette arbeidet særleg aktuelt.

I den skjerpa tryggingpolitiske situasjonen har DSB prioritert å hjelpe verksemder som treng kompetansen til DSB i arbeidet sitt med samfunnsstryggleik.

På nasjonalt nivå gjennomfører DSB samvirkekonferansar mellom sentrale nasjonale aktørar og statsforvaltarane for å bidra til nasjonal koordinering når dette er nødvendig. I samband med ekstremvêret «Hans» har dei daglege samvirkekonferansane bidratt til at nødetatane og andre beredskapsressursar har fått eit løpande, heilskapleg bilete av situasjonen.

Brannvern

Noreg står framfor store endringar på brann- og redningsområdet. Ny fagskule for utdanning av brann- og redningspersonell i Tjeldsund kommune startar opp i 2024. Dei fyrste 20 studentane vil starte opplæringa ved samfunnsstryggleikssenteret i Sandnes (SASIRO) i Rogaland våren 2024. Regjeringa foreslår samla å løyve 52,9 mill. kroner i 2024 til byggjeprojekt og brukarutstyrsprosjekt, sjå omtale i Kommunal- og distriktsdepartementets Prop. 1 S (2023–2024). Regjeringa foreslår å auke løyvinga med 88,2 mill. kroner på kap. 451, post 01, til drift av fagskulen i 2024.

Handtering av skogbrann er eit kommunalt ansvar. Viktige statlege ressursar for å forsterke dette arbeidet er Siviltforsvaret og skogbrannhelikopter. Statens skogbrannhelikopter er i fast beredskap frå 15. april til 15. august kvart år. DSB har det administrative ansvaret for ordninga og for å sikre at det er beredskap med skogbrannhelikopter, medan Hovudredningssentralen koordinerer sjølve bruken av dei.

Justis- og beredskapsdepartementet si fullmakt til å kunne overskride løyvinga på kap. 451,

post 21, til sløkking og auka skogbrannhelikopterberedskap i situasjonar med ekstraordinær stor skogbrannfare og/eller mange skogbrannar, endrast til at løyvinga på posten også skal kunne overskridast ved ekstraordinære hendingar som har medført eller kan medføre tap av liv eller skade på helse, kritiske samfunnsfunksjonar eller kritisk infrastruktur, når øvrige nasjonale helikopterressursar ikkje er tilstrekkelege.

Beløpsgrensa blir foreslått auka med 6 mill. kroner, frå 34 mill. kroner til 40 mill. kroner.

Operasjonssentralane til politiet og 110-sentralane til brann- og redningsvesenet er samlokaliserte i politidistrikta Innlandet, Møre og Romsdal, Aust og Sør-aust.

Risiko og sårbarheit i kommunane

Kommuneundersøkinga til DSB for 2023 viser at «... den positive utviklinga i det systematiske samfunnstryggleiksarbeidet til kommunane held fram. Samstundes har nokre kommunar risikoanalysar og planar for krisehandtering og beredskap som ikkje er oppdaterte. Undersøkinga syner òg at samfunnstryggleik i planar etter plan- og bygningslova kan forbetrast». I 32 pst. av kommunane er analysen frå 2018 eller tidlegare.

Regjeringa arbeider med forslag til forskrift og høyringsnotat til plan- og bygningslova § 4-3 om samfunnstryggleik og risiko- og sårbarheitsanalyse i planlegginga, som skal bidra til at relevante beredskapsomsyn blir vareteke. Arbeidet er bl.a. omtalt i Meld. St. 26 (2022–2023) *Klima i endring – sammen for et klimarobust samfunn*, som vart lagd fram 16. juni 2023.

Statsforvaltaren skal samordne samfunnstryggingarbeidet i fylket, vareta rolla som pådrivar og rettleiar i arbeidet med samfunnstryggleik og dessutan skjotte ansvaret sitt for krisehandtering ved hendingar. Ein meir detaljert omtale av oppgåvene til statsforvaltaren finst i programkategori 13.25 i Prop. 1 S (2023–2024) for Kommunal- og distriktsdepartementet.

Sivilforsvaret

Sivilforsvaret er beredskapsressurs for staten og gir støtte til nød- og beredskapsetatane i heile krisespekteret. Sivilforsvaret har ein styrke på 8 000 tenestepliktige fordelte i lokale operative avdelingar og seks mobile forsterkningseiningar.

Stortinget fastset kor lang tenestetida for tenestepliktige i Sivilforsvaret skal vere. Justis- og beredskapsdepartementet vidarefører dagens nivå i 2024. Dette inneber årleg utdanning på inn-

til fem veker, med maksimalt tre veker samanhengande tenestetid. Den årlege øvingstida er på maksimalt fem dagar, og i tillegg kjem nødvendige kortare kurs og samlingar. Den samla tenestetida for ein tenestepliktig kan utgjere totalt 19 mnd. Sivilforsvaret har øvd opp tenestepliktige og befal og utdanna nytt mannskap.

Nød- og beredskapskommunikasjon

Nødnett er det landsdekkande nettet for nød- og beredskapskommunikasjon i Noreg. Nødnett gir brukarane eit verktøy for kommunikasjon og samhandling i dagleg virke, under øvingar og ved større hendingar. Med Nødnett kan brukarane kommunisere i grupper på tvers av organisatoriske og geografiske grenser, og dessutan internt i eigen organisasjon. Nødnett gjer det mogleg for hjelperane i samfunnet å kommunisere med kvarandre akkurat der den som er i nød er og treng hjelp. Ved hjelp av Nødnett kan dei finne kvarandre og etablere felles situasjonsforståing. På denne måten har Nødnett ein sentral samvirkeeffekt, og ressursane samhandlar betre – som vi kallar nødnetteffekten. Ei sentral oppgåve for DSB er å følgje opp at leverandøren driftar og held infrastrukturen ved like i tråd med kontrakten.

Staten har kontrakt om drift av dagens Nødnett til og med 2026. Det blir no forhandla om å vidareføre det noverande Nødnettet ut over 2026. Samstundes er det viktig å etablere ei ny løysing. Pga. risiko knytta til teknologiske avgrensingar, høge kostnader og at brukarane ikkje får oppfylt behova like godt, bør dagens Nødnett fasast ut seinast i 2031. Dette inneber at overføringa av brukarar bør byrje i 2028 og avsluttast i 2029, slik at prosjektet har slingringsmonn på to år fram til 2031, som er tilrådd sluttdato for dagens Nødnett. Regjeringa har vedteke å forlenge dagens kontrakt. Det er eit investeringsbehov knytta til forlenginga og regjeringa foreslår å løyve 15 mill. kroner til dette i 2024.

Telenor skal avvikla koparnettet sitt og erstatta dette med moderne IP-teknologi. Koparnettet er gammal teknologi og blir i dag bl.a. brukt til overføring av kommunikasjon (transmisjon) i Nødnett. Omlegginga inneber at komponentar i Nødnett må endrast eller bytast ut for at dagens teneste kan haldast oppe. Dette er eit omfattande arbeid som medfører vesentlege kostnader.

Regjeringa foreslår at delar av desse kostnadene dekkast av brukarane i 2024 gjennom ei fordeling mellom brukargruppene basert på talet på abonnement, med unntak av dei frivillige organi-

sasjonane i redningstenesta. Brukarfinansieringa er estimert til om lag 95 mill. kroner. Om lag 40 mill. vil bli belasta statlege brukarar medan kommunale brukarar skal betala om lag 31 mill. kroner. Andre brukarar, bl.a. dei frivillige organisasjonane i redningstenesta, vil måtte betale om lag 24 mill. kroner. Dei frivillige organisasjonane i redningstenesta vil bli kompensert for dette, jf. omtale under kap. 455, post 71.

Regjeringa har sett i gang eit forprosjekt for nytt Nødnett, der plan for anskaffing og implementering av ny kommunikasjonsløyving er eit sentralt mål. Ei god kommunikasjonsløyving er helt sentralt for evna til å handtere hendingar. Dei samfunnsøkonomiske gevinstane inkluderer ifølge ekstern kvalitetssikrar sparte liv, færre skadar på personar og materiell og auka tryggleik i befolkninga. Regjeringa foreslår å løyve 40 mill. kroner i 2024 til forprosjekteringa.

I ein krisesituasjon vil myndigheitene kunne gi folk informasjon om kva som skjer, og om korleis ein kan verne seg og sine. For raskt å kunne nå ut til heile befolkninga med presis informasjon er det etablert ei teneste for mobiltelefonbasert befolkningsvarsling, jf. Prop. 78 S (2021–2022) og Innst. 270 S (2021–2022). Tenesta blir kalla Nødvarsel og vart testa ut i ei nasjonal varslingsprøve i juni 2023. Tre av fire nordmenn fekk nødvarsel på mobil. Nødvarsel skal brukast til å varsle befolkninga på mobil om akutte og alvorlege hendingar som truar liv og helse. Det er politiet og Sivilforsvaret som avgjer kva område som skal varslast, og som sender ut sjølve varselet. DSB har fått i oppgåve å evaluere erfaringane med bruken av varslinga i samband med ekstremværet «Hans» i august 2023.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten skal dekke alle ordinære driftsutgifter for DSB med underliggjande driftseiningar, medrekna Nødnett, Sivilforsvaret, skular og regionskontor.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 95 mill. kroner til den årlege kontingenten for at Noreg skal delta i EU si ordning for sivil beredskap (UCPM).

DSB er nasjonalt kontaktpunkt for sivile beredskapsordningar i EU, NATO og FN. DSB har fått betydeleg fleire oppgåver som følgje av krigen i Ukraina. Det vart i RNB 2023 løyvd 12 mill. kroner til arbeidet til DSB med dei sivile beredskapsordningane. Det blir foreslått å auke løyvinga i 2024 med same beløp.

Nasjonalt innreiseregistersystem (IRRS) vart avvikla i juni 2023. Det blir foreslått å redusere løyvinga med 4,6 mill. kroner som følgje av dette.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 88,2 mill. kroner til drift av fagskule for brann- og redningspersonell.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 2 mill. kroner til subsidiering av leige av studenthyblar knytt til fagskulen.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 1,1 mill. kroner til forvaltning av høggraderte mobiltelefonar.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 40 mill. kroner til forprosjekt for nytt Nødnett.

Forvaltningsansvaret for regelverket for handtering av elektromedisinsk utstyr vart overført frå Justis- og beredskapsdepartementet til Helse- og omsorgsdepartementet i juli 2023. Som følgje av dette blir det foreslått å redusere løyvinga med 1,9 mill. kroner. Sjå og omtalen under kap. 3451, post 01.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 451, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3451, post 02, post 03 og post 06, jf. forslag til vedtak. Det blir vidare foreslått at posten kan overskridast med inntil 75 pst. av inntektene under kap. 3451, post 40, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei samla løyving på posten på 1 505,3 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

DSB administrerer skogbrannhelikopterberedskapen i Noreg. Løyvinga på posten dekker utgiftene til flytimar og ekstra beredskap. Faste utgifter i denne beredskapen inngår som ein del av løyvinga under kap. 451, post 01. Vidare dekker posten forskingsaktivitetar som er avtalte mellom DSB og RISE Fire Research AS.

Det blir foreslått å løyvinga til dei statlege forsterkningsressursane skogbrannhelikopter og leiarstøtte blir samla på post 21.

Justis- og beredskapsdepartementet si fullmakt til å kunne overskride løyvinga på kap. 451, post 21, til sløkking og auka skogbrannhelikopterberedskap i situasjonar med ekstraordinær stor skogbrannfare og/eller mange skogbrannar, endrast til at løyvinga på posten også skal kunne overskridast ved ekstraordinære hendingar som har medført eller kan medføre tap av liv eller skade på helse, kritiske samfunnsfunksjonar eller kritisk infrastruktur, når øvrige nasjonale helikopterressursar ikkje er tilstrekkelege.

Beløpsgrensa blir foreslått auka med 6 mill. kroner, frå 34 mill. kroner til 40 mill. kroner.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 26,5 mill. kroner.

Post 22 Spesielle driftsutgifter – Nødnett, kan overføres

Løyvinga på posten dekker utgifter til drift og vedlikehald og mindre utgifter til utvikling og investering i Nødnett og tilhøyrande tenester. Abonnementsavgifta blir fakturert kundane i Nødnett, og inntektene blir førte på kap. 3451, post 05 Abonnementsinntekter.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å kunne overskride løyvinga på kap. 451, post 22, mot tilsvarande meirinntekter under kap. 3451, post 05, jf. forslag til vedtak.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 561,4 mill. kroner.

Post 23 Variable utgifter til EUs ordning for sivil beredskap

Løyvinga på posten skal dekke alle utlegg DSB har i samanheng med ekstraordinære oppdrag gjennom EU si ordning for sivil beredskap (UCPM), som lønn, reiser, frakt og andre driftsutgifter. Utgiftsnivået på posten er styrt av hendingar og vil variere over tid. Kontingenten for ordninga blir belasta over post 01. Refusjonar frå EU blir førte på kap. 3451, post 07.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 50 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Løyvinga dekker utgiftene for større investeringar i Nødnett og for tilleggskjøp av utstyr og funksjonalitet på vegner av brukarane. Utgifter på vegner av brukarane blir dekte inn av refusjonar på kap. 3451, post 04.

Vidare dekker løyvinga utgifter til større utstyrsanskaffingar til Siviltforsvaret.

Det vart i RNB 2023 løyva 20 mill. kroner til utbetring av lokalar som blir forvalta av DSB. Det blir foreslått å auke løyvinga med 40 mill. kroner i 2024.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 91,2 mill. kroner til auka brukarbetaling som følge av utgifter knytt til Telenor sin utfasing av koparnettet, jf. og omtale under kap. 3451, post 04.

Regjeringa foreslår å auke løyvinga med 15 mill. kroner til å gjennomføre nødvendige investeringar i dagens Nødnett for å bidra til å halde oppe dagens nød- og beredskapskommunikasjon fram til ny løysing er på plass.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å kunne overskride løyvinga på kap. 451, post 45, mot tilsvarande meirinntekter under kap. 3451, post 04, jf. forslag til vedtak.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 252,2 mill. kroner.

Post 70 Overføringer til private

Løyvinga på posten skal dekke overføringer til Norsk Elektroteknisk Komité (NEK) som behandlar standardiseringsarbeidet på el-området i Noreg. Vidare dekker posten overføring til det brannførebyggjande arbeidet til Norsk brannvernforening.

NEK er ein aktiv, sjølvstendig og nøytral medlemsorganisasjon som har ansvaret for norsk standardiseringsarbeid innan el- og e-kom. Medlemmene kan vere offentlege og private organisasjonar, institusjonar, etatar og bedrifter.

NEK prioriterer forhold som er spesielle for Noreg, og som normalt ikkje blir fanga opp av internasjonal standardisering. Spesielt gjeld dette tekniske krav til det norske IT-nettet, tilpassingar som følgje av at energiforbruket i Noreg i stor grad er basert på elektrisitet, krevjande klimatiske (arktiske) forhold og dessutan norsk byggjeskikk. Noreg er eit av dei mest elektrifiserte og digitaliserte landa i verda og derfor avhengig av at standardiseringa på området fungerer. NEK er viktig for at Noreg får gjennomslag internasjonalt i spørsmål som er viktige for Noreg og for eltryggleiken.

Norsk brannvernforening er ei uavhengig stifting som arbeider for at liv, helse og verdiar ikkje skal gå tapt i brann. Foreininga er organisert som ei privat stifting som arbeider ut i frå eit ideelt formål. Alle inntekter går til brannforebyggjande arbeid og vidareutvikling av organisasjonen. Brannvernforeninga vart etablert i 1923 på initiativ frå forsikringsnæringa og myndigheitene.

Gjennom informasjon, opplæring, sertifisering og rådgiving arbeider foreininga for at menneske, bedrifter og organisasjonar skal ta ansvar for brannvernet.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 7,7 mill. kroner.

Kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Gebyr	121 686	128 403	125 453
02	Refusjoner driftsutgifter Nødnett	34 233	35 795	37 370
03	Diverse inntekter	28 681	27 467	31 676
04	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold Nødnett	76 547	78 909	173 581
05	Abonnementsinntekter og refusjoner Nødnett	523 477	514 236	536 862
06	Refusjoner	21 040	7 425	7 751
07	Refusjoner fra EU i forbindelse med variable utgifter knyttet til EUs ordning for sivil beredskap			50 000
40	Salg av eiendom mv.	-632		
	Sum kap. 3451	805 032	792 235	962 693

Post 01 Gebyr

DSB krev inn avgift til å dekke utgifter til forvaltningsoppgaver etter brann- og eksplosjonsvernlova og el-tilsynslova. Avgiftene skal bl.a. dekke utgifter til arbeid med regelverk, informasjon og rettleiing og tilsyn med at krava som er gitt i eller i medhald av lovene, er følgde.

Det blir kravd inn avgift for førsteleddsomsetnad av petroleumsprodukt, for ilandføring av olje og gass i røyrleidning frå sjøområde og dessutan for førsteleddsomsetnad av sprengstoff. Avgiftsinntektene er avhengige av omsetnads- og/eller produksjonsnivået frå føregåande år, slik at DSB ikkje har nokon innverknad på kor store inntektene er.

DSB krev vidare inn avgift for å dekke utgifter til forvaltninga av el-tilsynslova. Avgifta blir kravd inn og fakturert ut etter gjennomførte tilsyn med landbaserte elektriske anlegg og maritime elektriske anlegg, bruk av elektromedisinsk utstyr i somatiske sjukehus o.l.

Forvaltningsansvaret for regelverket for handtering av elektromedisinsk utstyr vart overført frå Justis- og beredskapsdepartementet til Helse- og omsorgsdepartementet 1. juli 2023. Som følgje av dette blir det foreslått å redusere løyvinga med 8,6 mill. Sjø òg omtale under kap. 451, post 01.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 125,4 mill. kroner.

Post 02 Refusjoner driftsutgifter Nødnett

Løyvinga dekker refusjonar til DSB for enkelte driftskostnader til direktoratet, som skal finansierast av ei brukarbetalingsordning.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å kunne overskride løyvinga på kap. 451, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3451, post 02, jf. forslag til vedtak.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 37,4 mill. kroner.

Post 03 Diverse inntekter

Løyvinga på posten består av inntekter frå kursverksemd ved Noregs brannskule, Nasjonalt utdanningssenter for samfunnstryggleik og beredskap (NUSB) og Sivilforsvaret sine utdannings- og kompetansesenter. Vidare består posten av utleige av anlegga til Sivilforsvaret og sal av læremateriell m.m. ved skulane.

Det blir foreslått å auke løyvinga på posten med 3 mill. kroner til auka brukarbetaling for høggraderte mobiltelefonar.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 451, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3451, post 03, jf. forslag til vedtak.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 31,7 mill. kroner.

Post 04 Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold Nødnett

Løyvinga omfattar refusjonar frå brukarar av Nødnett for tilleggskjøp av utstyr og funksjonalitet som er bestilt av DSB gjennom avtalane deira. Utgiftene blir førte på kap. 451, post 45, og DSB fakturerer kundane for dette.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 91,2 mill. kroner til auka brukar betaling for utgifter knytt til Telenors utfasing av koparnettet og, jf. og omtale under kap. 451, post 04.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å kunne overskride løyvinga på kap. 451, post 45, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3451, post 04, jf. forslag til vedtak.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 173,6 mill. kroner.

Post 05 Abonnementsinntekter og refusjoner Nødnett

Løyvinga omfattar inntektene DSB får frå abonnementsordninga i Nødnett. Vidare dekkjer løyvinga refusjonar for tenester og produkt som kundar av Nødnett har skaffa seg utover abonnementsordninga i Nødnett.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å kunne overskride løyvinga på kap. 451, post 22, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3451, post 05, jf. forslag til vedtak.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 536,9 mill. kroner.

Post 06 Refusjoner

Løyvinga på posten består av variable inntekter og refusjonar frå andre verksemdar, irekna refusjonar for administrative tenester frå Valdirektoratet. Vidare består posten av variable overføringar og tilskot frå EU og EØS.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 451, post 01, mot tilsvarende meirinn-

tekter under kap. 3451, post 06, jf. forslag til vedtak.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 7,8 mill. kroner.

Post 07 Refusjoner fra EU i forbindelse med variable utgifter knyttet til EUs ordning for sivil beredskap

Løyvinga på posten består av refusjonar frå EU for utgifter DSB har hatt under post 23 og som er knytt til ekstraordinære oppdrag DSB har hatt gjennom EU si ordning for sivil beredskap (UCPM).

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 50 mill. kroner.

Post 40 Salg av eiendom mv.

DSB har gjennomført eit omfattande arbeid med å avhende sivilforsvarsanlegg. Erfaringane viser at det i det vesentlege omfattar tilbakeføring av eigedommar til kommunar og grunneigarar, og at det er eit fåtal anlegg som blir selde til takst i den opne marknaden. Tilbakeføringa krev semje mellom grunneigar og staten om salssummen, noko det kan vere utfordrande å einast om. Det blir derfor foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overdra sivilforsvarsanlegg til ein verdi av inntil 500 000 kroner vederlagsfritt, eller til underpris når det er særlege grunnar til det, jf. forslag til vedtak.

I samband med avhending og stenging av sivilforsvarsanlegg blir det vidare foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 451, post 01, med inntil 75 pst. av inntektene under denne posten, jf. forslag til vedtak. Ved ev. sal i 2024 ønskjer departementet å nettobudsjettere salsutgiftene på post 40 ved sal av faste eigedommar. Det kan vere tilfellet der utgiftene til rydding og trygging er større enn salsinntektene, og det slik vil vere ei nettoutgift å avhende anlegget.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til nettoføring ved å trekke salsutgifter ved sal av faste eigedommar frå salsinntektene under kap. 3451, post 40, jf. forslag til vedtak.

Kap. 452 Sentral krisehåndtering

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	26 822	27 916	29 387
	Sum kap. 452	26 822	27 916	29 387

Primærfunksjonen til Krisestøtteeininga (KSE) er å yte bistand ved krisehåndtering. KSE skal leggje til rette for at departementsfelleskapet, Kriserådet og regjeringa får ei samla nasjonal situasjonsforståing, og dessutan støtte leiardepartementet og Kriserådet i samband med krisekoordinering. KSE er forankra organisatorisk i Justis- og beredskapsdepartementet. KSE støttar opp under Justis- og beredskapsdepartementet si samordningsrolle på samfunnstryggleiksområdet ved bl.a. å forvalte eit døgnbemanna sivilt situasjons-senter og å planleggje, gjennomføre og følgje opp øvingar på nasjonalt og internasjonalt nivå.

Sett i lys av den alvorlege tryggingsspolitiske situasjonen i Europa har KSE prioritert arbeidet med å utvikle og vedlikehalde nasjonale planverk, deriblant koordineringa av sivile tiltak i det nasjonale beredskapssystemet (NBS). Revisjonen av Sivilt beredskapssystem (SBS) som er i gang, skal etter planen ferdigstillast innan oktober 2024. Departement med ansvar for tiltak innan SBS utarbeider tiltak innanfor ansvarsområdet sitt i samråd med Justis- og beredskapsdepartementet.

KSE har saman med Forsvarsdepartementet og Utanriksdepartementet òg sørgt for at planverket er testa gjennom nasjonal deltaking i NATO-øvinga CMX i 2023, der NBS vart øvd nasjonalt. Neste øving i denne rekkja er i første kvartal av 2025.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter ved KSE, medrekna husleige og vidareutvikling av og vedlikehaldskostnader for teknisk infrastruktur på både ugraderte og graderte plattformar. Løyvinga på posten skal i tillegg dekke utgiftene eininga har i samband med sentral krisehåndtering, medrekna døgnkontinuerleg situasjons- og medieovervaking. Løyvinga skal òg dekke utgiftene KSE har som sekretariat for Kriserådet. Løyvinga skal dekke drifta av det sivile situasjonssenteret og drifta av krisestøtteverket KSE-CIM for departementsfelleskapet.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 29,4 mill. kroner.

Kap. 453 Sivil klareringsmyndighet

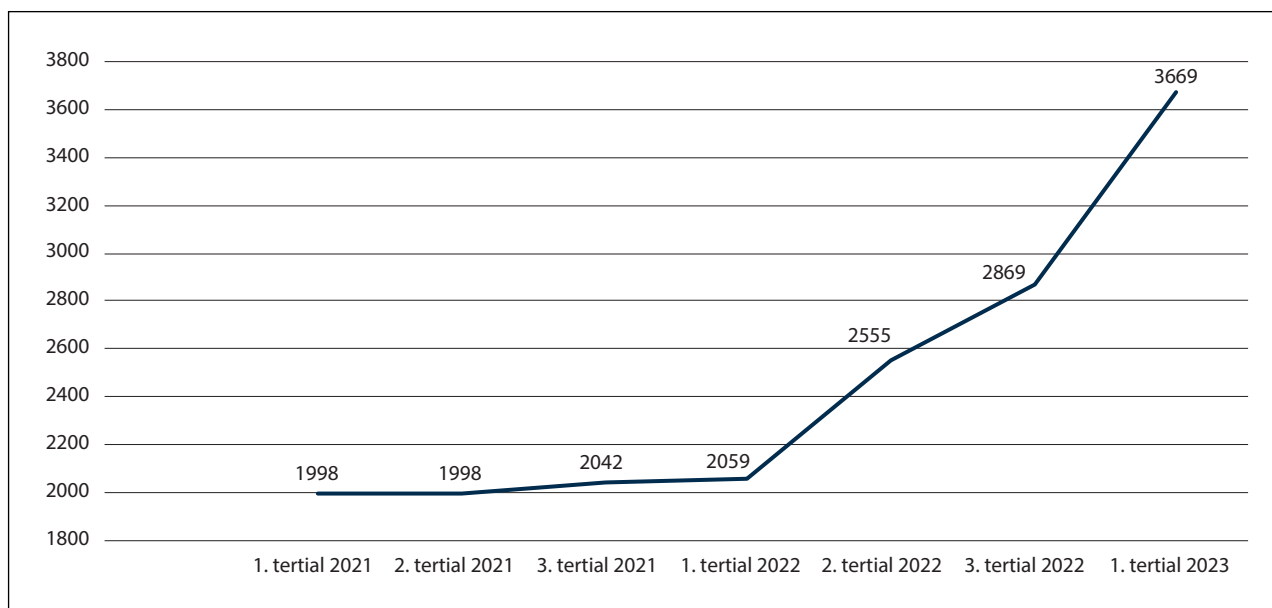
(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	50 892	57 829	61 039
	Sum kap. 453	50 892	57 829	61 039

Samfunnsoppdraget til SKM er å verne nasjonale verdiar ved å redusere risikoen for innsidarar. Dette arbeidet er ein viktig del av hovudmåla i justis- og beredskapssektoren, som er rettstryggleik og tryggleik i samfunnet.

Endringane i den nasjonale tryggleikssituasjonen etter at Russland invaderte Ukraina 24.

februar 2022, har ført til at fleire verksemdar enn tidlegare har fått behov for å kunne ta imot tryggingegradert informasjon for å sikre eiga kjerneverksemd og gjennom dette vareta samfunnskritiske funksjonar. SKM får derfor fleire oppmodingar om tryggingssklarering enn tidlegare.

Figur 2.5 Oppmodingar om tryggingklarering

Kjelde: Justis- og beredskapsdepartementet

SKM har først i 2022 byrja å få erfaring med behandling av det nye tryggingstiltaket tilgangsklarering. Talet på nye oppmodingar om tilgangsklarering har ikkje auka like mykje som vanleg tryggingklarering, og det held seg så langt stabilt på mellom fire hundre og fem hundre per tertial.

Budsjettet til SKM vart styrkt i samband med Prop. 78 S (2021–2022) for å handtere den venta auken i oppmodingar om personklarering.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten dekker kostnader til drift av Sivil klareringsmyndigheit, medrekna bl.a. lønnskostnader og andre personalkostnader i tillegg til kostnader til leige av lokale i Moss og til drift av IKT-løysingar. I posten inngår bl.a. utgifter til gjennomføring av tryggingssamtalar.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 61 mill. kroner.

Kap. 454 Redningshelikoptertjenesten

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	739 893	893 601	992 173
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overførast</i>	1 184 437	1 867 529	1 511 992
	Sum kap. 454	1 924 330	2 761 130	2 504 165

Det er inngått kontrakt om levering av 16 nye redningshelikopter, SAR Queen. Dei første helikoptera vart sette i drift 1. september 2020. Alle dei nye redningshelikoptera skal etter planen vere i drift i løpet av 2024. Gjeldande kostnadsramme for prosjektet er på 16 764 mill. kroner, jf. forslag til romartalsvedtak.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten dekker kostnader til drift av den offentlege redningshelikoptertjenesta og prosjektet for kjøp av nye redningshelikopter. Hovedredningsentralen overtek ansvaret for forvaltninga av redningshelikoptertjenesta frå 1. januar 2024.

Regjeringa foreslår å auke løyvinga med 16 mill. kroner i samband med at SAR Queen skal fasast inn på Florøbasen i 2024.

Det har over fleire år blitt arbeidd med eit program for vedlikehald og modifisering av Sea King-helikopterflåten for å sikre forsvarleg beredskap og drift fram til dei nye redningshelikoptera er fasa inn. Det blir foreslått å redusere løyvinga med 25 mill. kroner frå og med 2024 i tråd med utfasinga av Sea King-helikopterflåten.

Det blir foreslått å redusere løyvinga med 7,1 mill. kroner i samband med prosjektet for kjøp av nye redningshelikopter.

Det blir foreslått å auke løyvinga med om lag 12 mill. kroner som følgje av høgare valutakostnader i samband med Tromsøbasen.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 454, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3454, post 01, jf. forslag til vedtak.

Kap. 3454 Redningshelikoptertjenesten

		(i 1 000 kr)		
Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Refusjoner	29 095	29 968	31 287
	Sum kap. 3454	29 095	29 968	31 287

Post 01 Refusjoner

Løyvinga på posten dekker refusjonar frå Helse- og omsorgsdepartementet, som kjøper ambulansetimar i redningshelikoptertenesta frå Justis- og beredskapsdepartementet. Refusjonen blir ført på

Det blir foreslått ei løyving på posten på 992,2 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Løyvinga på posten dekker investeringar i samband med kjøp av nye redningshelikopter.

I forslaget frå regjeringa til budsjett for 2024 er det sett av nærmare 1,5 mrd. kroner til investeringar ved kjøp av nye redningshelikopter og tiltak for tilrettelegging av infrastruktur.

Bodø Lufthamn skal flyttast, og det skal som følgje av dette byggjast ein ny redningshelikopterbase. Det blir foreslått å setje av 29 mill. kroner til dette. Gjeldande kostnadsramme for prosjektet er på 596 mill. kroner, jf. forslag til romartalsvedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 1 512 mill. kroner.

kap. 3454, post 01 Refusjoner. Det blir foreslått å gi fullmakt i 2024 til å overskride løyvinga under kap. 454, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3454, post 01, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 31,3 mill. kroner.

Kap. 455 Redningstjenesten

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	126 647	138 623	155 039
21	Spesielle driftsutgifter	43 074	29 928	31 755
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	10 254	6 522	7 056
71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i rednings- tjenesten	60 900	72 832	92 490
72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	120 950	127 781	135 953
73	Tilskudd til Redningsselskapet	133 043	131 676	140 098
	Sum kap. 455	494 868	507 362	562 391

Justis- og beredskapsdepartementet har koordineringsansvar for redningstenesta, som omfattar land-, sjø- og luftredningsteneste. Hovedredningsentralen (HRS) leier og koordinerer alle typar redningsaksjonar, anten direkte frå avdelinga i Nord-Noreg eller frå avdelinga i Sør-Noreg. Leing og samordning av landredningsaksjonar blir som regel delegert frå HRS til den lokale redningssentralen (LRS). LRS-ar er lokaliserte ved alle politidistrikta og hos Sysselmeisteren på Svalbard. Regjeringa auka grunnbemanninga ved HRS på Sola og i Bodø i 2023 pga. at talet på oppdrag vart høgare. Regjeringa foreslår å auke løyvinga med 10 mill. kroner til heilårsverknad av tiltaket. HRS vil frå 2024 få ansvaret for redningshelikoptertenesta og forvaltninga av eigarskapet av SAR Queen helikoptera. Regjeringa har fastsett organisering, roller og ansvar for redningstenesta i Noreg i *Organisasjonsplan for redningstjenesten*, jf. kgl.res. av 6. desember 2019.

HRS opplever press i nord med eit stort ansvarsområde for søk og redning, i kombinasjon med minkande sjøis, aukande sivil og militær maritim trafikk og stadig meir cruisetrafikk der sesongen startar tidlegare og sluttar seinare.

Dei frivillige organisasjonane er ein viktig del av redningstenesta i Noreg med omkring 10 000 operative mannskap over heile landet. Frivillige organisasjonar i redningstenesta trener og utrustar lokale ressursar som kan stille på kort varsel. Dei frivillige er ein ressurs som alltid har vore viktig for redningstenesta.

Nødnett skal vere gratis for dei frivillige organisasjonane i redningstenesta etter vedtak frå

Stortinget, jf. Innst. 448 S Prop. 77 (2012–2013), ved at staten dekker brukarutstyr, kostnader knytte til drift av løysingane og abonnementsavgifta. Dette blir i dag dekt over kap. 455, post 71, som òg inneheld det ordinære driftstilskotet til dei frivillige organisasjonane i redningstenesta.

Telenor har starta å avvikle sitt eige koparnett. Det har innverknad på Nødnett, då omlegginga inneber at komponentar i Nødnett må endrast eller skiftast ut noko som fører med seg større kostnader. Regjeringa foreslår at delar av desse kostnadene blir dekte av brukarane i 2024, med unntak av dei frivillige organisasjonane i redningstenesta. Det blir lagt fram forslag om å auke løyvinga med 15 mill. kroner i 2024.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten dekker kostnader ved sentrale element ved redningstenesta, medrekna HRS.

Løyvinga på posten omfattar utgifter i samband med det internasjonale satellittbaserte nødpeilesystemet COSPAS-SARSAT og utgifter til Justis- og beredskapsdepartementet si nasjonale og internasjonale forplikting og engasjement innanfor redningstenesta.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 10 mill. kroner for heilårsverknaden av styrkt grunnbemanning.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 455, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3455, post 01, jf. forslag til vedtak.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 155,0 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Løyvinga på posten omfattar utgifter til å engasjere private selskap, t.d. helikopterselskap og frivillige redningsorganisasjonar i konkrete redningstilfelle, til refusjon til frivillige hjelparar for innsats i redningstenesta, til forbruk og erstatning av tapt materiell m.m. Forbruket på posten er vanskeleg å berekne, sidan utgiftene varierer med talet på og omfanget av redningsaksjonar.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 31,8 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Løyvinga på posten dekker diverse investeringar til kjøp og vedlikehald av utstyr til Hovudredningssentralen.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 7,1 mill. kroner.

Post 71 Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten

Løyvinga på posten dekker tilskot til Frivillige organisasjoners redningsfaglige forum (FORF) og til frivillige organisasjonar i redningstenesta som er representerte av paraplyorganisasjonen FORF. Løyvinga kan òg dekke tilskot til andre særskilte relevante frivillige organisasjonar innanfor redningstenesta.

Tilskota skal fremme kvaliteten i redningstenesta. Frivillige organisasjonar skal setjast betre i stand til å delta i redningsaksjonar når menneske har behov for direkte hjelp ved fare for død eller skade som følgje av akutte hendingar. Tilskotsmottakaren skal gjere greie for at tilskotet er nytta til redningsfaglege tiltak, og at mottakaren har bidratt i redningsarbeid.

Ein tilskotsmottakar skal innan 1. april året etter det året tilskotet gjeld for, rapportere til Justis- og beredskapsdepartementet om korleis tilskotet har bidratt til at organisasjonen har blitt sett i betre stand til å delta i redningsaksjonar. Justis- og beredskapsdepartementet tildeler tilskot for eitt år av gongen etter ei skjønsmessig vurdering av i kva grad formålet som det blir søkt om tilskot til, bidrar til å oppfylle formålet med tilskotsordninga.

Resultata for 2022 er i tråd med ønskt formål for tildelinga.

Posten omfattar òg premie til forsikringsordning for frivillige i redningstenesta og midlar til varetaking av sekretariatsfunksjonen til Nasjonalt redningsfagleg råd. Sekretariatsfunksjonen blir vareteken av FORF.

Løyvinga omfattar òg tilskot til dei frivillige organisasjonane i redningstenesta tilsvarande abonnementsordninga for alle brukarar av Nødnett. Dette utgjer om lag 48,4 mill. kroner av løyvinga.

Det vert foreslått å auke løyvinga med 15 mill. kroner i 2024 for å dekke kostnadane for dei frivillige organisasjonane i redningstenesta i forbindelse med utskifting av koparnettet.

Vidare dekker løyvinga på posten utgifter til dykkaropplæring av frivillige som deltek i redningsdykkarberedskap og må ha redningsdykkarsertifisering.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 92,5 mill. kroner.

Post 72 Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester

Løyvinga på posten skal bl.a. dekke tilskot til Telenor for tenesta dei utfører i samband med nød- og tryggingstenesta til Kystradioen, og til å halde ved lag 24-timars tårnteneste ved Svalbard lufthamn, i tillegg til ev. andre tilskot innanfor rednings- og beredskapsfeltet.

Telenor Kystradio (TK) leverer maritime telekommunikasjonstenester (kystradiotenesta) langs kysten av Noreg på vegner av staten og lyttar etter nødvarsel frå to bemanna kystradiostasjonar som er samlokaliserte med avdelingane til Hovudredningssentralen på Sola og i Bodø. Under redningsoppdrag sørger kystradiostasjonane for kontakt mellom redningstenesta og den/dei som er i nød. Kystradiotenesta er definert som ei spesiell samfunnsopplagt oppgåve, jf. ekomlova § 5-3 første ledd nr. 1.

Avinor held 24 timars tårnteneste ved Svalbard lufthamn. Avinor skal levere AFIS-tenester på døgnkontinuerleg basis slik at redningshelikoptertenesta på Svalbard får lokal flygeinformasjonsteneste, alarm og redningsteneste og vêrobserverasjonar (AFIS) som dei har behov for til uttrykkingar.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 136,0 mill. kroner.

Post 73 Tilskudd til Redningsselskapet

Tilskotet skal bidra til å halde oppe Redningsselskapet sin innsats i redningstenesta og i arbeidet

med å førebyggje ulukker. Det dekker ein del av driftsutgiftene selskapet har til søk- og redningsberedskap.

Redningsselskapet er ein landsdekkande og frivillig humanitær organisasjon. Det primære formålet er å redde liv og berge verdiar på sjøen. Organisasjonen er ein viktig beredskapsressurs og utfører søke-, rednings- og hjelpeteneste langs kysten av Noreg og i tilgrensande havområde. Organisasjonen har i dag ein flåte med redningsskøyter der om lag halvparten er bemanna av frivillige sjøredningskorps, og den andre halvparten er bemanna av Redningsselskapet sitt faste mannskap. Dei faste tilsette har 24 timars beredskap heile året. I tillegg har Redningsselskapet fire ambulansebåtar som dei opererer på vegner av helseføretak i Nordland.

Redningsselskapet skal òg drive opplysningsarbeid og førebyggjande arbeid for å betre tryggleiken for sjøfarande. Redningsskøytene utfører oppgåver på utkalling av Hovudredningsentralen, AMK, Kystverket, politiet og andre.

Tilskotet dekker ein del av driftskostnadene selskapet har til søk- og redningsaksjonar, og dessutan ein del av kostnadene til beredskap. For alle endringar i stasjonering og disponering av redningsskøytene er det ein føresetnad at det er gjort i samarbeid med Hovudredningssentralen. Tilskotet kan brukast til arbeidet med opplysningsarbeid og førebyggjande sjøtryggleiksarbeid, med særskild vekt på barn og unge. Tilskotet kan òg brukast til å styrke deltakinga i beredskapen mot akutt forureining.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 140,1 mill. kroner.

Kap. 3455 Redningstjenesten

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Refusjoner	3 245		
	Sum kap. 3455	3 245		

Post 01 Refusjoner

Løyvinga dekker refusjonar til ulike aktivitetar i redningstenesta. Det blir ikkje budsjettert med noko beløp.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 455, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3455, post 01, jf. forslag til vedtak.

Kap. 457 Nasjonal sikkerhetsmyndighet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	418 262	429 234	451 230
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overførast</i>	40 089	25 990	5 943
	Sum kap. 457	458 351	455 224	457 173

NSM høyrer administrativt inn under Justis- og beredskapsdepartementet, og dette departementet har òg fagansvaret for NSM i saker som høyrer inn under justisministeren. Forsvarsdepartementet kan instruere NSM i saker innan ansvarsområ-

det sitt. Direktoratet er såleis òg ein del av forsvarssektoren.

NSM har gjennomført ei konseptvalutgreiing (KVU) for ei nasjonal skyteneste. Bakgrunnen for tiltaket er behovet for større nasjonal kontroll med kritisk digital infrastruktur og trygging av

verneverdig informasjon. KVVU-en har vore gjennom ei ekstern kvalitetssikring (KS1), og regjeringa har valt ei løysing for tiltaket.

Sentrale tiltak for betre digital tryggleik, jf. Prop. 78 S (2021–2022) og Innst. 270 S (2021–2022), er t.d. evna til å koordinere handteringa av alvorlege digitale hendingar og betre evne til å oppdage, verifisere og varsle om koordinerte og alvorlege dataangrep. Heilårseffekten av desse tiltaka var realisert i 2023.

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/887 av 20. mai om opprettelse av det europeiske industri-, teknologi- og forskningskompetansesenter for cybersikkerhet og nettverket av nasjonale koordinasjonssentre (forordninga om kompetansesenter for cybertryggleik) tredde i kraft i EU 28. juni 2021. Forordninga vart teken inn i protokoll 31 i EØS-avtalen i januar 2023. Etter forordninga skal kvart medlemsland peike ut eit nasjonalt koordineringssenter for digital tryggleik. Senteret skal bl.a. bygge opp og samordne den nasjonale delen av det europeiske kompetansefellesskapet innanfor digital tryggleik og generelt stimulere forskning, innovasjon og kompetanseutvikling innanfor digital tryggleik. NSM og Noregs forskningsråd i samarbeid er peika ut som nasjonalt koordineringssenter for digital tryggleik i Noreg. NTNU vil òg vere del av eit slikt samarbeid.

Kap. 3457 Nasjonal sikkerhetsmyndighet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Inntekter	18 352	35 338	36 893
	Sum kap. 3457	18 352	35 338	36 893

Post 01 Inntekter

Inntektene til Nasjonalt tryggingsorgan (NSM) er i hovudsak samansette av medlemsavgifter frå næringslivet til varslingsssystemet for digital infrastruktur (VDI), kurs- og konferanseavgifter og brukarbetaling ved tryggleiksgodkjenning av informasjonssystem.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten skal dekke alle ordinære driftsutgifter og investeringar for NSM.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 457, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3457, post 01, jf. forslag til vedtak.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 451,2 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Løyvinga på posten skal dekke utgifter til teknisk utstyr innafor Varslingssystem for digital infrastruktur (VDI). Løyvinga er ein konsekvens av Innst. 720 S (2021–2022), jf. Prop. 78 S (2021–2022) (Ukraina-proposisjonen), og tiltaket om å auke effekten av VDI gjennom auke talet på deltakande verksemder i systemet.

I samband med at eit prosjekt for digitalisering av klareringssaker blir avslutta, blir det foreslått å redusere posten med 21,2 mill.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 5,9 mill. kroner.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga under kap. 457, post 01, mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3457, post 01, jf. forslag til vedtak.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 36,9 mill. kroner.

Programkategori 06.60 Andre virksomheter

Utgifter under programkategori 06.60 fordelte på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	1 693 552	1 747 908	1 466 549	-16,1
	Sum kategori 06.60	1 693 552	1 747 908	1 466 549	-16,1

Utgifter under programkategori 06.60 fordelte på kapittel

(i 1 000 kr)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
460	Spesialenheten for politisaker	62 668	61 861	67 132	8,5
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.	1 263 252	1 293 172	1 366 567	5,7
467	Norsk Lovtidend	8 557	8 125	8 750	7,7
468	Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker	22 255	22 864	24 100	5,4
469	Vergemålsordningen	336 820	361 886		-100,0
	Sum kategori 06.60	1 693 552	1 747 908	1 466 549	-16,1

Innleiing

Programkategori 06.60 omfattar Spesialeininga for politisaker, særskilte straffesaksutgifter m.m. (medrekna bl.a. utgifter til advokat, tolk og sak-kunnig i straffesaker), den rettsmedisinske kom-misjonen, Norsk Lovtidend, kommisjonen for gjenopptaking av straffesaker og verjemålsord-ninga.

Målet for programkategori 06.60 *Andre virk-somheter* er rettstryggleik. Alle verksemder og

ordningar som ligg under denne programkatego-rien, bidrar til betre rettstryggleik for ulike grup-per menneske i ulike delar av samfunnet.

Prioriteringar i 2024

Spesialeininga for politisaker har i fleire år hatt behov for auka kapasitet. Sakene blir meir kom-plekse. Det blir foreslått å auke løyvinga med 2 mill. kroner til auka kapasitet.

Kap. 460 Spesialenheten for politisaker

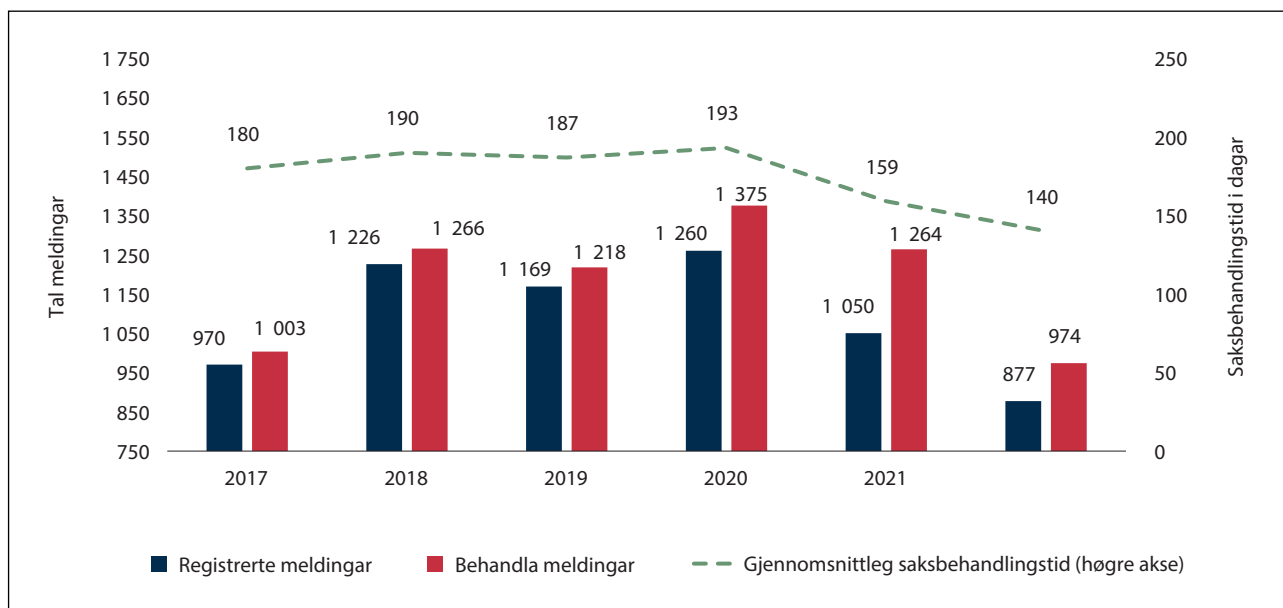
(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	62 668	61 861	67 132
	Sum kap. 460	62 668	61 861	67 132

Spesialeininga for politisaker skal sikre lik og rettvis behandling av saker som gjeld spørsmålet om tilsette i politiet eller påtalemakta har gjort straffbare handlingar i tenesta. Ved å behandle alle saker mot politiet eller påtalemakta med det same alvorret og like grundig som andre som blir sette under straffefølgning, bidrar Spesialeininga for politisaker til rettstryggleik. Spesialeininga for politisaker etterforskar, avgjer påtale i og fører desse sakene for domstolane. Eininga skal sikre rettstryggleik både for den som melder, og for dei som blir melde. Spesialeininga for politisaker set òg i verk etterfor-

sking dersom nokon døyr eller blir alvorleg skadde som følgje av tenestutøvinga til politiet eller påtalemakta, sjølv om det ikkje er mistanke om ei straffbar handling. Spesialeininga er ikkje del av politiet, men er administrativt underlagd Justis- og beredskapsdepartementet og fagleg underlagd Riksadvokaten.

Spesialeininga har mykje erfaring med overføringsverdi, og det er derfor viktig at politiet og påtalemakta bruker årsrapportane og vedtaka frå Spesialeininga til utvikling og læring. Eininga får mykje kunnskap om politiet gjennom sakene.

Figur 2.6 Registrerte og behandla meldingar og saksbehandlingstid i Spesialeininga for politisaker (2017–2022)

Kjelde: Spesialeininga for politisaker

Spesialeininga for politisaker har behov for auka kapasitet. Saksbehandlingstida har vore lang, men ho er betra i 2022. Saman med Riksadvokaten er det fastsett eit konkret resultatkrav om at gjennomsnittleg saksbehandlingstid skal vere innanfor 150 dagar. I 2022 var den gjennomsnittlege saksbehandlingstida for avgjorde saker 140 dagar, mot 159 dagar i 2021. I 2022 gjekk sakstala noko ned. At saksbehandlingstida har blitt lågare, er

bl.a. resultatet av ei organisatorisk endring i eininga frå november 2021. Etterforskningsressursane vart samla i ei ny etterforskningsavdeling med kontor i Oslo, Bergen og Trondheim. På Hamar vart det etablert eit felles saksmottak. Avdelinga har eigen leiar i tillegg til spesialefterforskarar, påtalefagleg etterforskningsleiarar og administrativt tilsette. I 2022 styrkte eininga beredskapsvakta si med ein jurist, slik at det alltid er ein spe-

Boks 2.2 Sakskomplekset i Spesialeininga for politisaker

- Spesialeininga for politisaker etterforskar eit mangfald av saker, mange av dei svært alvorlege, ikkje minst saker der personar blir skotne av politiet, og døyr. I 2022 vart det reagert med positive påtaleavgjerder i 29 av 974 behandla meldingar.
- Ein tenesteperson vart i 2022 tiltalt for å ha utnytta stillinga si for å oppnå seksuell omgang med ein underordna kollega. Tenestepersonen vart dømd i tingretten, men frifunnen under dissens i lagmannsretten. Eininga har gjennom åra hatt ei rekke saker som handlar om seksuelle overgrep.
- Ein tenesteperson vart i 2022 dømd i lagmannsretten for seksuelt krenkande åtferd i ein undervisningssituasjon. Domfelte anka saka til Høgsterett, som forkasta anken i 2023.
- Ein tenesteperson vart i 2022 dømd til fengsel i sju månader for grovt underslag for å ha tileigna seg, oppbevart og selt vidare gjenstandar som høyrde til politidistriktet.
- Fleire tenestepersonar fekk i 2022 førelegg for å søke om informasjon i interne datasystem, utan at det var tenestleg grunn til dette.
- Spesialeininga har gitt fleire førelegg for tenestefeil i samband med våpenbruk (vådeskot). Fleire saker handla òg om brot på vegtrafikklova.
- Gjennom åra har fleire tenestepersonar blitt tiltalte for uforholdsmessig og ikkje nødvendig bruk av makt.
- Brot på føresegnene i straffelova om teieplikt er eit straffebod eininga stadig nyttar.

Eininga har i fleire år hatt mange krevjande saker og som har kravd mykje ressursar, noko som har påverka moglegheita til å drive med kompetanseutvikling i eininga. Arbeidet med kompetanseutvikling er intensivert, mellom anna med ei eiga stilling som fag- og opplæringsansvarleg. Det er særskild viktig at eininga følgjer med på den fagutviklinga som skjer i politiet og påtalemakta. Om eininga ikkje følgjer med i den faglege utviklinga, kan ho raskt minste autoritet og legitimitet.

sialetterforskar og ein påtalefagleg etterforsningsleiar som har beredskap for å rykke ut ved hendingar. Dette sikrar lik praksis og god handtering av initialfasen i saker som krev tiltak raskt. Endeleg har utvalde påtalefaglege etterforsningsleiarar fått fullmakt til å avgjere visse saker. Eininga arbeider òg med å digitalisere ei rekkje arbeidsprosessar. Desse tiltaka har bidratt til å redusere saksbehandlingstida, utan at kvaliteten er blitt dårlegare.

Saksbehandlingstid er viktig for tilliten til Spesialeininga. Sakene må behandlast effektivt og innanfor rimelege fristar. Sakene er ofte alvorlege (sjå boks 2.2), og det er avgjerande at det finst ressursar

tilgjengeleg, slik at desse sakene ikkje blir liggjande for lenge.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten skal dekke driftsutgifter til Spesialeininga for politisaker som lønn, godtgjersler til advokatar på verv, husleige og andre administrative utgifter. Spesialeininga for politisaker hadde 43 årsverk per 31. desember 2022.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 2 mill. kroner til auka kapasitet i eininga.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 67,1 mill. kroner.

Kap. 466 Særskilte straffesaksutgifter m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	1 263 252	1 293 172	1 366 567
	Sum kap. 466	1 263 252	1 293 172	1 366 567

Juridisk hjelp i straffesaker bidrar til god rettstryggleik for den enkelte ved å sikre at ein får kvalifisert hjelp, anten ein er sikta, tiltalte, fornærma eller pårørende. På denne måten kan ei rettssak gå meir rettvist for seg.

Lov 18. juni 2021 nr. 122 om endringer i straffeprosessloven mv. (aktiv saksstyring mv.) vart sett i kraft 1. juli 2022. Endringane skal effektivisere behandlinga av dei meir omfattande straffesakene. Fristen for å framstille pågripne personar for varetektsfengsling vart stramma inn, og det vart innført enkelte endringar som gjeld bistandsadvokatordninga.

Lov 12. mai 2022 nr. 28 om advokater og andre som yter rettslig bistand (advokatlova) vart vedteken av Stortinget 3. mai 2022 og sanksjonert av Kongen i statsråd 12. mai 2022. Lova inneber ei heilskapleg regulering av verksemda til advokata og av høvet til å yte rettsleg hjelp for andre enn advokatar. Eit lettare tilgjengeleg regelverk er viktig både for advokatar og for det rettssøkjande publikummet. Overgangsreglar og ny advokatforskrift må vere på plass før advokatlova kan tre i kraft. Departementet tek sikte på å sende eit høyringsnotat med forslag til ny advokatforskrift på høyring hausten 2023.

Salær til offentleg oppnemnde forsvararar, bistandsadvokatar, sakkunnige og tolkar er regulert gjennom *forskrift 3. desember 1997 om salær fra det offentlige til advokater mv.* (salærforskrifta) og *forskrift 12. desember 2005 om salær fra det offentlige til advokater m.fl. etter faste satser (stykkprisatser) ved fri rettshjelp og i straffesaker* (stykkprisforskrifta). Det vart i juni 2022 inngått ein ny avtale mellom departementet og Advokatforeninga om å opprette eit uavhengig salærråd. Bakgrunnen var aksjonen til Advokatforeninga som råka straffesaker for Høgsterett. Salærrådet kom

med ei tilråding i desember 2022 og ei tilleggsfråsegn i juni 2023. Rådet tek utgangspunkt i prisutviklinga for juridiske tenester, noko som gir ein sats på 1 385 kroner, og meiner det er eit naturleg nivå for salærsatsen. Rådet skriv òg at det erkjenner at ein eingongsauke til dette beløpet vil ha store konsekvensar for budsjettet. Meirutgiftene til salær per år er rekna til 453 mill. kroner ved ein rettshjelpssats på 1 400 kroner. Salærrådet peikar på at ei gradvis opptrapping er ei aktuell tilnærming.

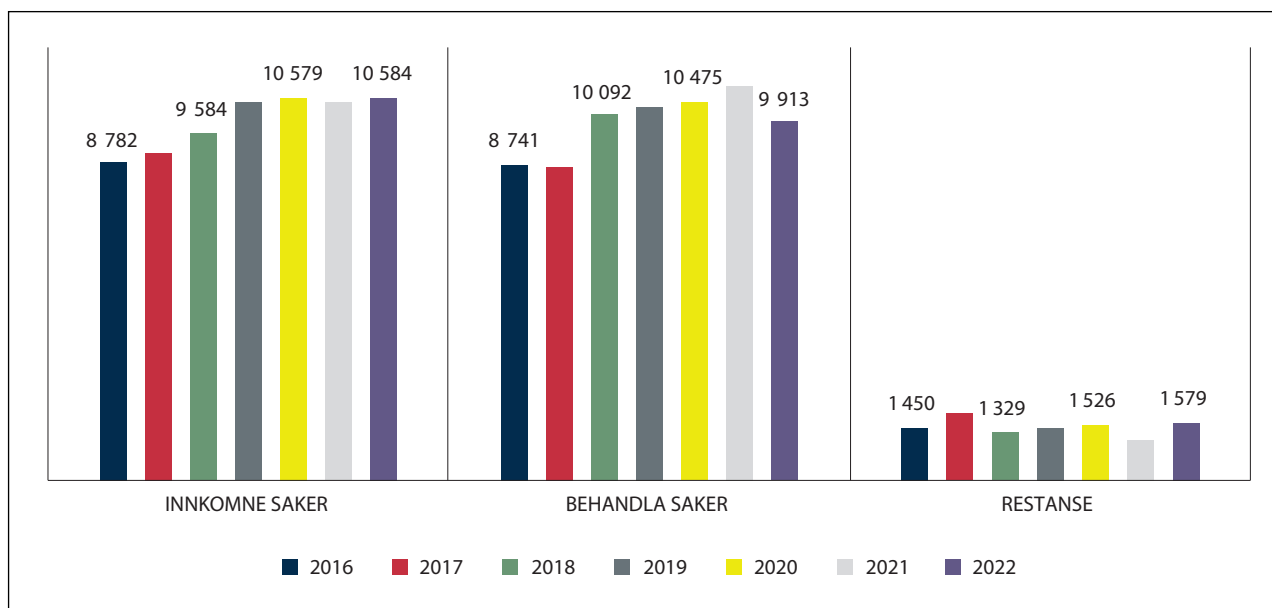
I samband med revidert nasjonalbudsjett 2023 vart den offentlege rettshjelpssatsen (salærsatsen) auka frå 1 140 kroner til 1 180 frå 1. juli 2023. Det blir foreslått ein rettshjelpssats på 1 215 kroner i 2024.

Den rettsmedisinske kommisjonen

Hovudoppgåva til den rettsmedisinske kommisjonen (DRK) er å kvalitetssikre rettsmedisinske erklæringar og utsegner som sakkunnige gir i straffesaker, noko som er viktig for å sikre rettstryggleiken til den enkelte.

Talet på sakkunnige erklæringar som blir sende til DRK for kvalitetssikring har vore jamt aukande over mange år og har sidan 2019 lege på litt over 10 000 erklæringar per år. I 2022 tok kommisjonen imot 10 584 erklæringar. Kommisjonen behandla færre saker i 2022 enn i åra før, med 9 913 behandla erklæringar. Om lag 48 pst. av dei innkomne erklæringane er innanfor fagområdet rettspatologi og klinisk rettsmedisin. Dei andre fagområda er toksikologi, genetik og psykiatri.

Kommisjonen har over fleire år arbeidd med alternative tiltak og arbeidsformer for å effektivisere drifta ved DRK.

Figur 2.7 Innkomne og behandla saker, og dessutan restanse i DRK

Kjelde: Den rettsmedisinske kommisjon

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten dekker i hovudsak utgifter til juridisk hjelp i straffesaker til personar som har rett til advokathjelp i medhald av straffeprosesslova kap. 9 og 9a. Dette er personar som har status som sikta eller tiltalte, som fornærma eller som pårørande til eller etterlatne etter fornærma i ei straffesak. Løyvinga dekker utgifter til salær og reise- og kostgodtgjersle til forsvararar, bistandsadvokatar, tolkar og sakkunnige som er oppnemnde av retten eller av kommisjonen for gjenopptaking av straffesaker.

Løyvinga dekker vidare tapt arbeidsforteneste til tolkar utan salærrett og sakkunnige i straffesaker, enkelte utgifter til den rettsmedisinske kommisjonen, som honorar og/eller godtgjersle og reise- og kursutgifter, og dessutan salær og reise-

og opphaldsutgifter til aktorar i militære straffesaker. Løyvinga dekker òg utgiftene til Justis- og beredskapsdepartementet i samband med omsetjing av rettsoppmodingar, utleveringssaker og barnebortføringssaker etter Haag-konvensjonen av 1980 og Europakonvensjonen av 1980.

Løyvinga dekker òg godtgjering til særskild advokat i saker om førehandskontroll av tilrettelagd innhenting, jf. ny lov om Etterretningstene-sta.

Dei totale utgiftene på posten er i hovudsak avhengige av mengda straffesaker og omfanget av dei, talet på oppnemnde forsvararar eller bistandsadvokatar, bruken av tolkar og sakkunnige og nivået på den offentlege salærsatsen.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 1 367 mill. kroner.

Kap. 467 Norsk Lovtidend

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	8 557	8 125	8 750
	Sum kap. 467	8 557	8 125	8 750

Norsk Lovtidend sørger for at lover og reglar er tilgjengelege for allmenta, og at regelverk-sendingar kan bli kunngjorde raskt, noko som er

eit viktig prinsipp for rettstryggleiken. Norsk Lovtidend blir publisert av stiftinga Lovdata på vegner av Justis- og beredskapsdepartementet.

Det har vore ein auke i talet på journalførte dokument, i sentrale forskrifter og i lokale forskrifter.

Det har vore ein auke i talet på kunngjeringar og publisering av lover og forskrifter, sentralt og lokalt. I 2024 er det venta at talet på produserte sider blir tilnærma eit normalår.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten dekker utgifter til tilarbeiding av manuskript og arbeidet med den elektroniske utgåva av Norsk Lovtidend.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 8,8 mill. kroner.

Kap. 468 Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	22 255	22 864	24 100
	Sum kap. 468	22 255	22 864	24 100

Kommisjonen for gjenopptaking av straffesaker er eit uavhengig forvaltningsorgan som skal behandle krav om gjenopptaking av straffesaker som er rettskraftig avgjorde i domstolane. Kommisjonen skal rettleie, greie ut og avgjere sakene. Gjennom å opne for at domfelte kan få saka si prøvd på nytt i rettssystemet, bidrar kommisjonen for gjenopptaking av straffesaker til å sikre rettstryggleiken til den domfelte.

Kommisjonen for gjenopptaking av straffesaker skal ta stilling til om ein domfelt med rettskraftig straffedom skal få ny behandling av saka si i retten. Kommisjonen har hatt ei rekkje krevjande saker til behandling dei siste åra. Det har dessutan komme inn vesentleg fleire saker til behandling enn tidlegare år, mange av dei krevjande og omfattande. Det har kravd store ressursar og har medført at saksbehandlingstida har auka. Kommisjonen avgjorde 213 saker i 2022 mot 223 saker i 2021. I 2023 vart løyvinga til kommisjonen for gjenopptaking av straffesaker auka med 3 mill. kroner som ei varig styrking, som eit bidrag til at saker skal kunne bli behandla innan rimeleg tid, og rettstryggleiken til individet bli vareteken.

Gjennom åra har saker som reiser tvil ved om den domfelte var strafferettsleg tilrekneleg,

utgjort ein relativt stor del av dei sakene kommisjonen har opna. Dette er noko politiet òg må vere merksame på for evaluering og læring. Av dei totalt 178 realitetsvurderte sakene i 2022 vart 44 opna att, mot 82 året før. Av dei sakene som vart opna att, vart 28 opna som følge av tvil om den domfelte var strafferettsleg tilrekneleg.

Utilreknelegreglane er nyleg endra slik at ein større grad av skjønn kan bli avgjerande. Det er mogleg at dette kan generere fleire saker for kommisjonen. Kommisjonen har jamleg fått større mengder med saker knytt til eit særskilt saksområde. I 2023 har det vore ei rekkje saker knytt til kroppsvisitasjonar. Regjeringa har oppnemnt eit uavhengig utval, Baneheia-utvalet, som bl.a. òg skal gjennomgå kommisjonen for gjenopptaking av straffesaker.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten dekker driftsutgifter til medlemmene av kommisjonen, lønn til tilsette i sekretariatet og andre driftsutgifter for kommisjonen og sekretariatet. Sekretariatet hadde 12,5 årsverk i 2022.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 24,1 mill. kroner.

Kap. 469 Vergemålsordningen

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	263 322	269 647	
21	Spesielle driftsutgifter	73 498	92 239	
	Sum kap. 469	336 820	361 886	

Verjemålsforvaltninga sørger for rettstryggleiken til personar som treng hjelp til å handtere dei økonomiske og personlege forholda sine. Førstelinja i verjemålsforvaltninga er statsforvaltaren. Statens sivilrettsforvaltning (SRF) er sentral verjemålsstyresmakt og er bl.a. ansvarleg for klagebehandling og tilsyn med statsforvaltarane. Ordinære verjemål er eit frivillig velferdsgode som byggjer på sjølvrådetrett. Dersom ein person motset seg det, kan ikkje statsforvaltaren opprette verjemål. Retten kan likevel unntaksvis fastsetje verjemål og ta frå personen rettsleg handleevne utan at personen vil, dersom strenge vilkår er oppfylte. Det er viktig at kvart enkelt verjemål er tilpassa kva personen vil og har behov for, og at verjemålet ikkje blir meir omfattande enn nødvendig. Barn kan få oppnemnd verje dersom dei er utan ei fungerande verje. Statsforvaltaren har òg til oppgåve å utnemne representantar til mindreårige som kjem til Noreg utan foreldre eller andre med foreldreansvar, og som søker vern (asyl), jf. utlendingslova § 98a. Representanten skal vareta rettane til den mindreårige i asylsaka, trer juridisk inn i staden for foreldra og treffer alle avgjerder som fell inn under foreldre- og verjeansvaret. Som førstelinje i verjemålsforvaltninga er det statsforvaltaren som har ansvar for rekruttering, opplæring, rettleiing og tilsyn med verjene og representantane.

Per 31. desember 2022 var det registrert om lag 65 000 verjemål, og om lag 42 000 av desse var for vaksne personar. Av desse var i underkant av 300 personar fråtekne rettsleg handleevne. På same tidspunkt var det registrert om lag 21 500 verjemål for mindreårige. Av om lag 26 300 verjer for vaksne personar var om lag 91 pst. verje for berre éin person, i hovudsak nærstående. Nærstående får som hovudregel ikkje godtgjering. Ved avslutninga av 2022 forvalta statsforvaltaren om lag 23 mrd. kroner på vegner av personar med verje.

Sjølvrådetretten til personen med verje, og rolla til verja med å støtte opp under retten, er godt inn-

arbeidd i verjemålsforvaltninga. Dette er eit resultat av ei rekkje tiltak dei seinare åra. Utviklinga med at statsforvaltaren i fleire tilfelle enn tidlegare har samtale med personen det er aktuelt å opprette verjemål for, har vore positiv. Prosentdelen saker der det blir gjennomført samtalar, har gått noko ned samanlikna med i 2021 og var i 2022 på 46 pst. Det er store variasjonar mellom statsforvaltarane, og delen gjennomførte samtalar er for låg hos fleire av statsforvaltarane. Hovudårsaka til at det ikkje blir gjennomført samtale, er at statsforvaltaren vurderer det som umogleg eller formålslaust. Stortinget vedtok våren 2023 endringar i verjemålslova som tek sikte på å presisere kva sjølvrådetretten betyr, og kor vidt han rekk, bl.a. i lys av dei menneskerettslege pliktene til Noreg. Formålet med endringane er først og fremst å tydeleggjere alminneleg verjemål som eit frivillig støttetiltak. Endringane tredde i kraft 1. april 2023. Departementet held fram arbeidet med ein heilskapleg gjennomgang av verjemålsordninga, sjå omtale av oppmodingsvedtak nr. 848 (2020–2021). Sjølvrådetrett har òg stått sentralt i opplæringa av verjer, og det har vore ei positiv utvikling i talet på verjer som gjennomfører grunnleggjande opplæring og nyttar seg av e-læringsplattforma som verjemålsforvaltninga har utvikla. Det er grunn til å rekne med at meir bruk av e-læringskurs har bidratt til å sikre betre og likare kompetanse hos verjene.

Det viktigaste tiltaket i 2022 for meir individtilpassa verjemål har vore prosjektet *Fullmaktsregister for innbyggere* (FUFINN). FUFINN Verjemål er ein del av eit større prosjekt i regi av SKATE¹ for å lage ei heilskapleg løysing for digital fullmaktsrepresentasjon. Nye verjefullmakter som verjene etter kvart kan bruke for å utføre tenester digitalt, gir både meir individtilpassa verjemål og betre rettstryggleik for personane med verje. Ved utgangen av 2022 hadde statsforvaltarane opp-

¹ Styring og koordinering av tjenester i e-forvaltning

retta digitale fullmakter i om lag 92 pst. av alle verjemåla, medrekna alle nyoppretta verjemål. Av dei resterande sakene gjaldt mange oppdrag der det av ulike årsaker ikkje er aktuelt å digitalisere fullmaktene. Det betyr at tilnærma alle personar med verje har fått verjemål som er betre tilpassa ønska og behova deira.

Digitalisering er sentralt for å nå målet om betre og meir effektive tenester til brukarane. I prosjektet *Digitalt vergeregnskap* (DIVE) er formålet å digitalisere kontrollen av verjerekneskapane. Digital innhenting av opplysningar frå Skatteetaten og finansnæringa vil gjere det mogleg å kontrollere alle verjerekneskapane. Då kan ein avdekke avvik meir effektivt. Det er inngått avtale med Skatteetaten om digital overføring av skattemeldingar, og det er sett i gang eit pilotprosjekt med ein av finansinstitusjonane om overføring av bankopplysningar. Pilotprosjektet er ei førebuing til ei fast avtale med finansnæringa om overføring av bankopplysningar.

Arbeidet til verjemålsforvaltninga med å informere meir om privatrettslege alternativ til verjemål, irekna framtidfullmakter, legalfullmakter og private fullmakter, har hatt positiv effekt. Trenden med ein vesentleg auke i talet på stadfesta framtidfullmakter som har tredd i kraft, har halde fram, frå om lag 1 000 i 2020 og 1 600 i 2021 til om lag 2 500 i 2022. Det er ein auke på 56 pst. samanlikna med året før. Delen av søknader om å opprette verjemål som ikkje fører til nye verjemål, har òg auka. Meir bruk av framtidfullmakter sikrar at fleire tek kontroll over eiga framtid, og at dei bidrar til å redusere belastninga på verjemålsforvaltninga. Stadfesting av at framtidfullmakt trer i kraft, er frivillig og ikkje nødvendig for at fullmakta skal vere gyldig.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten dekker driftsutgifter til verjemålsforvaltninga, dvs. statsforvaltarane og SRF, som lønn og andre administrative utgifter. I tillegg skal løyvinga dekke investeringar, nødvendig konsulenthjelp, utstyr og prosjektkostnader. Etter retningslinjene Finansieringsordning for Fylkesmannen [no statsforvaltaren] (2009) skal faste oppgå-

ver bli finansierte over eit felles budsjettkapittel (Kommunal- og distriktsdepartementet sitt budsjett, kap. 525 Statsforvalterne, post 01 Driftsutgifter). Nye oppgåver kan bli finansierte over budsjettet til dei enkelte fagdepartementa i ein overgangsperiode, og i utgangspunktet skal midlane bli overførte til felleskapittelet innan fire år. Verjemål har sidan 2013 blitt finansierte over budsjettet til Justis- og beredskapsdepartementet, kap. 469 Vergemålsordningen. Det blir foreslått at løyvinga på kap. 469, post 01, blir ført over til Kommunal- og distriktsdepartementet sitt kap. 525, post 01, for den delen som gjeld driftsutgifter til statsforvaltarane. Det utgjer 229 mill. kroner.

Det blir foreslått at den delen av løyvinga som finansierer rolla til SRF som sentral verjemålsmyndigheit, blir ført over til kap. 473, post 01. Det utgjer 43 mill. kroner.

Det blir foreslått at løyvinga over kap. 469, post 01, blir redusert med 273 mill. kroner mot ein auke på 229 mill. kroner over Kommunal- og distriktsdepartementet sitt kap. 525, post 01, og ein auke på 43 mill. kroner over kap. 473, post 01.

Det blir foreslått at kap. 469, post 01, blir avvikla frå 2024.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Løyvinga på posten dekker godtgjersle og utgiftsdekking til verjer, jf. verjemålslova § 30, og til representantar for einslege mindreårige asylsøkarar i tillegg til nødvendige utgifter til tolk, jf. utlendingslova § 98 f.

Som følgje av forslaget om å føre over løyvinga på verjemålsområdet til Kommunal- og distriktsdepartementet sitt felles budsjettkapittel for faste oppgåver som ligg til statsforvaltaren (kap. 525), og forslaget om å avvikle kap. 469 som prosjektkapittel for verjemålsordninga, blir det foreslått å overføre dei spesielle driftsutgiftene til kap. 473, ny post 21.

Det blir foreslått at løyvinga over kap. 469, post 21, blir redusert med 98,4 mill. kroner mot ein tilsvarende auke over kap. 473, ny post 21.

Det blir foreslått å avvikle kap. 469, post 21, frå 2024.

Kap. 3469 Vergemålsordningen

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgifter	4 499	8 550	
	Sum kap. 3469	4 499	8 550	

Post 01 Vergemåls-/representantordningen, ODA-godkjente utgifter

Visse innanlandske utgifter for mottak av asylsøkarar og flyktningar kan etter statistikkdirektivet til OECD/DAC godkjennast som offisiell utviklingshjelp det første året asylsøkarar og flyktningar er i mottakarlandet. Tiltaka må følgje internasjonale retningslinjer for offisiell utviklingsbistand (ODA) om dei skal kunne reknast som bistand.

Det er venta ein reduksjon i talet på einslege mindreårige asylsøkarar (EMA) i 2024. Løyvinga er justert i samsvar med dette.

Som følgje av forslaget om å føre over løyvinga på verjemålsområdet til Kommunal- og distriktsdepartementet sitt felles budsjettkapittel for faste oppgåver som ligg til statsforvaltaren (kap. 525), og forslaget om å avvikle kap. 469 som prosjektkapittel for verjemålsordninga, blir det foreslått å overføre dei ODA-godkjende utgiftene til kap. 3525.

Det blir foreslått at løyvinga over kap. 3469, post 01, blir redusert med 8,9 mill. kroner mot ein tilsvarende auke over kap. 3473, ny post 02.

Det blir foreslått å avvikle kap. 3469, post 01, frå 2024.

Programkategori 06.70 Statens sivilrettsforvaltning, rettshjelp, erstatningsordninger, m.m.

Utgifter under programkategori 06.70 fordelte på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	721 883	994 838	1 221 309	22,8
50–89	Overføringer til andre	623 130	722 526	763 865	5,7
	Sum kategori 06.70	1 345 013	1 717 364	1 985 174	15,6

Utgifter under programkategori 06.70 fordelte på kapittel

(i 1 000 kr)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
470	Fri rettshjelp	578 227	860 483	906 566	5,4
471	Statens erstatningsansvar og Stortingets rettfærdsvederlagsordning	181 406	222 657	237 418	6,6
473	Statens sivilrettsforvaltning	453 053	509 109	701 766	37,8
475	Bobehandling	132 327	125 115	139 424	11,4
	Sum kategori 06.70	1 345 013	1 717 364	1 985 174	15,6

Innleiing

Programkategori 06.70 omfattar utgifter til fri rettshjelp, tilskotsordninga for spesielle rettshjelpstiltak, erstatningsansvaret til staten, erstatning i samband med strafforfølgning, rettfærdsvederlagsordninga til Stortinget, Statens sivilrettsforvaltning, valdsoffererstatningsordninga og garantiordninga for bubehandling.

Målet for programkategori 06.70 *Statens sivilrettsforvaltning, fri rettshjelp, erstatningsordninger m.m.* er rettstryggleik.

Felles for dei ulike ordningane i denne programkategorien er at dei varetek rettstryggleiken til den enkelte gjennom hjelp og støtte til rettshjelp eller gjennom erstatning frå staten i visse tilfelle.

Prioriteringar i 2024

Inntektsgrensene for behovsprøvd rettshjelp vart oppjusterte i både 2022 og 2023 etter mange år utan justeringar. Grensa for formue vart òg oppjustert i 2023. Gjeldande grenser er 350 000 kroner for einslege og 540 000 kroner for ektefellar og sambuarar. Grensa for formue er 150 000 kroner for både einslege og par. Regjeringa har lagt fram Prop. 124 L (2022–2023) *Endringer i rettshjelploven (ny modell for økonomisk behovsprøving)* for Stortinget, jf. oppmødningstvedtak nr. 49, 2. desember 2021. Forslaget inneber ein ny modell for behovsprøvd rettshjelp for at fleire personar skal bli omfatta av ordninga. Dekningsgraden til ordninga, altså delen av hushald som fell inn under ordninga, er anslått til

samla sett å auke frå om lag 16 til 33 pst. Det er bl.a. foreslått nye kriterium for behovsprøvinga når det blir innvilga rettshjelp. I staden for separate krav til inntekt og formue har regjeringa foreslått at det skal bli teke utgangspunkt i den samla betalingsevna til søkeren. Det skal givast eit fråd- rag for søkarar som har ansvar som forsørgjar. I staden for at grensa for rettshjelp er fastsett til eit bestemt kronebeløp, blir det foreslått at grensa

blir sett til fem gongar grunnbeløpet i folketrygda. Grensa vil då bli justert årleg, slik at ordninga ikkje blir svekt over tid. Det blir foreslått å innføre prosentvise eigendelar som blir fastsette på bakgrunn av betalingsevna til søkeren, og som aukar med betalingsevna. Eigendelen blir betalt ut frå dei samla advokatutgiftene i saka. Endringane blir foreslått innanfor den gjeldande løyvinga på pos- ten.

Kap. 470 Fri rettshjelp

(i 1 000 kr)

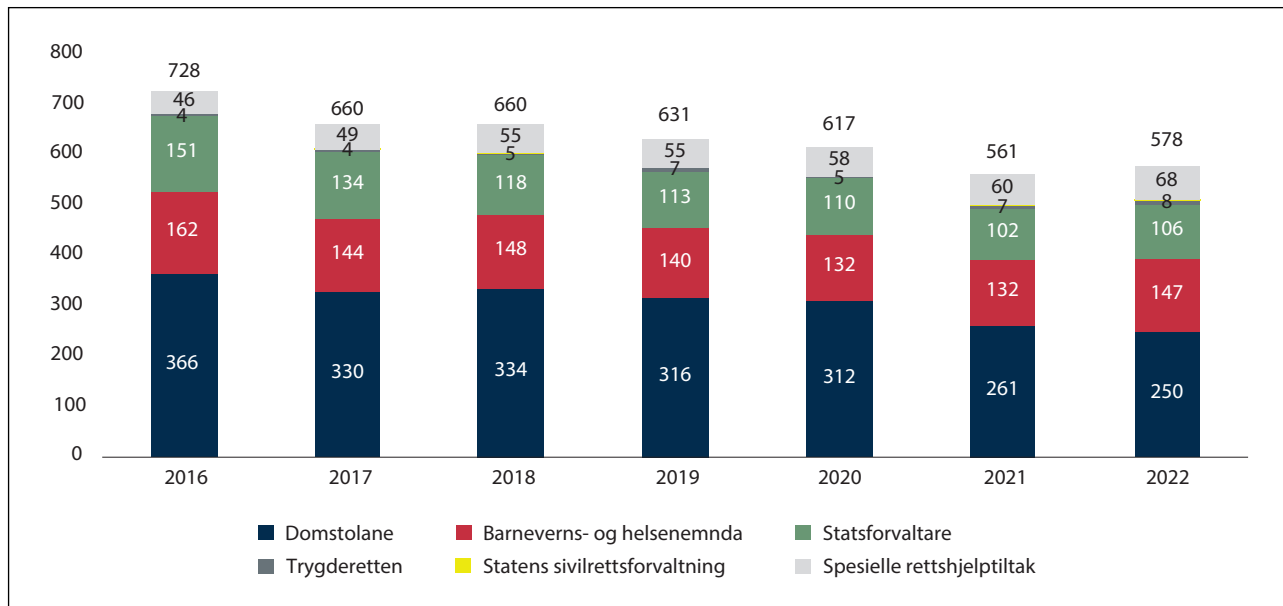
Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	510 699	791 218	839 271
72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	67 528	69 265	67 295
	Sum kap. 470	578 227	860 483	906 566

Rettshjelplova med forskrifter gir reglar om offentleg stønad til rettshjelp for dei som har behov for rettshjelp, men som ikkje har økonomi til å dekke utgiftene sjølv. Etter lova kan stønaden bli gitt i form av fritt rettsråd, fri sakførsel eller fritak for rettsgebyr. Fritt rettsråd og fri sakførsel inneber at den som har behov for rettshjelp, får hjelp frå ein advokat eller frå andre rettshjelparar. Tenesta blir heilt eller delvis betalt av det offentlege på grunnlag av rettshjelpssatsen. Statens sivilrettsforvaltning (SRF) er klageinstans for vedtak gjorde av statsforvaltarane, av barneverns- og helsenemnda og av kontrollkomisjonane for psykisk helsevern. SRF etatsstyrer statsforvaltarane på rettshjelpområdet og skal bidra til styrkt kompetanse blant statsforvaltarembeta og sikre einsarta praksis.

Fri rettshjelp blir gitt både med og utan behovsprøving. Fri rettshjelp utan behovsprøving inneber fri rettshjelp uavhengig av inntekt og formue, og det blir gitt på dei saksområda som har særleg mykje å seie personleg eller velferdsmessig, som t.d. barnevernssaker. I andre typar saker er ordninga med fri rettshjelp behovsprøvd. Personar som har krav på behovsprøvd rettshjelp, har inntekt og formue under fastsette grenser.

I samband med forslag til endringar i rettshjelplova er det behov for å utvikle nye digitale løysingar. For å få på plass ei løysing med ein felles rettshjelpsapplikasjon er det nokre grunnleggjande funksjonelle behov som må oppfyllest, dessutan må informasjon om rettshjelpsordninga gjerast meir tilgjengeleg. Til saman reknar ein med om lag 15 mill. kroner i investeringskostnader og nærmare 5 mill. kroner i årlege driftskostnader.

Utgiftene til fri rettshjelp har vore avtakande sidan 2016, både nominelt og reelt. Den reelle nedgangen i rettshjelpsutgifter frå 2016 til 2022 var på 12,5 pst. Årsaka til dette er samansett. Ein grunn er at dei økonomiske grensene har blitt vidareførte nominelt kvart år i perioden. Over tid har dette ført til at ein stadig mindre del av befolkninga har krav på behovsprøvd rettshjelp. Tre fjerdedelar av den totale reduksjonen i rettshjelpsutgifter kjem likevel frå saksområde der det blir innvilga fri rettshjelp uavhengig av inntekta og formuen til søkeren. Dette kjem i hovudsak av ein betydeleg nedgang i barnevernssaker og utlendingssaker i perioden.

Figur 2.8 Utgifter til fri rettshjelp og tilskot til spesielle rettshjelpstiltak (2016–2022)

Kjelde: Statsregnskapet

Justis- og beredskapsdepartementet sette i januar 2023 ned ei arbeidsgruppe som fekk i oppdrag å greie ut ei førstelinjeteneste for rettshjelp. Arbeidsgruppa leverte rapporten sin i juni 2023. Rapporten er no til oppfølging i departementet og vil inngå i departementets vidare arbeid på rettshjelpfeltet. Justis- og beredskapsdepartementet har med heimel i rettshjelplova § 7 tredje ledd etablert eit særleg rettshjelpstiltak utan økonomisk behovsprøving for personar som er omfatta av den feilaktige praktiseringa av trygderegelverket til Nav. Ordninga omfattar personar som feilaktig har fått vedtak om stans i, avslag på og/eller tilbakebetaling av sjukepengar, arbeidsavklaringspengar (rehabiliteringspengar/attføringspengar) og pleiepengar fordi dei frå og med 1994 har opphalde seg mellombels i eit anna EØS-land. Ordninga gjeld saker der det nye vedtaket ikkje endar med full omgjerding til gunst for den det gjeld. I 2021 og 2022 fekk statsforvaltaren høvesvis 68 og 52 saker gjennom ordninga. SRF, som behandlar ev. klagar, fekk ikkje saker til behandling i 2021 og 2022. Mange søkarar får medhald i saka si hos Nav, noko som kan forklare at det ikkje har komme inn fleire saker gjennom ordninga.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten skal dekke utgifter til advokat, sakkunnige og meddommarar m.m. i saker der det er gitt fri sakførsel etter reglane i rettshjelplova. Fri sakførsel blir gitt i saker for domstolane og for særskilde forvaltningsorgan som barne-

verns- og helsenemnda, kontrollkommissjonen (for psykisk helsevern), smittevernemnda m.m. I tillegg dekker løyvinga utgifter til advokat og rettshjelp i saker der det heilt eller delvis er løyvd fritt rettsråd etter reglane i rettshjelplova. Fritt rettsråd er juridisk rådgiving i saker som ikkje er til behandling i domstolane eller eit anna organ der det kan bli gitt fri sakførsel. Posten er regelstyrt.

Det blir foreslått å redusere løyvinga med 2 mill. kroner for å etablere ein digital løysing for å handtere anonym vitneførsel i samband med Prop. 34 L (2022–2023) Endringer i tvisteloven mv. (rettsmekling, ankenektelse mv.) mot ein tilsvarende auke på kap. 411, post 01. Sjå programkategori 06.20. Det blir foreslått ei løyving på posten på 839,3 mill. kroner.

Post 72 Tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak

Justis- og beredskapsdepartementet gir tilskot til spesielle rettshjelpstiltak. Løyvinga på posten dekker tilskot for å sikre rettstryggleiksarbeid, rettshjelpsverksemd og rettspolitisk arbeid. Formålet med tilskotsordninga er å gi kostnadseffektive rettshjelpstilbod til utsette grupper og menneske som er i ein spesielt vanskeleg situasjon, og som kan oppfatte at terskelen for å oppsøke ordinær juridisk hjelp er høg. Ordninga blir forvalta av Statens sivilrettsforvaltning som fordeler heile posten etter søknad frå dei ulike tilskotsmottakarane.

Ordninga er ein viktig del av det totale tilbodet innanfor rettshjelp. Tilskotsmottakarane skal rapportere om måla dei oppnår, erfaringar med tilt-

aka og bruken av ressursane. Måloppnåinga til tilskotsmottakarane er over år gjennomgåande god.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 67,3 mill. kroner.

Kap. 3470 Fri rettshjelp

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Tilkjente saksomkostninger m.m.	3 748	4 571	4 773
02	Fri rettshjelp, ODA-godkjente utgifter	5 503	5 668	5 668
	Sum kap. 3470	9 251	10 239	10 441

Post 01 Tilkjente saksomkostninger m.m.

Sakskostnader som blir tilkjende staten i saker der éin eller begge paratar får fri sakførsel (benefiserte saker), blir førte over til denne posten.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 4,8 mill. kroner.

Post 02 Fri rettshjelp, ODA-godkjente utgifter

Utgifter til fri rettshjelp til asylsøkarar som har fått avslag på søknad om vern, kan godkjennast som utviklingshjelp (ODA). Dette er i tråd med OECD/DAC sine presiseringar til ODA-regelverket. Sjå utdjupande omtale under kap. 3490 og i Utanriksdepartementet sin Prop. 1 S (2023–2024).

Det blir foreslått ei løyving på posten på 5,7 mill. kroner.

Kap. 471 Statens erstatningsansvar og Stortingets rettfærdsvederlagsordning

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsløyving</i>	115 756	123 392	131 572
72	Erstatning i anledning av straffeforfølgning, <i>overslagsløyving</i>	36 464	69 143	73 727
73	Stortingets rettfærdsvederlagsordning	29 186	30 122	32 119
	Sum kap. 471	181 406	222 657	237 418

Post 71 Erstatningsansvar m.m., overslagsbevilgning

Kap. 471, post 71, blir belasta når staten blir dømd til eller har inngått forlik om å betale erstatning fordi staten er ansvarleg etter ulovfesta eller lovfesta erstatningsrettslege reglar. Posten blir òg belasta når staten betaler ut erstatning utan at det har oppstått usemje om erstatningsansvaret i desse sakene. Posten blir vidare brukt til å dekke sakskostnadene til ein motpart og til å dekke for-

seinkingsrenter som er tilkomne fram til éin månad etter at ein dom vart rettskraftig. Utbetaling av erstatning i kontraktsforhold kan ikkje bli belasta posten. Finst det andre budsjettpostar som dekker dei aktuelle utgiftene, skal ikkje erstatningsutbetalingane bli belasta kap. 471, post 71. Sjå elles rundskriv G-01/2017. Løyvinga på posten er regelstyrt og er ei overslagsløyving.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 131,6 mill. kroner.

Post 72 Erstatning i anledning av straffeforfølgning, overslagsbevilgning

Ein person som har vore sikta, tiltalt eller dømd for ei straffbar handling, kan ha rett til erstatning for økonomisk tap og oppreisning dersom vedkommande blir frifunnen, dersom forfølgninga mot vedkommande blir innstilt, eller dersom vedkommande har vore pågripen eller fengsla i strid med sentrale menneskerettskonvensjonar. Oppreisning for fridomsrøving følgjer faste satsar. Statens sivilrettsforvaltning (SRF) behandlar og avgjer krav om erstatning etter straffeforfølgning.

SRF behandla 7,4 pst. fleire saker i 2022 samanlikna med i 2021. Samstundes har saksinngangen auka med om lag 15,6 pst., og SRF fekk inn om lag 1 300 nye krav om erstatning. I 2022 har restansane hatt ein monnaleg auke, frå om lag 380 saker i 2021 til om lag 620 saker i 2022. Gjennomsnittleg saksbehandlingstid har òg auka med i underkant av to månader samanlikna med i 2021. Delen som fekk tilkjend erstatning i 2022, var 48 pst. Utgiftene til erstatning i samband med straffeforfølgning varierer frå år til år. Utbetalingane er først og fremst avhengige av kva type saker som er til behandling. Krav om erstatning etter gjenopning av domfellingar etter uriktig praktisering av EØS-regelverket har hatt høg prioritet. I 2022 behandla SRF 17 saker knytte til uriktig praktisering av EØS-regelverket. SRF forventar inntil 127 saker til i 2023 og 2024. Det er behandla ni saker der kravstillaren gjer gjeldande at det har blitt gjennomført ulovleg ransaking, med tilvising til brevet frå Riksadvokaten 9. april 2021 og rapport 14. februar 2022 om tvangsmiddelbruk i mindre alvorlege narkotikasaker. I fire av sakene vart det utbetalt oppreisning. SRF har motteke ytterlegare 13 krav som vil bli behandla i 2023. SRF har òg utbetalt oppreisning i tre saker der kravstillarane førte opp at dei vart utsette for ulovlege nakenvisitasjonar under opphald i varetekt.

Løyvinga på kap. 471, post 72, blir belasta ved dekking av erstatning i samband med straffeforfølgning etter straffeprosesslova kap. 31 og ved dekking av sakskostnadene til motparten etter straffeprosesslova § 438. SRF avgjer krav om erstatning i samband med straffeforfølgning og betaler ut ev. erstatning. Når staten blir dømd til å betale sakskostnadene til motparten etter straffeprosesslova § 438, blir utbetalinga belasta post 72. Det er politidistriktet eller påtalemakta som utøver partsstillinga på vegner av staten som betaler ut, ikkje domstolen. Forseinkingsrenter av sakskostnadene som er tilkomne fram til éin månad etter at ein dom vart rettskraftig, kan bli belasta kap. 471, post 72. Forseinkingsrenter som er komne til etter dette tidspunktet, skal bli belasta driftsbudsjettet til verksemda. Løyvinga på posten er regelstyrt og er ei overslagsløyving.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 73,7 mill. kroner.

Post 73 Stortingets rettferdsvederlagsordning

Posten dekkjer utbetalingar av rettferdsvederlag. Rettferdsvederlagsordninga er Stortinget si eiga ordning der enkeltpersonar som har komme særleg uheldig ut i møte med det offentlege jf. med andre på same tid, kan søke om kompensasjon etter skjønn. Statens sivilrettsforvaltning (SRF) er sekretariat for Stortinget sitt utval for rettferdsvederlag.

Talet på innkomne saker har auka med 37 pst. frå 2020 til 507 saker i 2021 og 510 saker i 2022. Auken har truleg samanheng med at SRF har sett i verk fleire tiltak for å følgje opp Stortinget sitt oppmødingsvedtak nr. 111, 26. november 2020 om å gjere rettferdsvederlagsordninga betre kjend. Det blir foreslått ei løyving på posten på 32,1 mill. kroner.

Kap. 473 Statens sivilrettsforvaltning

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	78 857	78 505	144 259
21	Spesielle driftsutgifter			98 355
70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsløyving</i>	374 196	430 604	459 152
	Sum kap. 473	453 053	509 109	701 766

Statens sivilrettsforvaltning (SRF) forvaltar statlege ordningar på tvers av sivil- og strafferetten, som skal sikre rettar og rettslikskap til individet og bidra til god rettspleie. SRF har kompetanse til å treffe vedtak innanfor bl.a. verjemålsområdet, fri rettshjelp, erstatning i samband med strafforfølgning og saker etter valdserstatningslova. SRF etatsstyre statsforvaltarane på områda verjemål og rettshjelp. SRF har i tillegg som oppgåve å etatsstyre Kontoret for valdsoffererstatning. SRF er den sentrale myndigheita for rettsoppmodingar om forkynning og bevisopptak etter Haag-konvensjonane 1965 og 1970. SRF utøver òg sekretariatsfunksjon for den rettsmedisinske kommisjonen, barnesakkunnig kommisjon, barnevernets tvisteløysingsnemnd, konkursrådet, kontrollutvalet for kommunikasjonskontroll, Stortinget sitt utval for rettferdsvederlag, klagenemnda for krav om erstatning og kompensasjon for psykiske belastningsskadar som følgje av deltaking i internasjonale operasjonar og tilsynsrådet for tvangsreturar og utlendingsinternatet.

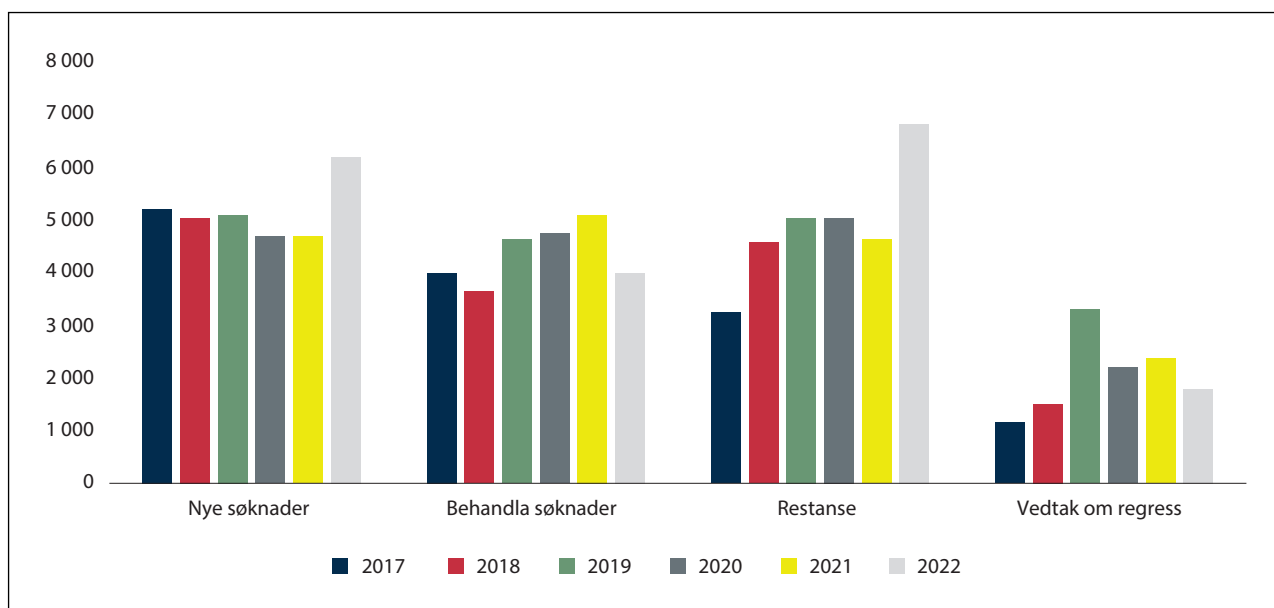
Sjå òg omtale under programkategori 06.60.

Valdserstatning – Kontoret for valdsoffererstatning

Kontoret for valdsoffererstatning (KFV) behandla i 2022 søknader om valdsoffererstatning frå personar som er påførte personskade som følgje av ei straffbar valdshandling. KFV

behandlar òg saker om regress mot skadevaldaren. Erstatningsnemnda for valdsoffer (ENV) var klageinstans for vedtak om valdsoffererstatning gjorde i første instans fram til 1. januar 2023. SRF utøvde sekretariatsfunksjon for ENV og hadde delegert fullmakt til å gjere vedtak i nokre klagesaker. Etter at ny valdserstatningslov tredde i kraft 1. januar 2023, behandlar KFV krav om utbetaling av erstatning som er tilkjende ved dom, og søknader om valdserstatning i saker der straffesaka er avslutta utan dom. Det er stilt krav om at saker etter ny lov skal bli behandla raskare enn saker etter gammal lov. KFV behandlar òg saker om regress mot skadevaldaren. ENV er avvikla frå 1. januar 2023, og Statens sivilrettsforvaltning (SRF) behandlar no klagar på vedtak om valdserstatning som er gjorde i første instans. I saker som skal ferdigbehandlast etter gammal lov, er SRF òg klageorgan.

Talet på nye søknader i 2022 var monnaleg høgare enn året før, med 6 170 nye søknader mot 4 658 søknader i 2021. Auken kjem av at mange ønskte å få kravet sitt behandla etter gammal lov. KFV har behandla 3 983 saker i førsteinstans i 2022, mot 5 028 saker i 2021. Dette er ein nedgang på 21 pst. og det lågaste talet dei siste tre åra. Stor gjennomtrekk og utfordringar med å rekruttere nye medarbeidarar er ei hovudårsak til at talet på behandla saker har gått ned i 2022. Talet på ubehandla saker auka med 17,8 pst. og er høgare enn nokon gong, jf. figuren nedanfor.

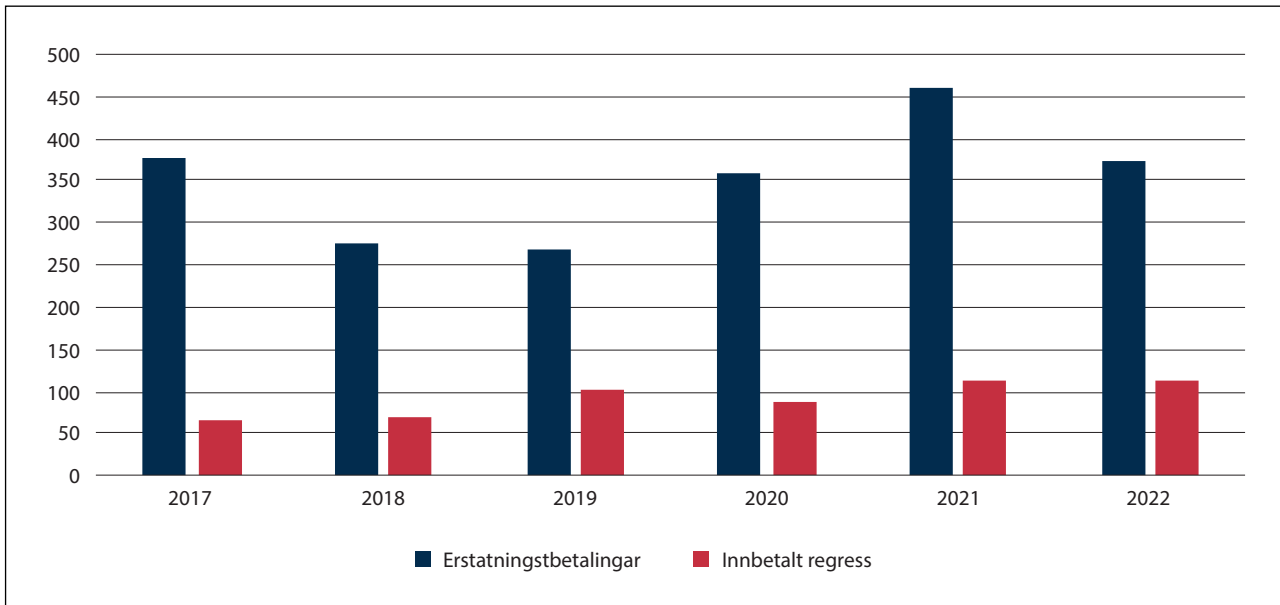

Figur 2.9 Saksbehandling hos KFV (2017–2022)

Kjelde: Kontoret for valdsoffererstatning

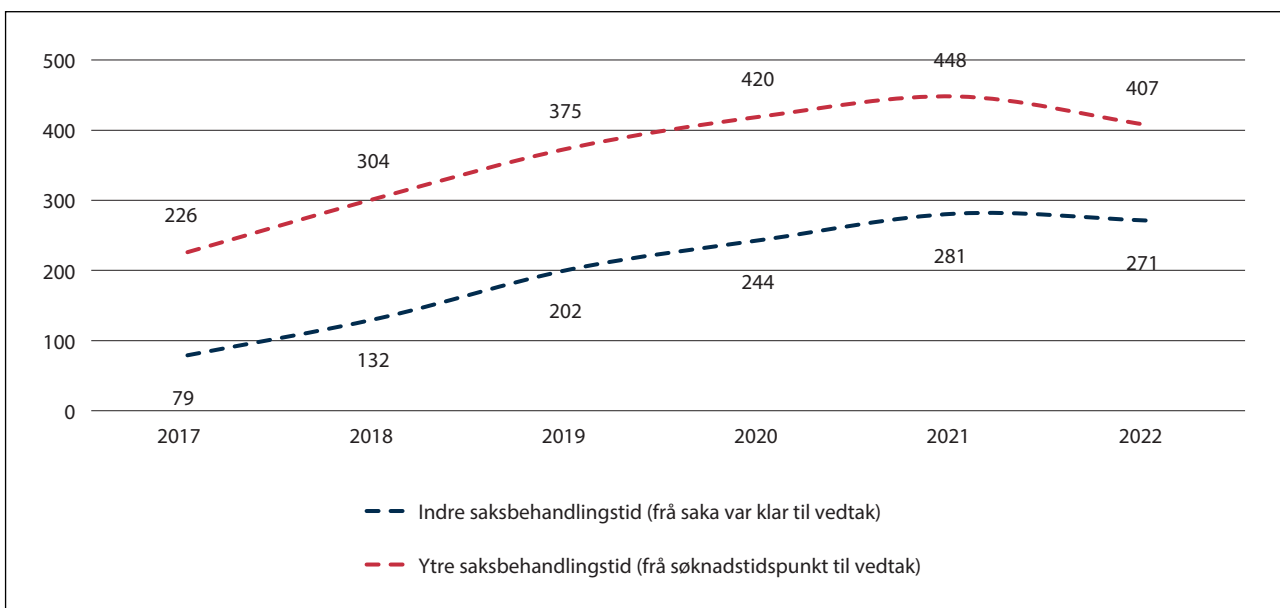
I 2022 gjorde KFV om lag 1 800 vedtak om regress mot skadevaldar, jf. figuren ovanfor. Det vart betalt inn om lag 112 mill. kroner frå skadevaldarar. Det er om lag på nivå med året før, og det kjem av at regress har vore høgt prioritert av KFV, og at det fortløpande blir gjort vedtak om regress der det er høve til det. Det vart utbetalt om lag 374 mill. kroner i valdsoffererstatning i 2022. Det er ein nedgang på 19 pst. frå året før. Nedgangen kjem av at det i 2021 vart utbetalt i underkant av

60 mill. kroner som følge av lovendinga som tredde i kraft 1. juli 2021, jf. Prop. 113 L (2020–2021) *Endringer i valdsoffererstatningsloven (den øvre grensen)* og Lovvedtak 128 (2020–2021) *Vedtak til lov om endringer i valdsoffererstatningsloven (den øvre grensen)*. Nedgangen kjem òg av færre behandla saker i 2022 samanlikna med i 2021 og nedgang i prosentdelen innvilga søknader. Delen søkarar som fekk innvilga erstatning, gjekk ned frå 55 pst. i 2021 til 52,7 pst. i 2022.

Figur 2.10 Utbetalt erstatning og innbetalt regress (2017–2022)

Kjelde: Kontoret for valdsoffererstatning

Figur 2.11 Saksbehandlingstid ved KFV (2017–2022)

Kjelde: Kontoret for valdsoffererstatning

Saksbehandlingstida ved KfV gjekk noko ned i 2022, jf. figur 1.4. KfV behandla 55,3 pst. av sakene innan 120 dagar. Delen saker som er ferdigbehandla innan 60 dagar, utgjer 47,9 pst. KfV har ikkje innfridd måla for 2022 om å redusere restansen av dei eldste sakene (eldre enn 480 dagar) med minst 20 pst. I 2022 auka restansane i dei eldste sakene òg.

I 2022 vart 1 073 vedtak klaga på. Prosentdelen vedtak som blir klaga på, har auka frå 23,3 pst. i 2021 til 26 pst. i 2022. Talet på klagar som blir sende klageinstansen, har gått noko ned, frå 948 saker i 2021 til 896 saker i 2022. SRF og ENV behandla til saman 710 ordinære klagesaker, og SRF gjorde vedtak i 67,5 pst. av dei. Saksbehandlingstida på klagesaker i ENV har halde seg på elleve månader. Saksbehandlingstida på klagesaker i SRF har auka, frå fem til seks månader. Medhaldsprosenten i 2022 var 16,6 pst.

Førebuing av og overgang til ny valdserstatningslov har kravd ressursar i både KfV, SRF og departementet. Ny lov tredde i kraft 1. januar 2023, og det er dermed for tidleg å seie noko om saksbehandlingstida for saker etter ny lov. Departementet arbeider med utkast til forskrift til ny valdserstatningslov, med føresegner om saksbehandlingsreglar, godtgjering til advokatar og sakkunnige, erstatning til barn som er vitne til vald og søknadsordning for ettergiving av forseinkingsrenter på statens regresskrav mot skadevaldar i valdserstatningssaker der skadevaldar sonar alminneleg fengselsstraff.

Kontrollutvalet for kommunikasjonskontroll

Kontrollutvalet for kommunikasjonskontroll (KK-utvalet) er eit uavhengig organ som skal kontrollere at bruken av kommunikasjonskontroll i politiet, romavlytting og dataavlesing skjer innanfor ramma av lover og instruksar. Utvalet skal òg kontrollere sletting og bruk av overskotsinformasjon og vurdere meldingar og rapportar som politimeistrane sender til Riksadvokatembetet. SRF utøver sekretariatsfunksjonen for utvalet. Det er behov for å styrke sekretariatet med ei stilling med teknisk kompetanse.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten dekkjer ordinære driftsutgifter til SRF. Dette omfattar òg godtgjersle og reise- og kursutgifter til medlemmer av Stortinget sitt utval for rettferdsvederlag og kontrollutvalet for kommunikasjonskontroll (KK-utvalet). Løyvinga dekker i tillegg dei ordinære driftsutgiftene til KfV,

driftsutgiftene til den rettsmedisinske kommisjonen (DRK), medrekna sekretariatet til kommisjonen, driftsutgiftene til sekretariatet til KK-utvalet og driftsutgiftene til sekretariatet for konkursrådet og andre utgifter til konkursrådet, medrekna godtgjersle og reiseutgifter til medlemmene av rådet. Bemanninga i SRF utgjorde om lag 67 årsverk, og KfV hadde om lag 25 årsverk per 31. desember 2022.

Det blir foreslått å auke løyvinga på posten med 1,7 mill. kroner for å styrke sekretariatet for kontrollutvalet for kommunikasjonskontroll med teknisk kompetanse.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 5 mill. kroner, mot ein tilsvarande reduksjon på kap. 440, post 01, til opprettinga av eit sekretariat for tilsynsrådet for tvangsreturar og utlendingsinternatet ved Statens sivilrettsforvaltning. Sjå òg omtale under programkategori 06.40.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 10 mill. kroner til ein permanent undersøkingsskomisjon for partnardrap som er lagt til SRF. Sjå òg omtale under programkategori 06.10. Som følgje av forslaget om å føre over løyvinga på verjemålsområdet over til Kommunal- og distriktsdepartementet sitt felles budsjettkapittel for faste oppgåver som ligg til statsforvaltaren (kap. 525), og forslaget om å avvikle kap. 469 som prosjektkapittel for verjemålsordninga, blir det foreslått å overføre den delen av løyvinga som finansierer SRF si rolle som sentral verjemålsmyndigheit til kap. 473, post 01.

Det blir foreslått at løyvinga over kap. 469, post 01 blir redusert med 273 mill. kroner mot ein auke på 229 mill. kroner over Kommunal- og distriktsdepartementet sitt kap. 525, post 01 og ein auke på 43 mill. kroner over kap. 473, post 01.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga på kap. 473, post 01, mot tilsvarande meirinntekter på kap. 3473, post 01, jf. forslag til vedtak.

Vidare blir det foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan nettoføre som utgiftsreduksjon på kap. 473, post 01, inntektene frå å halde kurs og konferansar i regi av konkursrådet og dessutan inntekter frå anna verksemd som rådet driv, jf. forslag til vedtak.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 144,3 mill. kroner.

Ny Post 21 Spesielle driftsutgifter

Løyvinga på posten dekkjer godtgjersle og utgiftsdekking til verjer, jf. verjemålslova § 30, og til representantar for einslege mindreårige asylsøka-

rar i tillegg til nødvendige utgifter til tolk, jf. utlendingslova § 98 f.

Som følge av forslaget om å føre over løyvinga på verjemålsområdet til Kommunal- og distriktsdepartementet sitt felles budsjettkapittel for faste oppgåver som ligg til statsforvaltaren (kap. 525), og forslaget om å avvikle kap. 469 som prosjektkapittel for verjemålsordninga, blir det foreslått å overføre dei spesielle driftsutgiftene til kap. 473, ny post 21.

Det blir foreslått at løyvinga over kap. 469, post 21, blir redusert med 98,4 mill. kroner mot ein tilsvarende auke over kap. 473, ny post 21.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 98,4 mill. kroner.

Post 70 Erstatning til voldsofre, overslagsbevilgning

Løyvinga på posten dekkjer erstatning i saker etter valdserstatningslova og valdsoffererstatningslova. Løyvinga på posten er regelstyrt og er ei overslagsløyving.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 459,2 mill. kroner.

Kap. 3473 Statens sivilrettsforvaltning

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Diverse inntekter	356	5	5
02	Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgifter			6 500
	Sum kap. 3473	356	5	6 505

Post 01 Diverse inntekter

Inntektene på posten er inntekter frå kursavgifter som skal dekke utgifter den rettsmedisinske kommisjonen har i samband med kurs, og ev. andre inntekter.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 5 000 kroner.

Ny Post 02 Vergemåls-/representantordningen, ODA-godkjente utgifter

Visse innanlandske utgifter for mottak av asylsøkarar og flyktningar kan etter statistikkdirektiv frå OECD/DAC godkjennast som offisiell utviklingshjelp det første året asylsøkarar og flyktningar er i mottakarlandet. Tiltaka må følgje internasjonale

retningslinjer for offisiell utviklingsbistand (ODA) om dei skal kunne reknast som bistand.

Som følge av forslaget om å føre løyvinga på verjemålsområdet over til Kommunal- og distriktsdepartementet sitt felles budsjettkapittel for faste oppgåver som ligg til statsforvaltaren (kap. 525), og forslaget om å avvikle kap. 469 som prosjektkapittel for verjemålsordninga, blir det foreslått å overføre dei ODA-godkjende utgiftene til kap. 3473.

Det blir foreslått at løyvinga over kap. 3469, post 01 blir redusert med 8,9 mill. kroner mot ein tilsvarende auke over kap. 3473, ny post 02. Det er venta ein reduksjon i talet på einslege mindrerige asylsøkarar (EMA) i 2024. Løyvinga er derfor justert i samsvar med dette.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 6,5 mill. kroner.

Kap. 475 Bobehandling

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter, <i>overslagsløyving</i>	122 988	116 704	130 500
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	9 339	8 411	8 924
	Sum kap. 475	132 327	125 115	139 424

Post 01 Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Løyvinga på posten dekker staten sitt ansvar for utgifter til konkursbehandling i tilfelle der buet eller den som ber om konkurs (rekvirenten), ikkje dekker utgiftene. Dette er regelstyrte utgifter etter konkurslova § 73. Det blir foreslått ei løyving på posten på 130,5 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Løyvinga på posten skal dekke utgifter til den særskilde garantiordninga til Justis- og beredskapsdepartementet.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet under garantiordninga får fullmakt til

å pådra staten forplikingar med inntil 10 mill. kroner utover løyvinga som er gitt over kap. 475, post 21, slik at den totale ramma for nye tilsegner og gammalt ansvar ikkje overstig 33 mill. kroner, jf. forslag til vedtak.

Vidare blir det foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å nettoføre som utgiftsreduksjon over kap. 475, post 21, inntekter under garantiordninga som er betalte tilbake, jf. forslag til vedtak. Slik tilbakebetaling skjer når buet får inn pengar etter at tingretten har betalt ut garantibeløp til bustyraren.

Det blir foreslått ei løyving på posten på 8,9 mill. kroner.

Programkategori 06.80 Svalbardbudsjettet m.m.

Utgifter under programkategori 06.80 fordelte på postgrupper

		(i 1 000 kr)			
Post-gr.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	53 946	58 120	61 175	5,3
50–89	Overføringer til andre	391 268	376 407	406 548	8,0
Sum kategori 06.80		445 214	434 527	467 723	7,6

Utgifter under programkategori 06.80 fordelte på kapittel

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
480	Svalbardbudsjettet	391 268	376 407	406 548	8,0
481	Samfunnet Jan Mayen	53 946	58 120	61 175	5,3
Sum kategori 06.80		445 214	434 527	467 723	7,6

Innleiing

Programkategori 06.80 *Svalbardbudsjettet m.m.* omfattar tilskotet til svalbardbudsjettet (kap. 480) og løyvinga til Samfunnet Jan Mayen (kap. 481).

Justis- og beredskapsdepartementet har ansvaret for koordineringa av norsk politikk i polarområda.

Justis- og beredskapsdepartementet har ansvaret for lov om Svalbard (Svalbardlova), lov om Jan Mayen, og lov om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. (bilandslova).

Justis- og beredskapsdepartementet fremmar svalbardbudsjettet som ein eigen budsjettproposisjon samstundes med statsbudsjettet, Prop. 1 S (2023–2024) *Svalbardbudsjettet*.

Justis- og beredskapsdepartementet koordinerer drifta av og har budsjettansvaret for Samfunnet Jan Mayen.

Forskningsstasjonen Troll i Dronning Maud Land er den viktigaste plattformen for norsk forskning i Antarktis. Stasjonen nærmar seg slutten av levetida si og treng oppgradering. Regjeringa har vedteke konsept for det vidare arbeidet med oppgradering av Trollstasjonen. Konseptet er eit heilt nytt bygg med plass til 65 brukarar. Prosjektet er i avklaringsfasen. Regjeringa har avsett 25 mill. kroner til forprosjektet i 2024.

Justis- og beredskapsdepartementet har ingen løyvingar knytte til områda i og ved Antarktis. For omtale av aktiviteten på forskningsstasjonen Troll viser ein til Prop. 1 S for Klima- og miljødepartementet.

Justis- og beredskapsdepartementet har starta arbeidet med å revidere bilandsregelverket. Formålet med arbeidet er å rydde opp i og ajourføre regelverk og administrative forhold og dessutan å vurdere den statsrettslege stillinga til Bouvetøya.

Kap. 480 Svalbardbudsjettet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
50	Tilskudd	391 268	376 407	406 548
	Sum kap. 480	391 268	376 407	406 548

Kvart år blir det gitt eit tilskot frå statsbudsjettet til å dekke underskotet på svalbardbudsjettet. For 2024 er det foreslått 611,9 mill. kroner i utgifter og 205,4 mill. kroner i inntekter på svalbardbudsjettet. Differansen på 406,5 mill. kroner dannar grunnlaget for tilskotet på Justis- og beredskapsdepartementet sitt kap. 480, post 50. Til samanlikning var tilskotet til svalbardbudsjettet i saldert budsjett for 2023 376,4 mill. kroner.

I hovudsak er det den statlege administrasjonen av Svalbard som er finansiert over svalbardbudsjettet. Dette inneber bl.a. verksemd på Svalbard som er underlagd Justis- og beredskapsdepartementet, og verksemd som er underlagd andre fagdepartement. Longyearbyen lokalstyre får òg løyvingane sine over svalbardbudsjettet.

Prop. 1 S (2023–2024) *Svalbardbudsjettet* gir òg ei samla oversikt over statlege løyvingar til svalbardformål som ikkje er finansierte over kap. 480, post 50. Desse utgiftene blir dekte på statsbudsjettet på kapitla til dei enkelte fagdepartementa. Desse forslaga til løyvingar for 2024 er omtalte nærmare i Vedlegg 1 og 2 til Prop. 1 S (2023–2024) *Svalbardbudsjettet*.

Måla for svalbardpolitikken

Det er lang tradisjon for brei politisk semje om hovudlinjene i svalbardpolitikken, og dei overordna måla har lege fast i lang tid, noko Stortinget si behandling av Meld. St. 32 (2015–2016) *Svalbard*, jf. Innst. 88 S (2016–2017), reflekterte. Desse måla er

- ei konsekvent og fast handheving av suvereniteten
- å overhalde Svalbardtraktaten på korrekt måte og føre kontroll med at traktaten blir etterlevd
- bevaring av ro og stabilitet i området
- bevaring av den særeigne villmarksnaturen i området
- å halde oppe norske samfunn på øygruppa.

Langsiktig forvaltning av Svalbard i tråd med dei stortingsforankra måla medverkar til tryggleik for

folk i Longyearbyen og til stabilitet og ei føreseieleg utvikling i regionen. Regjeringa legg vekt på å vidareføre dei lange linjene i forvaltninga av øygruppa. Innanfor dei stortingsforankra måla vil regjeringa vidareutvikle svalbardpolitikken på ein måte som sikrar norske interesser og norsk busetjing, og som varetek ein berekraftig utvikling i Arktis.

Alle departementa har ei rolle i korleis svalbardpolitikken blir gjennomført og forma ut, og er involverte i arbeidet med å nå måla. Statsrådene er konstitusjonelt ansvarlege for fagområda til sine departement på Svalbard som på fastlandet. Justis- og beredskapsdepartementet har ansvaret for å koordinere og samordne polarsaker i statsforvaltninga. Ein føresetnad for god forvaltning av polarområda er at ein ser verksemda til dei enkelte fagetatane i samheng og i eit breiare perspektiv.

Utover måla som er fastsette av Stortinget, har Justis- og beredskapsdepartementet eit eige mål for politikken i Arktis og Antarktis: *godt forvalta polarområde*. Med godt forvalta polarområde meiner ein at polarområda skal forvaltast slik at samordning og styring byggjer opp under dei overordna måla for Svalbard og andre polare strøk.

Ny stortingsmelding om Svalbard

Regjeringa vil leggje frem ei stortingsmelding om Svalbard i 2024. Utviklinga dei siste åra med klimaendringar og meir aktivitet har medført nye utfordringar for Svalbard. Heilskaplege meldingar til Stortinget om Svalbard har tidlegare vore lagt frem med om lag åtte til ti års mellomrom. Siste melding blei lagt fram i 2016. Den nye stortingsmeldinga om Svalbard skal leggje grunnlag og føringar for aktivitet på, og forvaltning av Svalbard i tida framover. Dei overordna måla for svalbardpolitikken har lege fast gjennom lang tid, og fordrar at forvaltninga av Svalbard blir sett i samheng med måla og tilpassa etter samfunnsutviklinga og etter andre relevante utviklingstrekk. Sjå Prop. 1 S (2023–2024) *Svalbardbudsjettet* for nærmare omtale av stortingsmeldinga om Svalbard.

Longyearbyen – eit norsk lokalsamfunn

Nedbemanninga i gruveverksemda til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS frå 2018 har medført ei stor omstilling for Longyearbyen. Nedbemanninga har ikkje hatt særleg innverknad på talet på sysselsette eller innbyggjartalet i Longyearbyen. Samstundes er samansetninga av

befolkninga i endring, med ein større del utlendingar enn tidlegare år. Longyearbyen er og skal vere eit livskraftig norsk lokalsamfunn og administrasjonssenter. Det er viktig med god balanse mellom talet på norske og talet på utanlandske statsborgarar i dette samfunnet. Regjeringa følgjer med på utviklinga i Longyearbyen.

Tabell 2.11 Folketal i Longyearbyen og Ny-Ålesund, 1. januar

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
2 185	2 152	2 145	2 214	2 258	2 428	2 459	2 486	2 530

Kjelde: SSB «Befolkningen på Svalbard» 12622: Folkemengde 1. januar (H1)/ 1. juli (H2) i Longyearbyen og Ny-Ålesund, etter statsborgerskap og kjønn 2019H1 – 2023H1. Statistikkbanken (ssb.no) , publisert 11. mai 2023.

Tal frå SSB syner at folketalet i Longyearbyen og Ny-Ålesund i det første halvåret i 2022 var på om lag 2 500 personar.

Bustadpolitikken skal bidra til å halde oppe Longyearbyen som eit norsk lokalsamfunn gjennom ei heilskapleg og effektiv forvaltning som sikrar bustader til offentleg tilsette og statleg kontroll med bustadmassen. Statsbygg Svalbard har ansvaret for statlege bygg og utbyggingar på Svalbard og for forvaltninga av ein bustadpool i Longyearbyen, som leiger ut bustader til offentleg tilsette. Vidare er det ein føresetnad for å halde oppe norske samfunn på øygruppa at befolkninga har ein stor grad av tryggleik for liv, helse og materielle verdiar. Skredsikringstiltak mv. er viktige i den samanhengen.

Dei stortingsforankra måla for svalbardpolitikken omtala over fordrar at regelverk og rammer for Svalbard og Longyearbyen blir vurderte og tilpassa etter samfunnsutviklinga. Regjeringa har sett i verk fleire endringar i regelverk i 2022 og 2023, og fleire regelverksendringar som omhandlar forholda på Svalbard har vore på høyring. Endringane og forslaga til endringar legg til rette for at den langsiktige og føreseielege forvaltninga av Svalbard held fram. Sjå Prop. 1 S (2023–2024) *Svalbardbudsjettet* for nærmare omtale.

Beredskap og skredsikring

Det har vore ei monnaleg auke i talet på fartøy som seglar i farvatna ved Svalbard i 2022, samanlikna med åra før. Trenden er at den maritime aktiviteten i farvatna rundt Svalbard aukar. Større aktivitet i havområda rundt Svalbard har tidlegare ført til at det har blitt fleire redningsoppdrag. Ein

må vente at det kan bli fleire redningsaksjonar i framtida.

Sysselmeisteren disponerer det innleigde tenestefartøyet «MS Polarsyssel». Fartøyet er ein sentral ressurs i rednings- og beredskapssamanheng bl.a. ved fare for skipsforlis, grunnstøyting, oljeutslipp og personskadar. I tillegg er fartøyet avgjerande i dei årlege inspeksjonane av Svalbard og generelt når Sysselmeisteren driv oppsyn og utøver mynde. «Polarsyssel» har helikopterdekk som er tilpassa helikopteret til Sysselmeisteren. Polarsyssel har hatt 181 seglingsdøgn i 2022, samanlikna med 204 i 2021.

Sysselmeisteren er ansvarleg for kontraktoppfølging av avtalen om leige av «Polarsyssel». Avtaleperioden er 2014–2024, med moglegheit til å utløyse ein opsjon ut 2025. Den årlege kostnaden for fartøyet er 64 mill. kroner, inkludert kostnader for mannskap, ekskl. drivstoff.

Regjeringa foreslår at Stortinget sluttar seg til at Justis- og beredskapsdepartementet frå 2026 kan forplikte seg til auka utgifter på kap. 480 Svalbardbudsjettet post 50 Tilskudd, til bruk i samanheng med ny avtale om leige av tenestefartøy for Sysselmeisteren frå 2026. Sjå Prop. 1 S (2023–2024) Svalbardbudsjettet for nærmare omtale. Sjå òg forslag til romartalsvedtak V.

Sysselmeisteren disponerer to innleigde AWSAR Super Puma redningshelikopter. Sysselmeisteren er ansvarleg for kontraktoppfølging av avtalen. Helikoptera blir nytta til søk og redning på Svalbard og i nærliggjande område. Ansvaret for drifta av Svalbard-basen vart overteke av CHC Helikopter Service AS 1. april 2022. Operasjonen er felles med den sivile redningshelikopterbasen i Tromsø. Utgiftene til helikopter var i 2022 150,9 mill. kroner, samanlikna med

146,4 mill. kroner i 2021. Avtalen varer i seks år med opsjonar for forlenging på inntil fire år. Sjå elles kap. 454, post 01 og post 45 i Prop. 1 S (2022–2023) for Justis- og beredskapsdepartementet.

Kostnaden for drivstoff for Sysselmeisteren sitt tenestefartøy og Sysselmeisteren sine helikopter har auka. Sysselmeisteren har måtte avpasse drifta innanfor gjeldande budsjett når det gjeld bruk av desse transportressursane. Sysselmeisteren vil i 2024 prioritere bruk av helikopter og tenestefartøyet til beredskap, søk og redning.

Arbeidet med skredsikring i Longyearbyen har komme langt. Det er løyvd til saman 170 mill. kroner til sikring under Sukkertoppen. Sikringstiltaka består av støtteforbyggingar i fjellsida og ein fangvoll nedanfor fjellsida. Arbeidet starta opp i 2019 og blei avslutta i 2023. Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE) har hatt ansvaret for å gjennomføre sikringstiltaka.

Området Nybyen i Longyearbyen vil ikkje bli prioritert for skredsikring. Sikringstiltak mot sørpeskred frå Vannledningsdalen utgjer det avsluttande leddet i sikringsarbeidet for sentrum av Longyearbyen. Samla kostnad for sikringstiltaket er rekna til 90 mill. kroner. Regjeringa foreslår å løyve midlar til den avsluttande delen av sikringstiltaket i 2024. NVE har ansvaret for å gjennomføre sikringstiltaket.

NVE har frå 2016 gjennomført regional snøskredvarsling for regionen Nordenskiöld Land. I tillegg er det etablert lokal varsling for Longyearbyen. Universitetsenteret på Svalbard (UNIS) er samarbeidspartnar for observasjonar.

Longyearbyen lokalstyre har utarbeidd ein energiplan for Longyearbyen som dei overleverte til Justis- og beredskapsdepartementet og Olje- og

energidepartementet i mars 2023. Departementa og lokalstyret vurderer no den vidare prosessen med å få på plass ei ny energiløysing.

Tiltak

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på til saman 38,2 mill. kroner med stikkordet «kan overførast». Løyvinga vil kunne nyttast av Olje- og energidepartementet gjennom ei belastningsfullmakt.

Fram til skredsikringstiltak er på plass, er dei viktigaste tiltaka varsling og evakuering. Den lokale varslinga blir vidareført vinteren 2023–2024. Longyearbyen lokalstyre skal etter planen overta denne varslinga når sikringstiltaka er ferdige.

Det blei innført både personkontroll og kontroll med vareførselen til og frå øygruppa i mai 2022, bl.a. for å styrke moglegheita og evna styresmaktene har til å føre kontroll på Svalbard. Begge kontrollordningane har vore operative i 2023. Sjå Prop. 1 S (2023–2024) *Svalbardbudsjettet* for nærmare omtale. I 2024 vil regjeringa prioritere å følgje opp dei nye kontrollordningane.

Post 50 Tilskudd

Løyvinga skal nyttast til å dekke underskotet på svalbardbudsjettet for å sikre at inntektene på svalbardbudsjettet er like store som utgiftene. Bortsett frå tilskotet er skattar og avgifter på Svalbard den største inntektsposten.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 406,5 mill. kroner.

Kap. 481 Samfunnet Jan Mayen

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	53 946	58 120	61 175
	Sum kap. 481	53 946	58 120	61 175

Øya Jan Mayen i Norskehavet er ein del av kongeriket Noreg, jf. lov om Jan Mayen frå 27. februar 1930. Justis- og beredskapsdepartementet har ansvaret for lova.

Norsk nærvær på Jan Mayen blir halde ved lag.

Aktivitet og aktørar på Jan Mayen

Justis- og beredskapsdepartementet koordinerer drifta av og har budsjettansvaret for Samfunnet Jan Mayen. Samfunnet Jan Mayen er ein del av Cyberforsvaret, som igjen er ei avdeling i Forsva-

ret. Ansvaret for infrastruktur på øya, medrekna flystripa, er lagt til Samfunnet Jan Mayen.

Statsforvaltaren i Nordland er statsforvaltar for Jan Mayen.

I tillegg har fleire statlege verksemder overordna ansvar for, eller ansvar på Jan Mayen. Desse er

- Politimeisteren i Nordland
- Miljødirektoratet
- Norsk Polarinstitutt
- Riksantikvaren
- Forsvarsbygg
- Kongsberg Satellite Services (KSAT)
- Meteorologisk institutt.

Verksemnda på Jan Mayen medverkar til norsk nordområdepolitikk på fleire område, bl.a. innan meteorologi- og kommunikasjonstenester. Plasse- ringa gjer øya godt eigna for referansestasjonar for satellittbaserte navigasjonssystem. Delar av verksemnda på Jan Mayen er direkte knytte til opp- følgjing av internasjonale plikter, som drift av bak- kestasjonar for satellittnavigasjonsprogramma til EU og ein seismisk målestasjon for overvaking av avtalen om prøvestans.

Nytt hovudbygg på Jan Mayen

Hovudbygget på Jan Mayen vart oppført tidleg på 1960-talet, med ei levetid rekna til 10 år. Den eksisterande bygningsmassen er i dårleg stand og har større roteskadar. Det er påvist asbeststøv i eit av bygga, som derfor er delvis stengt. Det er ikkje hensiktsmessig å bruke midlar, utover til trygging av bygningsmassen, inntil ny stasjonsbygning er på plass.

Kap. 3481 Samfunnet Jan Mayen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Refusjoner og andre inntekter	7 409	6 836	7 137
	Sum kap. 3481	7 409	6 836	7 137

Forsvarsdepartementet er ansvarleg for pro- sjektet med nytt hovudbygg. Forsvarsdepar- tementet har gitt Forsvarsbygg i oppdrag å plan- legge eit nytt hovudbygg på Jan Mayen. Oppdra- get omfattar nybygg og sanering av eksisterande hovudbygg. Forprosjektet skal leverast til For- svarsdepartementet i 2023.

Post 01 Driftsutgifter

Samfunnet Jan Mayen omfattar all felles infra- struktur på øya og personellet som driv infra- strukturen. Samfunnet Jan Mayen yter i dag tenester til Meteorologisk institutt, noko som omfattar bakkeasjonane for EGNOS og Galileo, Telenor Kystradio og seismiske stasjonar. Justis- og beredskapsdepartementet har avtalar med institusjonane som har ansvaret for desse tenes- tene. Avtalane omfattar bl.a. arbeidsoppgåver som skal utførast av personellet på øya, og dekning av fellesutgifter. Løyvinga skal dekke utgiftene til drifta av fellesfunksjonane på Jan Mayen.

Forsvaret har til ei kvar tid 15 tilsette på øya. Kvar kontingent er på Jan Mayen i seks månader, med rotasjon av personell i mars og september. Stasjonen på Jan Mayen blir leidd av ein militær stasjonssjef som òg er den offisielle representan- ten for norske styresmakter på øya.

Løyvinga på posten dekker vidare lønn til fire administrativt tilsette på fastlandet. Meteorologisk institutt lønner to tilsette som inngår i den samla besetninga på stasjonen, over sitt budsjett.

Regjeringa foreslår ei løyving på 61,2 mill. kro- ner på posten.

Post 01 Refusjoner og andre inntekter

Inntektsposten omfattar refusjonar for delar av fellesutgiftene for Samfunnet Jan Mayen. Desse blir betalte av Meteorologisk Institutt, Kongsberg Satellite Services AS, Telenor Kystradio og andre som kjøper tenester på Jan Mayen. Inntekter frå kioskdirifta på Jan Mayen blir òg førte på denne posten.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å overskride løyvinga på kap. 481, post 01, mot tilsvarende meirinntekter på kap. 3481, post 01, jf. forslag til vedtak.

Regjeringa foreslår ei inntektsløyving på kap. 3481, post 01 Refusjoner og andre inntekter på 7,1 mill. kroner.

Programkategori 06.90 Beskyttelse og innvandring

Utgifter under programkategori 06.90 fordelte på postgrupper

		(i 1 000 kr)			
Post-gr.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	5 207 145	2 764 989	3 906 019	41,3
30–49	Nybygg, anlegg o.a.	71 124	111 018	109 936	-1,0
50–89	Overføringer til andre	876 836	837 237	1 270 919	51,8
Sum kategori 06.90		6 155 105	3 713 244	5 286 874	42,4

Utgifter under programkategori 06.90 fordelte på kapittel

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024	Endring i pst.
490	Utlendingsdirektoratet	5 883 278	3 430 693	4 991 541	45,5
491	Utlendingsnemnda	271 827	282 551	295 333	4,5
Sum kategori 06.90		6 155 105	3 713 244	5 286 874	42,4

Innleiing

Programkategorien omfattar løyvinga til Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE). Desse verksemdene er ansvarlege for iverksetjing av innvandringspolitikken, i samarbeid med politiet og utanrikstenesta (sjå omtale av politiet under programkategori 06.40 og utanrikstenesta under Prop. 1 S (2023–2024) for Utanriksdepartementet). Verksemdene i programkategorien har i hovudsak oppgåver som gjeld målet om kontrollert og berekraftig innvandring og målet om rettstryggleik (sjå definisjon i del I).

UDI og UNE behandlar søknader og klagar knytte til opphald i Noreg. Dette inkluderer saker om arbeid, EØS-saker og saker etter statsborgar-lova som er under ansvarsområdet til Arbeids- og inkluderingsdepartementet. UDI har òg ansvar for assistert retur og innkvartering av asylsøkarar, og dei har omsorgsansvar for einslege mindreårige som bur i asylmottak.

Søknader om opphald og statsborgarskap blir leverte til førstelinja i politiet eller ved ein utanriksstasjon. Saker der det er tvil, eller der førstelinja ikkje har makt til å gjere vedtak, blir sende til UDI for behandling. Søknader om vern (asyl) blir leverte til politiet og behandla av UDI. Klagar på vedtak blir først behandla i UDI, og dersom UDI ikkje gjer om vedtaket, blir dei sende til UNE.

Prioriteringar i 2024

Krigen i Ukraina har ført til at millionar av menneske er fordrivne frå heimlandet. Dette er den største flyktningstraumen i Europa sidan andre verdskrigen. Budsjettforslaga i Prop. 1 S (2023–2024) byggjer på prognosar frå Beregningsgruppen for utlendingsforvaltningen (BGU) frå juni. Ifølgje desse prognosane er det berekna at det kjem 20 000 fordrivne frå Ukraina i 2024, i tillegg til 5 000 asylsøkarar frå andre land. Det er uvanleg stor uvisse om korleis innkomstane av flyktningar

og fordrivne frå Ukraina utviklar seg. Innkomsstane av flyktingar og fordrivne kan bli annleis enn det prognosen tilseier. Regjeringa foreslår ei løyving til innkvartering av asylsøkarar i tråd med prognosane for 2024. Regjeringa foreslår òg å vidareføre administrativ kapasitet i UDI på nivå med 2023. Det blir foreslått ei mellombels løyve til å handtere auka oppgåvemengd i UDI som følgje av høge innkomstar frå Ukraina på 160 mill. kroner i 2024. I tillegg foreslår regjeringa å vidareføre ei overskridingsfullmakt på 3 mrd. kroner som gjeld innkvartering av utlendingar som søker om vern, jf. forslag til vedtak. Regjeringa vil gjere ein fullstendig gjennomgang av budsjettkonvensane av innkomstar frå Ukraina i samband med revidert nasjonalbudsjett. Sjå nærmare omtale av handteringa av fordrivne frå Ukraina bl.a. under kap. 490, post 01, post 21, post 60 og post 70, og i Prop. 1 S (2023–2024) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Regjeringa meiner at FNs kvotesystem for overføringsflyktingar er den tryggaste og mest rettvisе ordninga for å sikre mottak av menneske med behov for vern. Samstundes meiner regjeringa at talet på overføringsflyktingar til Noreg må sjåast i samheng med talet på asylsøkarar. Krigen i Ukraina har medført ein stor auke i talet på asylsøkarar. Derfor foreslår regjeringa å redusere den ordinære kvoten for overføringsflyktingar og anna byrdedeling frå 2 000 plassar i 2023 til 1 000 plassar i 2024, sjå òg omtale under kap. 490, post 01, post 73 og post 75.

Noreg og dei andre Schengen-landa forbetrar for tida IT-systema sine. Tiltaka gir betre tryggleik i Europa gjennom styrkt grensekontroll, migrasjonskontroll og politisamarbeid. Noreg vil bli betre rusta til å førebyggje, avverje og motarbeide grensekryssande kriminalitet, ulovleg migrasjon og terrorisme. Utlendingsforvaltninga held fram med å gjere nødvendige tilpassingar i systema sine. Regjeringa foreslår å løyve 64,5 mill. kroner til tiltaka i UDI og UNE.

Regelutvikling og effektiv gjennomføring

Talet på ubehandla saker i utlendingsforvaltninga var historisk høgt ved utgangen av 2022, mellom anna som følgje av ein brå auke i talet på statsborgarskapsaker frå 2020, samt pandemi-handtering. Restansane har no gått noko tilbake. Det høge talet på ubehandla saker fører til lange ventetider for søkarane, arbeidsgivarar, studiestader og andre interessentar. Lang saksbehandlingstid er òg krevjande for forvaltninga, då etatane får fleire førespurnader frå brukarane og fordi infor-

masjon i enkelte høve må hentast inn på nytt. Regjeringa er oppteken av at søkaren raskt skal få avklart om dei har krav på opphald eller ikkje, så dei kan tilpasse seg deretter.

På førespurnad frå departementet har UDI kome med innspel til fleire forenklingar i regelverket, som vil kunne leggje til rette for meir effektiv saksbehandling. Forslaga er no til vurdering. Fleire regelendringar som legg til rette for rask saksbehandling er allereie vedtekne, t.d. har UNE fått åtgang til å ta lyd- og biletopptak. Hausten 2022 instruerte departementet UDI om å vurdere vilkåra for vern (asyl) der søkaren allereie har opphald i Noreg. Erfaring så langt tyder på at talet på asylsøknader frå søkarar som allereie har opphald i Noreg, har gått noko ned etter at instruksjonen tredde i kraft.

Utlendingsforvaltninga møter barn i ulike samanhengar og livssituasjonar og tek slutningar som påverkar barn, direkte eller indirekte. Noreg skal vere ein pådrivar for at rettane til barn på flukt blir varetecte, og at saker som omfattar barn skal prioriterast høgt. Barn skal oppleve at det er trygt og føreseieleg, og at dei blir involverte i møte med utlendingsforvaltninga. Regjeringa vil jobbe for å sikre ei rask og effektiv saksbehandling som varettek rettstryggleiken og unngår å setje livet til barn og unge på vent. UDI har sett ut eit oppdrag der oppdragstakaren skal vurdere korleis omsynet til det beste for barnet er vurdert i vedtak i asylsaker frå UDI og UNE. På bakgrunn av denne gjennomgangen skal det vurderast om det er behov for endringar i regelverk eller praksis. Rapporten er forventa å vere klar i slutten av 2023.

I saker som involverer barn, skal omsynet til kva som er best for barnet, vurderast særskilt. Departementet arbeider med ulike spørsmål knytte til saker om utvising der barn er involverte, bl.a. oppfølginga av ein arbeidsrapport frå 2022 om dette temaet. Ordninga med fri rettshjelp til barn der ein forelder blir utvist pga. brot på utlendingslova, vart utvida i 2022. Endringa inneber at det blir gitt inntil fem ekstra timar fritt rettsråd for kvart barn som risikerer at ein av foreldra blir utvist. Departementet har òg foreslått å styrke retten til nemndmøtebehandling for nokre typar av desse sakene. Det er òg opna moglegheiter for å søke og få behandla ein søknad om familiesameining i tilfelle der ein forelder har blitt utvist med tidsbunde innreiseforbod, inntil seks månader før innreiseforbodet opphøyrer.

Regjeringa har i tråd med Hurdalsplattforma sendt på høyring eit forslag om å avvikle au pair-ordninga, slik at au pairar ikkje lenger vil kunne få

opphaldsløyve. Sjølv om formålet med ordninga skal vere kulturutveksling, kan det synast som om både au pairar og vertsfamiliar nyttar ordninga først og fremst som ei arbeidsordning. Dette samsvarer dårleg med hovudprinsippa om arbeidsinnvandring til Noreg, som i utgangspunktet ikkje opnar for ufaglært arbeidskraft utafor EØS-området. I tillegg til at ordninga blir misbrukt ved brot på reglane, er det òg avdekt tilfelle av straffbare forhold der au pairen blir utnytta. Dette synleggjer den utsette posisjonen til au pairane. Regjeringa vil ha skikkelege arbeidsforhold for alle, òg når arbeidet skjer i heimen. Eit forslag om avvikling av au pair-ordninga vart sendt på høyring i mars 2023, og regjeringa arbeider no vidare med forslaget etter høyringa.

Regjeringa støttar arbeidet som er i gang i EU med ei reform av ulike rettsakter som bl.a. har som formål å betre grensekontrollen og førebygginge ukontrollerte sekundærrørsler av asylsøkarar innan Europa. EU-landa diskuterer endringar i Dublin-samarbeidet og i andre typar asylsamarbeid. I tillegg vil regjeringa delta i samarbeid for å støtte europeiske land som er utsette for eit særleg migrasjonspress. Noreg støttar europeiske land bl.a. ved å sende ut ekspertar gjennom asylbyrået EUAA og EUs grense- og kystvaktbyrå Frontex. I tillegg bidrar Noreg gjennom EØS-midlane til å styrke asyl- og migrasjonsforvaltninga i land som Hellas, Romania og Bulgaria. Sjå òg omtalen av EØS-midlane i Prop. 1 S (2023–2024) for Utanriksdepartementet.

Kap. 490 Utlendingsdirektoratet

		(i 1 000 kr)		
Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter	1 215 774	1 200 086	1 297 957
21	Spesielle driftsutgifter, asylmottak	3 704 471	1 253 819	2 274 108
22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse	8 022	21 862	31 542
23	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, <i>kan overførast</i>	7 051	6 671	7 079
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overførast</i>	71 124	37 783	45 416
46	Investeringar i Schengen IT-systemer, <i>kan overførast</i>		73 235	64 520
60	Tilskudd til vertskommuner for asylmottak	606 041	464 246	515 463
70	Stønader til beboere i asylmottak	179 882	205 810	563 887
71	Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i asylmottak, og veiledning for au pairer	8 590	8 947	9 519
72	Assistert retur og reintegrering i hjemlandet, <i>kan overførast</i>	16 233	25 316	32 298
73	Beskyttelse til flyktningar utenfor Norge mv., støttetiltak	14 575	19 903	14 325
74	Internasjonale forpliktelser, kontingenter mv., <i>kan overførast</i>	9 710	56 198	87 894
75	Reiseutgifter for flyktningar fra utlandet, <i>kan overførast</i>	16 883	30 293	20 313
76	Internasjonalt migrasjonsarbeid, <i>kan overførast</i>	24 922	26 524	27 220
Sum kap. 490		5 883 278	3 430 693	4 991 541

Innleiing

Hovudoppgåvene til UDI er å behandle søknader etter utlendingslova og statsborgarlova, å forvalte innkvarteringstilbodet til asylsøkarar, å leggje til rette for retur av personar utan lovleg opphald og å ta ut overføringsflyktningar og ev. anna byrdedeling. UDI skal vidare gi fagleg baserte bidrag til utviklinga av regelverk og politikk på innvandringsfeltet. UDI har òg ansvar for å drifte og forvalte fellesløysingar for IKT i utlendingsforvaltninga. UDI skal jobbe for å sikre ei rask og effektiv saksbehandling som varetek rettstryggleiken og unngår å setje livet til barn og unge på vent.

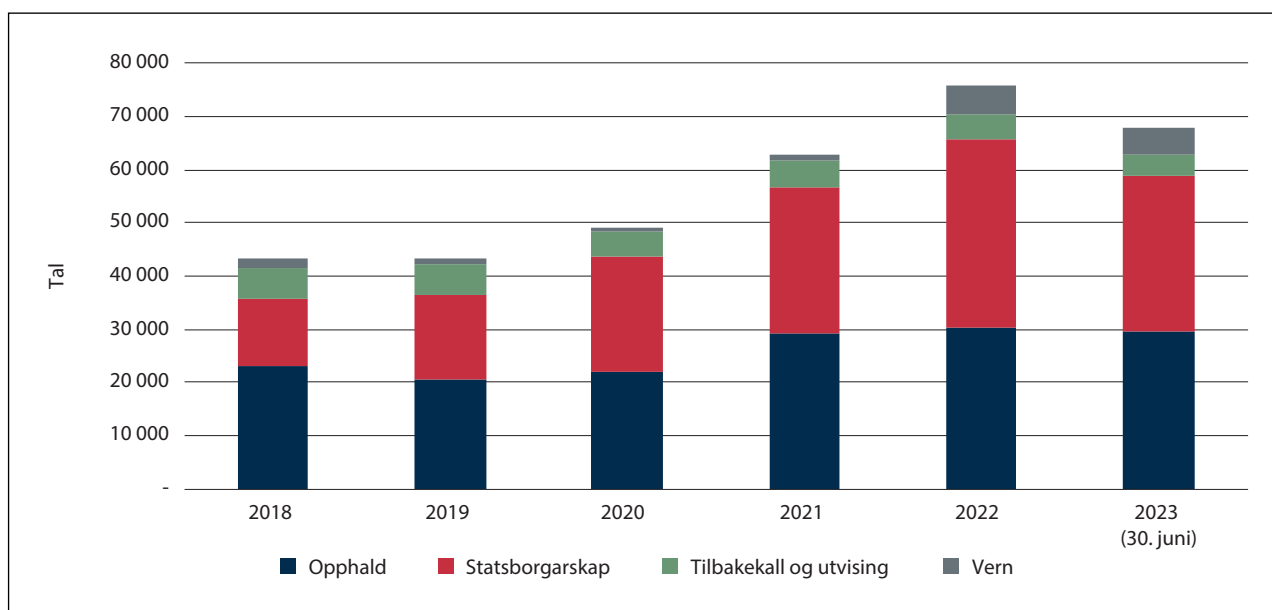
Behandling av saker

Utgifter til saksbehandling er førte over kap. 490, post 01 og post 22.

Som figuren nedanfor viser, har talet på ubehandla saker og klagar i UDI auka dei siste åra. Pandemi og smitterverntiltak påverka saksbehandlingskapasiteten i UDI i 2020 og 2021. Politiet

som førstelinje hadde avgrensa kapasitet, og innreiseregulverket vart stadig endra. Dette førte til eit stort behov for brukarretteiing. Det vart nytta mykje ressursar til regelverksendringar og ordningar som karantenehotell og kjærastebesøk. Frå januar 2020 vart det opna for at personar kan ha dobbelt statsborgarskap. Dette leidde til ein brå auke i talet på søknader om statsborgarskap. Innkomsten av saker og klagar til UDI auka frå om lag 86 300 i 2020 og 113 000 i 2021 til om lag 166 000 i 2022. I 2021 vart over 1 100 personar evakuerte frå Afghanistan, og oppfølginga kravde ressursar og forsterka prioritering frå UDI.

Krigen i Ukraina har ført til mange søknader om vern. Dei fordrivne frå Ukraina har fått søknadene sine behandla raskt. Handteringa av flyktningar og fordrivne frå Ukraina har kravd mykje ressursar frå store delar av organisasjonen til UDI, og det har påverka saksbehandlinga i andre delar av porteføljen til UDI. Restansane i UDI var historisk høge i 2022, og ved slutten av året var det om lag 76 000 ubehandla saker og klagar. Per 30. juni var talet på restansar 68 000.

Figur 2.12 Utvikling i restansar i UDI 2018–juni 2023.

Kjelde: UDI

Saker om vern (asyl)

Asylsøkarar som kjem til Noreg, blir registrerte av politiet og får søknaden sin behandla av UDI. Vanlegvis skal dei fleste asylsøkarane bli innkvarterte på Nasjonalt ankomstsenter i den første fasen samstundes som dei får behandla søknaden om vern. Det høge talet på fordrivne frå Ukraina i 2022 gjorde at politiet desentraliserte og oppretta

fleire mellombelse registreringsstader rundt om i landet for denne gruppa, og at asylsøkarane i den innleiande fasen vart innkvarterte på andre stader enn Nasjonalt ankomstsenter. Organiseringa av asylregistreringa vurderast laupande i tråd med behova.

Dei som får innvilga vern, får som hovudregel eit mellombels opphaldsløyve på tre år, som så kan bli fornya. Dei fleste som får innvilga vern, får

Boks 2.3 Mellombels kollektivt vern

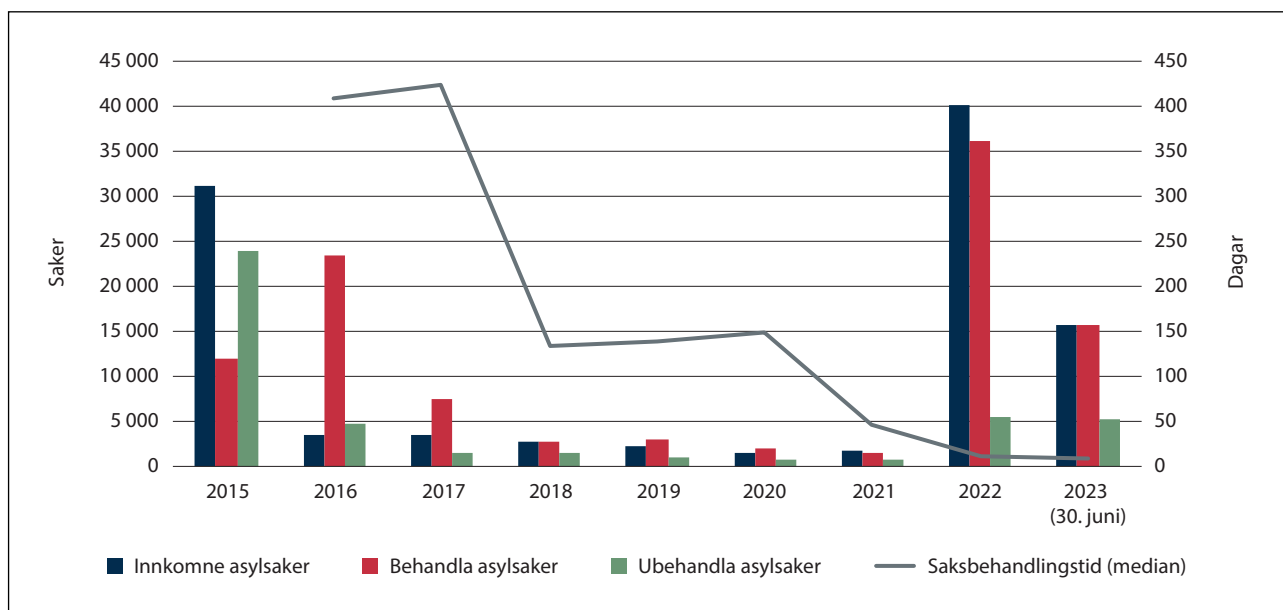
Regjeringa innførte 11. mars 2022 ei ordning med mellombels kollektivt vern for personar som er fordrivne frå Ukraina, med heimel i utlendingslova § 34, jf. utlendingsforskrifta § 7-5a. Ordninga inneber eit unntak frå utgangspunktet om at ein søknad om vern skal vurderast individuelt, då ho opnar for å gi vern etter ei gruppevurdering. Opphald blir gitt for eitt år og kan fornyast eller forlengjast i inntil tre år. Opphaldsløyvet dannar ikkje grunnlag for permanent opphald, men det gir rett til familiesameining og rett til å arbeide. Bakgrunnen for dei særlege føresegnene om forenkla saksbehandling er behovet for effektivitet i ein situasjon der det kjem svært mange asylsøkarar på kort tid, og at behovet for vern er mellombels. Personar som har fått innvilga mellombels kollektivt vern, skal returnere når situasjonen i opphavslandet tilseier det. Det er Kongen i statsråd som avgjer når ordninga ikkje lenger gjeld.

løyve som gir grunnlag for å søke om permanent opphald og deretter statsborgarskap. Fordrivne frå Ukraina får opphaldsløyve i eitt år etter føresegna om mellombels kollektivt vern. Regjeringa

vedtok i januar 2023 å forlengje det mellombels kollektive vernet med eitt år for dei som framleis fyller vilkåra for mellombels kollektivt vern. Dei som ikkje fell inn under ordninga med mellombels kollektivt vern, får søknaden sin behandla etter dei ordinære reglane om vern.

Figuren nedanfor viser dei store svingingane i innkomne og behandla asylsaker frå 2015 til 30. juni 2023. Det høge talet på vedtak frå 2022 kjem av at UDI utvikla ei automatiseringsløyseing for behandling av søknader frå fordrivne frå Ukraina som vart behandla etter føresegna om mellombels kollektivt vern. Dei fleste søkarane fekk svar på søknaden sin innan tre veker frå søknadsdatoen.

I budsjettet for 2024 er det lagt til grunn 25 000 asylsøkarar. Av desse er 20 000 fordrivne frå Ukraina. Det er alltid stor uvisse om talet på asylsøkarar, noko situasjonen som følgje av krigen i Ukraina har vist. Gitt prognosen på 25 000 saker er det forventa at UDI i 2024 skal behandle like mange saker som det kjem inn. I ein normalsituasjon er det eit mål at 70 pst. av asylsakene skal bli behandla innan 21 dagar. Sidan utbrotet av Ukraina-krigen har den innleiande asylfasen blitt svært annleis pga. dei høge innkomstane av ukrainarar og at dei fleste av desse har fått vedtak om mellombels kollektivt vern. UDI vart i 2023 gitt i oppdrag å evaluere korleis Nasjonalt ankomstsenter og ny asylsaksprosess har fungert i den ekstraordinære innkomstsituasjonen.

Figur 2.13 Tal på asylsaker og saksbehandlingstid 2015–juni 2023

Kjelde: UDI

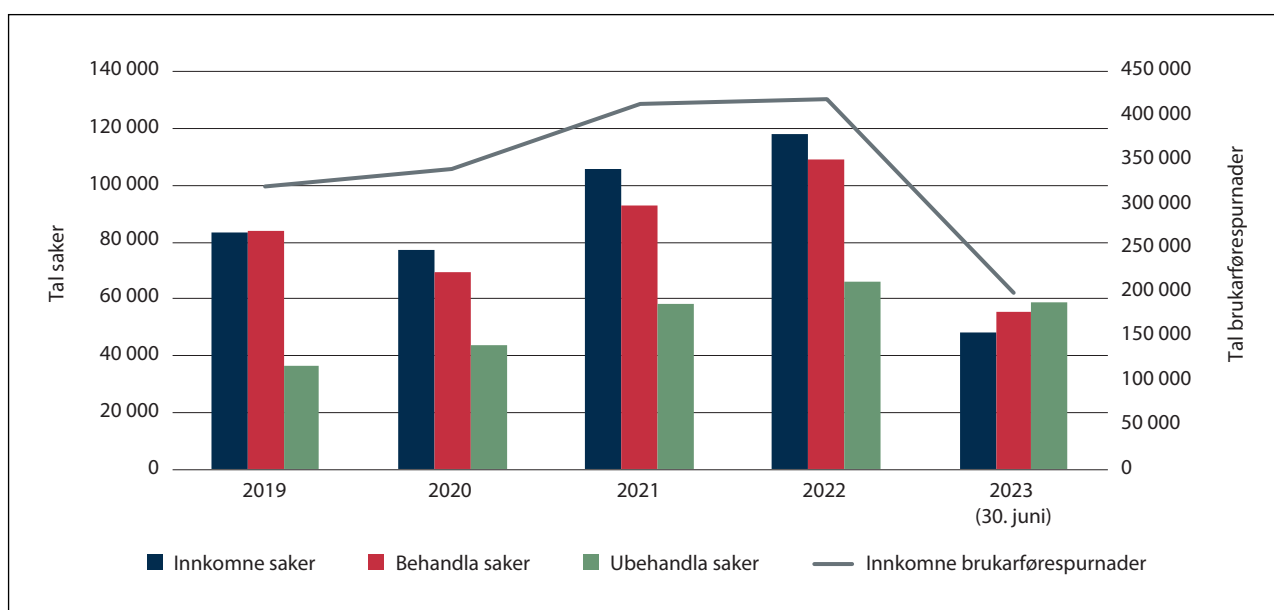
Saker om opphald og statsborgarskap

Søknader om statsborgarskap, visum og opphald på anna grunnlag enn vern blir leverte til politiet eller til ein utanriksstasjon. Søkarar med innvilga sak får eit førstegongsløyve som er mellombels og må fornyast. Fleire av løyva gir grunnlag for å søke om permanent opphald og seinare statsborgarskap. Visum blir gitt for 90 dagar og kan ikkje fornyast. UDI gjer vedtak i alle typar saker, men politiet og utanriksstasjonane har makt til å gjere vedtak i enkelte saker. Figuren nedanfor viser utviklinga i talet på innkomne saker og behandla saker i UDI frå 2018 til 30. juni 2023.

Frå 2021 er det auken i søknader om statsborgarskap som gjer at talet på innkomne saker til UDI er såpass høgt. Auken heng saman med lov-

endringa som opna for dobbelt statsborgarskap frå januar 2020. Covid-19-pandemien førte til lågare innkøst av saker om opphald i store delar av 2020 og 2021, bl.a. pga. stengde publikumsmøtaker og reiserestriksjonar. Samstundes auka behovet for brukarretteleing, og talet på brukarførspurnader til UDI auka med 32 pst., tilsvarande 100 000 førespurnader, frå 2018 til 2021. I 2022 har det vore 419 000 brukarførspurnader.

Figuren nedanfor viser at UDI i 2021 og 2022 behandla fleire saker enn dei har gjort dei siste åra, noko som bl.a. heng saman med at om lag 30 pst. av sakene om statsborgarskap vart behandla heilautomatisk. Så langt i 2023 har UDI behandla fleire saker om opphald enn det som har komme inn, og restansane er noko redusert.

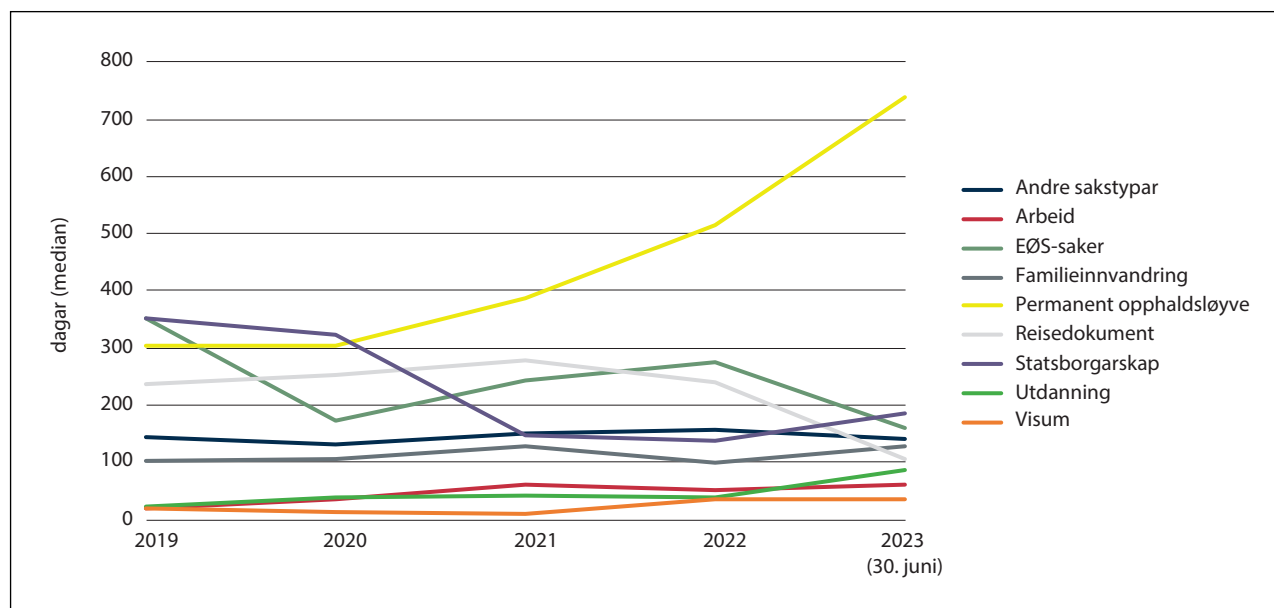

Figur 2.14 Tal på saker om opphald og statsborgarskap (ekskl. utvising og tilbakekall) og brukarførspurnader frå 2019–juni 2023

Kjelde: UDI

Automatisering av vedtak om kollektivt vern og statsborgarskap har bidratt til at saksbehandlingstidene er uendra eller gått ned for dei fleste sakstypene, med unntak av søknader om permanent

oppholdsløyve. Figuren nedanfor viser utviklinga i median saksbehandlingstid for dei ulike sakstypene frå sakene er teke imot i utlendingsforvaltninga til første vedtak er fatta i UDI.

Figur 2.15 Saksbehandlingstid i ulike saker om opphald, 2019– juni 2023

Kjelde: UDI

Talet på innkomne saker til UDI avheng av nye søknader og av kapasiteten i førstelinja i politiet og utanrikstenesta. Samla blir det forventa 290 000 søknader om opphald og statsborgarskap til førstelinja i 2024, og det blir forventa at UDI vil få om lag 97 000 søknader.

Behandling av søknader om opphaldsløyve er som hovudregel ein gebyrbelagt teneste. Dette gjeld med unntak av til dømes barn. For å sikra betre samsvar mellom dei faktiske utgiftene ved å behandla saker om opphald og gebyra, blir gebyrsatsane endra som vist i tabellen.

Tabell 2.12 Gjeldande gebyr og forslag til nytt gebyr f.o.m. 1. januar 2024

Sakstype	Gjeldande gebyr	Nytt gebyr
Familieinnvandring		
Førstegongs søknad om familieinnvandring	10 500	11 900
Førstegongs søknad om familieinnvandring med en flyktning	7 800	7 800
Fornyng av familieinnvandring	2 600	4 400
Personar som hadde norsk mor eller far då dei vart fødte	1 100	5 400
Arbeid, studiar og au pair		
Studieløyve	4 900	5 400
Au pair-løyve	9 100	9 300
Permanent opphaldsløyve		
Permanent opphaldsløyve	3 800	4 000
Utlendingspass og reisebevis		
Personar over 18 år som har løyve på anna grunnlag enn søknad om vern	1 300	2 200
Fornyng for personar som er 16 år og eldre	570	2 700

Dette blir anslått, gitt gjeldande prognosar for innkomne saker, å gi meirinntekter for staten på om lag 100 mill. kroner, jf. omtale under kap. 3440.

Saker om tilbakekall og utvising

Politiet og UDI opprettar sjølv saker om utvising og tilbakekall av løyve. Det blir oppretta sak om utvising dersom ein utlending bryt norsk lov, og sak om tilbakekall når det er mistanke om at løyvet er gitt basert på urette opplysningar, at søkaren har heldt tilbake vesentleg informasjon, eller at grunnlaget for løyvet er falle bort.

UDI behandla i 2022 i underkant av 4 200 saker og klagar om utvising. I 2022 vart nesten 1 900 personar utviste frå Noreg. Om lag 70 pst. av utvisingane var med årsak i brot på utlendingslova. I ein mindre del av desse sakene får det følger for barn. Dei fleste sakene der det blir spørsmål om utvising av foreldre med barn i Noreg, endar det med at det ikkje blir fatta vedtak om utvising. Sjå òg arbeidsgrupperapporten *Terskelen for utvisning i saker som berører barn*.

Betre ID-arbeid har ført til at utlendingsmyndighetene har avdekt at fleire personar har opphaldsløyve basert på feil identitet eller på andre urette opplysningar, noko som gir grunnlag for å kalle tilbake opphaldsløyvet. Samstundes kan ein kalle tilbake flyktningstatus og opphaldsløyve når det ikkje lenger er behov for vern. Opphaldsløyve kan òg kallast tilbake når opphaldsgrunnlaget ellers ikkje lenger er til stades.

I 2022 vart det oppretta i underkant av 2 000 tilbakekallssaker, og UDI behandla om lag 2 000 slike saker. I tillegg kjem innkomne og behandla klagesaker. I 2022 fekk til saman rundt 1 000 personar trekt tilbake eit løyve i vedtak fatta av UDI. Om lag 30 pst. av løyva som vart kalla tilbake i 2022, var knytte til feil eller urette opplysningar, og rundt 2 pst. var knytte til betra forhold i heimlandet. Dei resterande gjeld i hovudsak at vilkåra for løyvet ikkje lenger er oppfylte. Fleire av dei som får eit løyve kalla tilbake, får eit nytt løyve på anna grunnlag. Departementet føreset at UDI legg vekk oppretta tilbakekallssaker der forvaltningslova sine krav til saksbehandlingstid utan ugrunna opphald er brotne. Departementet samtykte dessutan i 2022 til at UDI kan henleggje saker der barn i ein familie mest sannsynleg fyller vilkåra for eit nytt opphaldsløyve. UDI er i 2023 forventet å prioritere aktivt i porteføljen for tilbakekallssaker for å få betre kontroll over porteføljen og for å sørge for

at ressursane blir retta mot saker der det er viktigast å reagere med tilbakekall.

UDI behandla i 2022 totalt 290 saker og klagar om tilbakekall etter statsborgarlova. Det var 15 fleire vedtak enn i 2021. Likevel auka restansane for denne porteføljen med 66 saker i 2022 til kring 1 200 ved utgangen av året, men i 2023 har restansane blitt bygde ned. Per 30. juni var det 960 saker i restanse.

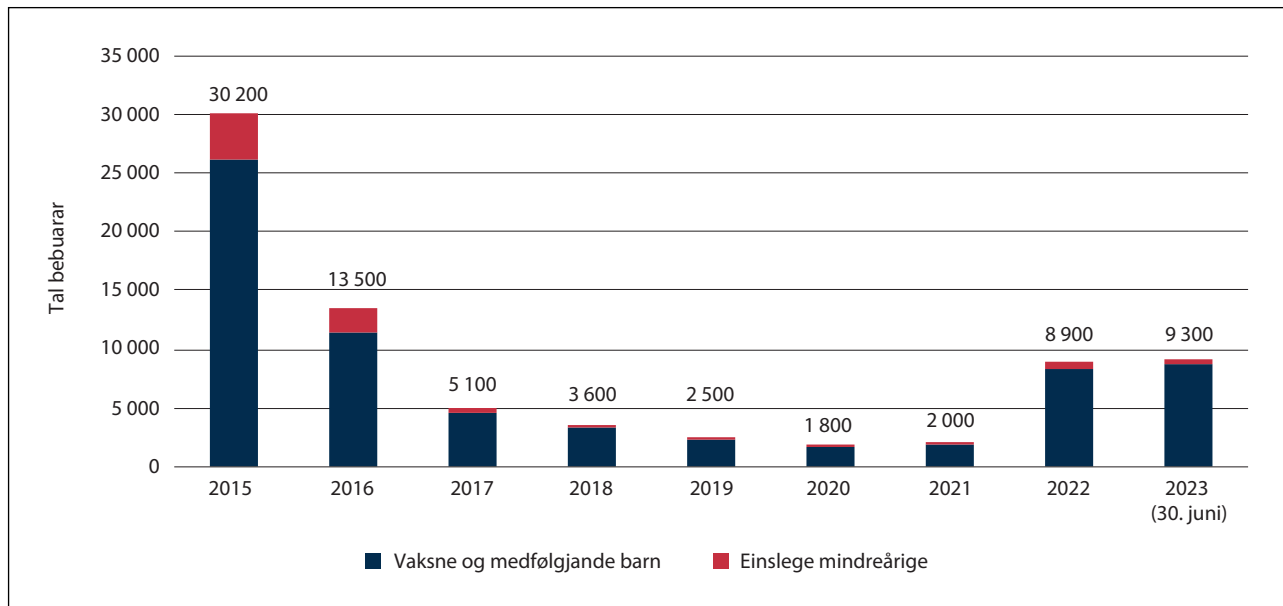
Asylmottak

Alle utlendingar som søker om vern, har rett til innkvartering i asylmottak. Det blir gitt tilbod om plass i mottak fram til retur eller busetjing. Mottakstilbodet er differensiert etter behova til utlendingsforvaltninga og mottaksbebuarane, bl.a. med Nasjonalt ankomstsenter, transittmottak, ordinære mottak, mottak for einslege mindreårige over 15 år, integreringsmottak og mottak for bebuarar med særskilde behov. Aktivitetar i mottaka vil vere retta både mot retur og mot integrering.

UDI har omsorgsansvaret for einslege mindreårige som bur i asylmottak. For å sikre at rettane til barna blir varetekne, vart det i 2022 innført ei uavhengig tilsynsordning, der statsforvaltaren skal føre tilsyn med omsorga for einslege mindreårige som bur i asylmottak. Omsorgsansvaret for einslege mindreårige under 15 år ligg under Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) (sjå omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Barne- og familiedepartementet).

Utgifter til asylmottak er førte over høvesvis kap. 490, post 01 og 21. Det er ført utgifter til tilskot til vertskommunar for asylmottak over kap. 490, post 60, og utgifter til stønader til bebuarar i mottak over kap. 490, post 70. I tillegg blir det gitt tilskot for aktivitetar for barn i mottak over kap. 490, post 71.

Talet på bebuarar i asylmottak er i hovudsak avhengig av talet på asylsøkarar, men òg saksbehandlingstid, kapasitet til å busetje og moglegheit for returar. Talet på bebuarar i mottak auka vesentleg som følgje av krigen i Ukraina, og per 30. juni 2023 var det om lag 9 300 bebuarar i asylmottak. Dei fordrivne frå Ukraina har budd vesentleg kortare tid i mottak samanlikna med asylsøkarar frå andre land, pga. raskare saksbehandling som følgje av føresegna om kollektivt vern og hurtigprosedyrar for busetjing. Fordrivne ukrainarar har i tillegg i større grad budd privat enn andre grupper som søkar om vern.

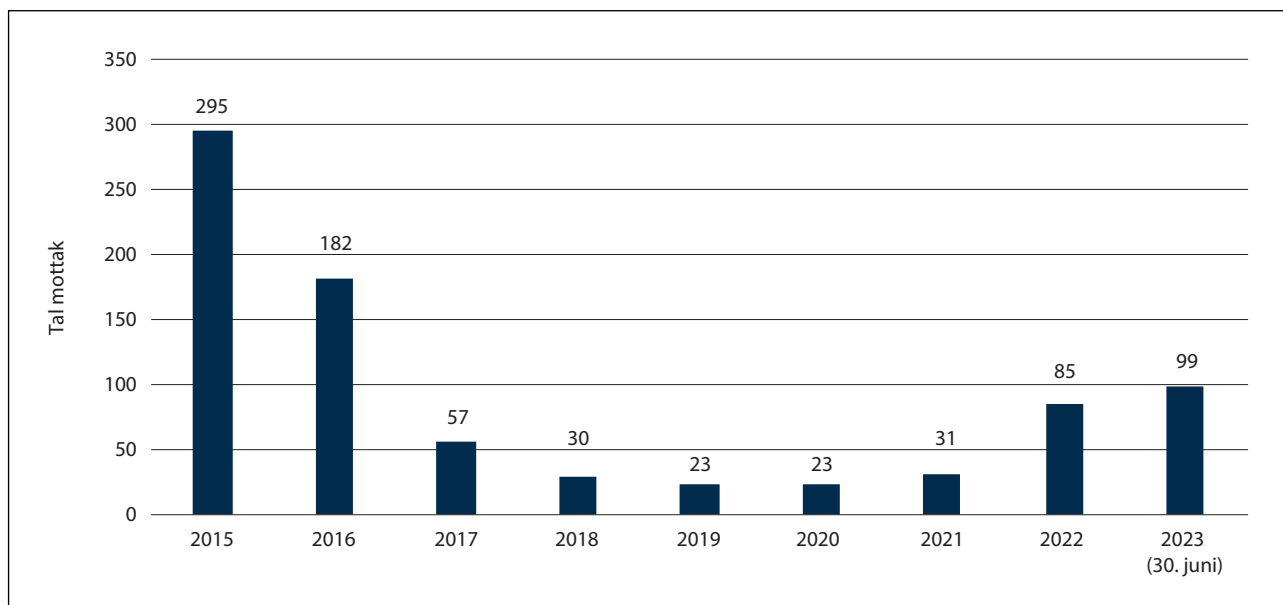

Figur 2.16 Bebuarar i mottak per 31. desember 2015–30. juni 2023

Kjelde: UDI

UDI har i åra etter 2015 og fram til dei høge innkomstane av fordrivne frå Ukraina starta i 2022, tilpassa kapasiteten i mottaka til færre bebuarar, sjå utviklinga i figuren nedanfor. Ved utgangen av 2021 var det til saman 31 ulike avdelingar i asylmottak i drift. Som følgje av innkomstane av fordrivne frå Ukraina vart det i 2022 oppretta fleire nye asylmottak, mange av dei akuttinnkvarterin-

gar. Etter den innleiande fasen med høge innkomstar, skalerte UDI ned akuttinnkvarteringane, samstundes som dei òg oppretta fleire ordinære mottak for å erstatte delar av akuttinnkvarteringane. Ved utgangen av juni 2023 var 98 avdelingar (ekskl. Nasjonalt ankomstsenter) i asylmottak i drift, med ein samla kapasitet på 13 196 plassar.

Figur 2.17 Talet på asylmottak per 31. desember 2014–30. juni 2023

Merk at sidan 2021 er talet på mottak talt på ein annan måte enn tidlegare år. Eit mottak kan ha fleire ulike avdelingar, som ordinær avdeling og tilrettelagd avdeling. Tidlegare vart eit mottak med ulike avdelingar talt som eitt mottak. Det er ikkje gitt at avdelingane utover ordinære mottak ligg i tilknytning til det ordinære mottaket. Ved å nytte gammal teljemåte for 2021–2023 som tidlegare år, vil talet på mottak vere høvesvis 25, 77 og 89.

Kjelde: UDI

Det er alltid uvisse om asyltilstrøyminga til Noreg, og dette gjer det utfordrande å planleggje mottakskapasiteten. Det er no særleg stor uvisse knytt til innkomstar frå Ukraina, men ei rekkje land i EU har òg høge innkomstar av asylsøkarar frå andre land enn Ukraina. Vedvarande høge innkomstar kan påverke kapasiteten til å busetje flyktningar. Låg busetjingstakt gir lengre opphald i mottak, med tilhøyrande behov for mottakskapasitet. Endringar i kor mange mottak ein treng, kan skje raskt. Om ein tilpassar kapasiteten til behovet for plassar, reduserer det offentlege utgifter. Samstundes gir få ledige mottaksplassar redusert kapasitet til å handtere rask og uventa auke i talet på asylsøkarar. UDI må ha ein basiskapasitet sjølv i situasjonar med låge tal på asylsøkarar, dvs. eit minimum av plassar i operative mottak, som er tilstrekkeleg til å halde ved lag marknaden for mottaksplassar og med moglegheit for å skalere opp raskt. Regjeringa planlegg for ein basiskapasitet på 2 720 plassar i 2024, i tillegg til Nasjonalt ankomstsenter. Sjå òg omtale under kap. 490, post 21 og post 60.

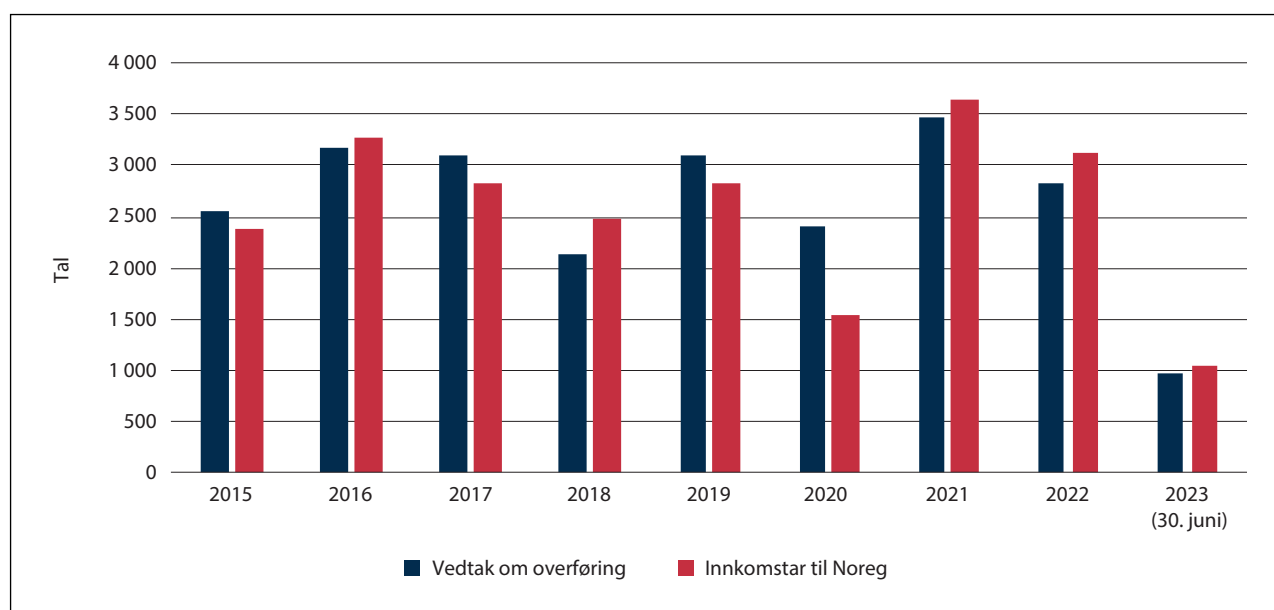
Overføringsflyktningar og anna byrdedeling

Noreg tek imot overføringsflyktningar innanfor ein årleg kvote. Overføringsflyktningar er personar som FN sin høgkommissær for flyktningar (UNHCR) har slått fast at treng vern. Plassane på kvoten kan òg nyttast til annan type byrdedeling.

Justis- og beredskapsdepartementet fastset kven som skal prioriterast på kvoten i samråd med Utanriksdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet etter forslag frå UDI og Integrerings- og mangfaldsdirektoratet (IMDi), som igjen byggjer på forslag frå UNHCR og innspel frå norske frivillige organisasjonar. UDI har ansvar for å ta ut overføringsflyktningar i tråd med føringar frå Justis- og beredskapsdepartementet. Som hovudregel deltek òg IMDi og politiet i uttaka av overføringsflyktningane. Når overføringsflyktningane kjem til Noreg, skal dei som hovudregel bli busette direkte i ein kommune, sjå omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Utgifter som gjeld uttak av overføringsflyktningar og ev. anna byrdedeling, blir førte over kap. 490, post 01, 73 og 75. Nokre gonger er det behov for at flyktningar, ev. relokaliserte asylsøkarar, som blir overførte til Noreg, bur i mottak, og då tilkjem òg utgifter over kap. 490, post 21, 60 og 70. Det blir òg ført utgifter til politiet og IMDi sitt arbeid med uttak under kap. 440, post 01, og kap. 670, post 01, og dessutan utgifter til busetjing og integrering over kap. 671, post 60 og 61, og kap. 672, post 60. Sjå omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Figuren nedanfor viser talet på vedtak om overføring og det faktiske talet på innkomne overføringsflyktningar til Noreg i åra 2015–2023 (per utgangen av juni).

Figur 2.18 Overføringsflyktningar 2015– juni 2023

Kjelde: UDI

I 2022 var det 3 000 plassar på kvoten. Nesten heile kvoten vart fylt i 2022, men 24 ubrukte plassar vart overførte til 2023. Samla kom om lag 3 100 overføringsflyktningar til Noreg i 2022, der om lag halvparten var syriske flyktningar.

Kvoten for 2023 er på 2 000 plassar. Regjeringa vil bidra til relokaliseringsordninga til EU, og vi tek sikte på å relokalisere til saman 200 asylsøkarar i 2023. Desse blir rekna på kvoten. Desse plassane kan bli overført frå 2023 til 2024.

Retur av personar utan lovleg opphald i Noreg

Dei som får endeleg avslag på ein søknad om vern eller anna opphald, har ei plikt til å forlate landet innan ein bestemt utreisefrist. Vedkommande skal rette seg etter dette ved å returnere til heimlandet innan fristen, anten på eiga hand (sjølvorganisert retur) eller ved å søke om assistert retur med hjelp frå norske myndigheiter. Dersom dette ikkje blir gjort, blir vedkommande transportert ut av politiet, sjå nærmare omtale under programkategori 06.40.

Departementet har ein returstrategi for perioden 2023–2029. Regjeringa legg opp til at returar skal gjennomførast effektivt og med god rettstryggleik, og at returarbeidet nasjonalt skal vere samordna med alle relevante aktørar. Returarbeidet til Noreg byggjer òg på samarbeid med sentrale opphavsland og på det europeiske samarbeidet. Regjeringa vil prioritere bilateralt samarbeid med enkeltland, men ser òg behovet for å vere tett knytte til det europeiske retursamarbeidet, bl.a. fordi EU har blitt ein sterkare og meir effektiv aktør gjennom betre koordinering og fleire tiltak på returfeltet.

Regjeringa meiner det er viktig å ha hurtigprosedyrar på asylfeltet og å leggje til rette for at retur kan bli utfallet gjennom heile asylprosessen, bl.a. ved å tidleg avklare identiteten til asylsøkarar. Vidare legg regjeringa vekt på at returar skal vere berekraftige både for personane som blir returnerte, og for heimlandet.

Dei som fyller vilkåra for assistert retur, får hjelp med å skaffe reisedokument, flybilletter m.m., og dei får tilskot til reise og reintegrering. Utgifter til tilskot til retur er førte over kap. 490, post 72, der også nokre utgifter til administrasjon av assistert retur er inkluderte. Andre utgifter til administrasjon av retur er førte over kap. 490, post 01.

Målgruppa for retur har blitt mindre dei siste åra, hovudsakleg fordi det har kome få asylsøkarar til Noreg, og delen som får innvilga opphald er høg. Det er òg grunn til å tru at ein konsekvent

returpolitikk har gitt resultat, og at færre oppheld seg utan lovleg opphald i Noreg. Talet på assisterte returar har gått ned. Det har blitt meir utfordrande for UDI å motivere personane til å velje assistert retur fordi ein stor del av dei utreisepliktige i Noreg har anten opphalde seg i landet over lang tid, har familie med opphald i Noreg eller har særskilde behov som gjer returarbeidet vanskelegare.

I løpet av 2022 valde 90 personar assistert retur, mot 127 i 2021. Per utgangen av juni har 84 personar reist heim assistert i 2023.

Sidan 2022 har det kome vesentleg fleire asylsøkarar til Noreg, dei fleste av desse er fordrivne frå Ukraina. Det er framleis stor uvisse kring korleis situasjonen i Ukraina vil utvikle seg framover, og derfor òg om korleis dette ev. vil påverke returarbeidet i 2024 og framover.

Det er ikkje berre talet på returar som er viktig, men òg kven som reiser. Nokre utreisepliktige personar utløyer store kostnader for samfunnet. Dette gjeld t.d. personar som bur i særskilde butilbod, i tilrettelagde avdelingar i mottak og i fengsel. UDI og Politiets utlendingseining (PU) og spesialutsendingar ved norske utanriksstasjonar samarbeider tett for å få til returar av denne gruppa. I 2022 returnerte to personar, assistert eller med tvang, frå slike spesielle butilbod. Tilsvarende tal for 2021 var ni. I 2024 forventar ein ca. seks assisterte returar frå særskilde butilbod eller tilrettelagde avdelingar.

Implementering av Schengen-IT-system

Schengen-landa er i gang med å utvikle og ta i bruk nye IT-system og arbeidsmetodar for å styrke behandlinga av den felles yttergrensa og tryggleiken på Schengen-området. Innføringa av systema krev til dels store endringar i IT-systema til politiet og UDI i perioden 2022–2026/2027, og etter kvart krevst det endring i arbeidsprosessar. Når systema er implementerte, vil det leggje til rette for betre informasjonstilgang til og frå utlandet, og Noreg vil bli betre rusta til å førebyggje, avverje og motarbeide grensekryssande kriminalitet, ulovleg migrasjon og terrorisme.

Systema som skal oppdaterast/implementerast, er informasjonsdelingsplattforma Schengen Information System (SIS), visumregisteret Visa Information System (VIS), fingeravtrykksregisteret Eurodac og den systemoverbyggjande løysinga og søkeportalen Interoperabilitet (IO). Det går òg for seg arbeid med å implementere inn- og utreisystemet Entry-Exit System (EES) og

Boks 2.4 Schengen IT-system

Hovudformålet med dei nye løysingane som Schengen-IT-systema vil gi er ei effektiv og funksjonell grenseforvaltning som skal førebyggje grenseoverskridande kriminalitet, ulovleg innvandring og terror. Ein styrkt kontroll på yttergrensa skal òg sikre fri rørsle i Schengen-området. Samfunns mål for tiltaka er:

- Auka tryggleik i Europa gjennom styrkt grensek kontroll, migrasjonskontroll og politisamarbeid, for å betre førebyggje, hindre og nedkjempe grensekryssande kriminalitet, ulovleg migrasjon og terrorisme.

Effektmåla som beskriv dei viktigaste verkna-
dene av implementeringa av systema, er som følger:

1. Noreg overheld forplikingane sine etter Schengenregelverket.
2. Kvalitet på grense- og territorialkontrollen blir betre.
3. Grensek kontrollen blir effektivt gjennomført.
4. Førebygging, avdekking og etterforsking av kriminalitet og terrorisme blir meir målretta.
5. Færre personar er utan lovleg opphald i Noreg.

I tillegg til å styrke tryggleiken i Noreg og Europa gir dei nye løysingane følgjande effektar for brukarane og utlendingsforvaltninga:

- *Betre rettstryggleik.* Gjennom SIS Recast vil utlendingsmyndighetene ha betre informasjon om og når utreise frå Noreg og Schengen har skjedd. Rettstryggleiken for innmelde personar blir styrkt ved at UDI vil kunne fastsetje med større visse når eit innreiseforbod har byrja å gjelde, og dermed også når det har gått ut. Dette sikrar, på ein betre måte enn i dag, rettidig sletting av innreiseforbod frå SIS-innmelding.
- *Betre datakvalitet.* Entry / Exit System vil registrere tidspunkt og stad for inn- og utreise over Schengen yttergrenser elektronisk. Registreringa gjeld for tredjelandsbor-

garar på korttidsopphald på Schengen-territoriet. Systemet vil òg registrere reisedokument-opplysningar og dessutan biometriske kjenneteikn som ansiktsbilete og fire fingeravtrykk. Data vil bli kontrollerte ved seinare inn- og utreiser. Systemet vil automatisk berekne kor lenge tredjelandsborgaren oppheld seg på Schengenterritoriet, og vil varsle medlemslanda når den reisande ikkje forlèt Schengen-territoriet innan utløpet av den lovlege opphaldstida. Registrering og kontroll i Entry / Exit System erstattar dagens praksis med manuell stemping i reisedokument. Tilgang til elektronisk kalender gir betre datakvalitet og hindrar at saksbehandlar bereknar feil opphaldstid.

- *Raskare avklaring av ID.* Det skal opprettast ein felles biometridatabase som vil vere søkbar frå dei ulike løysingane som blir etablerte. Biometriske søk vil skje samstundes i alle registera. Dette vil redusere talet på søk i forhold til i dag. Søket vil gi eit samla søkeresultat på tvers av systema.
- *Rett avklaring av ID.* Det vil bli oppretta eit felles identitetsregister med biografiske data (namn, fødselsdato, nasjonalitet m.m.) frå dei underliggjande systema. Hovudformålet med eit felles personregister er å sikre at ein person blir riktig identifisert uavhengig av systemet eller systema det blir gjennomført søk i. Dei biografiske opplysningane vil bli lagra i det felles identitetsregisteret, men likevel tilhøyre dei underliggjande systema.
- *Betre kvalitet i saksbehandlninga.* Søkeportalen Interoperabilitet kan avdekke om ein person er registrert med fleire identitetar i systema, ved søk med biometriske og/eller biografiske opplysningar. Verifisering av opplysningar om at det er same person som er omhandla i dei ulike systema, blir dels gjennomført automatisk av den tekniske komponenten, og dels ved manuell identifisering.

framreisesystemet European Travel Information Authorisation System (ETIAS).

I 2022 vart det vedteke ei styringsramme for implementering av SIS, VIS, Eurodac og IO i UDI på 206,7 mill. 2022-kroner i perioden 2022–2024 og ei kostnadsramme på 237,3 mill. 2022-kroner i

tråd med tilrådinga frå ein ekstern kvalitetssikrar (KS2). Våren 2022 vart det gjennomført ei ny ekstern kvalitetssikring med oppdaterte basisestimater. Denne kvalitetssikringa har sett prosjekta i UDI og politiet i samanheng. I tråd med kva kvalitetssikraren tilrår, blir det foreslått ei samla kost-

nadsramme for prosjekta i politiet (kap. 440) og UDI (kap. 490) på 2 187 mill. kroner for perioden 2022–2025, sjå òg omtale under kap. 440. Den eksterne kvalitetssikringa viser at dei samla rammene for politiet og UDI reduserer behovet for uvisseavsetning. Det forventast utgiftsbehovet i UDI for prosjektperioden 2022–2024 er no estimert til om lag 226 mill. kroner. Varige driftsutgifter frå 2025 er anslått til 50 mill. kroner for systema i UDI.

Kostnadsramma blir foreslått samla, og det blir foreslått at ho skal forvaltast av departementet, jf. forslag til vedtak om fullmakt til å pådra staten forpliktingar for investeringsprosjekt.

Løyvinga til UDI som gjeld Noreg sine Schengen-IT-system, er nærmare omtalt under post 01, post 45 og post 46.

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga på posten skal dekke utgifter til drift av UDI. Dette inkluderer lønn til tilsette, IT-system, utstyr, anskaffingar med unntak av større investeringar og asylmottak, jf. kap. 490, post 21 og 45, og dessutan kontorlokale m.m. I det første halvåret av 2023 var utførte månadsverk i UDI i gjennomsnitt 1 010 årsverk, mot 961 utførte årsverk i 2022.

Det blir i sum foreslått å auke løyvinga med 97,9 mill. kroner samanlikna med saldert budsjett 2023. Dei ulike endringane er som følgjer:

Regjeringa foreslår ei mellombels løyve til å handtere auka oppgåvemengd som følgje av høge inntekstar av fordrevne frå Ukraina på 160 mill. kroner i 2024. Dette omfattar mellom anna vidareføring av mellombelse tilsetningar innan saksbehandling, asylmottaksoppfølging, i tillegg til styrking av enkelte støttetjenester og IT-drift.

Datasystema til UDI er utpekt som eit mål for framand etterretning. Det blir foreslått å auke løyvinga med 12 mill. kroner for å styrke informasjonstryggleiken i IT-systema til UDI.

Vidare blir det foreslått å auke løyvinga med 5,5 mill. kroner for å forbetre og forenkle søknadsprosessen knytt til tilbakevending. Midlane skal gå til å utvikle ei automatiseringsløyving for søknadar om tilbakevendingsstøtte.

Det blir foreslått å redusere mellombels løyving til tilbakekall av statsborgarskap med 7,6 mill. kroner.

Regjeringa foreslår å redusere den ordinære kvoten for overføringsflyktningar og anna byrdedeling frå 2 000 plassar i 2023 til 1 000 plassar i 2024. Løyvinga på posten blir derfor foreslått redusert med 14,7 mill. kroner.

Det blir foreslått å redusere løyvinga på posten med 2,5 mill. kroner mot ein tilsvarende auke på kap. 490, post 72 (sjå omtale under post 72).

Det er òg endringar som følgje av tidlegare budsjettvedtak og tekniske endringar på posten som ikkje blir omtalte nærmare.

Delar av utgiftene på kap. 490, post 01, blir rapporterte som bistandsutgifter i tråd med retningslinjene til OECD om Official Development Aid (ODA) og blir førte som inntekter på kap. 3490, post 01, post 03 og post 06, jf. nærmare omtale under posten.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga på kap. 490, post 01, mot tilsvarende meirinntekter på kap. 3490, post 05, jf. forslag til vedtak.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 1 298 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, asylmottak

Løyvinga på posten skal dekke utgifter staten har til drift av mottak for asylsøkarar, inkludert integreringsmottak.

Forutan losji skal tilbodet om innkvartering omfatte visse nødvendige sosial- og omsorgstjenester, bl.a. mat, klede og omsorgstjenester for bebuarar med særskilde behov. Løyvinga dekker òg opplærings- og informasjonstiltak, ulike organiserte sosiale aktivitetar som dagtilbod for barn, nødvendig helsehjelp til nykomne asylsøkarar og returfremmande tiltak for bebuarane i mottaka. Vidare dekker posten utgifter til bl.a. tiltak som vakthald, tilrettelegging av buforhold og plassering utanfor mottak for personar med særskilde behov, aldersundersøkingar av asylsøkarar som oppgir å vere einslege mindreårige, unntaksvis tilrettelegging for kjæledyr, reise og kost for asylsøkarar i samband med asylintervju og transport for asylsøkarar til og frå norskopplæring og mellom mottak.

Posten omfattar òg midlar til lokala (ekskl. kontorlokale til tilsette i UDI og politiet som blir førte over kap. 440 og kap. 490, post 01) og mottaksdrifta på Nasjonalt ankomstsenter. Ekstra utgifter til lovpålagde kommunale tenester for vertskommunar for eit inntekstsenter kan dekkast over posten.

Behovet for løyving på posten avheng av talet på mottaksplassar, kor mange bebuarar det er i mottaka, og samansetjinga av bebuarane og behova deira. Det er venta at det i gjennomsnitt vil vere i overkant av 10 300 bebuarar i mottaka i løpet av 2024. Samla er dette nesten 6 000 fleire bebuarar enn det som er lagt til grunn for saldert

budsjett 2023. Det blir derfor foreslått å auke løyvinga med 1 020,3 mill. kroner.

Regjeringa foreslår ein basiskapasitet på 2 720 tilgjengelege plassar i tillegg til Nasjonalt ankomstsenter. Dette inneber at den tilgjengelege mottakskapasiteten ikkje blir justert ned ut over denne kapasiteten.

Det er svært usikkert kor mange asylsøkarar som faktisk vil komme gjennom året, og det er uvisse om behovet for innkvartering av fordrivne frå Ukraina. Den faktiske kapasiteten gjennom året kan derfor avvike frå det som blir lagt til grunn ved inngangen til året. Ved endringar i bebuarsamansetjinga kan det òg bli behov for å utløyse fleire plassar. Sjå òg forslag til romartalsvedtak om fullmakt om mellombels drift av asylmottak.

Delar av utgiftene på kap. 490, post 21, kan utgiftsførast som ODA-godkjende utgifter og inntektsførast på kap. 3490, post 04, jf. nærmare omtale under kap. 3490, post 04.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 2 274,1 mill. kroner.

Post 22 Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse

Posten skal dekke tolking og omsetjing i kommunikasjonen mellom søkarar og UDI i første instans. Løyvinga skal òg dekke kvalitetssikringsarbeid i samband med intervju og omsetjingar, utgifter til nødvendig omsetjing av originaldokument og tolkeutgifter i samband med vedtakssamtale etter avslag på søknad. Løyvinga kan òg dekke tolking og omsetjing for overføringsflyktningar som blir valde ut frå transittområde der det er vanskeleg å finne tilstrekkeleg med tolkar. Regjeringa foreslår å auke løyvinga med 7,2 mill. kroner som følgje av endringar i prognosane for asylsøkarar i 2024.

Delar av utgiftene på kap. 490, post 22, kan utgiftsførast som ODA-godkjende utgifter og inntektsførast på kap. 3490, post 07, jf. nærmare omtale under kap. 3490, post 07.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 31,5 mill. kroner.

Post 23 Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, kan overføres

Løyvinga skal brukast til å støtte oppgåveløysinga i UDI ved å utvikle kunnskap om innvandring.

I 2022 og hittil i 2023 har UDI publisert åtte studiar ved hjelp av midlar frå post 23. Alle rapportane er tilgjengelege på nettsida til UDI:

- Evaluering av arbeidet med automatisering av saksbehandling i UDI (A-2 og Menom Economics)
- Kvalitet på asylintervju (Fafø)
- Assessing future migration among Ukrainian refugees in Poland and Norway (Fafø)
- Ukrainian refugees – experiences from the first phase in Norway (NIBR/OsloMet)
- Arbeidsinnvandring fra tredjeland (Fafø)
- Om høring av barn i utvisningssaker (Fafø)
- Evaluering av representantordningen (NTNU Samfunnsforskning og Oxford Research)
- Different policies, different outcomes. The reception of Ukrainian refugees in Sweden and Norway (Fafø)

Tre studiar til skal bli ferdige i 2023:

- Hvordan fungerer regelverket for økonomiske ytelser for brukerne?
- Gjennomgang av utlendingsforvaltningens vurderinger av barnets beste i asylsaker
- Evaluering av Nasjonalt ankomstsenter og ny ankomst- og asylprosess

I 2024 planlegg UDI følgjande evalueringar og studiar:

- Hvordan fungerer Midlertidig alternativ mottaksplassering (Mamot) for brukerne og for kommunen?
- Kunnskapsbehov knytte til utvikling av digitaliseringsvennleg regelverk
- Moglege kunnskapsbehov knytte til flyktningssituasjonen i samband med krigen i Ukraina

Evalueringa av Mamot blir sett i gang i 2023. Andre skal starte opp i 2024. UDI skal identifisere nye kunnskapsbehov i siste del av 2023. Deretter vil UDI revidere og utvikle prosjektlista for 2024.

Løyvinga på posten vart auka frå 2022 for at ho òg skulle dekke utgifter til arbeid i UDI med å utvikle kunnskap i samarbeid med European Migration Network (EMN) og bistand i form av opplæring av migrasjonsmyndigheiter i aktuelle samarbeidsland. UDI nyttar òg EMN-midlar til å gjennomføre eit oppfølgingsprosjekt om migrasjons- og returintensjonar blant ukrainarar i utvalde europeiske land (Fafø). Prosjektet skal være ferdig i april 2024.

Når det gjeld opplæring av migrasjonsmyndigheiter i aktuelle samarbeidsland, har UDI gjennomført opplæring i Irak og planlegg opplæring i Tyrkia i 2023.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 7,1 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Løyvinga på posten skal dekke utgifter til større utstyrsanskaffingar og vedlikehald, medrekna utgifter til utvikling av IT-system for utlendingsforvaltninga.

Dei siste åra har UDI gjennomført tiltak for stegvis modernisering og utvida opptak, lagring og bruk av biometri. UDI har òg starta ei gradvis modernisering av utlendingsforvaltninga sine databasar og system og har levert ei konseptvalutgreiing om modernisering i 2022 som vil vere nødvendig for å auke automatiseringsgraden ytterlegare. Arbeidet vil halde fram i 2024. Forprosjektet for basismodernisering av IT i utlendingsforvaltninga vil vinteren 2024 levere eit oppdatert sentralt styringsdokument. Dette vil vere gjenstand for ei ekstern kvalitetssikring (KS2) med mål om å få midlar frå og med 2025. UDI vil i 2024 nytte midlar frå post 45 til moderniseringsarbeidet og auke gjennomføringskapasiteten sin for satsinga dei kommande åra.

Delar av posten har tidlegare vorte nytta til å finansiere Schengen IT-forpliktingar, dette er midlar som delvis blir tilbakeførte i 2024. Derfor blir det foreslått å auke løyvinga på posten med 4,5 mill. kroner mot ein tilsvarende reduksjon under kap. 490, post 46.

Regjeringa foreslår ei samla løyving på posten på 45,4 mill. kroner.

Post 46 Investeringer i Schengen IT-systemer, kan overføres

Posten omfattar prosjektutgiftene UDI har til utvikling og implementering av nye felles-europeiske IT-system for styrkt grensekontroll, betre informasjonsdeling og tryggleik. Det vil vere eit omfattande utviklingsarbeid med systema til utlendingsmyndigheitene, og løyvinga på posten vil dekke prosjektutgiftene til systemutviklinga i UDI.

Posten blir foreslått redusert med 9,7 mill. kroner i 2024, i tråd med framdriftsplanar for utvikling av dei ulike systema.

Det blir foreslått å redusere løyvinga på posten med 4,5 mill. kroner mot en tilsvarende auke under kap. 490, post 45. Sjå omtale under kap. 490, post 45.

Regjeringa foreslår ei samla løyving på posten på 64,5 mill. kroner i 2024. Sjå faktaboks 2.4 òg omtale under kap. 440.

Post 60 Tilskudd til vertskommuner for asylmottak

Vertskommunetilskotet skal dekke gjennomsnittlege utgifter til helse, barnevern, tolk og administrasjon i samband med drift av mottak og omsorgssenter i kommunen. I tillegg til det ordinære vertskommunetilskotet omfattar ordninga eit særtilskot ved omsorgsplassering og tilskot til kommunar som tek imot og følgjer opp personar med alternativ mottaksplassering (AMOT). UDI forvaltar tilskotsordninga og betaler ut tilskot kvartalsvis når det er inngått kontrakt med ein driftsoperatør i den respektive kommunen. Kommunane treng ikkje å søke om tilskot.

For 2024 vil desse satsane gjelde:

- grunnsats per kommune: 783 787 kroner per år
- sats per ordinære mottaksplass og plass ved Nasjonalt ankomstsenter: 12 029 kroner per år
- sats per plass for einslege mindreårige asylsøkarar: 18 526 kroner per år
- sats per tilrettelagd plass: 170 316 kroner per år
- sats per plass i omsorgssenter: 45 692 kroner per år

Vertskommunar for omsorgssenter tek ikkje imot grunntilskot. Ei ordning for alternativ mottaksplassering (AMOT) inneber at UDI gir tilskot til ein kommune mot at kommunen gir ein person utan opphaldsløyve eller ein flyktning eit tilbod om bustad i kommunen i staden for opphald i asylmottak. I 2022 fekk UDI ei mellombels fullmakt til å utvide målgruppa for AMOT for fordrevne frå Ukraina som får mellombels kollektivt vern. I tilskotsbrevet blir det stilt krav til korleis kommunen skal bruke tilskotsmidlane. Kommunen skal vurdere individuelt kva for oppfølging personen i AMOT har bruk for. I 2024 vil satsen for AMOT vere 17 552 kroner per plass per måned.

Kommunen kan i visse tilfelle få eit større ansvar for ein mindreårig asylsøkar, jf. barnevernlova. Det er fastsett egne satsar for å bidra til å dekke desse utgiftene til barnevern. For 2024 vil desse satsane gjelde:

- særtilskot for barn som har komme til Noreg i følgje med føresette: 33 403 kroner per måned
- særtilskot for einslege mindreårige: 16 700 kroner per måned

Regjeringa foreslår å vidareføre tilbod om gratis barnehageplass for alle barn i asylmottak frå eitt år og fram til skulestart, i tillegg til tilbod om gratis skulefritidsordning (SFO) for barn i integre-

ringsmottak. Alle kommunar som tilbyr plass, får tilskot til å dekke utgiftene til barnehageplass for barn i mottak og SFO for barn i integreringsmottak.

Satsane for barnehageplass i 2024 er som følger:

- 1–2-åringar, heildagsplass: 360 670 kroner per år
- 3–5-åringar, heildagsplass: 200 372 kroner per år
- SFO: 33 649 kroner per år

Behovet for løyving på posten er avhengig av talet på mottak og omsorgssenter, talet på vertskommunar og talet på plassar. Behovet vil derfor kunne endre seg i løpet av budsjettåret.

I 2022 var det totalt 257 kommunar som fekk vertskommunetilskot for delar av eller heile året. Per 31. juli 2023 har 185 kommunar fått vertskommunetilskot for delar av eller året. Det er lagt til grunn at 80 kommunar vil få tilskot med heilårseffekt for 2024.

Det er planlagt ei kartlegging av kommunane sine utgifter til lovpålagde oppgaver i 2024 for å sjå dekningsgraden for tilskotet for 2023.

Løyvingsforslaget er auka med 51,2 mill. kroner samanlikna med saldert budsjett 2023. Det kjem av at det blir planlagt for fleire asylsøkarar, vertskommunar og mottaksplassar enn det som vart lagt til grunn for 2023, jf. òg omtalen av kap. 490, post 21.

Delar av utgiftene på kap. 490, post 60, kan utgiftsførast som ODA-godkjende utgifter og inntektsførast på kap. 3490, post 04, jf. nærmare omtale under kap. 3490, post 04.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 515,5 mill. kroner.

Post 70 Stønader til beboere i asylmottak

Løyvinga på posten skal dekke utgifter til stønadsordninga som omfattar økonomiske ytingar til livsopphald for bebuarar i asylmottak som ikkje kan dekke dette sjølv, og andre nødvendige ytingar. Driftsoperatøren for asylmottaket betaler ut ytingar for bebuarar i asylmottak og får dei refunderte av UDI. Dei nærmare krava til stønadsordninga er gitt i *forskrift om stønad til beboere i asylmottak*. Stønadsordninga blir følgd opp ved UDI sine kontrollar av asylmottak eller ved søknader til UDI i dei tilfella der ytingar ikkje dekker nødvendig livsopphald for bebuarar i mottak.

Behovet for løyving på posten er avhengig av talet på bebuarar i mottak og samansetjinga av bebuargruppa. Løyvingsforslaget for 2024 er

basert på ein prognose på i overkant av 10 300 bebuarar i mottak. Dette er nesten 6 000 fleire enn det som var lagt til grunn for saldert budsjett 2023. Det blir derfor foreslått å auke løyvinga med 358,1 mill. kroner samanlikna med saldert budsjett 2023.

Regjeringa foreslår å nominelt vidareføre nivået på stønadene til bebuarar i mottak til 2024.

Delar av utgiftene på kap. 490, post 70, kan utgiftsførast som ODA-godkjende utgifter og inntektsførast på kap. 3490, post 04, jf. nærmare omtale under kap. 3490, post 04.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 563,9 mill. kroner.

Post 71 Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i asylmottak, og veiledning for au pairer

Løyvinga på posten skal dekke utgifter til ei tilskotsordning til aktivitetstilbud for barn i mottak og utgifter til tilskot til informasjons- og rettleiingstiltak for au pairar.

Formålet med tilskot til aktivitetstilbud er å bidra til at barna får ein meningsfull kvardag, gjennom eit aktivitetstilbud tilpassa alderen til barna og dei utviklingsmessige behova og interessene deira. UDI lyser ut og forvaltar tilskotsordninga. Tilskot kan bli gitt til enkeltpersonar, frivillige organisasjonar og andre ikkje-fortenestebaserte verksemder som organiserer aktivitetar for barn. Dei nærmare krava til tilskotsordninga er gitt i *forskrift om tilskudd til aktivitetstilbud for barn i asylmottak*. Tiltaka har bidratt til at barn i mottak har fått fleire moglegheiter til å vere med på sportslege og kulturelle aktivitetar. Sjå nettsidene til UDI for utdjupande opplysningar om tilskotsmottakarane. UDI evaluerer jamleg kriteria fastsette i forskrifta om tilskotsordninga. UDI har i 2021/2022 revidert ordninga.

På oppdrag frå UDI, etter ein anbudsprosess, driv organisasjonen Caritas eit nasjonalt senter der au pairar og vertsfamiliar kan få rådgiving og hjelp, både med praktiske problem og med juridiske problemstillingar. Senteret er ikkje ein del av utlendingsforvaltninga, men dei kan hjelpe til med kontakt vidare med den rette offentlege verksemda, t.d. Skatteetaten, Nav og helsetenesta. Dersom au pair-ordninga vert avvikla, jf. høyringsforslag om dette, vil òg støtta til informasjon og rettleiing for au pairar på sikt bli avvikla.

Heile løyvinga på 3,3 mill. kroner til rettleiing for au pairar vart brukt i 2022. Regjeringa foreslår å løyve 3,5 mill. kroner til tilskot til informasjons- og rettleiingstiltak til au pairar i 2023. Det vart utbetalt 5,3 mill. kroner i tilskot til aktivitetar for

barn i asylmottak i 2022. Regjeringa foreslår å vidareføre løyvinga til tilskotsordninga på 6 mill. kroner.

Delar av utgiftene til tilskot til aktivitetstilbod på kap. 490, post 71, kan utgiftsførast som ODA-godkjende utgifter og inntektsførast på kap. 3490, post 04, jf. nærmare omtale under kap. 3490, post 04.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 9,5 mill. kroner.

Post 72 Assistert retur og reintegrering i hjemlandet, kan overføres

Formålet med posten er å bidra til

- at personar med endeleg avslag på søknad om vern og andre personar utan lovleg opphald i Noreg returnerer til heimlandet
- at flyktingar kan vende tilbake til heimlandet når det er trygt

Desse tilskotsordningane til enkeltpersonar blir finansierte over denne posten:

- reisetilskot ved assistert retur
- reintegreringstilskot ved assistert retur

- reintegreringstilskot til særleg sårbare grupper og einslege mindreårige
- reintegreringstilskot til utlendingar som er særleg kostnadskrevjande for samfunnet
- reintegreringstilskot for personar som blir tvangsreturnerte til land UDI har eit eige returprogram for
- tilbakevendingstilskot for personar med opphaldsløyve

Forskrift om tilskot til assistert retur og tvangsretur har reglar om reisetilskot og reintegreringstilskot for personar som vel assistert retur, og reintegreringstilskot ved tvangsretur av utlendingar som anten er særleg kostnadskrevjande for samfunnet, eller som blir returnerte til land UDI har eit særskilt returprogram for. I 2022 vart det gjennomført 90 assisterte returar i tråd med denne forskrifta. 23 personar fekk tilbakevendingstilskot i 2022 etter ordninga med tilbakevendingstilskot. 20 av desse var frå Ukraina.

Tabellen nedanfor viser talet på returar innanfor kvar ordning og summen som vart brukt til desse ordningane i 2022. Ein retur kan ha fått tilskot frå fleire ordningar.

Tabell 2.13 Returar og rekneskapstal per ordning, 2022

	Rekneskap 2022 (i 1 000 kroner)	Talet på returar og tilbake- vendingar
Voluntary Assisted Return Programme («VARP») – avtale med International Organization for Migration (IOM)	7 392	67
Returførebuande utgifter for personar i mottak	80	
Assistert retur med politiet, reintegreringstilskot	403	21
Landprogram, assistert retur, Somalia	1 398	9
Landprogram, retur, Marokko	3	2
Landprogram, retur, Afghanistan	4	0
Tilbakevending, reintegreringstilskot	427	22
Totalt	9 707	

Løyvinga skal òg dekke utgifter til ei tilskotsordning til organisasjonar for at dei skal bidra med informasjons- og motiveringsarbeid som kan få personar som er busette utanfor mottak, til å returnere til heimlandet. UDI forvaltar tilskotsordningane. UDI inngår hovudsakleg fleirårige

avtalar med ulike organisasjonar. Tabellen nedanfor viser organisasjonar UDI har fleirårige avtalar med og gav tilskot til i 2022. I tillegg vart det i 2022 til saman gitt en mill. kroner i tilskot til Frelsesarmeen, Clap Along AS og Internasjonal velferdsforening.

Tabell 2.14 Organisasjonar UDI har inngått fleirårige avtalar med og gitt tilskot til i 2022

Namn	Beløp
NOAS (Norsk organisasjon for asylsøkere)	1 650 000
Caritas	1 950 340
NOMKUS (Norges multi-kulturelle senter)	825 000
Pireus	1 100 000
Totalt	5 525 340

Delar av utgiftene på kap. 490, post 72, kan bli førte som ODA-godkjende utgifter og blir førte som inntekter på kap. 3490, post 01 og post 08, jf. nærmare omtale under kap. 3490, post 01 og post 08.

Løyvingsforslaget er auka med 7 mill. kroner samanlikna med saldert budsjett 2023, i hovudsak pga. ein høgare prognose for talet på returar og på personar som får tilbakevendingstilskot. I forslaget er det teke utgangspunkt i at det vil bli 140 assisterte returar i 2024 og 300 som mottok tilbakevendingstilskot.

Regjeringa foreslår òg å auke løyvinga med 2,5 mill. kroner mot ein tilsvarende reduksjon på post 01. Løyvinga skal nyttast til assistanse på reisa i forbindelse med tilbakevending for personar som har komme til Noreg for behandling gjennom Medevac-ordninga, og som har behov for assistanse på reisa.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 32,3 mill. kroner.

Post 73 Beskyttelse til flyktningar utenfor Norge mv., støttetiltak

Formålet med posten er å finansiere støtte til arbeidet som FN sin høgkommissær for flyktningar (UNHCR) og ev. andre organisasjonar gjer med overføring av flyktningar. Dersom midlar på posten ikkje blir brukte til slik støtte, vil dei bli brukte til å overføre flyktningar til Noreg. Løyvinga bidrar til å auke kapasiteten organisasjonane har til å arbeide med overføringssaker med tanke på både kvantitet og kvalitet. Tilskot blir fastset av departementet utan utlysing.

I saldert budsjett for 2022 vart det løyva 28,1 mill. kroner på posten. Som følgje av endra forutsetningar og utviklinga gjennom året, var løyvinga redusert til 16,4 mill. kroner. Ved utgangen av året vart 14,6 mill. kroner rekneskapsført. Det

meste av løyvinga vart overført til UNHCR. Av løyvinga vart 5,3 mill. kroner løyvde til det operative arbeidet til UNHCR og IOM, bl.a. arbeid med å gjennomføre norske uttak.

I tråd med løyvinga gjekk 9,3 mill. kroner til UNHCR til prosjektstøtte for bruk av personell frå samarbeidsorganisasjonane International Catholic Migration Commission, RefugePoint, Dansk Flygtningehjælp og International Refugee Assistance Project. Dette personellet inngår i ei ordning for utplassering i land der UNHCR har behov for styrking av kapasiteten.

Regjeringa foreslår ein kvote for uttak av overføringsflyktningar på 1 000 plassar i 2024. Løyvinga blir derfor foreslått redusert med 5,6 mill. kroner samanlikna med saldert budsjett 2023.

Utgiftene på kap. 490, post 73, kan utgiftsførast som ODA-godkjende utgifter og inntektsførast på kap. 3490, post 06, jf. nærmare omtale under kap. 3490, post 06.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 14,3 mill. kroner.

Post 74 Internasjonale forpliktelser, kontingenter mv., kan overføres

Løyvinga under posten dekker utgifter til internasjonale forpliktingar på migrasjonsområdet, medrekna bl.a. EU sitt organ for samarbeid på asylfeltet (European Union Agency for Asylum, EUAA), IT-systemet VIS, som er eit system for grensekontroll som Noreg er forplikta til å ta i bruk som følgje av at vi deltek i Schengen-samarbeidet, og Eurodac, som er eit biometrisystem for asylsøkarar.

Noregs innbetalingar blir fastsette etter fordelingsnøklar. Det blir foreslått å auke løyvinga på posten med 31,7 mill. kroner.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 87,9 mill. kroner.

Post 75 Reiseutgifter for flyktningar fra utlandet, kan overføres

Løyvinga dekker reiseutgifter for overføringsflyktningar og ev. anna byrdedeling som skal til Noreg. Løyvinga dekker òg utgifter i samband med mottak av overføringsflyktningar.

Løyvinga på posten varierer med talet på personar som kjem som overføringsflyktningar og ev. anna byrdedeling.

Det er lagt til grunn for løyvingsforslaget på posten at det vil komme om lag 1 400 overføringsflyktningar til Noreg i 2024, inkl. 750 personar frå 2023-kvota.

Delar av utgiftene på kap. 490, post 75, kan utgiftsførast som ODA-godkjende utgifter og inntektsførast på kap. 3490, post 03, jf. nærmare omtale under kap. 3490, post 03.

Regjeringa foreslår ei løyving på posten på 20,3 mill. kroner.

Post 76 Internasjonalt migrasjons- og retursamarbeid, kan overføres

Formålet med posten er å bidra til at migrasjon går for seg på ein velordna, trygg og regulert måte, og at det blir mindre irregulær migrasjon frå enkelte land og regionar.

Posten skal bli brukt til tilskot til prosjekt som støttar opp om dialog og forhandlingar med viktige opphavs- og transitland om retur og om velordna, trygg migrasjon. Det kan bli gitt prosjekttilskot til tiltak som styrker retursamarbeid generelt eller migrasjonsforvaltninga spesielt i land Noreg prioriterer for retur- og reintegreringsprogram, og til retur- og reintegreringsprogram i regi av

Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM) for retur frå transitland til opphavsland. Justis- og beredskapsdepartementet tildelte 20,9 mill. kroner i tilskot til slike prosjekt i 2022. Det vart i 2022 gitt tilskot bl.a. til styrking av migrasjonsforvaltninga i Somalia, Irak og Tyrkia og til retur- og reintegreringsprogram i Afghanistan, Algerie, Bosnia-Hercegovina og Marokko. Tilskot blir gitt direkte frå departementet utan utlysing.

Delar av utgiftene på kap. 490, post 76, kan førast som ODA-godkjende utgifter og førast som inntekter på kap. 3490, post 08, jf. nærmare omtale under kap. 3490, post 08.

Det blir foreslått å redusere løyvinga på posten med 1 mill. kroner mot ein tilsvarende auke i kap. 100, post 01, som skal dekke kostnadene ved at tre spesialutsendingar på utlendingsfeltet får stilingsstittel ambassaderåd.

Samla blir det foreslått å løyve 27,2 mill. kroner på posten.

Kap. 3490 Utlendingsdirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Assistert retur fra Norge for asylsøkere med avslag, ODA-godkjente utgifter	2 729	2 763	2 192
03	Reiseutgifter for flyktninger fra utlandet, ODA-godkjente utgifter	64 473	54 546	33 201
04	Asylmottak, ODA-godkjente utgifter	4 131 401	1 260 456	2 634 796
05	Refusjonsinntekter	2 630	2 678	2 878
06	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., ODA-godkjente utgifter	17 310	18 715	14 325
07	Tolk og oversettelse, ODA-godkjente utgifter	8 501	20 769	29 588
08	Internasjonalt migrasjonsarbeid og reintegrering i hjemlandet, ODA-godkjente utgifter	27 543	28 167	34 839
	Sum kap. 3490	4 254 587	1 388 094	2 751 819

Innleiing

Visse utgifter under kap. 490 Utlendingsdirektoratet (UDI) kan godkjennast som offisiell utviklingshjelp (Official Development Assistance, «ODA») og inntektsførast under kap. 3490. Desse utgiftene blir altså rekna som ein del av bistandsbudsjettet til Noreg. Nedanfor følgjer ei oversikt over dei

ulike postane og delane av verksemda til UDI som kan reknast som utviklingshjelp, i tillegg til ein omtale av post 05, som består av refusjonsinntekter UDI tek imot.

Etter retningslinjene til OECD/DAC (Development Assistance Committee) kan visse utgifter knytte til både opphald i Noreg og tilbakevending til heimlandet for flyktningar klassifise-

rast som offisiell internasjonal bistand (ODA). Kva for utgifter som skal reknast som bistand, er regulert i retningslinjene til OECD. På bakgrunn av presiseringar frå OECD gjorde Noreg frå og med 2019 fleire endringar i rapporteringa, jf. Prop. 1 S (2018–2019) for Justis- og beredskapsdepartementet og for Utanriksdepartementet. Denne praksisen er lagd til grunn for berekninga av løyvingforslaga for 2023.

Post 01 Assistert retur fra Norge for asylsøkere med avslag, ODA-godkjente utgifter

Utgifter til tilrettelegging for at flyktingar skal kunne vende tilbake til heimlandet, og utgifter til at personar med avslag på asylsøknad skal kunne returnere, kan i tråd med statistikkdirektiva til OECD/DAC godkjennast som offisiell internasjonal bistand. Regjeringa foreslår at delar av utgiftene på kap. 490, post 01 og 72, blir rapporterte inn som bistand. I samband med dette foreslår regjeringa å inntektsføre 2,2 mill. kroner på kap. 3490, post 01, i 2024.

Post 03 Reiseutgifter for flyktinger fra utlandet, ODA-godkjente utgifter

Reiseutgifter til og frå utlandet for flyktingar kan i tråd med statistikkdirektiva til OECD/DAC godkjennast som offisiell bistand. Regjeringa foreslår at relevante utgifter på kap. 490, post 01, og alle utgiftene på post 75, som gjeld reiser og administrative tenester i samband med at flyktingar reiser, blir rapporterte som bistand. I samband med dette foreslår regjeringa å inntektsføre 33,2 mill. kroner på kap. 3490, post 03, i 2023.

Post 04 Asyilmottak, ODA-godkjente utgifter

Visse innanlandske utgifter for mottak av asylsøkarar og flyktingar kan i tråd med statistikkdirektiva til OECD/DAC godkjennast som offisiell bistand. Regjeringa foreslår at delar av utgiftene på kap. 490, post 21, post 60, post 70 og post 71, blir rapporterte som bistand. I samband med dette foreslår regjeringa å inntektsføre 2 634,8 mill. kroner på kap. 3490, post 04, i 2023.

Post 05 Refusjonsinntekter

Posten består av refusjon for deltaking i europeiske samarbeidsprosjekt og andre refusjonar. På bakgrunn av erfaringstal blir det foreslått å løyve 2,9 mill. kroner i 2023. Det blir foreslått at løyvinga på kap. 490, post 01, kan overskridast mot tilsvarende meirinntekter under kap. 3490, post 05, jf. forslag til vedtak.

Post 06 Beskyttelse til flyktinger utenfor Norge mv., ODA-godkjente utgifter

Utgifter for overføring av flyktingar kan i tråd med statistikkdirektiva til OECD/DAC godkjennast som offisiell bistand. Regjeringa foreslår at utgifter på kap. 490, post 73, blir rapporterte inn som bistand. I samband med dette foreslår regjeringa å inntektsføre 14,3 mill. kroner på kap. 3490, post 06, i 2023.

Post 07 Tolk og oversettelse, ODA-godkjente utgifter

Utgifter til tolk, omsetjing og informasjon i samband med asylsøkarprosessen kan ifølgje statistikkdirektiva til OECD/DAC godkjennast som offisiell bistand. Det blir foreslått at utgiftene på kap. 490, post 22, blir rapporterte som bistand. I samband med dette blir det foreslått å inntektsføre 29,6 mill. kroner på kap. 3490, post 07, i 2023.

Post 08 Internasjonalt migrasjons- og retursamarbeid og reintegrering i hjemlandet, ODA-godkjente utgifter

Utgifter for reintegrering av personar som blir returnerte til opphavslandet eller til eit tredjeland, og tiltak som bidrar til samarbeid om retur, returavtalar, oppbygging av migrasjonsforvaltninga i opphavs- og/eller transittland og velordna migrasjon, kan godkjennast som offisiell internasjonal bistand ifølgje statistikkdirektiva til OECD/DAC. Regjeringa foreslår at relevante utgifter under kap. 490, post 72 og post 76, blir rapporterte inn som bistand. I samband med dette foreslår regjeringa å inntektsføre 34,8 mill. kroner på kap. 3490, post 08, i 2024.

Kap. 491 Utlendingsnemnda

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2022	Saldert budsjett 2023	Forslag 2024
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 21</i>	265 343	275 292	287 951
21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling mv., <i>kan nyttast under post 1</i>	6 484	7 259	7 382
	Sum kap. 491	271 827	282 551	295 333

Innleiing

Som klageinstans har Utlendingsnemnda (UNE) til hovudoppgåve å etterprøve vedtak som er gjorde i første instans av Utlendingsdirektoratet (UDI), og som blir klaga på. UNE fungerer som eit uavhengig forvaltningsorgan når dei gjer vedtak i klagesaker. UNE vurderer både saker om vern og andre saker om opphald etter utlendingslova, i tillegg til saker om statsborgarskap. UNE saksbehandlar òg krav om omgjerung av eigne vedtak. UNE har ei eiga prosedyreeining som prosederer ein del av UNE sine saker i rettssystemet i samarbeid med Regjeringsadvokaten.

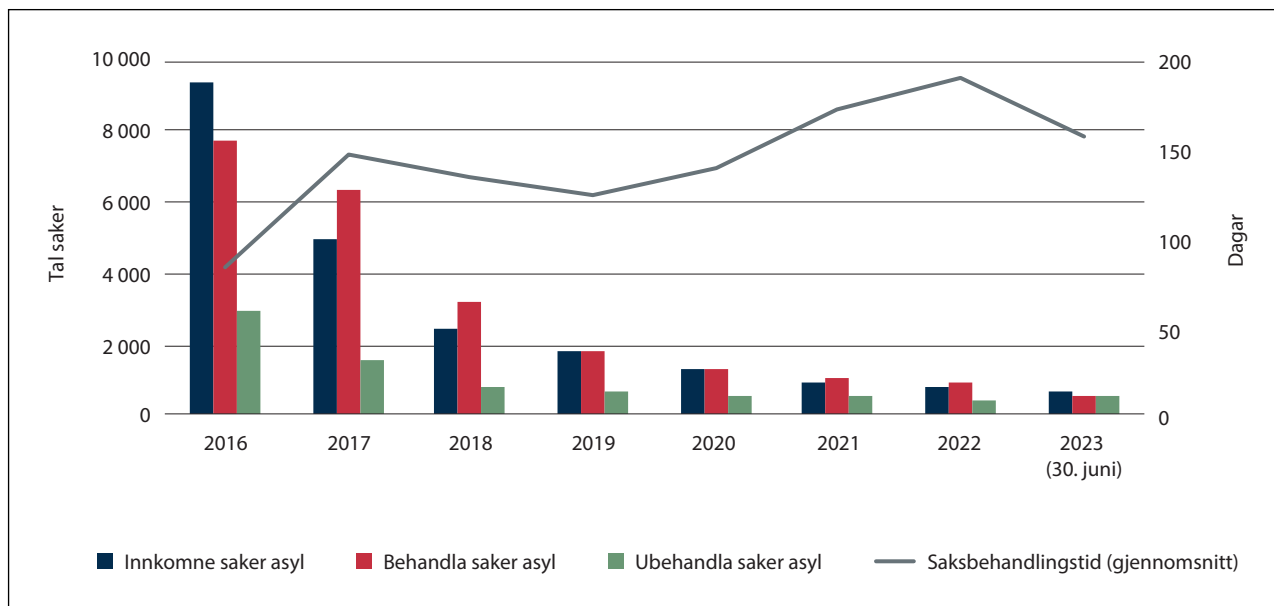
Gjennom systematisk og grundig etterprøving av vurderingane som er gjorde i første instans, og ved å vurdere ev. nye opplysningar i saka, bidrar UNE til å vareta rettstryggleiken på utlendingsfeltet. Saker med tvilsspørsmål som er utslagsgivande for utfallet, blir avgjorde i nemndmøte, som oftast med frammøte av klagaren. Nemndleiarar og nemndmedlemmer har sjølvstendig avgjerdsrett slik som dommarar i domstolane. UNE skal jobbe for å sikre ei rask og effektiv saksbehandling som varetek rettstryggleiken og unngår å setje livet til barn og unge på vent.

Behandling av klagar og omgjeringsoppmodingar

Talet på innkomne saker hos UNE vil variere både med talet på asylsøkarar og søknader om ulike løyve og med utfalla i vedtaka hos UDI. UNE tok samla imot 5 366 saker i 2022, om lag 200 fleire enn i 2021. Om lag ein femtedel av sakene var oppmodingar om omgjerung. Per utgangen av juni hadde det komme inn 3 495 saker til UNE i 2023, og om lag 14 pst. av desse var oppmodingar om omgjerung. Til samanlikning kom det inn 2 402 saker til UNE i første halvdel av 2022.

Gjennomsnittleg saksbehandlingstid for alle saker var i 2022 på 166 dagar. Per 30. juni var saksbehandlingstida 144 dagar i 2023. I 2019 var gjennomsnittleg saksbehandlingstid på 88 dagar. Endringa i saksbehandlingstid heng bl.a. saman med talet på innkomne saker, samansetjinga av porteføljen og endringar i verksemda.

Per 30. juni 2023 var det 513 ubehandla asylsaker i UNE, inkl. oppmodingar om omgjerung. Gjennomsnittleg saksbehandlingstid i asylsakene gjekk opp frå 140 dagar i 2020 til 171 dagar i 2021 og 189 i 2022, og ned til 156 dagar i første halvdel av 2023. UNE skal sikre at det beste for barnet er eit grunnleggjande omsyn i behandlinga av alle asylsaker som gjeld barn. UNE skal prioritere einslege, mindreårige asylsøkarar i alle ledd i saksbehandlinga.

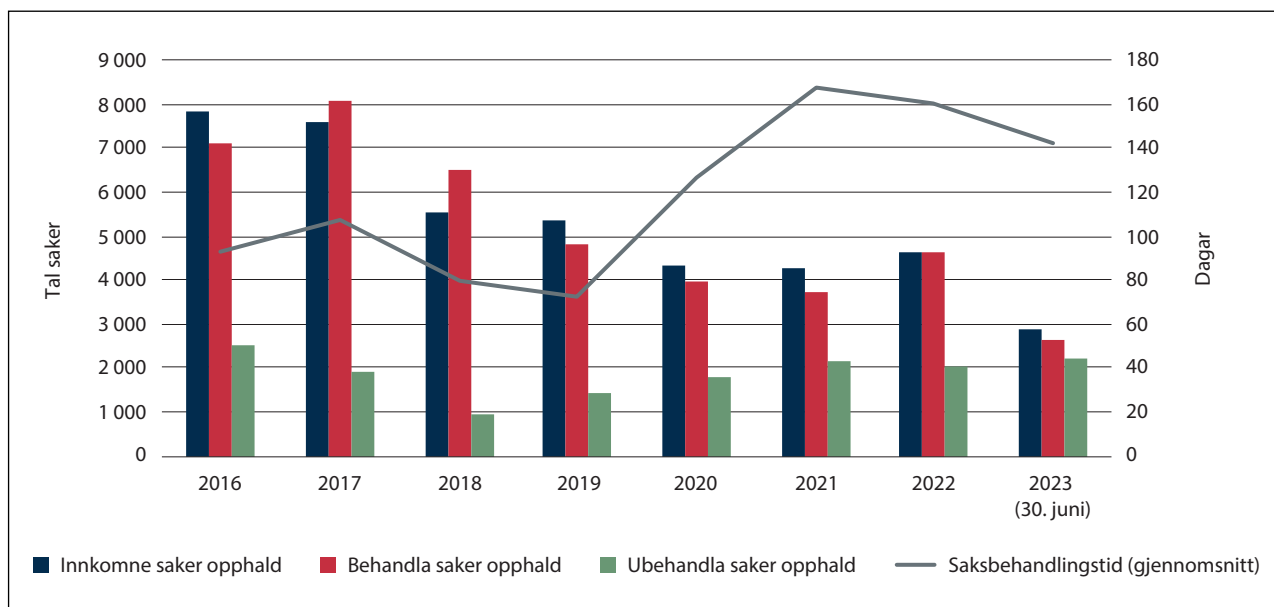
Figur 2.19 Tal på saker og gjennomsnittleg saksbehandlingstid i asylsaker 2016–juni 2023

Kjelde: UNE

Talet på innkomne opphaldssaker var høgare i 2022 enn i 2021, og per 30. juni 2023 har det komme inn fleire opphaldssaker til UNE enn på same tidspunkt i begge desse åra. Talet på ubehandla saker auka frå hausten 2022, og er per 30. juni 2023 på 2 248 saker. Gjennomsnittleg saksbe-

handlingstid i opphaldssaker gjekk ned frå 168 dagar i 2021 til 161 dagar i 2022, og har gått ytterlegare ned til 142 dagar i første halvdel av 2023.

UNE behandla til saman 5 504 saker i 2022, som var om lag 800 fleire enn i 2021.

Figur 2.20 Tal på saker og gjennomsnittleg saksbehandlingstid i saker om opphald 2016–juni 2023

Kjelde: UNE

Når UNE stadfestar eit avslag frå UDI, er dette eit endeleg avslag. Det er då mogleg å saksøke staten ved UNE med påstand om at domstolen skal kjenne vedtaket frå UNE ugyldig. UNE var 157

dagar i retten i 2022, mot 224 dagar i 2021. UNE tok imot 53 rettskraftige dommar i 2022. Staten fekk medhald i 29 av sakene, noko som utgjør 55 pst. Tilsvarande del i 2021 var 68 pst.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 491, post 21

Løyvinga på posten skal dekke utgifter til drift av UNE. I det første halvåret av 2023 var utførte månadsverk i UNE i gjennomsnitt 200 årsverk.

Det blir foreslått å auke løyvinga til UNE med 12,7 mill. kroner samanlikna med saldert budsjett 2023.

Løyvingsforslaget inneber òg ein reduksjon i mellombels løyving til tilbakekall av statsborgarskap på 1,9 mill. kroner.

Det er òg endringar som følgje av tidlegare budsjettvedtak og tekniske endringar på posten som ikkje blir omtalte nærmare.

Det blir foreslått at Justis- og beredskapsdepartementet får fullmakt til å overskride løyvinga på kap. 491, post 01, mot tilsvarande meirinntekter på kap. 3491, post 01, jf. forslag til vedtak.

Samla foreslår regjeringa ei løyving på posten på 288 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling mv., kan nyttes under kap. 491, post 01

Løyvinga på posten skal i første rekke dekke utgifter i samband med avvikling av nemndmøte. Det er den enkelte nemndleiaren som, ut frå regelverket, avgjer om det skal setjast nemnd i den enkelte saka. Nemndutgiftene omfattar bl.a. godtgjersle for reise og opphald for nemndmedlemmer og tolkar i tillegg til reise- og opphaldsutgifter for advokatar og klagarar.

Det blir foreslått å auke løyvinga med 0,1 mill. kroner.

Løyvingsforslaget inneber òg ein reduksjon på 0,3 mill. kroner til tilbakekall av statsborgarskap.

Posten skal òg dekke sakskostnadene til klagaren ut frå forvaltningslova § 36 og i tillegg reise- og opphaldsutgifter for sakføraren i samband med tvunge verneting for utlendingssaker.

Samla foreslår regjeringa ei løyving på posten på 7,4 mill. kroner.

Del III
Særlege tema

3 Kritiske samfunnsfunksjonar

Samordningsrolla til Justis- og beredskapsdepartementet

Samordningsrolla til Justis- og beredskapsdepartementet er fastsett i *Instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet* (samfunnstryggleiksinstruksen). DSB har samordningsansvar på etatsnivå, og statsforvaltarane og kommunane har samordningsansvar på regionalt og lokalt nivå. Ansvar for samfunnstryggleiken er fordelt på alle sektorar.

Justis- og beredskapsdepartementet har ansvar for å halde oversikt over kva for funksjonar

som er nødvendige for samfunnstryggleiken i eit tverrsektorielt perspektiv. Regjeringa har etablert eit system der departementa er peikte ut som hovudansvarlege for 14 kritiske samfunnsfunksjonar. Departementa har ansvar for heilskapleg samordning innanfor dei nødvendige samfunnsfunksjonane. Innføringa av hovudansvarlege departement inneber ikkje at sektoransvaret eller Justis- og beredskapsdepartementet si samordningsrolle blir endra, men det er ei tydeleggjering av ansvaret.

Kritiske samfunnsfunksjonar og område

Kritiske samfunnsfunksjonar og område	Hovudansvarleg departement	Andre departement med ansvar
Elektroniske kommunikasjonsnett og -tenester (Ekom)	Kommunal- og distriktsdepartementet	Justis- og beredskapsdepartementet, Forsvarsdepartementet; Kunnskapsdepartementet
Digital tryggleik i sivil sektor	Justis- og beredskapsdepartementet	Kommunal- og distriktsdepartementet, dei andre departementa
Satellittbasert navigasjon og kommunikasjon	Kommunal- og distriktsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet ¹	Justis- og beredskapsdepartementet, Samferdselsdepartementet
Kraftforsyning	Olje- og energidepartementet	Justis- og beredskapsdepartementet, Klima- og miljødepartementet
Vatn og avløp	Helse- og omsorgsdepartementet	Klima- og miljødepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet
Forsyningstryggleik	Nærings- og fiskeridepartementet	Landbruks- og matdepartementet, Samferdselsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Forsvarsdepartementet, Olje- og energidepartementet, Finansdepartementet
Transport	Samferdselsdepartementet	Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet
Finansielle tenester	Finansdepartementet	

Kritiske samfunnsfunksjonar og område	Hovudansvarleg departement	Andre departement med ansvar
Helse og omsorg	Helse- og omsorgsdepartementet	Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Forsvarsdepartementet, Barne- og familiedepartementet
Lov og orden	Justis- og beredskapsdepartementet	Finansdepartementet, Forsvarsdepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet
Redningsteneste	Justis- og beredskapsdepartementet	Forsvarsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Samferdselsdepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet
Styring og kriseleiing	Justis- og beredskapsdepartementet	Statsministerens kontor, Utanriksdepartementet, Forsvarsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet, Finansdepartementet, dei andre departementa
Forsvar	Forsvarsdepartementet	Justis- og beredskapsdepartementet, Samferdselsdepartementet, Olje- og energidepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Utanriksdepartementet
Natur og miljø	Klima- og miljødepartementet	Olje- og energidepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Forsvarsdepartementet

¹ Hovudansvarleg for posisjon, navigasjon og tid, jf. NFD sitt koordineringsansvar for sivil radionavigasjonspolitik, irekna koordinering av regjeringa sin strategi for PNT (posisjon, navigasjon, tid).

4 Berekraftsmåla til FN – rapportering

Agenda 2030 med berekraftsmåla til FN vart vedteken av FN i 2015. Berekraftsmåla består av 17 hovudmål og 169 delmål og utgjer arbeidsplanen til FN for å utrydde fattigdom, kjempe mot ulikskap og stoppe klimaendringane innan 2030. Måla er universelle, dvs. at alle land har ansvar for å følgje opp måla nasjonalt. Måla skal fungere som ei felles global retning for statar, næringsliv og sivilsamfunn.

Kommunal- og distriktsdepartementet koordinerer arbeidet med nasjonal oppfølging av berekraftsmåla. I juni 2021 la regjeringa Solberg fram Meld. St. 40 (2020–2021) *Mål med mening. Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030*. Justis- og beredskapsdepartementet har det nasjonale koordineringsansvaret for hovudmål 16: fremme fredelege og inkluderande samfunn for å sikre berekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle og byggje velfungerande, ansvarlege og inkluderande institusjonar på alle nivå. Justis- og beredskapsdepartementet har òg ansvar for oppfølging av tiltak innanfor delmål under hovudmål 10: redusere ulikskap i og mellom land. Justis- og beredskapsdepartementet rapporterer nedanfor på relevante delmål.

10. Redusere ulikskap i og mellom land

10.7) *Leggje til rette for migrasjon og mobilitet i ordna, trygge, regelbundne og ansvarlege former, bl.a. ved å føre ein planmessig og godt forvalta migrasjonspolitik*

Noreg har ei velfungerande migrasjonsforvaltning som fortløpande arbeider for ein tilpassa respons på utfordringar på migrasjonsfeltet.

Regjeringa støttar arbeidet som er i gang i EU med ei reform av ulike rettsakter som har som formål å førebyggje ukontrollerte sekundærrørsler og sikre jamnare fordeling av asylsøkarar i Europa. EU-landa diskuterer endringar i både Dublin-samarbeidet og andre typar asylsamarbeid.

Det er ikkje alle delane av rettsaktene som vil være bindande for Noreg, men alle partar er tente med at Europa har eit godt samarbeid, bl.a. for å

fremme kontroll på yttergrensene og at landa viser solidaritet seg imellom.

Regjeringa vil halde fram arbeidet med å byggje opp ein solidaritetspott i utviklingsbudsjettet for å betre forholda for menneske på flukt og for lokalsamfunna som tek imot mange flyktningar og fordrivne. Regjeringa vil halde fram samarbeidet med EU og europeiske land om handtering av migrasjon. I hovudsak skjer dette ved at Noreg gjennom EØS-midlane bidrar til å styrke asyl- og migrasjonsforvaltninga i land som Hellas, Romania og Bulgaria. I tillegg bidrar Noreg ved å sende ut ekspertar gjennom asylbyrået EUAA og grense- og kystvaktbyrået Frontex. Det vises til omtalen av solidaritetspotten og EØS-midlane i Prop. 1 S (2023–2024) for Utanriksdepartementet.

16. Fremme fredelege og inkluderande samfunn for å sikre berekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle og byggje velfungerande, ansvarlege og inkluderande institusjonar på alle nivå

16.1) *Vesentleg redusere vald i alle former og dødsfall som skriv seg frå vald i heile verda*

Nasjonalt: Drapsraten i Noreg ligg stabilt på rundt 0,5 drap per 100 000 innbyggjarar. I 2022 vart det gjort 29 drap i Noreg. Ni av offera var partner/ekspartner, kjæraste eller tidlegare kjæraste til gjerningspersonen. Partnardrap har dei siste åra representert ein fjerdedel av alle drap i Noreg. Dei fleste drepne i denne gruppa er kvinner. Partnardrapsutvalet, i utgreiinga NOU 2020: *17 Varslede drap?*, fremma ei rekkje tilrådingar som regjeringa følgjer opp. Ein permanent kommisjon vil bli sett ned. Formålet med kommisjonen skal vere å redusere førekomsten av alvorlege partnervaldssaker, avdekke systemsvikt, lære av feil og vidareutvikle arbeidet med å førebyggje alvorleg partnervald og partnardrap. I Noreg har vi sett ein generell nedgang i den registrerte kriminaliteten over fleire år. Innbyggjarane opplever òg at det er trygt å bu i Noreg. Fleire kvinner enn menn er urolege for vald eller truslar på bustaden. Vald og seksuallovbrot held fram med å vere ei betydeleg utfordring. Regjeringa arbeider no med ein opp-

trappingsplan for å førebyggje og motarbeide vald og overgrep mot barn og vald i nære relasjonar. Planen skal leggjast fram i 2023.

16.2) Stanse overgrep, utnytting, menneskehandel og alle former for vald og tortur mot barn

Nasjonalt: Regjeringa la hausten 2022 fram ein handlingsplan mot sosial dumping og arbeidslivs-kriminalitet som bl.a. skal førebyggje menneskehandel og utnytting innan arbeidslivet. Eit tiltak i handlingsplanen er å styrke bistanden til offer for menneskehandel og tvangsarbeid, bl.a. ved å vidareføre og styrke ordninga med økonomisk tilskot til frivillige organisasjonar som hjelper utsette arbeidstakarar. Justis- og beredskapsdepartementet forvaltar ei tilskotsordning på prostitusjons- og menneskehandelsfeltet.

Internasjonalt: Noreg støttar arbeidet mot vald og overgrep mot barn gjennom Unicef og FN sin spesialrepresentant for nedkjemping av vald mot barn. I 2020 vart arbeidet med å førebyggje og oppklare straffesaker om seksualrelatert kriminalitet mot barn og unge styrkt med ei politiutsending ved ambassaden i Manila. Vern mot seksualisert og kjønnsbasert vald, spesielt mot kvinner og jenter, er høgt prioritert i den humanitære strategien til Noreg.

16.3) Fremme rettsstaten nasjonalt og internasjonalt og sikre likskap for lova, rettstryggleik og rettsvern for alle

Nasjonalt:

Rettshjelpslova med forskrifter gir reglar for offentleg stønad til rettshjelp for dei som har behov for rettshjelp. I nokre sakstypar har søkaren krav på rettshjelp utan omsyn til inntekt og formue. I andre sakstypar er det berre søkarar med inntekt og formue opp til eit visst nivå som kan få stønad til rettshjelp. I tillegg er tilskotsordninga for frivillige rettshjelptiltak ei ordning som er retta mot utsette grupper og menneske som er i ein spesielt vanskeleg situasjon, og som kan oppfatte det som at terskelen for å oppsøke ordinær juridisk hjelp er høg.

Inntektsgrensene for behovsprøvd rettshjelp vart oppjusterte i både 2022 og 2023. Grensene for formue vart òg oppjusterte i 2023. Regjeringa har lagt fram forslag til endringar i rettshjelplova for Stortinget. Forslaget inneber ein ny modell for behovsprøvd rettshjelp for at fleire personar skal bli omfatta av ordninga. Forslaget vil òg fjerne dei skarpe skilja mellom partar med relativt lik økonomi og sikre at ordninga ikkje blir svekka over

tid. Sjå òg omtale i Prop. 1 S (2023–2024) for Justis- og beredskapsdepartementet.

Internasjonalt: Noreg samarbeider med aktørar i sivilt samfunn, som International Commission of Jurists, som fremmar rettstryggleik for menneskerettsforsvararar.

16.4) Innan 2030 oppnå ein vesentleg reduksjon av ulovlege finans- og våpenstraumar, gjere det enklare å spore opp og returnere stolne eigedelar og motarbeide alle former for organisert kriminalitet, og 16.5) vesentleg redusere korrupsjon og bestikkingar i alle former

Nasjonalt: Dei siste åra har det blitt lagt meir vekt på å hindre og kjempe mot ulovlege pengestraumar. Ny teknologi og nye betalingstenester gjer det vanskelegare å avdekke slik kriminalitet. I løpet av 2022 vil det publiserast ei ny nasjonal risikovurdering om kvitvasking og terrorfinansiering, som gir eit oppdatert kunnskapsgrunnlag på området. Regjeringa ønskjer å leggje fram ei stortingsmelding om innsats mot økonomisk kriminalitet i Noreg, som kan bidra til politikktvikling på området. Eit ope og gjennomsiktig samfunn bidrar vesentleg til å førebyggje korrupsjon, og tiltak for å sikre openheit om kva fysiske personar som eig og/eller kontrollerer selskap, er viktig i så måte. Lov og forskrift om register over reelle rettshavarar er vedtekne, og det blir arbeidd med å skipe registeret.

Sjølv om korrupsjon førekjem i Noreg, har han ikkje vore eit stort samfunnsproblem. Integriteten til institusjonar er verna ved offentleglova, forvaltningslova og spesiallover for dei enkelte institusjonane. Medvitngjering, transparens, nulltoleranse og straffetrussel kombinert med aktive tilsynsmyndigheiter og effektiv rettshandheving er viktige føresetnader for førebygging og kamp mot korrupsjon i Noreg.

Internasjonalt: Gjennom deltaking i UNODC (FN sitt kontor mot narkotika og kriminalitet), generalforsamlinga i FN, det økonomiske og sosiale rådet til FN (ECOSOC), Financial Action Task Force (FATF), utviklingsbankane, OECD og andre forum arbeider Noreg for å styrke internasjonale normer, standardar og operative tiltak for å førebyggje og nedkjempe korrupsjon, bestikkingar, skatteunndraging, kvitvasking og ulovleg kapitalflyt. Dette gjeld særleg ulovlege finansstraumar i offentleg og privat sektor på tvers av landegrensar. Rapporten frå FN sitt høgnivåpanel for finansielt ansvar, openheit og integritet (FACTI-panelet) vart lagd fram i februar 2021. Generalforsamlinga i FN sin spesialsesjon mot

korupsjon og den niande statspartskonferansen for FN-konvensjonen mot korupsjon var viktige milestolpar i 2021. Støtta til fagleg samarbeid for å nedkjempe korupsjon og fremme godt styresett har auka.

16a: Styrke relevante nasjonale institusjonar, bl.a. gjennom internasjonalt samarbeid, med sikte på å byggje kapasitet på alle nivå, særleg i utviklingsland, for å førebyggje vald og motarbeide terrorisme og kriminalitet

Internasjonalt: Norsk politi og anna personell frå justissektoren deltek i internasjonale fredsoperasjonar i land som har behov for støtte til på ny å opprette ein normal samfunnsstruktur etter krig og konflikt. Norsk politi deltek for tida i FN sine fredsoperasjonar og politiske oppdrag i Sør-Sudan og Colombia. Der bidrar dei til å byggje opp kapasitet i lokalt og nasjonalt politi og dessutan til å verne sivile. Noreg deltok inntil midten av 2022 og i FN sin operasjon i Mali, der Noreg hadde ansvar for eit spesialisert polititeam som hadde som mål å auke kompetansen til malisk politi på åstadgransking. Noreg deltok og med politi i Sudan inntil kamphandlingane braut ut i 2023. Innsatsen har bidratt til å styrke myndigheitene sin kamp mot organisert kriminalitet og terrorisme. Norsk politi bidrar vidare med kurs og instruktørstøtte. Overordna prioriteringar for innsatsen er å bidra til å auke kvinneandelen, støtte utviklinga av arbeidsmetodane til FN-politiet og samarbeide med andre land som bidrar.

Sidan etableringa i 2015 har Noreg teke del i eit formelt nordisk nettverk med formål om å

tryggje effektiv informasjonsutveksling og erfaringsbasert læring mellom dei nordiske landa om førebygging av valdeleg ekstremisme. Dette inkluderer utveksling av kunnskap om endringar i trusselbiletet, trendar, førebyggingsmetodar og målretta tiltak. Noreg vil halde fram med å bidra aktivt inn i nettverket. Noreg er òg med i EU Internet Forum, der fjerning av ekstremistisk innhald på nett er eitt av to hovudtema.

Handlingsplanen mot radikaliserings og valdeleg ekstremisme vart i 2020 revidert med nye og justerte tiltak og er under oppfølging. Handlingsplanen inneheld bl.a. tiltak for å styrke førstelinja sitt arbeid på feltet, som t.d. ei ordning med radikaliseringskontaktar i politidistrikta og i kriminalomsorga. Dessutan inneheld handlingsplanen tiltak for å etablere ein nasjonal ressurs- og rettleiingsfunksjon innan førebygging og handtering av radikaliserings og valdeleg ekstremisme ved dei regionale ressurscentera om vald, traumatisk stress og sjølvmoordsførebygging (RVTS). RVTS har bl.a. vidareutvikla nettressursen utveier.no, som kan brukast av alle som søker kunnskap om fenomenet radikaliserings og om arbeidet på feltet. Som det kjem fram av den reviderte nasjonale kontraterrorstrategien frå 2022, skal regjeringa utarbeide ein ny handlingsplan mot ekstremisme og radikaliserings. I den internasjonale innsatsen for førebygging og kamp mot valdeleg ekstremisme er inkludering ein gjennomgåande prioritet. Noreg er engasjert for å bidra til at FN og regionale aktørar sine fredsoperasjonar inkluderer fleire kvinner og sikrar rettane til menn og kvinner.

5 Likestilling og ikkje-diskriminering

5.1 Justis- og beredskapsdepartementet

Tabell 5.1 Oversiktstabell for departementet

År	N	Kjønnsbalanse (pst.)		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Legemeldt frávær (pst.)	
		M	K		M	K	M	K
2023	388	35	65	95,71	–	1,3	–	–
2022	376	34	66	96,6	1,6	2,4	–	–
2021	374	37	63	97,7	0,3	1,4	–	–
2020	377	37	63	99,4	0,7	3,0	0,5	4,2
2019 ¹	377	37	63	96,8	1,4	3,8	1,2	4,4

Tala for 2023 er frå DFØ per 1. februar 2023 (toppleiarnivå er ikkje rekna med i lønna til kvinner i pst. av lønna til menn).

Tabell 5.2 Fordeling av stillingar 2022 og 2023

	Februar 2022		Februar 2023	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Departementsråd og ekspedisjonssjef	3	7	3	7
Avdelingsdirektør	23	14	23	16
Seksjonssjef	2	1	2	1
Direktør				
Fagdirektør	29	19	31	20
Underdirektør			1	
Spesialrådgivar	2	3	1	5
Lovrådgivar	14	5	14	5
Prosjektlear			1	1
Utgreiingsleiar	38	8	51	9
Seniorrådgivar	86	48	71	46
Rådgivar	32	20	39	23
Seniorkonsulent	10		7	
Førstekonsulent	10	2	4	4
Konsulent/spesialbibliotekar	1		3	
Sum	249	128	251	137

Talet inkluderer både tilsette lønte på kap. 400 og dei som er lønte over andre kapittel under Justis- og beredskapsdepartementet. DFØ per 1. februar 2022 og 2023.

Oversikta viser at delen av kvinner i departementet har minka til 65 pst. i 2022 frå 66 pst. i 2021. Delen kvinner på mellomleiar-nivå har minka frå 63 pst. i 2021 til 60 pst. i 2022. På det høgaste leiar-nivået er kvinner framleis underrepresenterte, med 3 kvinner mot 7 menn, uendra frå 2021. I stillingar som fagdirektør er delen kvinner auka til 61 pst. i 2022 frå 60 pst. 2021.

Departementet har fleire kvinner enn menn i saksbehandlarstillingar som seniorrådgivar og

rådgivar. Hos dei som har stillingskoden utgreiingsleiar, er det framleis stor overvekt av kvinner: 85 pst. Blant seniorrådgivarar er delen kvinner 61 pst. i 2022, og delen har minka frå 64 pst. i 2021. Delen kvinnelege rådgivarar er 63 pst. i 2022 og har gått noko ned frå 2021. I førstekonsulentstillingar er det lik prosentdel kvinner og menn i 2022. Departementet har færre førstekonsulentar. Det kjem av at departementet tilset nyutdanna akademikarar som rådgivarar.

Tabell 5.3 Lønn (i 1 000 kroner)

	Februar 2022		Februar 2023	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Departementsråd og ekspedisjonssjef	1 604	1 447	1 674	1 500
Avdelingsdirektør	1 069	1 031	1 135	1 095
Seksjonssjef	844	865	889	890
Direktør				
Fagdirektør	863	849	898	888
Underdirektør			840	
Spesialrådgivar	1 195	1 245	1 158	1 328
Lovrådgivar	959	950	973	1 005
Prosjektleiar			1 007	1 426
Utgreiingsleiar	765	790	790	813
Seniorrådgivar	690	734	719	768
Rådgivar	587	563	619	598
Seniorkonsulent	623	-	630	
Førstekonsulent	513	513	563	537

DFØ per 1. februar 2022 og 1. februar 2023.

Skilnadene i lønn på toppleiarnivå er i nokon grad knytte til tyngda til stillinga, dvs. ansvar, omfang og kompleksitet jf. leiarlønnssystemet.

Justis- og beredskapsdepartementet er opp-teke av å ha mest mogleg lik kjønnsbalanse i alle stillingar og lik lønn for samanliknbare stillingar.

Det er nokre fleire kvinner enn menn som arbeider deltid. Bruk av deltid er i stor grad knytt til omsorgspermisjonar. Det legemelde sjukefråværet er 3,3 pst. samla for kvinner og menn.

Ved tilsetjingar i ledige stillingar skal minst ein kvalifisert søkar med minoritetsbakgrunn, nedsett funksjonsevne og hol i CV-en kallast inn til intervju. Dette skal omtalast i innstillinga.

Sjølv om inkluderingsdugnaden ikkje gjeld i 2022, fortset arbeidet med å byggje ein organisasjonskultur som fremmar og anerkjenner mangfald.

Justis- og beredskapsdepartementet samarbeider med representantane til dei tilsette i det løpande arbeidet med å fremme likestilling og hindre diskriminering i departementet. Det er fast-

sett i lønnspolitikken til departementet at vi ikkje skal ha ugrunna skilnader i lønn. Likestillingsperspektivet skal takast omsyn til både ved tilsetjingane og ved forhandlingane om lønn, og alle tilsette skal ha lik moglegheit for utvikling i lønn. Når det blir forhandla om lønn, kartlegg departementet lønn bl.a. fordelt etter kjønn. Likestilling er vidare omtalt i tilpassingsavtalen til Hovudavtalen i staten. Det er gjennomført ein lønnsanalyse der resultatet vart at ein fekk retta opp i grunnlause lønnskilnader. Departementet gjennomfører jamleg ein ROS-analyse på likestillings- og diskrimineringsfeltet i samarbeid med representantane til dei tilsette, medrekna arbeidsmiljøutvalet. På bakgrunn av analysen fastset ein konkrete tiltak i samarbeid med representantane.

Departementet gjennomfører årlege ROS-analysar på HMS-området for å undersøke det fysiske og psykososiale arbeidsmiljøet i verksemda, irekna risikoen for mobbing og trakassering. Medarbeidarundersøkingar der slike spørsmål òg blir tekne opp, blir gjennomførte jamleg.

5.2 Domstoladministrasjonen

År	N	Kjønnsbalanse (pst.)		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Mellombelse stillingar (pst.)		Legemeldt fråvær (pst.)	
		M	K		M	K	M	K	M	K
		2022	2081		36,9	63,1	76,6	3,2	7,7	13,7
2021	2 078	36,7	63,3	74,5	2,9	8,5	11,2	13,8	2,4	4,9
2020	2 062	37,2	62,8	74,2	2,6	9,4	11,2	12,1	2,2	4,5
2019	2 002	36,3	63,7	73,9	3,3	10,3	9,0	10,0	2,2	4,8
2018	2 048	36,2	63,8	72,4	2,9	10,9	8,3	8,6	2,1	4,6
2017	2 073	36,5	63,5	71,3	2,8	12,2	7,7	7,0	2,1	4,8

Per 31. desember 2022 var det 2 081 tilsette i domstolane. Dette svarte til 2 023 årsverk. Det er ei overvekt av kvinnelege tilsette i Domstoladministrasjonen og i domstolane. Dette kjem i hovudsak av at kvinner er overrepresenterte i saksbehandlarstillingar, som utgjer om lag halvparten av talet på medarbeidarar i domstolane. Utsiftinga i administrative stillingar i domstolane er relativt låg. Domstolane prioriterer balansert kjønnsfordeling i arbeidet med rekrutterings- og personalpolitikken. Bruken av deltidstillingar er stabil og

følgjer hovudsakleg av ønska til dei tilsette om redusert stilling i ein periode.

Av statistikken ser det ut som at bruken av mellombelse stillingar samla sett har auka noko i 2022.

Det legemelde sjuke fråværet er stabilt og lågt. Lønnskildnadene mellom kvinner og menn må sjåast i samanheng med at kvinner er overrepresenterte i saksbehandlarstillingar, og at menn er overrepresenterte i dommarstillingar, som er vesentleg høgare lønte.

5.3 Kriminalomsorga

År	N	Kjønnsbalanse (pst.)		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Mellombelse stillingar (pst.)		Legemeldt fråvær (pst.)	
		M	K		M	K	M	K	M	K
		2022	4 838		52	48	99	3	10	1
2021	4 934	53	47	98	4	10	2	5	9,57	6,49
2020	4 898	54	46	98	4	10	2	4	8,21	5,77
2019	5 010	55	45	99	6	10	5	5	8,85	5,46
2018	5 130	55	45	99	7	13	9	9		

Talet på tilsette omfattar òg aspirantar ved Høgskolen og utdanningscenteret for kriminalomsorga KRUS. I tala på lønn, deltid og mellombelse stillingar er aspirantar haldne utanfor.

Kjønnsfordelinga blant tilsette i kriminalomsorga var 48 pst. kvinner og 52 pst. menn i 2022. Samanlikna med 2021 har delen kvinner auka 1

prosentpoeng. Det er fleire kvinner enn menn som arbeider deltid. Dei deltidstilsette utgjer om lag 6 pst. av dei tilsette. Delen tilsette i kortvarige stillingar auka i åra fram til 2015, men har gått ned dei siste åra. Den gjennomsnittlege månadslønna til kvinner utgjer om lag 99 pst. av lønna til menn.

Kjønnsfordelinga blant aspirantar ved KRUS var 52 pst. menn og 48 pst. kvinner i 2022.

Kriminalomsorga har utarbeidd ein handlingsplan for likestilling og mangfald for 2023–2026.

Kriminalomsorga har som mål å oppnå ein del av kvinner i leiarstillingar på minimum 40 pst. Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI), KRUS og to av fem regionar oppnådde målet i 2022. Kriminalomsorga legg vekt på balansert kjønnsfordeling ved tilsetjingar.

Kriminalomsorga har som mål å auke mangfaldet blant dei tilsette i etaten. I 2022 hadde om lag 8 pst. av aspirantane ved KRUS ein annan kultur- og språkkompetanse enn norsk og engelsk. KDI

har eit mål om at minst 10 pst. av aspirantane skal ha ein slik kompetanse. Rekrutteringa av personar med hol i CV-en eller nedsett funksjonsevne er låg. Det kjem bl.a. av at ein stor del av stillingane i kriminalomsorga krev etatsutdanning og har krav knytte til helse, fysikk og uttømande politiattest.

Sjukefråværet i kriminalomsorga viser ei negativ utvikling over tid, men etaten arbeider med å snu utviklinga. KDI har bl.a. sett i gang eit sjukefråværsprosjekt i 2023. Prosjektet har som mål å skape eit trygt arbeidsmiljø med engasjement og arbeids glede, og gjennom dette redusere sjukefråværet.

5.4 Konfliktrådet

År	N	Kjønnsbalanse		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Mellombelse stillingar (pst.)		Legemeldt fråvær (pst.)	
		(pst.)			M	K	M	K	M	K
		M	K							
2022	135	28	72	96,2	3	2	11	7	5,8	8,5
2021	148	28	72	96,6	4	9	20,1	16	3	6,4
2020	143	29	71	99,0	4,8	3,0	11,9	9,9	3,1	7,3
2019	142	41	59	101,2	0	3,5	5,6	9,8	3,1	3,6
2018	128	29	71	102,6	0	11	27,0	15,0	8,2	2,9

31. desember 2022 utgjorde bemanninga i konfliktrådet 133,7 årsverk, med 135 tilsette. Sekretariatet for konfliktråda (Sfk) blir leidd av ein kvinnelig direktør. I leiargruppa til Sfk er det to menn og tre kvinner. Av tolv konfliktrådsleiarar var det åtte kvinner og fire menn ved årsskiftet. Sfk har som mål å ha eit inkluderande arbeidsmiljø der medarbeidarane speglar mangfaldet i befolkninga med tanke på kjønn, funksjonsevne og etnisk bakgrunn. Dette blir spegla i stillingsannonsane til verksemda. Menn har blitt oppmoda om å søke ved nokre rekrutteringar for å fremme likestilling blant kjønna, då kvinner er overrepresenterte blant dei tilsette.

Leiaropplæringa har hatt fokus bl.a. på mangfald og inkludering ved rekruttering, og i samar-

beid med Nav har konfliktrådet oppretta ein tilrettelagd arbeidsplass i 2022. Som offentleg myndighet arbeider konfliktrådet for at det skal vere god og lett tilgang til tenestene, for alle innbyggjarar uansett alder, etnisitet, bakgrunn og geografisk plassering. Dette blir bl.a. gjort gjennom mangfaldsrekruttering av meklarar, gjennom rettleiing og opplæring av meklarar og gjennom bevisst representasjon i kommunikasjonsmaterialet som verksemda lagar for brukarane. I det lønnspolitiske dokumentet for organisasjonen er det òg teke omsyn til likebehandling mellom kjønna, og det er etablert etiske retningslinjer som bidrar til å motarbeide diskriminering.

5.5 Politiet

År	N	Kjønnsbalanse (pst.)		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Mellombelse stillingar (pst.)		Legemeldt fråvær (pst.)	
		M	K		M	K	M	K	M	K
		2022	19 377		52	48	97,3	1,6	7,2	4,3
2021	18 920	53	47	97,5	1,2	5	4,6	5,2	2,7	6,1
2020	18 540	54	46	97	0,8	4,9	4,3	4,7	2,6	5,8
2019	17 758	54	46	96,7	1,0	5,5	1,8	2,4	2,6	5,8
2018	17 626	54	46	96,3	0,9	6,0	2,3	3,2	2,6	5,7

Tabellen omfattar Politidirektoratet og alle underliggjande einingar og er basert på data frå personal- og lønssystemet i etaten. Tala omfattar ikkje timelønnte medarbeidarar, medarbeidarar på pensjonistvilkår, eksterne, medarbeidarar i permisjon utan lønn eller tilsette i Politiets tryggingsteneste (PST).

Talet på tilsette: Talet på tilsette som får lønn inkl. medarbeidarar i foreldreperm (ikkje årsverk)

Kjønnsbalanse: Prosent av tilsette som får lønn, inkludert medarbeidarar i foreldrepermisjonar (ikkje årsverk).

Lønn: Berekna av gjennomsnittleg grunnlønn per måned for alle tilsette (eksklusiv faste tillegg). Lønn for deltidstilsette er omrekna tilsvarende 100-pst.-stilling.

Deltid: Omfattar ikkje medarbeidarar i delvis omsorgspermisjon.

Mellombelse: Tal for tidlegare år er ikkje direkte samanliknbare som følgje at i 2022 er det også teke med medarbeidarar i ulike delvis permisjonar.

Kvinner ligg noko under menn i gjennomsnittleg lønn, men det har vore ein gradvis nedgang i ulikskapen sidan 2015, og har lege stabilt dei siste åra rundt 97 prosent. Lønnskilnader kan kanskje forklarast ut frå variablar som ansiennitet, arbeidsoppgåver, gjennomtrekk og at det er fleire menn i leiarstillingar. Det er behov for gode analysar for å kunne fastslå årsakene. Det er godt kjent at det er kjønnsforskjellar innan ulike fagområde i politiet, til dømes at det er ei overvekt av kvinner som jobbar med vald og seksuelle overgrep og ei overvekt av menn i operative stillingar. Framover vil det jobbast med å kartlegge dette ved å sjå nærare på lønnsforskjellar i arbeid av lik verdi.

Kvinneandelen på Politihøgskolen har gått noko ned i år samanlikna med den historisk høge kvinneandelen i 2021 på nær 60 prosent. Den høge kvinneandelen i fjor har sannsynlegvis samanheng med dei svært høge poenggrensene i det opptaket. Generelt sett er det slik at kvinner har betre karakterar og dermed høgare poengsummar enn menn, og når poenggrensene stiger ofte kvinneandelen det òg. Målet bør vera så jamn kjønnsfordeling som mogleg.

God kjønnsbalanse på Politihøgskolen vil bidra til fleire kvinnelege leiarar i etaten på sikt. For å få fleire kvinner til å satse på leiding er det viktig med gode rollemodellar. Delen kvinnelege toppleiarar i distrikta per 31. desember 2022 var

50 prosent. I den overordna planen for kjønnsbalanse i leiarstillingar var det sett mål om 30 pst. kvinnelege leiarar i politistillingar og 40 pst. kvinnelege leiarar totalt innan 2022. Eit resultat av dette arbeidet er ein jamn auke av kvinner i leiarstillingar dei siste åra. Per 31. desember 2022 var delen kvinnelege leiarar totalt 38 pst., medan delen i politistillingar var 26 pst., opp frå 16 pst. i 2015.

Det legemeldte sjukefråværet har auka noko til om lag 3,0 pst. for kvinner og 6,4 pst. for menn. Sjukefråværet i 2022 var prega av korona og influensa, særleg på starten av året.

Politiet er ei stor og variert verksemd og jobbar med mangfald og likestilling innanfor mange ulike fagfelt, både for å levere betre tenester til innbyggjarane og for å ta vare på dei tilsette.

Mangfold, dialog og tillit: Handlingsplan for arbeidet til politiet (2022–2025) er ei tydeleg satsing på mangfaldsfeltet i politiet. Planen inkluderer arbeidet med mangfald, dialog og tillit i brei forstand. Planen dekkjer både det interne arbeidet som er retta mot politiet som organisasjon, og det eksterne arbeidet som handlar om korleis politiet løysar oppgåvene sine og møter innbyggjarane på ulike arenaer. Det er lagt særleg vekt på tiltak som rettar seg mot etniske og religiøse minoritetar, personar med innvandrarbakgrunn, personar som

bryt med normer for kjønn og seksualitet (lhbt+), og personar med nedsett funksjonsevne.

Det er sett i gang ei rekkje tiltak og aktivitetar nasjonalt, bl.a. for å leggje betre til rette for informasjon på ulike språk, auke kompetansen og kunnskapen om samisk språk og kultur, få betre

kunnskap om nasjonale minoritetar i Noreg generelt, heve kompetansen om kjønns- og seksualitetsmangfald (lhbt+), styrke kompetansen om hatkriminalitet og forbetre dialogen, kommunikasjonen og konflikthandteringa i møte med etniske og religiøse minoritetar.

5.6 Den høgare påtalemakta

År	Talet på tilsette	Kjønnsbalanse (pst.)		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Mellombelse stillingar (pst.)		Legemeldt fråvær (pst.)	
		M	K		M	K	M	K	M	K
		2022	223		36,8	63,2	75,9	0	7,1	22,0
2021	217	37,3	62,7	72,5	1,2	7,4	14,8	13,2	0,0	5,6
2020	216	37	63	70,4	1,3	9,6	16,3	16,9	1,1	4,2
2019	209	37,3	62,7	68,6	2,6	9,9	12,8	12,2	2,7	2,2
2018	204	37,7	62,3	67,5	1,3	9,4	13	13,4	2,1	3,4

Stillingskategoriane i Den høgare påtalemakta er embetsmenn og administrativt tilsette. Lønna til embetsmennene er høgare enn lønna til administrativt tilsette. Vidare er dei fleste av dei administrativt tilsette kvinner, noko som gjer lønna at til kvinner i prosent av lønna til menn verkar som låg når begge stillingskategoriane blir slått saman.

Stillingskategorien embetsmenn omfattar riksadvokaten, assisterande riksadvokat, førstestatsadvokatar og statsadvokatar. Blant statsadvokatane er det 47,2 pst. kvinner og 52,8 pst. menn.

Det blir praktisert likelønn i denne stillingskategorien, og lønna til kvinner er 99,7 pst. av lønna til menn. Det er framleis flest førstestatsadvokatar/embetsleiarar som er menn.

Trenden er likevel ei utjamning i kjønnsbalansen. Av dei statsadvokatane som no går av med pensjon, er det flest menn, og nye tilsetjingar er meir balanserte med omsyn til kjønn. Frå 2018 til 2022 har talet på kvinnelege embetsleiarar auka frå ein til fem. I denne stillingskategorien utgjer lønna til kvinner 99 pst. av lønna til menn.

5.7 Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB)

År	N	Kjønnsbalanse (pst.)		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Mellombelse stillingar (pst.)		Legemeldt fråvær (pst.)	
		M	K		M	K	M	K	M	K
		2022	662		57,9	42,1	98,1	1,8	3	6,4
2021	641	56,4	43,6	96,4	4,6	10,6	1,6	4,2	2,8	4,9
2020	631	56,1	43,9	94,5	3,1	12,3	0,5	1,5	3,1	4,5
2019	661	55,8	44,2	95,6	1,5	6,2	3,2	2,2	2,4	4,3
2018	667	56,4	43,6	94,1	2,2	8,7	1,9	1,3	2,9	5,5

Blant leiarar i Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB) i 2022 utgjer kvinner totalt 35 pst., mot 38 pst. i 2021. Det er i dag stor skilnad innanfor dei ulike leiarnivåa, med 64 pst. kvinne- del på direktørnivå, mot 30 pst. kvinne- del i mellomleiarsjiktet. I mellomleiarsjiktet finn vi dei tradisjonelt mannsdominerte delane av verksemda med sivilforsvarsdistrikt og regionskontor innanfor eltryggleik. Her er berre 4 av 25 leiarar kvinner, og rekrutteringsgrunnlaget består i hovudsak av menn.

DSB jobbar for likestilling og ei balansert kjønnsamansetjing gjennom rekrutteringsprosessar, og direktoratet legg særleg vekt på at kunngjeringsstekstane skal formast ut slik at verksemda kan tiltrekke seg begge kjønn og samstundes stimulere til betre mangfald i verksemda. DSB arbeider for likelønn mellom kjønna og for å redusere uønskete skilnader i lønn mellom nytilsette og tilsette som har arbeidd i DSB i fleire år. Like- lønnsprinsippet er nedfelt i DSB sitt lønnspolitiske dokument.

5.8 Sivil klareringsmyndigheit (SKM)

År	N	Kjønnsbalanse (pst.)		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Mellombelse stillingar (pst.)		Legemeldt fråvær (pst.)	
		M	K		M	K	M	K	M	K
		2022	50		36,0	64,0	97,1	0	0	2,0
2021	42	33,3	66,7	90,2	0	0	0	3,6	0,00	2,51
2020	34	35,3	64,7	89,2	0	0	8,8	5,9	0,01	2,88
2019	33	30,3	69,7	88,7	0	0	6,1	0	0,41	1,27
2018	27	33,3	66,7	86,4	0	0	11,0	4,0	0,10	0,75

Sivil klareringsmyndigheit (SKM) har i løpet av 2022 redusert lønnskilnaden mellom kvinner og menn frå 90,2 pst. til 97,1 pst.

Gjennom året har SKM haldt oppe kjønnsbalansen i leiargruppa med to kvinner og to menn.

Verksemda har òg fått ei noko jamnare kjønnsfordeling, og per 31. desember 2022 hadde vi 64 pst. kvinner og 36 pst. menn.

I kunngjeringsstekstane har verksemda alltid med ei mangfaldserklæring, men SKM har ikkje aktivt oppfordra kandidatar av eit bestemt kjønn om å søke. Kjønnsbalanse har likevel vore eitt av fleire element som har vore vurderte i rekrutteringsprosessar.

I lønnspolitikken til verksemda er det eit mål at tilsette skal få lik lønn for arbeid av lik verdi, og at kvinner og menn skal ha lik lønnsutvikling. Lønns- og personalpolitikken skal medverke til at alle arbeidstakarar har moglegheit for utvikling i karrieren, uavhengig av kjønn. Samstundes skal lønn og stillingskode spegle innhald, ansvar, kompleksitet og krav til kompetanse og resultat i stillinga.

Likestilling vil vere eit sentralt tema i utviklinga av livsfasepolitikken til SKM.

5.9 Hovudredningsentralen (HRS)

År	N	Kjønnsbalanse (pst.)		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Mellombelse stillingar (pst.)		Legemeldt fråvær (pst.)	
		M	K		M	K	M	K	M	K
		2022	54		75,9	24,1	79,6	0	0	1,9
2021	54	81,5	18,5	76,6	0	0	1,9	1,9	0,9	0,3
2020	53	79,2	20,8	69,3	0	0	0	1,9	1,9	2,5
2019	54	79,7	20,3	73,1	0	0	0	1,9	1	4,2
2018	53	80,9	19,1	75,7	0	0	0	0	2,7	2,5

Ved utgangen av 2022 var fem av sju leiarar ved Hovudredningsentralen menn. Ved nyrekruttering blir kvalifiserte kandidatar med ulik utdanning og arbeids- og livserfaring alltid oppmoda til å søke stillinga. Det blir likevel ikkje praktisert noka form for kvotering. Til stillingane som redningsleiar er det eit krav om såkalla operativ erfa-

ring. Dette inneber at kandidatane ofte kjem frå mannsdominerte yrke, som Forsvaret, politiet eller sivil luft- og sjøfart. HRS har ei forventning om at prosentdelen kvalifiserte kvinnelege søkarar vil auke i takt med at kvinneprosenten aukar i dei nemnde sektorane.

5.10 Nasjonalt tryggingorgan (NSM)

År	N	Kjønnsbalanse (pst.)		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Mellombelse stillingar (pst.)		Legemeldt fråvær (pst.)	
		M	K		M	K	M	K	M	K
		2022	360		65,2	34,7	94,8	5,3	2,2	10,6
2021	322	66,1	33,9	93,3	2,9	3,4	12,0	15,2	1,9	4,3
2020	297	64,8	35,2	92,1	4,7	1,7	4,4	3,8	1,81	5,57
2019	295	68,1	31,9	92,3	4,7	1,3	2,1	2,5	3,55	8,33
2018	289	68,5	31,5	94,3	2,4	2,4	2,8	3,5	3,0	7,5

Ved utgangen av 2022 var 34,7 pst. av dei tilsette i Nasjonalt tryggingorgan (NSM) kvinner. I leiargruppa (direktør, assisterande direktør, avdelingsdirektør) var 42 pst. kvinner. I mellomleiarstillet (kontorsjef og seksjonsleiarstillingar) var 30,5 pst. av dei tilsette kvinner.

NSM har som målsetjing å vere ein attraktiv arbeidsgivar for begge kjønn. Dette kan først og fremst bli påverka gjennom rekrutteringsprosane. NSM er oppteke av å ha personalgode som er kjønnsnøytrale, og som appellerer til begge kjønn. I fleire utlysingstekstar oppmodar NSM kvinner til å søke. Kvalifiserte kvinnelege søkarar

skal alltid inviterast til intervju. NSM er spesielt merksame på dette ved utlysing av tekniske stillingar, meir spesifikt for stillingar innanfor IKT-tryggleik. I andre fagmiljø er kjønnsamansetjinga jamn, og i enkelte miljø er kvinne delen høg. I profilering eksternt opp mot bl.a. høgskular, universitet og media, ser NSM at det er viktig at begge kjønn er representerte. NSM jobbar for likelønn mellom kjønn. Ein av grunnane til at menn tener meir enn kvinner i NSM, kan ha å gjere med at menn dominerer i enkelte tekniske fagmiljø. Det har vist seg at det ofte kan vere vanskeleg å rekruttere til disse miljøa. Dette resulterer i at løn-

ningane er høgare der enn i andre deler av verksemda. Dette gir utslag på lønnsstatistikken.

5.11 Spesialeininga for politisaker

År	N	Kjønnsbalanse (pst.)		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Mellombelse stillingar (pst.)		Legemeldt frávær (pst.)	
		M	K		M	K	M	K	M	K
		2022	44	43,2	56,8	96,4	0	4,5	0	2,3
2021	44	45,5	54,5	96,4	0	4,5	4,5	2,3	0,6	7,0
2020	42	42	57,1	95	0	0	7,1	7,1	1,5	1,6
2019	39	41	59	96	0	0	5,1	5,1	2,1	3,7
2018	36	41,7	58,3	86	0	0	0	2,8	1,4	6,6

Spesialeininga for politisaker hadde per 31. desember 2022 43 faste stillingar og éin mellombels. Det er fleire kvinnelege enn mannlege tilsette i eininga (25 kvinner og 19 menn), og kjønnsbalansen har vore stabil opp gjennom åra. I tillegg har eininga oppnemnt fem advokatar på verv (to kvinner og tre menn). Leiinga består av tre menn (50 pst.) og tre kvinner (50 pst.). Personell blir likt lønt i dei enkelte stillingskategoriane uavhengig av kjønn. Årsaka til at statistikken viser noko lågare lønn på kvinner, er at dei lågast lønte stillingane for verksemda (administrasjon) i stor grad har kvinnelege tilsette.

Delen mellombelse stillingar har auka frå 2018. Årsaka er at eininga ved revidert nasjonalbudsjett i 2019 og 2020 vart tildelt midlar for å handtere ein svært utfordrande driftssituasjon ved å auke kapasiteten og ved å tilsetje personell i mellombelse stillingar. Som det går fram av tabellen, har eininga no berre éin tilsett i mellombels stilling.

Sjukefráværet ved verksemda er i 2022 2,0 pst. (legemeldt frávær) og blir sett på som lågt.

Talet på årsverk er 43.

5.12 Kommisjonen for gjenopptaking av straffesaker

År	N	Kjønnsbalanse (pst.)		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Mellombelse stillingar (pst.)		Legemeldt frávær (pst.)	
		M	K		M	K	M	K	M	K
		2022	14	14	86	92	0	21,4	0	0
2021	16	19	81	100	0	19	6,25	12,5		1,49
2020	14	14	86	89	0	21	0	21		1,31
2019	13	23	77	98	7,7	23	0	7,7	0	2,9
2018	12	25	75	100	0	8	8	16,6	0	2,8

Kommisjonen for gjenopptaking av straffesaker hadde per 31. desember 2022 14 tilsette. Dette utgjorde 12,5 årsverk. Kjønnsfordelinga i sekreta-

riatet i 2022 har vore 86 pst. kvinner og 14 pst. menn. Alle leiarstillingane i organisasjonen har kvinnelege tilsette. Staten si målsetjing om å

oppnå ein kvinnedel i leiarstillingane på 40 pst. er dermed oppfylt for sekretariatet sin del. Av omsyn

til personvernet er legemeldt fråvær oppgitt i totale tal for verksemda.

5.13 Statens sivilrettsforvaltning

År	N	Kjønnsbalanse (pst.)		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Mellombelse stillingar (pst.)		Legemeldt fråvær (pst.)	
		M	K		M	K	M	K	M	K
		2022	77		32,5	67,5	103,8	5,1	2,6	1,3
2021	76	32,9	67,1	103,9	4	3,9	8	7,8	0	4,6
2020	82	34,1	65,9	105,5	0	6,1	7,3	11	0,9	4,8
2019	75	36,5	63,5	104,7	0	10,6	14,8	12,8	0,7	1,6
2018	74	39,2	60,8	97,6	0	13	12,9	13	0,2	3,4

Statens sivilrettsforvaltning hadde per 31. desember 2022 77 tilsette. Dette svarer til om lag 68 årsverk. Delen kvinner og menn var høvesvis 67 og 33 pst. På leiarnivå, direktør og avdelingsdirektør, var kvinnedelen 100 pst.

Statens sivilrettsforvaltning har som mål å ha eit inkluderande arbeidsmiljø der medarbeidarane

speglar mangfaldet i befolkninga og har ein variert erfaringsbakgrunn med omsyn til kjønn, alder, funksjonsevne og etnisk bakgrunn. Desse forholda blir vektlagde i rekrutteringsprosessane i verksemda. Statens sivilrettsforvaltning jobbar kontinuerleg med å auke delen menn i samband med rekruttering.

5.14 Kontoret for valdsoffererstatning

År	N	Kjønnsbalanse (pst.)		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Mellombelse stillingar (pst.)		Legemeldt fråvær (pst.)	
		M	K		M	K	M	K	M	K
		2022	25		28	72	95,3	0	0	14
2021	31	23	77	80,4	0	0	0	3,0	11,1	1,7
2020	32	28	72	83,1	0	0	0	0	1,9	1,5
2019	31	32	68	78	0	0	0	0	0,7	1,3
2018	28	29	71	90	0	0	0	0	0,4	1,7

Kontoret for valdsoffererstatning hadde per 31. desember 2022 25 tilsette. Dette svarer til om lag 25 årsverk. Kontoret for valdsoffererstatning har alltid hatt ein stor del kvinnelege tilsette. KVF har forsøkt å betre kjønnsbalansen, men dei opplever at det er få menn som søker på stillingane som blir lyste ut. Årsaka til at gjennomsnittleg lønn for

kvinner er lågare enn lønna til menn, er at ein stor del av dei tilsette kvinnene er nyutdanna og har kort ansiennitet. I tillegg er to av tre personar i leiargruppa menn, noko som gir stort utslag på lønnsstatistikken.

KVF har god kontroll på sjukefråværet og følgjer dette opp etter behov.

5.15 Utlendingsdirektoratet (UDI)

År	N	Kjønnsbalanse (pst.)		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Mellombelse stillingar (pst.)		Legemeldt fråvær (pst.)	
		M	K		M	K	M	K	M	K
		2022	1 136		28,3	71,7	92,0	8,8	3,7	5,37
2021	1 027	28,9	71,1	91,7	2,8	3,8	1,94	0,68	5,3	5,0
2020	1 009	29,5	70,5	92,0	2,5	4,0	0,69	0,69	3,0	4,8
2019	1 004	29,3	70,7	90,0	2,6	4,4	0,20	0,10	3,8	5,0
2018	941	30,7	69,3	91,0	2,8	5,4	0,32	0,43	3,0	5,8

Tala for deltid for åra 2018–2020, i tillegg til legemeldt fråvær for 2020, er korrigererte samanlikna med Prop. 1 S (2021–2022).
Kjelde: UDI

I arbeidet med å fremme likestilling og hindre diskriminering sette UDI i 2022 ned ei arbeidsgruppe som består av dei fire hovudtillitsvalde og ein leiar og en medarbeidar fra HR og organisasjon. Gruppen har arbeidd etter systematikken i likestillings- og diskrimineringslova § 26 andre ledd. Gruppen hadde fem arbeidsmøter i løpet av året 2022, og arbeidet er sammenfatta i ei likestillingsutgreiing. Utgreiinga er tilgjengelig på udi.no.

Som offentlig myndighet har UDI eit særleg ansvar for å ta omsyn til likestilling og ikkje-diskriminering i arbeidet. Dette gjer UDI bl.a. gjennom å jobbe med universell utforming av nettsider og dokument.

UDI sine digitale tenester skal vere lette å finne, lette å forstå og lette å bruke. Uavhengig av føresetnader skal brukarane på ein god og enkel måte kunne nytte seg av både nettsider og automatar. For ei systematisk tilnærming til arbeidet og for å sikre at ein følgjer dei styringssignala, lovkrava og standardane som gjeld, har UDI laga ein handlingsplan for universell utforming av IT. UDI stiller bl.a. systematisk krav til universell utforming av tenester i alle digitale utviklingsprosjekt, og brukskvaliteten på dei digitale tenestene blir testa periodisk.

5.16 Utlendingsnemnda (UNE)

År	N	Kjønnsbalanse (pst.)		Lønna til kvinner i pst. av lønna til menn	Deltid (pst.)		Mellombelse stillingar (pst.)		Legemeldt fråvær (pst.)	
		M	K		M	K	M	K	M	K
		2022	248		33,5	66,5	94,3	1,2	2,4	0,6
2021	226	33,6	66,4	97,5	0	2,0	2,6	0,7	3,1	4,2
2020	215	30,7	69,3	94,8	0	2,0	0	0,6	4,7	3,3
2019	250	30	70	94,2	1,3	1,7	0	0,8	4,3	4,3
2018	290	28,3	71,7	97,0	1,2	1,4	1,2	0	4,1	4,1

Merk at deltidsprosenten er rekna ut med ein annan metodikk enn tidlegare år, slik at berre dei som er tilsette i ei deltidstilling blir rekna med under mellombelse stillingar.

Kjelde: UNE

UNE hadde 22 fleire tilsette ved utgangen av 2022 enn året før, dvs. ein auke på ca. 10 pst.

Kjønnsfordelinga er uendra frå 2021 til 2022. Ved utgangen av 2022 var det 21 leiarar i UNE. Kjønnsfordelinga blant desse var tilnærma den same som året før; elleve menn og ti kvinner.

Deltidstala for 2022 omfattar berre dei som er tilsette i ei deltidstilling. Medarbeidarar som er tilsette i ei 100 pst. stilling, men som t.d. har delvis omsorgspermisjon er ikkje medrekna. Dette er ikkje i samsvar med korleis desse tala er framstilte tidlegare år.

Som ledd i det systematiske og fortløpande arbeidet med å vareta likestillingsperspektivet, har UNE både i 2021 og 2022 gjennomført ein lønnsanalyse med tanke på å avdekke eventuelle lønnskilnader som ikkje kan bli forklarte med andre årsaker enn kjønn. I UNEs nye tilpassingsavtale til hovudavtalen er forbod mot diskriminering ved lønsfastsetjing presisert.

UNE varetek omsynet til likestilling på alle nivå i verksemda, både på leiarnivå, i fortløpande dialog med dei tillitsvalde, og dessutan i dei månadlege møta i UNE si breitt samansette og faste arbeidsgruppe for likestilling og mangfald. Likestilling og mangfald er tema i UNE sine jamlege medarbeidarundersøkingar, og det blir òg

vareteke gjennom personalpolitikken som blir ført.

Mangfald, inkludering og likestilling inngår som eit konkret mål i verksemdsstrategien til UNE for 2022-2024. Strategien er jobba fram gjennom eit breitt arbeid i organisasjonen og skal gi retning og fokus i arbeidet dei neste tre åra. Strategien er meint å vere eit arbeidsdokument som skal brukast aktivt i både utvikling og drift av organisasjonen. Han skal også gi hjelp til å prioritere dei aktivitetane og oppgåvene som fører organisasjonen i rett retning mot målbiletet for 2024.

UNE legg vekt på å fremme likestillings- og mangfaldsperspektivet i alle rekrutteringsprosessar for å trekkje til seg søkjarar uavhengig av kjønn, alder, etnisitet, hol i CV-en eller nedsett funksjonsevne. I 2022 hadde UNE totalt 22 ordinære rekrutteringsprosessar gjennom offentleg kunngjering. Desse resulterte i totalt 30 nytilsette, der 21 av dei nytilsette, tilsvarande 70 pst., var kvinner. Personar med hol i CV-en og/eller nedsett funksjonsevne utgjorde 6 pst. av dei nytilsette, medan personar med innvandrarakgrunn utgjorde 13 pst.

Leiarar og aktuelle tillitsvalde har delteke på fleire webinar om mangfald og inkludering for å utvikle kompetanse på området.

6 Omtale av klima- og miljørelevante saker

Klima- og miljøpolitikken til regjeringa byggjer på at alle samfunnssektorar har eit sjølvstendig ansvar for å leggje miljøomsyn til grunn for aktivitetane sine og for å medverke til at dei nasjonale klima- og miljømåla kan nåast. For ein omtale av dei samla klima- og miljørelevante sakene i regjeringa, sjå fagproposisjonen til Klima- og miljødepartementet.

6.1 Politiet

Dei viktigaste oppgåvene for politiet innanfor miljøvern er å kjempe mot miljøkriminalitet gjennom førebyggjande verksemd, etterforsking med høg kvalitet og adekvat reaksjon. Førebygging på miljøområdet inneber særleg gjensidig informasjonsdeling med relevante samarbeidsaktørar, slik at alle kan setjast i stand til å utføre nødvendige tiltak på sitt eige ansvarsområde. Samarbeidspartnarane til politiet i miljøforvaltninga må derfor involverast både lokalt og sentralt. Regjeringa vil styrke innsatsen mot fiskeri- og miljøkriminalitet

nasjonalt og vil i den kommande stortingsmeldinga om økonomisk kriminalitet omtale relevante delar av denne innsatsen. Bl.a. er løyvinga til Økokrim auka med 5 mill. kroner til arbeidet mot alvorleg fiskerikriminalitet, i samband med revurdert nasjonalbudsjett 2023.

6.2 Svalbard – Sysselmeisteren og Longyearbyen lokalstyre

Klima- og miljødepartementet har det overordna ansvaret for miljøforvaltninga på Svalbard med Miljødirektoratet, Norsk Polarinstitutt og Riksantikvaren som ytre etatar og Sysselmeisteren på Svalbard som regionalt apparat.

Justis- og beredskapsdepartementet har etatsstyringsansvar for Sysselmeisteren på Svalbard og er kontaktpunkt for Longyearbyen lokalstyre.

Ein generell omtale av klima- og miljøpolitikken på Svalbard finst i Prop. 1 S (2023–2024) for Klima- og miljødepartementet og Prop. 1 S (2023–2024) *Svalbardbudsjettet*.

7 Einskildstående tilskot

Tilskotsmidlar skal normalt lysast ut og fordelast på grunnlag av opne søknadsprosessar og kjende tildelingskriterium, slik at fleire får moglegheit til å søke tilskot, og slik at alternative tilnærmingar for å oppnå mål og samfunnseffektar kan vurderast opp mot kvarandre. Tilskot der mottakaren er namngitt i budsjettproposisjonen, er unntak frå

føresegnene i økonomiregelverket. Slike unntak kan vere tenlege i enkelte tilfelle, t.d. viss det gjeld viktige formål utan alternative tilbydarar. Men namngitte mottakarar kan òg føre til mindre effektiv måloppnåing fordi mottakaren ikkje må gjennom konkurranse og prioritering.

Tabell 7.1 Samla oversikt over enkeltstående tilskot under Justis- og beredskapsdepartementet i 2024

Tilskotsmottakar	Kap.	Post	Tilskot i 2023	Forslag 2024
Norsk senter for informasjonssikring (NorSIS)	400	70	9 680	10 100
Nasjonalt kunnskapssenter om vald og traumatisk stress (NKVTS) (drift av nettportal)	400	70	4 636	4 636
Nasjonalt kunnskapssenter om vald og traumatisk stress (tiltak for å førebyggje vald i nære relasjonar/ informasjonskampanje)	400	70	950	950
Regionale ressurscenter om vald, traumatisk stress og sjølvmoordsførebygging (nasjonal konferanse)	400	70	450	450
Regionale ressurscenter om vald, traumatisk stress og sjølvmoordsførebygging (tiltak for å førebyggje vald i nære relasjonar / informasjonskampanje)	400	70	950	950
Oslo kommunes EX/IN-prosjekt	433	70	1 000	1 000
Forandringshuset i regi av KFUK/KFUM	433	70	2 000	2 000
Krisesentersekretariatet (Rosa-prosjektet)	440	70	5 039	5 300
Justismuseet	440	71	8 200	
Norsk elektroteknisk Komite (NEK), Norsk brannvernforening	451	70	7 300	7 743
Telenor Kystradio og Avinor Svalbard	455	72	127 781	135 953
Redningsselskapet	455	73	134 176	140 098
Svalbard kirke	480	50	5 750	6 000
Svalbard Museum	480	50	14 420	14 900

Ansvaret for forvaltninga av tilskotet til Justismuseet er overført til Kultur- og likestillingsdepartementet frå og med 2024.

8 Tekniske endringar i kontostrukturen og bruk av stikkord «kan overførast»

Det blir foreslått å endre postar, postnamn og stikkord slik:

Kap. 440, post 46 endrar namn frå «Investeringer i Schengen IKT-systemene, kan overføres» til «Investeringer i Schengen IT-systemer, kan overføres».

Kap. 3442, post 03 endrar namn frå «Inntekter frå Justissektorens kurs- og øvingscenter» til «Eksterne forskningsmidler».

Det blir oppretta ein ny post 23 Variable utgifter EUs ordning for sivil beredskap, under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Posten skal dekke utlegg knytta til EUs ordning for sivil beredskap. Det blir oppretta ein tilhøyrande inntektspost 07 Refusjoner fra EU i forbindelse med variable utgifter knyttet til EUs ordning for sivil beredskap, under kap. 3451. Posten skal dekke refusjonar frå EU knytta til EUs ordning for sivil beredskap.

Kap. 469 Vergemålsordningen og kap. 3469 Vergemålsordningen blir avvikla. Samstundes blir det oppretta ein ny post 21 Spesielle driftsutgifter, under kap. 473 Statens sivilrettsforvaltning. Posten skal dekke godtgjering og utgiftsdekning til

verjer, godtgjering og utgiftsdekning til representantar for einslege mindreårige asylsøkarar og utgifter til tolk. Det blir oppretta ein ny post 02 Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgifter. På posten skal det førast inntekter som tidlegare er løyvde på kap. 3469, post 01 Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgifter.

Kap. 490, post 46 endrar namn frå «Investeringer i Schengen IKT-systemer, kan overføres» til «Investeringer i Schengen IT-systemer, kan overføres».

Kap. 490, post 75 endrar namn frå «Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, kan overføres» til «Reiseutgifter for flyktninger fra utlandet, kan overføres».

Kap. 3490, post 03 endrar namn frå «Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, ODA-godkjente utgifter» til «Reiseutgifter for flyktninger fra utlandet, ODA-godkjente utgifter».

Kap. 491, post 21 endrar namn frå «Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling» til «Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling mv.».

Forslaga er i tråd med tabellen under:

***Under Justis- og beredskapsdepartementet blir stikkordet «kan overførast» foreslått knytt til desse postane utanom postgruppe 30-49*

			(i 1 000 kr)		
Kap.	Post	Nemning	Overført til 2023	Forslag 2024	Grunngjeving for stikkordet
400	23	Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting	11 175	31 309	
410	22	Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler	1 817	3 180	
430	21	Spesielle driftsutgifter	7 890	120 631	
430	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv.		133 720	
433	60	Tilskudd til kommuner		11 208	
440	22	Søk etter antatt omkomne	4 165	7 306	
440	73	Internasjonale forpliktelser, mv.	9 128	713 041	
451	22	Spesielle driftsutgifter – Nødnett	72 319	561 410	
475	21	Spesielle driftsutgifter		8 924	
490	23	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling	1 152	7 079	
490	72	Assistert retur og reintegrering i hjemlandet		32 298	
490	74	Internasjonale forpliktelser, kontingenter mv.	36 191	87 894	
490	75	Reiseutgifter for flyktninger fra utlandet	28 934	20 313	
490	76	Internasjonalt migrasjonsarbeid	372	27 220	

Justis- og beredskapsdepartementet

t i l r å r :

I Prop. 1 S (2023–2024) om statsbudsjettet for år 2024 blir dei forslag til vedtak førde opp som er nemnde i eit framlagt forslag.

Forslag

Under Justis- og beredskapsdepartementet blir i Prop. 1 S (2023–2024) statsbudsjettet for budsjettåret 2024 dei forslag til vedtak som følger førde opp:

Kapitla 61, 400–491, 3400–3490

I Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon			
400	Justis- og beredskapsdepartementet		
	01 Driftsutgifter	529 752 000	
	23 Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting, <i>kan overførast</i>	31 309 000	
	50 Norges forskningsråd	69 092 000	
	70 Overføringer til private	20 014 000	
	71 Tilskudd til internasjonale organisasjoner	18 999 000	669 166 000
	Sum Administrasjon		669 166 000
Rettsvesen			
61	Høyesterett		
	01 Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 410, post 01 og kap. 411, post 01</i>	137 706 000	137 706 000
410	Domstolene		
	01 Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 61, post 01 og kap. 411, post 01</i>	3 080 539 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	107 544 000	
	22 Vernesaker/sideutgifter, jordskifte-domstoler, <i>kan overførast</i>	3 180 000	3 191 263 000
411	Domstoladministrasjonen		
	01 Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 61, post 01 og kap. 410, post 01</i>	89 894 000	89 894 000
414	Forliksråd og andre domsutgifter		
	01 Driftsutgifter	352 425 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	44 461 000	396 886 000
	Sum Rettsvesen		3 815 749 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Straffegjennomføring og konfliktråd			
430	Kriminalomsorgen		
	01 Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 431, post 01</i>	5 516 637 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast, kan nyttast under kap. 430, post 01</i>	120 631 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overførast</i>	82 551 000	
	60 Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overførast</i>	133 720 000	
	70 Tilskudd	36 385 000	5 889 924 000
431	Kriminalomsorgsdirektoratet		
	01 Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 430, post 01</i>	161 980 000	161 980 000
432	Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter		
	01 Driftsutgifter	238 391 000	238 391 000
433	Konfliktrådet		
	01 Driftsutgifter	161 378 000	
	60 Tilskudd til kommuner, <i>kan overførast</i>	11 208 000	
	70 Tilskudd	26 553 000	199 139 000
	Sum Straffegjennomføring og konfliktråd		6 489 434 000
Politi og påtalemyndighet			
440	Politiet		
	01 Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 441, post 01 og kap. 443, post 01</i>	21 239 548 000	
	22 Søk etter antatt omkomne, <i>kan overførast</i>	7 306 000	
	23 Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	28 053 000	
	25 Variable utgifter ved ankomst, mottak og retur i politiets utlendingsforvaltning	200 184 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overførast</i>	12 617 000	
	46 Investeringer i Schengen IT-systemer, <i>kan overførast</i>	195 294 000	
	48 Tildeling fra EUs grense- og visumfinansieringsordninger, <i>kan overførast</i>	209 210 000	
	70 Tilskudd	52 853 000	
	73 Internasjonale forpliktelser, mv., <i>kan overførast</i>	713 041 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	74	Midlertidig destruksjonspant for enkelte typer halvautomatiske rifler	6 000 000	22 664 106 000
441		Politidirektoratet		
	01	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 440, post 01</i>	382 659 000	382 659 000
442		Politihøgskolen		
	01	Driftsutgifter	689 124 000	689 124 000
443		Påtalemyndigheten i politiet		
	01	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 440, post 01</i>	1 508 500 000	1 508 500 000
444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)		
	01	Driftsutgifter	1 473 022 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overførast</i>	61 890 000	1 534 912 000
445		Den høyere påtalemyndighet		
	01	Driftsutgifter	386 124 000	386 124 000
446		Den militære påtalemyndighet		
	01	Driftsutgifter	9 829 000	9 829 000
448		Grensekommissæren		
	01	Driftsutgifter	6 418 000	6 418 000
		Sum Politi og påtalemyndighet		27 181 672 000
		Redningstjenesten, samfunnssikkerhet og beredskap		
451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap		
	01	Driftsutgifter	1 505 337 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	26 463 000	
	22	Spesielle driftsutgifter – Nødnett, <i>kan overførast</i>	561 410 000	
	23	Variable utgifter EUs ordning for sivil beredskap	50 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overførast</i>	252 221 000	
	70	Overføringer til private	7 743 000	2 403 174 000
452		Sentral krisehåndtering		
	01	Driftsutgifter	29 387 000	29 387 000
453		Sivil klareringsmyndighet		
	01	Driftsutgifter	61 039 000	61 039 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
454	Redningshelikoptertjenesten		
	01 Driftsutgifter	992 173 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 511 992 000	2 504 165 000
455	Redningstjenesten		
	01 Driftsutgifter	155 039 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	31 755 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 056 000	
	71 Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	92 490 000	
	72 Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	135 953 000	
	73 Tilskudd til Redningsselskapet	140 098 000	562 391 000
457	Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	01 Driftsutgifter	451 230 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 943 000	457 173 000
	Sum Redningstjenesten, samfunns-sikkerhet og beredskap		6 017 329 000
	Andre virksomheter		
460	Spesialenheten for politisaker		
	01 Driftsutgifter	67 132 000	67 132 000
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	01 Driftsutgifter	1 366 567 000	1 366 567 000
467	Norsk Lovtidend		
	01 Driftsutgifter	8 750 000	8 750 000
468	Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker		
	01 Driftsutgifter	24 100 000	24 100 000
	Sum Andre virksomheter		1 466 549 000
	Statens sivilrettsforvaltning, rettshjelp, erstatningsordninger m.m.		
470	Fri rettshjelp		
	01 Driftsutgifter	839 271 000	
	72 Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	67 295 000	906 566 000
471	Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning		
	71 Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsløyving</i>	131 572 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	72	Erstatning i anledning av straffe- forfølgning, <i>overslagsløyving</i>	73 727 000	
	73	Stortingets rettferdsvederlagsordning	32 119 000	237 418 000
473		Statens sivilrettsforvaltning		
	01	Driftsutgifter	144 259 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	98 355 000	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsløyving</i>	459 152 000	701 766 000
475		Bobehandling		
	01	Driftsutgifter, <i>overslagsløyving</i>	130 500 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	8 924 000	139 424 000
		Sum Statens sivilrettsforvaltning, rettshjelp, erstatningsordninger m.m.		1 985 174 000
		Svalbardbudsjettet m.m.		
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	406 548 000	406 548 000
481		Samfunnet Jan Mayen		
	01	Driftsutgifter	61 175 000	61 175 000
		Sum Svalbardbudsjettet m.m.		467 723 000
		Beskyttelse og innvandring		
490		Utlendingsdirektoratet		
	01	Driftsutgifter	1 297 957 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, asylmottak	2 274 108 000	
	22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse	31 542 000	
	23	Spesielle driftsutgifter, kunnskaps- utvikling, <i>kan overførast</i>	7 079 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlike- hold, <i>kan overførast</i>	45 416 000	
	46	Investeringer i Schengen IT-systemer, <i>kan overførast</i>	64 520 000	
	60	Tilskudd til vertskommuner for asylmottak	515 463 000	
	70	Stønader til beboere i asylmottak	563 887 000	
	71	Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i asylmottak, og veiledning for au pairer	9 519 000	
	72	Assistert retur og reintegrering i hjemlandet, <i>kan overførast</i>	32 298 000	
	73	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., støttetiltak	14 325 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	74	Internasjonale forpliktelser, kontingenter mv., <i>kan overføres</i>	87 894 000	
	75	Reiseutgifter for flyktninger fra utlandet, <i>kan overføres</i>	20 313 000	
	76	Internasjonalt migrasjonsarbeid, <i>kan overføres</i>	27 220 000	4 991 541 000
491		Utlendingsnemnda		
	01	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 21</i>	287 951 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling mv., <i>kan nyttast under post 01</i>	7 382 000	295 333 000
		Sum Beskyttelse og innvandring		5 286 874 000
		Sum departementets utgifter		53 379 670 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
Departementets inntekter				
3400		Justis- og beredskapsdepartementet		
	01	Diverse inntekter	6 341 000	
	02	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	1 127 000	7 468 000
3410		Domstolene		
	01	Rettsgebyr	263 490 000	
	02	Saks- og gebyrinntekter jordskifte-domstolene	21 768 000	
	03	Diverse refusjoner	1 837 000	
	04	Vernesaker jordskiftedomstolene	3 000 000	290 095 000
3411		Domstoladministrasjonen		
	03	Diverse refusjoner	313 000	313 000
3430		Kriminalomsorgen		
	02	Arbeidsdriftens inntekter	118 791 000	
	03	Andre inntekter	26 182 000	
	04	Tilskudd	8 021 000	152 994 000
3432		Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter		
	03	Andre inntekter	1 224 000	1 224 000
3433		Konfliktrådet		
	02	Refusjoner	6 000	6 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
3440	Politiet		
	01 Gebyr – pass og våpen	957 257 000	
	02 Refusjoner mv.	232 296 000	
	03 Salgsinntekter	53 201 000	
	04 Gebyr – vaktelskap og etterkontroll av deaktiverte skytevåpen	4 828 000	
	06 Gebyr – utlendingssaker	288 162 000	
	07 Gebyr – sivile gjøremål	819 100 000	
	08 Refusjoner fra EUs grense- og visum-finansieringsordninger	79 000 000	2 433 844 000
3442	Politihøgskolen		
	02 Diverse inntekter	23 187 000	
	03 Eksterne forskningsmidler	13 090 000	36 277 000
3444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST)		
	02 Refusjoner	16 154 000	16 154 000
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap		
	01 Gebyr	125 453 000	
	02 Refusjoner driftsutgifter Nødnett	37 370 000	
	03 Diverse inntekter	31 676 000	
	04 Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold Nødnett	173 581 000	
	05 Abonnementsinntekter og refusjoner Nødnett	536 862 000	
	06 Refusjoner	7 751 000	
	07 Refusjoner fra EU i forbindelse med variable utgifter knyttet til EUs ordning for sivil beredskap	50 000 000	962 693 000
3454	Redningshelikoptertjenesten		
	01 Refusjoner	31 287 000	31 287 000
3457	Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	01 Inntekter	36 893 000	36 893 000
3470	Fri rettshjelp		
	01 Tilkjente saksomkostninger m.m.	4 773 000	
	02 Fri rettshjelp, ODA-godkjente utgifter	5 668 000	10 441 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
3473	Statens sivilrettsforvaltning		
	01 Diverse inntekter	5 000	
	02 Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgifter	6 500 000	6 505 000
3481	Samfunnet Jan Mayen		
	01 Refusjoner og andre inntekter	7 137 000	7 137 000
3490	Utlendingsdirektoratet		
	01 Assistert retur fra Norge for asylsøkere med avslag, ODA-godkjente utgifter	2 192 000	
	03 Reiseutgifter for flyktninger fra utlandet, ODA-godkjente utgifter	33 201 000	
	04 Asylmottak, ODA-godkjente utgifter	2 634 796 000	
	05 Refusjonsinntekter	2 878 000	
	06 Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., ODA-godkjente utgifter	14 325 000	
	07 Tolk og oversettelse, ODA-godkjente utgifter	29 588 000	
	08 Internasjonalt migrasjonsarbeid og reintegrering i hjemlandet, ODA-godkjente utgifter	34 839 000	2 751 819 000
	Sum Departementets inntekter		6 745 150 000
	Sum departementets inntekter		6 745 150 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 61 post 01	kap. 3061 post 03
kap. 400 post 01	kap. 3400 post 01
kap. 410 post 01	kap. 3410 postene 02 og 03
kap. 410 post 22	kap. 3410 post 04
kap. 411 post 01	kap. 3411 post 03
kap. 430 post 01	kap. 3430 postene 03 og 04
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 02
kap. 431 post 01	kap. 3430 postene 03 og 04
kap. 432 post 01	kap. 3432 post 03
kap. 433 post 01	kap. 3433 post 02
kap. 440 post 01	kap. 3440 postene 02, 03 og 04
kap. 441 post 01	kap. 3440 post 02
kap. 442 post 01	kap. 3442 postene 02 og 03
kap. 443 post 01	kap. 3440 post 02
kap. 444 post 01	kap. 3444 post 02
kap. 451 post 01	kap. 3451 postene 02, 03 og 06
kap. 451 post 22	kap. 3451 post 05
kap. 451 post 23	kap. 3451 post 07
kap. 451 post 45	kap. 3451 post 04
kap. 454 post 01	kap. 3454 post 01
kap. 455 post 01	kap. 3455 post 01
kap. 457 post 01	kap. 3457 post 01
kap. 473 post 01	kap. 3473 post 01
kap. 481 post 01	kap. 3481 post 01
kap. 490 post 01	kap. 3490 post 05
kap. 491 post 01	kap. 3491 post 01

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. Overskride bevilgningen under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 01 Driftsutgifter med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg og fast eiendom. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan overskride bevilgningen under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 21 Spesielle driftsutgifter, dersom det oppstår en situasjon med ekstraordinær skogbrannfare og/eller mange skogbranner, og det i den forbindelse er nødvendig med innsats

for slokking og beredskap ut over det som må beregnes i et normalår. Bevilgningen på posten kan også overskrides ved ekstraordinære hendelser som har medført eller kan medføre tap av liv eller skade på helse, kritiske samfunnsfunksjoner eller kritisk infrastruktur, når øvrige nasjonale helikopterressurser ikke er tilstrekkelig. Fullmakten gjelder uten opphold og før Kongen kan gi slikt samtykke. Overskridelser på posten kan ikke overstige 40 mill. kroner.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan bestille varer utover den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politiet	
	01	Driftsutgifter	250,0 mill. kroner

V

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret i Svalbardbudsjettet, jf. kap. 480 Svalbardbudsjettet, post 50 Tilskudd, knyttet til inngåelse av ny avtale om leie av tjenestefartøy for Sysselmesteren på Svalbard med virkning fra 2026 til og med 2030. Samlede forpliktelser / utbetalinger kan ikke overskride en ramme på 425,3 mill. kroner (2026-kroner).

VI

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan gi tilsagn om støtte utover gitte bevilgninger på kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 76 Internasjonalt migrasjonsarbeid, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 50 mill. kroner.

VII

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan starte opp prosjektet Rehabilitering av Bergen tinghus innenfor en kostnadsramme på 1 180 mill. kroner. Kostnadsrammen er oppgitt i 2024-kroner. Fullmakt til å forplikte staten utover budsjettåret innenfor kostnadsrammen er lagt til Kommunal- og distriktsdepartementet.

VIII

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan starte opp, bestille og forplikte staten utover budsjettåret for brukerstyrsprosjektet Rehabilitering av Bergen tinghus innenfor en kostnadsramme på 196,5 mill. kroner. Fullmakten gjelder også forpliktelser som inngås i senere budsjettår. Samlede utbetalinger og gjestående forpliktelser skal til enhver tid holdes innenfor den vedtatte kostnadsrammen. Kostnadsrammen er oppgitt i 2024-kroner. Justis- og

beredskapsdepartementet gis fullmakt til å prisjustere kostnadsrammen i senere år.

IX

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 under kap. 430 Kriminalomsorgen, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for å anskaffe brukerutstyr til investeringsprosjektet utvidelse av Romerike fengsel, Ullersmo avdeling. Samlede forpliktelser og utbetalinger kan ikke overskride kostnadsrammen for brukerutstyr på 93,2 mill. kroner (2024-kroner). Justis- og beredskapsdepartementet gis fullmakt til å prisjustere kostnadsrammen i senere år.

X

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 under kap. 440 Politiet, post 46 Investeringer i Schengen IT-systemer og kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 46 Investeringer i Schengen IT-systemer, kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret, i investeringsprosjekter for implementering av Schengen IT-systemer, som Norge har forpliktet seg til gjennom Schengen-avtalen og Dublinavtalen. Fullmakten gjelder også forpliktelser som inngås i senere budsjettår. Samlede forpliktelser og utbetalinger kan ikke overskride kostnadsrammen på 2 187 mill. kroner.

XIII

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Domstolsadministrasjonen i 2024 kan postere sideutgifter som forskutteres i henhold til rettsgebyrloven, mot mellomværendet med statskassen.

Kostnadsrammen er oppgitt i 2023-kroner. Justis- og beredskapsdepartementet gis fullmakt til å prisjustere kostnadsrammen i senere år.

XI

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for å gjennomføre anskaffelse av nye redningshelikoptre mv. under kap. 454 Redningshelikoptertjenesten, post 01 Driftsutgifter og post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold. Samlede forpliktelser og utbetalinger kan ikke overskride kostnadsrammen på 16 764 mill. 2024-kroner. Justis- og beredskapsdepartementet gis fullmakt til å pris- og valutajustere kostnadsrammen i senere år.

XII

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for å bygge en ny redningshelikopterbase ved ny lufthavn i Bodø under kap. 454 Redningshelikoptertjenesten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold. Samlede forpliktelser og utbetalinger kan ikke overskride kostnadsrammen på 596 mill. 2024-kroner. Justis- og beredskapsdepartementet gis fullmakt til å prisjustere kostnadsrammen i senere år.

Andre fullmakter

XIV

Avhending av sivilforsvarsanlegg

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan overdra sivilforsvarsanlegg til en verdi av inntil 500 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

XV

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

XVI

Nettobudsjetteringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan:

1. trekke politiets direkte utgifter til oppbevaring, tilsyn og salg av beslag fra salgsinntekten, før det overskytende inntektsføres under kap. 5309 Tilfeldige inntekter, post 29 Ymse.
2. trekke salgsomkostninger ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.
3. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 473 Statens sivilrettsforvaltning, post 01 Driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
4. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

XVII

Stortingets rettferdsvederlagsordning

Stortingets utvalg for rettferdsvederlag får i 2024 fullmakt til å tilstå rettferdsvederlag av statskassen med inntil 250 000 kroner for hver enkelt søknad, men slik at grensen er 500 000 kroner for HIV-ofre og 300 000 kroner for tidligere barn i barnehjem, offentlige fosterhjem og spesialskoler. Søknader der utvalget anbefaler å innvilge erstatning som er høyere enn nevnte beløp, fremmes for Stortinget til avgjørelse. Det samme gjelder søknader som etter utvalgets vurdering reiser spørsmål av særlig prinsipiell art.

XVIII

Innkvartering av utlendinger som søker beskyttelse

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan inngå avtaler med varighet utover 2024 om midlertidig drift av innkvartering for utlendinger som søker beskyttelse i Norge. Dersom behovet for innkvartering av asylsøkere og flyktninger blir større enn forutsatt i statsbudsjettet for 2024 eller det oppstår behov for å gjennomføre tiltak for forsvarlig innkvartering utover det som der er lagt til grunn, samtykker Stortinget i at Justis- og beredskapsdepartementet kan øke innkvarteringskapasiteten eller iverksette nødvendige tiltak, selv om dette medfører et bevilgningsmessig merbehov over kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, asylmottak, post 60 Tilskudd til vertskommuner for asylmottak eller post 70 Stønader til beboere i asylmottak. Summen av overskridelser på postene kan ikke overstige 3,0 mrd. kroner i 2024, og forpliktelsene utover 2024 skal ikke overstige en samlet ramme på 3,0 mrd. kroner.

Bestilling av publikasjonar

Tryggings- og serviceorganisasjonen til departementa

www.publikasjoner.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonane er også tilgjengelege på

www.regjeringen.no

Trykk: Aksell AS – 10/2023

Trykksak
2041 0379